RNI No. APTEL/2003/12253

భావవీణ

కళలు, సాహిత్య సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక

BHAVA VEENA

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये
UGC
University Grants Commission
UGC Care List Group - 1
Journal Sl. No 34 under
Arts and Humanities
Category

Vol : 19 Issue No. 11(1) Monthly November 2022 ISSN No. : 2456-4702 Rs. : 15/-

ఆచార్య యస్. గంగప్ప

మాతెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ - మాకన్న తల్లికి మంగళారతులు

BHAVA VEENA (భావ వీణ)

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

(కళలు - సాహిత్య-సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక)

Editor : Kolla Sri Krishnarao
E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com

7989781963,
9490847482.
Rohini Towers,
2/11 Brodipet,
GUNTUR-2.

Vol. 19 - Issue. 11 (1) - November 2022 - ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253 - Rs. : 15/-

EDITORIAL BOARD

Chief Editor

Dr. PITTA SANTHI

M.A.(Tel), M.Sc(Psy).,M.Ed.,M.Phil(Edu), Ph.D.,

C/o. Dr. Busi Venkataswamy

Holy Homes Apartment, Postal colony ,
4 Th Line,- 522 002, Guntur Dist., A.P. Cell no : 7386529274, 7989781963.

ADVISORY COMMITTEE

1. **Prof. G. Yohan Babu,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Andhra University, Visakhapatnam.
2. **Prof. K. Madhu Jyothi,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Sri Padmavathi Mahila University,Tirupathi.
3. **Prof. C. Srirama Chandra Murthy,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu, Faculty of Arts,
Benaras Hindu University, Varanasi, Utter Pradesh.
4. **Dr. Busi Venkataswamy,** M.A. (Tel)., M.A (San)., M.A (Ling)., PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu &
Chairman, BOS Philothrophy& Religion Studies,
Andhra University, Visakhapatnam.
5. **Dr. Thottempudi Sree Ganesh,** M.A., M.Phil (Computational Linguistics) Ph.D
Research Scientist, Centre for Applied Linguistics and Transalation Studies, Universityof Heidelberg, Germany.
6. **Prof. Darla Venkateswara Rao,** M.A., M.Phil., Ph.D.
HOD, Dept. of Telugu,
Hyderabad Central University, Hyderabad, Telangana.
7. **Prof. T. Ramaprasad Reddy**
Dean, Faculty of Arts & Education,
Yogi Vemana University Kadapa, Andhra Pradesh.
8. **Dr. T. Swaruparani,** M.Sc., M.Ed., M.Phil., Ph.D.
Principal,
St Joseph's College of Education for Women,
Sambasivapet, Guntur, Andhra Pradesh.

ASSOCIATE EDITORS

1. **Dr. N. R. SADASIVA REDDY**, M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor,
Dept. of Telugu & Comparative Literature,
Sri Krishna Deva Raya University,
Ananthapuram, Andhra Pradesh.
2. **Prof. V.SANKARA RAO**, M.A.,M.A.,M.Phil,PhD.
HOD, Dept. of Telugu,
Madras University,
CHENNAI, Tamilnadu.
3. **Dr. D. SESHUBABU**, M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor, Dept.of Hindi,
Moulana Azad National Urdu University,
HYDERABAD, Telangana.
4. **Dr. K. Lavanya,** M.A., M.Phil., PhD.
HOD, Dept. of Telugu
Telangana University, Dichpally,
Nizamabad, Telangana.

5. Prof. **N.V. KRISHNA RAO,** M.A.,M.Phil,PhD.
Dept. of Telugu & O.L.,
Acharya Nagarjuna University,
Nagarjuna Nagar, Guntur District.

6. **Prof. A. JYOTHI,** M.A.,M.Phil,PhD.
Dept. of Telugu,
Kakatiya University, Warangal District.
Telangana.

7. **Dr. J. VENKATA RAMANA,** M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor, Dept.of Modern Indian Languages,
Madhurai Kamaraj University, Madhurai,
Tamilnadu.

8. **Dr. N. Eswar Reddy,** M.A., PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu,
Yogi Vemana University, Kadapa.

9. **Prof. P. R. Harinadh,** M.A., M.Ed., M.Phil,PhD.
Dept. of Telugu,
Regional Institute of Education (NCRT)
Manasa Gangothri, Mysore, Karnataka.

10. **Dr. B. Tirupathi,** M.A., PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu,
University of Hyderabad, Gachibowli - 46.
Hyderabad. Telangana.

11. **Dr. T.SATYANARAYANA,** M.A.,M.Phil,PhD.
Asst.Professor, Dept. of Telugu,
Adikavi Nannaya University,
RAJAMUNDRY, East Godavari, A.P.

12. **Mr. D.ESWARA RAO,** M.A.,
Principal,
P.A.S.College, PEDANANDIPADU-522 235,
Guntur, A.P.

13. **Dr. P. VIJAYA KUMAR**, M.A.,M.Phil,PhD.
Vice Principal,
Govt. Degree College, Yemmiganuru.

14. **Dr. K. RAVI**, M.A., M.Phil,PhD.
HOD, Dept. of Telugu,
Govt. Degree College, Narayanapuram.

15. **Dr. Kakani Sudhakar,** M.A., M.Phil., PhD.
Dept. of Telugu,
Govt. Arts College, Rajahmundry.

16. **Dr. P. Srinivasa Rao,** M.A., M.Phil., PhD.
Guest Faculty, Dept. of Telugu,
Potti Sriramulu University, Bommuru.

17. **Dr. Ch. Praveen Kumar,** M.A., M.Phil., PhD.
PDF Scholar, Dept. of Telugu,
Kakatiya University, Warangal.

18. **Dr. N. Rambabu,** M.A., M.Phil., PhD.
Project Senior Fellow, Dept. of Classical
Literature, Nellore.

19. **Dr. G. Sailamma,** M.A., M.Phil., PhD.
Editorial Assistat,
Centre for Publications Dravidian University,
Kuppam, Chittor Dist.

20. **Dr. M. Sangeetha Rao,** M.A., M.Phil., PhD.
Guest Faculty, Dept. of Telugu,
Central University of Andhra Pradesh,
Ananthapuram District. A.P.

21. **Dr. M. Prasad,** M.A., M.A. (San)., PhD. Diploma in Maliyalam.
School Assistant (Telugu)
Govt. High School,
Rapuru, SPSR Nellore.

22. **Dr. Mark Poloneyes,** M.A., M.Phil., PhD.
Principal & HOD,
P.G. Centre, Gadwal,
Palamuru University, Mahabobnagar, Telangana.

LEGALADVISER

Dr. A. GURAVAIAH, ***M.A., L.L.M., PhD.,***
Principal & Research Guide, Dept., of Law, A. C. Law College, GUNTUR - 522 002, A.P.

DTP & PRINTING

TENALI PRAKASH, G.L.S. GRAPHICS, LEMALLE, Guntur. 94 94 660 509.

గమనిక : రచయితల అభిప్రాయములతో సంపాదక వర్గమునకు సంబంధం లేదు - **ఎడిటర్.**

Edited, Printed, Published and owned by Kolla Srikrishna Rao, Rohini Towers, 2/11 Brodipet, GUNTUR - 522 002. Andhra Pradesh. Cell : 7386529274, 7989781963.
E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com.Printed at : GLS Enterprises, Kavitha Nagar, Guntur - 522 002. Ph. 94 94 660 509.

ఆచార్య ఎస్. గంగప్ప

శతాధిక గ్రంథకర్త, నిత్య సాహిత్య కృషీవలుడు, సాహితీ పరిశోధకుడు, బహు గ్రంథకర్త ఆచార్య ఎస్. గంగప్ప. వీరు వృత్తిరీత్యా అధ్యాపకులైన ప్రవృత్తి రీత్యాసాహిత్యాభిలాషి. మరుగున పడిపోతున్న నాటక సాహిత్యానికి, జానపద గేయ సాహిత్యానికి విశేషంగా కృషి చేసి, భావి తరాలవారికి వాటి అమృత ఫలాలను అందించారు.

ఎస్. గంగప్ప 1936 సంవత్సరం నవంబర్ 8న అనంతపురం జిల్లా పెనుకొండ తాలూకా నల్లగొండ్రాయనిపల్లి గ్రామంలో వెంకటప్ప, కృష్ణమ్మ దంపతులకు జన్మించారు. వీరి విద్యాభ్యాసం స్వగ్రామంలోనే సాగింది. అనంతపురం ప్రభుత్వ ఆర్ట్స్ కళాశాలలో బి.ఎ. ఆనర్స్, ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్‌లో ఎం.ఎ. తెలుగును పూర్తిచేశారు. వీరికి ఎంతో ఇష్టమైన నాటక సాహిత్యాన్నే తన పరిశోధనాంశంగా ఎంచుకుని "కోలాచలం శ్రీనివాసరావు నాటక సాహిత్యం సమాలోచనము" అనే అంశంపై పిహెచ్.డి.ని చేశారు. ఆంధ్రోపన్యాసకులుగా అనేక కళాశాలలో బాధ్యతలు నిర్వర్తించారు. ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం ఆంధ్రోపన్యాసకుడిగా, రీడర్‌గా, ప్రొఫెసర్‌గాను, తెలుగు ప్రాచ్య భాషా సంఘం అధ్యక్షుడిగాను, స్నాతకోత్తరవిద్య పాఠ్య నిర్ణాయక సంఘం అధ్యక్షుడిగా, శాఖాధ్యక్షులుగా ఉన్నత పదమలను నిర్వర్తిస్తూ 1996 సంవత్సరంలో పదవీ విరమణ చేశారు.

వృత్తిరీత్యా అధ్యాపకులైన నిరంతరం కళాశాలకే పరిమితమవ్వకుండా తెలుగు సాహితీ క్షేత్రాన్ని తన రచనలతో సుసంపన్నం చేశారు. జానపద గేయ సాహిత్యాన్ని సేకరించి గ్రంథస్తం చేసిన మహనీయుడు. అనేక పత్రికలలో వివిధ సాహిత్య అంశాలపై వ్యాసాలను ప్రచురించాడు. దాదాపు 100కు పైగా గ్రంథాలను వ్రాసి ప్రచురించారు. వీరి రచనలలో తెలుగు పద కవిత, సాహిత్య సమాలోచన, తెలుగుదేశపు జానపద గీతాలు, జానపద గేయ రామాయణము, జాతికి ప్రతిబింబం జానపద సాహిత్యం, విశ్వనాథవారి వేయి పడగలు - విశేషణాత్మక విమర్శ, విశ్వనాథ వారి నాటకాలు, విశ్లేషణ, పదకవితా పితామహుడు, నవోదయం, పగటి వేషాలు, ప్రసంగ సాహితి మొదలగు వీరి ప్రసిద్ధ రచనలు. వీరి రచనలపై అనేకమంది పరిశ్ధోధకులు పరిశోధనలు చేసి ఎమ్.ఫిల్., పిహెచ్.డి పట్టాలందుకున్నారు. వీరి సాహిత్య సేవకుగాను ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు, కేంద్ర సాహిత్య ప్రభుత్వ సాంస్కృతిక అవార్డు, కేంద్ర సాహిత్య ప్రభుత్వ సాంస్కృతిక వ్యవహారాల మంత్రిత్వశాఖ సీనియర్ ఫెలోషిప్, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఉత్తమ పరిశోదన పురస్కారం, హంస పురస్కారం మొదలగు గౌరవ సత్కారాలను, పురస్కారాలను అందుకున్నారు. అనునిత్యం తెలుగు సాహిత్యానికి సేవచేస్తూ 07-10-2022న పరమపదించారు.

- సంపాదకవర్గం

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Contents (విషయ సూచిక)

1.	బోయ జంగయ్య కథల్లో స్త్రీ - చైతన్యం	- బొమ్మెర సతీష్	6
2.	తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో భావ కవిత్వపు జిలుగులు	- డా॥. ఎం. హరికృష్ణ & - కె.సి.హెచ్. అప్పారావు	11
3.	ఆవంత్స సోమసుందర్ విమర్శ దర్శనం	- డా॥. బోయిన్‌పల్లి ప్రభాకర్	15
4.	కొలకలూరి ఇనాక్ గారి నవలలు - స్త్రీ చైతన్యం	- డా॥. కె. చెన్నకేశవరెడ్డి	24
5.	గీతాంజలి గేయం - తెలుగు అనువాదాలు	- డా॥. ఇసరం శ్రీనివాస్	27
6.	పోరాట వీరుడు ఓరుగల్లు అభిమన్యుడు	- గునుగుంట్ల శైలజ	29
7.	బంజరాల వివాహ వ్యవస్థ - ఆచార సంప్రదాయాలు	- డా॥. కరంటోటి అరుణా బాయి	32
8.	అంటరాని వసంతం నవల - దళిత జీవన చిత్రణ	- డా॥. లోపింటి గిరీష్ కుమార్	38
9.	తెలుగు ప్రాంతాలలో జాతీయ చైతన్యంలో పత్రికల పాత్ర	- డా॥. జి. తిరుమల వాసుదేవరావు	41
10.	రాళ్ళపల్లి వారి 'తారాదేవి' - రచనా శిల్పం	- కురుబ సంగాలు	44
11.	నిత్య సాహిత్య కృషీవలుడు ఆచార్య సిమ్మన్న	- పొదిలాపు గోపాలనాయుడు	48
12.	రావిశాస్త్రి ఇంటర్వ్యూలు - అంతరంగ చిత్రణ	- ఆచార్య ఏటూరు జ్యోతి	51
13.	పల్లె బతుకుల నిలువెత్తు సంతకం కె.వి. నరేందర్ 'ఊరు' కథలు	- తాడూరి రవీందర్	57
14.	"శత్రువుతో ప్రయాణం" కవిత్వం - వస్తుస్వభావ చిత్రణ	- తుళ్ళూరు రవి	62
15.	Bhakti Radicals in Telugu Region	- Dr. Chandraiah Gopani	67
16.	Trade and Commerce in South India with Special Reference to Asaf Jahis (A.D. 1794-1948)	- Dr. M. Srinivasa Rao	75
17.	Understanding Ego-centric and Altruistic Marital Attitudes inO. Henry's"The Gift of Magi" and Naveen's "Paradise Lost"	- Dr. Siva Nagaiah Bolleddu & - Dr. Kola Aravind Mudhiraj	79
18.	Multilingualism in our Classrooms : A Boon or Bane	- Dr. Sabavath Ravi	85
19.	Society and Musical System in Medieval India : A Study	- Dr. Surepalli Venkataratnam	88
20.	Kandukuri Veerasalingam : - A Man for Woman's Cause Medieval India with Special Reference to Assam	- Archana S & - S. Jeevanandam	96

21.	Relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level.	- Dr. Firoz Ahmad	105
22.	From feuds to filthiness: Colonial perception of tribal health in Northeast India	- Jangkhomang Guite	115
23.	Kalipatanam Rama Rao's *Yagnam*: A Representative Fiction of Humanity	- Rajni Kanwar	127
24.	Role of Tribal Unsung heroesin India's Freedom Struggle Movements	- Dr. Ramesh M & - Prof. M.T.V. Nagaraju	133
25.	The European Financiers and the Portuguese Indian Endeavour	- Sujamol Joseph & - Dr. James John	141
26.	Law Journals in the Telugu Language in Madras Presidency during Colonial Period	- Dr. Seelam Srinivasa Rao & - Dr. Doneti Sivaji	149

బోయ జంగయ్య కథల్లో స్త్రీ - చైతన్యం

- బొమ్మెర సతీష్, పరిశోధక విద్యార్థి, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం.

తెలుగు సాహిత్యంలో తనకంటూ ఒక ప్రత్యేక స్థానాన్ని ఏర్పరుచుకుని దళిత, గిరిజన, అట్టడుగు ఉత్పత్తి కులాల జీవితాల వెనకబాటు తనాన్ని, వాళ్ళ పట్ల ఆదిపత్య సమాజం అవలంబించే వివక్ష ధోరణిని, ఆ వివక్షకు ఆధారభూతమైన వర్ణవ్యవస్థను, ఈ సమాజాల్లో ఉండే మూడత్వాన్ని మరీ ముఖ్యంగా స్త్రీ సమస్యలను, స్త్రీలలో ఉన్న ప్రశ్నించే తత్వాన్ని. తిరుగుబాటు తత్వాన్ని అనేక రచనల్లో చిత్రించిన రచయిత బోయ జంగయ్య.

అట్టడుగు వర్గాల యథార్థ జీవితాలను, దళిత, గిరిజన మహిళా జీవితాలను వస్తువులుగా చేసుకుని తన కవితల్లో, కథల్లో, నవలల్లో, నాటకాల్లో ప్రతిబింబించే వారు. ప్రధానంగా తన కథల ద్వారా ఆదిపత్య వర్గాలు చేసే అన్యాయాలను, అత్యాచారాలను, అణచివేత ధోరణులను కళ్ళకు కట్టే విధంగా చూపించేవారు. తన ప్రతి కథలోనూ ప్రజలలో వచ్చే మార్పులను, ప్రశించే తీరును, వాళ్ళలో నిత్యం పురుడు పోసుకుంటున్న సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ మరియు సాంస్కృతిక చైతన్యాన్ని ఎంతో స్ఫూర్తి వంతంగా చెప్పేవారు.

1942లో ఎల్లమ్మ, ఎల్లయ్య దంపతులకు జన్మించిన బోయ జంగయ్య జీవితం అంతా కూడా పేదరికం, అస్పృశ్యత, అవమానాల మధ్య గడిచింది. కుటుంబం లోని పేదరికం కారణంగా చిన్నతనంలో ఒక పక్క చదువు, మరో పక్క కూలి పనులకు వెళ్ళేవాడు. ఒక వైపు సామాజిక వివక్ష మరో వైపు కుటుంబ సమస్యలు, ఆర్థిక సమస్యలు లాంటి అనేక అవరోధాలు దాటుకుని ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం నుండి డిగ్రీ పూర్తి చేశారు.

బోయ జంగయ్య పదవ తరగతిలోనే 'కష్టాలు-సుఖాలు' అనే నాటకం రాసి పాఠశాల వార్షికోత్సవంలో ప్రదర్శించిన సందర్భంగా పొందిన ప్రశంసలే రచయితగా మారాడానికి, దాదాపు 100 కథలు రాయడానికి స్ఫూర్తిని కలిగించాయి అని చెప్పడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు.

ఇప్పటి వరకు మూడు నవలలు, నాలుగు కవిత సంపుటిలు రాసిన బోయ జంగయ్య గారి సాహితి ప్రస్థానం "జీవితపు మలుపులు" కథతో మొదలైంది. ఆ తర్వతా తెలుగు సాహిత్యంలో ప్రముఖ కథకుడిగా ఎదిగి దాదాపు 14 కథా సంపుటాలు వెలువరించారు. అందులో 1.లోకం, 2.గొర్రెలు, 3.ఎచ్చరిక, 4.దున్న, 5.రంగులు, 6.చీమలు, 7.తెలంగాణ వెతలు, 8.బోజ కథలు, 9.బొమ్మలు, 10.ఉప్పనీరు, 11.ఇప్పపూలు, 12.ఆమె, 13.అడవి పూలు, 14.బొగ్గులు మొదలగునవి.

డా. సరస్వతి అభిప్రాయం ప్రకారం "బోయ జంగయ్య గారి కథల్లో అజ్ఞానం, అనాగరికత, సంప్రదాయాల మాటున నలిగిపోతున్న బ్రతుకులనే చిత్రించారు. ఆయన కథల్లో వర్ణవ్యవస్థ కింద చితికిపోయిన దళిత వర్గాలే కన్పిస్తాయి అణగారిన అట్టడుగు వర్గ జనం, దగాపడిన జాతుల దీనగాథలు, వీరి కథల్లో దర్శనమిస్తాయి."

బి. ఎస్ రాములు గారు బోయ జంగయ్య గారి కథల గురించి మాట్లాడుతూ ఇలా అన్నాడు "బోయ జంగయ్య గారి జీవితంలాగే కథలు కూడా విశిష్టమైనవి. అతని జీవితమే అతని సాహిత్య పథాన్ని ముందుకు నడిపింది. జీవితానుభవాలే సాహిత్య రూపం సంతరించు కుంటాయనడానికి జంగయ్య చూసిన జీవితమూ. రాసిన సాహిత్యమూ నిలువెత్తు సాక్ష్యం."

బోయ జంగయ్య రాసిన కథల్లో అడవి పూలు ప్రముఖమైనది. ఈ కథలో మోతి అనే పాత్ర ద్వారా గిరిజన సమాజం యొక్క స్థితిని మన కళ్ళ ముందు ఉంచే ప్రయత్నం చేశారు. గిరిజన సమాజంలోని

అజ్ఞానాన్ని, అమాయకత్వాన్ని. నిస్సాహయతను గిరిజనేతరులు, మైదాన వాసులు అవకాశంగా తీసుకుని ఏ విధంగా గిరిజనుల శ్రమను ఎలా దోచుకుంటున్నారో చిత్రించారు. స్వాతంత్రం వచ్చిన ఇన్నేళ్ళ తర్వాత కూడా కనీస ఆహార బద్రత లేని జీవితాలను, వెట్టి చాకిరి చేయించుకుని సరిపడా కూలి డబ్బులను, ఓ బుక్కెడు మెతుకులు కూడా పెట్టని పెత్తందారి వ్యవస్థ, దోపిడీ వ్యవస్థ తీరుకు నిలువుటద్దం అడవి పూలు కథలు.

ఈ కథలో రాంలాల్ మోతి ప్రధాన పాత్రదారులు. రాంలాల్ కు ఇద్దరు కొడుకులు పుట్టి చనిపోతారు. ఆ తర్వాత మోతి పుడుతుంది. బాలింత రోగం కారణంగా రాంలాల్ భార్య కన్ను మూస్తుంది. అనేక కఠిన క్షణాల మద్య నెలల పసి గుడ్డు అయిన మోతిని పెంచి పెద్ద చేస్తాడు రాంలాల్. ఆప్పటి ఆ నెలల పసికందే తండ్రి రాంలాల్ ను కన్న తల్లిగా చూసుకుంటుంది కూతురు మోతి. ఒకరోజు ఒక కాంట్రాక్టర్ వచ్చి పనికి ఆహార పథకం కింద రోడ్డు పని చేయడం కోసం మనుషులు కావాలని, రావాలి అనుకున్న వాళ్లకు అడ్వాన్స్ కింద చేతిలో ఓ యాబై రూపాయలు పెట్టి తీసుకెళ్తాడు. అందులో మోతి కూడా ఉంటుంది. అది చూసి తండ్రి రాంలాల్ దిగులుతో కన్నీళ్లు పెట్టుకుంటాడు. అది చూసిన మోతి తండ్రితో "అయ్యా మనోల్లందరూ ఇక్కన్నే ఉన్నారు కదా ఎందుకు దిగులు." అని అంటుంది. అప్పుడు "దిగులు నా గురించి కాదు బిడ్డా నీ గురించి" అంటాడు తండ్రి రాంలాల్. తన ఊరును, అనారోగ్యంగా ఉన్న తండ్రిని విడిచిపెట్టి వెళ్ళాల్సి వస్తుంది. మోతి తన రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుని పని చేసిన కడుపు నిండా తిండి లేక, తండ్రిని చూడాలనే ఆత్రుతతో యాబై మైళ్ళ దూరాన్ని దాటుకుంటూ కాలి నడకన ఊరికి బయలు దేరుతుంది. తీరా ఇంటికి చేరుకోగానే తీవ్రమైన జ్వరంతో మృతి చెందుతుంది. కానీ పాము కాటుకు చని పోయిందన్న బ్రమలో ఉంటుంది. ఈ కథలో మూఢ నమ్మకపు జీవితాలకు, అజ్ఞానం వల్ల దోపిడీకి గురి అవుతున్న విధానానికి ప్రతీక అయినా ఈ కథలో మోతి పాత్ర ద్వారా కూలి నాలి చేసి ఏడూ పదుల వయసు గల తన తండ్రిని, అనారోగ్య బారిన పడిన తండ్రిని కంటికి రెప్పలా చూసుకునే ఒక గిరిజన యువతి పాత్ర మనకు కనపడుతుంది.

మరో కథ నిజంలో గంగులు తన కూతురు దుర్గ పాత్ర ద్వారా గ్రామంలోని రోజువారి కూలీల జీవితాన్ని వర్ణించారు. దాంతో పాటు జమీందారులు, భూస్వాములు చేసేటువంటి దోపిడిని. మహిళా కూలీల మీద చేసే అత్యాచారాలను ఈ కథలో ప్రస్తావించారు. ఇరవై ఏళ్ల దుర్గ ఒకరోజు పనికి వెళ్ళి ఇంటికి వచ్చి మూగబోయి నిల్చుంటుంది. ఉన్నట్టుండి మాట్లాడటం మానేసిన కూతురును చూసి గంగులు గాబరాపడతాడు. ఊర్లో అందరు దుర్గకు ఎవరో చేతబడి చేశారని అందుకే ఇలా అయిపోయింది అని అనుకుంటారు. కాని అసలు విషయం ఏంటి అంటే ఆ ఊరిలో రంగారావు అనే ఒక భూస్వామి దుర్గపై అత్యాచారం చేస్తాడు. దాంతో దుర్గ మనోవేదనకు గురి అయ్యి మౌనం వహిస్తుంది. తనలో ఆవహించిన ఆవేదన, కోపం ఎవరికీ చెప్పుకోలేని నిస్సాహాయతలోకి జారుకుంటుంది. అలా ఒకరోజు మళ్ళీ బలవంతం చేయబోయిన రంగారావును హత మారుస్తుంది దుర్గ. నిజానికి రంగారావు హత్యతో కేవలం దుర్గ పగ మాత్రమే చల్లారలేదు. గ్రామంలోని ప్రజలంతా కూడా రంగారావు చావుతో ఊపిరి పీల్చుకుంటుంది. రంగారావు భార్య అతని శవం ముందు కూర్చొని తన భర్తను ఎవరో చంపారు అని రోదిస్తుంది దాంతో పక్కనే ఉన్నవాళ్ళు "పామును ఎవరు చంపుతారు?" అని మనసులో అనుకుంటారు. రంగారావును పోల్చి చూడడాన్ని బట్టి అతనెంత దుర్మార్గుడో మనం అర్థం చేసుకోవచ్చు. అలాంటి దుర్మార్గున్ని చంపడం ద్వారా ఆ గ్రామంలోని ఆడవాళ్ళకు ఒక విముక్తి ప్రసాదించిన స్త్రీగా ఈ నిజం కథలో మనం దుర్గను చూడవచ్చు.

ఆధునిక సమాజాన్ని పట్టి పీడుస్తున్న అనేక సమస్యల్లో గృహ హింస, వరకట్న వేదింపులు, స్త్రీలపై లైంగిక

దాడులు మొదలైనవి అనేకం ఉన్నాయి. ఈ సమస్యల కారణంగా గృహిణీలు అనేక వేదింపులకు గురవు తుండడం, ఆ వేదింపులు, దాడులు భరించలేక ఆత్మహత్యలు చేసుకోవడం లేదా కొంతమంది అత్తింటి వాళ్ళే హత్య చేసి ఆత్మహత్యగా చిత్రించడం లాంటి అనేక వార్తలు మనం రోజు పేపర్లో, టీవిల్లోను చూస్తూ ఉన్నాము. అలాంటి సమస్యను కథా వస్తువుగా తీసుకుని ఎంతో హృద్యంగా రాసిన ఒక అద్భుతమైన కథ 'వాయిదా పడ్డ కేసు'. ఈ కథలో అరుణ పాత్ర ద్వారా ఈ సమస్యను మనముందు ఉంచారు రచయిత బోయ జంగయ్య. అరుణ తానూ విధ్యార్థిగా ఉన్నప్పుడు సాహిత్యం, సమాజం వేరు, వేరు అని సాహిత్యంలో చెప్పినంత అన్యాయంగా సమాజంలో లేదని, సమాజంలో అనేక మార్పులు వచ్చాయనే భావనలో ఉంటుంది. అప్పుడు ఒక ఉపాధ్యాయురాలు అరుణతో ఇలా అంటుంది. "మనిషి ఎంత స్వార్థపరుడో మీరు నిజ జీవితంలోకి ప్రవేశించాక తెలుస్తుంది." ఈ మాటలు ఎంత సత్యమైనవో అరుణకు తన జీవితంలో ఎదురైనా కఠిన సమయంలో భోదపడుతుంది. అరుణ వరకట్న భాదితు రాలు. గృహ హింస, అత్త, మామ, భర్త చేసిన లైంగిక కారణంగా పాశవికంగా గాయపడిన ఒక బాధితురాలు.

అరుణ ఒక బిఎస్సి చదువుకున్న ఉన్నత విద్యావంతు రాలు. పెళ్లి అయిన కొన్నాళ్ళకే అత్తా మామ మరియు కట్టుకున్న భర్త చిత్ర హింసలు పెడతారు. ఒంటి మీద కిరోసిన్ పోసి నిప్పటించి ఆత్మహత్యగా చిత్రీకరిస్తారు. డబ్బుకు ఆశపడ్డ పోలీసులు కేసును ఆత్మహత్యగా ఆధారాలు సృష్టిస్తారు. ఆ విధంగానే కోర్టును కూడా నమ్మిస్తారు. ఆసుపత్రిలో నిర్జీవంగా, లేచి నడవలేని స్తితిలో ఉన్న అరుణ, మహిళా సంఘం నాయకురాళ్ళ సహాయంతో మళ్ళీ కోర్టు మెట్లు ఎక్కుతుంది. తనకు జరిగిన అన్యాయాన్ని జడ్జి ముందు వాపోతూ "నా నోట్లో గుడ్డలు కుక్కి, నా చేతులకు నా భర్త బిగ్గరగా కదలకుండా పట్టుకున్నాడు. తన కొడుకులాంటి, తన లాంటి మనవళ్ళు, మనవరాళ్ళను కనిపెంచుతుంటే చూసి ఆనందించాల్సిన అత్త అగ్గి పుల్లను గీసి అంటించింది." అంటూ తనకు జరిగిన ఘోరాన్ని వివరిస్తుంది. ఈ కథ దాదాపు మూడున్నర దశాబ్దాల క్రితం నాటి స్త్రీల లైంగిక సమస్యలను కేంద్రంగా చేసుకుని రాసిన కథ అయి నప్పటికీ నేటికి కూడా అత్యంత ప్రాసంగీకతను కలిగి ఉన్న కథ. వర్తమన సమాజంలోనూ ఇటువంటి సంఘటనలు అనేకం జరుగుతూనే ఉన్నాయి. ఈ కథలోని కథానాయిక అరుణ లాగ సమస్య వచ్చినప్పుడు ధైర్యంగా నిలబడి దానికి ఎదురొడ్డి నిలబడటం ఎంతో గొప్ప విషయం. కథకులు బోయ జంగయ్య ఈ కథ ద్వారా స్త్రీ సమాజాన్ని ఒక చైతన్యవంతమైన సమాజం వైపు నడిపించే విధానంగా ప్రేరేపిస్తుంది. నేటి సమాజంలోని స్త్రీలు నిస్సహాయపు స్థితిలో ఉండి తలొంచి తాళి కట్టించు కుని ఒక బానిస సమాజంలోకి వెళ్లి ఆహుతి అవుతున్నారు. అందుకే ఒక సందర్భంలో ఈ కథలోని అరుణ పాత్ర ఇలా అంటుంది "ఆస్తిని, ఉద్యోగాన్ని చూసి పిల్లను ఇస్తామని పిచ్చి తల్లిదండ్రులు అనడం, చేసుకుంటామని అమాయక సోదరీమణులు ఒప్పుకోవడం దురదృష్టకరం."

ఈ వాయిదా పడ్డ కేసు కథలోని అరుణ పాత్రను ఆధునిక మహిళల ప్రతినిధి పాత్రగా మనం చూడవచ్చు. తనకు జరిగిన అన్యాయం ఇంకొకరికి జరగకూడదని అందుకోసం ప్రభుత్వాలు తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుకుంటుంది. నన్ను చంపి ఇంకో పెళ్లి చేసుకోవాలని చూసిన తన భర్తకు ఎటువంటి శిక్ష వేయకుండా జీవితాతంతం ఒంటరిగా ఉండే విధంగా చర్యలు తీసు కోవాలని కోరుతుంది. తానూ బిఎస్సి చదువుకున్న మహిళను అని ఒకరి చెప్పు చేతల్లో ఉంటూ, ఆదిపత్యాన్ని సహించాల్సిన అవసరం తనకు లేదని, నాలాగే ఇతర మహిళలు కూడా ఆత్మస్తైర్యంతో, ఆత్మగౌరవంతో జీవిం చేందుకు ఎంతటి భయంకర పరిస్థితితులను అయినా ఎదుర్కొని నిలబడాలనే సందేశం ఈ కథలో మనకు కనిపస్తుంది.

ఈ సందర్భంగా డా. యం.యం. వినోదిని దళిత కథలలో స్త్రీ పాత్రల గురించి చెప్పిన మాటలను గుర్తు చేసుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది. వారు మాట్లాడుతూ ఇలా అన్నారు "దళిత కథా సాహిత్యంలో స్త్రీల పాత్రల ధోరణి మారింది. అణచివేతను, అవమానాన్ని భరించే స్థాయి నుంచి ప్రశ్నించే స్థాయికి, తిరుగుబాటు చేసే స్థాయికి పాత్రలు ఎదుగుతున్నాయి.

స్త్రీ పాత్రను ప్రధాన పాత్రగా మలిచి, సమాజ శ్రేయస్సును కాంక్షించే ఉన్నత విద్యనూ అభ్యసించిన మహిళగా నిరంతరం పాటు పడేలా బోయ జంగయ్య రాసిన మరో కథ 'శాలిని'. ఈ కథలో శాలిని పాత్ర ద్వారా ఒక నిరుద్యోగ స్త్రీ సమస్యలను, బతుకుదెరువు కొరకు పల్లె నుండి వచ్చి హైదరాబాదులాంటి మహానగరంలో ఒక ఒంటరి స్త్రీ ఎదుర్కొనే చీత్కారాలను, అవమానాలను చిత్రించారు. శాలిని బతుకు దెరువు కోసం పట్నం వచ్చి, ఉన్నత చదువులు చదివిన ఏ ప్రభుత్వ ఉద్యోగం రాక మోడలుగా పని చేస్తూ జీవితాన్ని సాగిస్తుంది. పగలంతా ఆఫీసులో పని చేస్తూ, సమాజ సేవగా రాత్రి ఒల్డేజ్ హోం లో పని చేస్తూ ఉంటుంది. కాని తానూ ఉంటున్న బస్తీ వాసులు 'శాలిని' నీ రాత్రి పగలు విచ్చలవిడిగా తిరిగే స్త్రీగా, భావిస్తూ తనవల్ల తమ బస్తీకి, బస్తీ వాసులకు మంచిది కాదు అని తనను అక్కడి నుండి ఇల్లు ఖాళీ చేయిస్తారు. శాలిని కూడా వాళ్లకు సంజాయిషి చెప్పు కోవడం ఇష్టం లేకపోయినప్పటికి అక్కడి నుండి వెళు తూ వెళుతూ ఆ బస్తీ వాసులతో శాలిని" అందరికీ బాగా బతకాలనే వుంటుంది. కాని బతకలేక పోతున్నాం. ఉద్యోగం చేయాలని ఉంటుంది. అది అంత సులభంగా దొరకదే. ఇంకేది చెయ్యాలన్న రక్షణ లేదు. పుట్టింది పల్లెటూరు. నాన్న చిన్నప్పుడే పోయాడు. అన్నలు, తమ్ముల్లు ఎవరూ లేరు. ఒక్క అమ్మ తప్ప ఆమె ఊరు వదలదు. ఊళ్ళో నాకు బతికే అవకాశం లేదు. పెళ్లి సంబంధాలొస్తున్నా ఏమి ఇవ్వలేమని తెలుసుకున్నాక వచ్చిన దారి పడుతున్నారు." అంటూ ఇళ్ళు మారడానికి సిద్దపడుతుంది. కథ చివర్లో శాలిని గురించి తెలుసుకున్న బస్తీ వాసులు మౌనంగా ఉండిపోతారు.

ఈ కథ ద్వారా ఒక స్త్రీని, అది కూడా తన పొట్టకూటి కోసం రాత్రి, పగలు పని చేసుకునే స్త్రీని ఈ సమాజం ఎలా చూస్తుందో ఎలా వేలెత్తి నిందలు వేస్తుందో ఈ కథ ద్వారా మరొక్కసారి రుజువు అయ్యింది. ఒక మహిళా రాత్రి పగలు పని చేసుకుంటున్నంత మాత్రాన దారి తప్పుతున్నట్టు భావించడం ఎంత పొరపాటో ఈ కథ ద్వారా మనం అర్థం చేసుకోవచ్చు.

భారతీయ సమాజం వైదిక కాలంలో స్త్రీని పురుషులతో సమానంగా చూసింది. వాళ్లకు కావలసిన విద్యను, మర్యాదను ఇచ్చింది. సంపదలో, నిర్ణయాల్లో, అధికారాల్లో సమానా అధికారాలను కట్టబెట్టి సమాన గౌరవాన్ని ఇచ్చింది. కాని కాలాంతరంలో ఈ సమానత్వం తగ్గుతూ వచ్చింది. స్త్రీని వస్తువుగా చూడటం మొదలయ్యింది. వాళ్ళను విద్యకు దూరంగా ఉంచి, వంటింటి కుందేలును చేసి, వాళ్ళను స్వేచ్ఛా, స్వాతంత్రాల నుండి, హక్కులు, అధికారాల నుండి దూరం పెడుతూ వచ్చింది ఈ పురుషాదిక్యత సమాజం. ఈ కారణంగానే స్త్రీ పూర్తిగా బానిస సంకెళ్ళతో బంధిచబడింది. పురుషులపై ఆదార పడి జీవించడం తప్పా వేరే మార్గం లేని స్థితిలోకి నెట్ట బడింది. మనువు చెప్పినట్టుగా స్త్రీ బాల్యం తండ్రి ఆధీనంలో, యవ్వనం భర్త ఆధీనంలో మరియు భర్త మరణం అనంతరం కొడుకు సంరక్షణలోనే ఉండాలి." సమాజం కూడా ఇదే సూత్రాన్ని మూఢత్వంతో పాటిస్తూ వచ్చింది. కాని ఇప్పుడు మారాల్సిన అవసరాన్ని బోయ జంగయ్య తన కథల్లో చెప్పడం జరిగింది. భారతీయ సంస్కృతిలో, పురాణాల్లో, వేదాలలో, పాఠ్య పుస్తకాల్లో మహిళలకు ఉన్న గౌరవం వాస్తవ సమాజంలో లేదు. మాటలకు మాత్రమే పరిమితం అయ్యి స్త్రీని ఆట బొమ్మగా చూస్తున్న ఈ వర్తమాన సమాజంలో సమూల మార్పులు జరగాల్సిన ఆవశ్యకత ఎంతో ఉన్నది.

ముగింపు :

సమాజాన్ని ప్రభావితం చేసే కథలుగా, సమాజాన్ని

ఒక ఉన్నత దిశా వైపు నడిపించేందుకు హద్దులు లేని, ఆదిపత్య భావనలు, కట్టడి చేసే కంచెలు లేని సమాజాన్ని కోరుకునే కథలుగా బోయ జంగయ్య కథలు మనకు దర్శనమిస్తాయి. బోయ జంగయ్య కథల్లోని స్త్రీ పాత్రలను తిరుబాటు స్వభావాన్ని కలిగి ఉన్న పాత్రలుగా మనం చూడవచ్చు. పేదరికం, ఆకలి, కుల వివక్ష, లైంగిక దాడులు మొదలగు అణచివేతల్లోంచి ఒక తిరుగుబాటు తత్వాన్ని అలవర్చుకున్న స్త్రీలుగా మోతి, దుర్గ, అరుణ, శాలిని ఈ కథల్లో మనకు తారసపడతారు. ఈ కథ లన్నింటిలో భూస్వామ్య వ్యవస్త, పురుషాదిక్యత సమాజం చేసే దాడులను దిక్కరించే మహిళలుగా వీళ్ళు మనకు కనిపిస్తారు.

బోయ జంగయ్య స్త్రీ విద్యకు అధిక ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం జరిగింది. సమాజంలో స్త్రీ విద్య, స్త్రీ పురుషుల సమానత్వం మీద చర్చించడం జరిగింది. అంతేకాకుండా స్త్రీలను నియత్రించడం కట్టుబాట్ల పేరురుతో స్త్రీ బందించి ఉంచడం లాంటి అంశాలను కూడా ఈ కథలో చర్చకు పెట్టారు. ఈ కథల యొక్క ముఖ్య ఉదేశ్యం స్త్రీ తన అధికారాల నుండి, విద్య నుండి, స్వేఛ్ఛా, స్వాతంత్రం నుండి, వంచనకు గురి అవుతున్నది. లైంగిక దాడులకు గురి అవుతున్నది. ఈ సమస్యల నుండి బయట పడాలి అంటే తిరుగుబాటు చేసి, చైతన్యవంతమైన సమాజం వైపు మొత్తం మహిళా సమాజాన్ని, మహిళలే ముందుండి నడిపించాల్సిన అవసరాన్ని రచయిత మనకు అవగతం చేస్తున్నాడు.

పాద సూచికలు :

1. దున్న - బోయ జంగయ్య - 1990
2. అడవి పూలు - బోయ జంగయ్య -2005
3. బోజ కథలు - బోయ జంగయ్య - 2000
4. తెలుగు కథ దళిత, మైనారిటీ, గిరిజన, బహుజన జీవితం - సంపాదకత్వం డా. వి.ఆర్. రాసాని - 2012.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో భావ కవిత్వపు జిలుగులు

- డా॥. ఎం. హరికృష్ణ
అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్,
ద్రావిడ విశ్వవిద్యాలయం, కుప్పం.

- కె.సి.హెచ్. అప్పారావు
తెలుగు పరిశోధక విద్యార్థి,
ద్రావిడ విశ్వవిద్యాలయం, కుప్పం.

వెటకారానికి, హాస్యానికి పేరుగాంచిన గోదావరి జిల్లాలు కవిత్వానికి పెట్టింది పేరు. దీనిలో తూర్పు గోదావరి జిల్లా మరింత ప్రత్యేకం. ఇక్కడి ప్రజలకు భావుకత సహజ ఆభరణం. అందుకే ఇక్కడ వున్నంత మంది కవులు మరెక్కడా లేరనడం అతిశయోక్తి ఎంత మాత్రమూ కాదు. ఈ ప్రాంతపు కవులు భావ కవిత్వానికే పెద్దపీట వేశారు. అసలు భావ కవిత్వం అంటే ఏమిటి అంటే...!

మన ఊహలు రెక్కలు విప్పుకుని పదాలై, వాక్యాలై, చరణాలై.. పద్యాలుగా, పాటలుగా, కవితలుగా రూపాంతరం చెందడమే భావకవిత్వం. ఇలా రూపుదాల్చుకున్న కవిత్వాన్నే భావకవిత అంటాం. భావకవిత్వం సౌకుమార్యంతో ముడిపడి వుంటుంది. ప్రేమ, సున్నితత్వమూ, సౌకుమార్యమూ, అమలిన శృంగారం ఇందులో ప్రధానంగా వుంటాయి.

ప్రబంధ కవిత్వం తర్వాత 1910నుంచి 1935వ సంవత్సరం వరకూ భావకవిత్వం ప్రపంచాన్ని ఉర్రూతలూగించింది.

ప్రబంధ కవిత్వం లైంగికత, శారీరక వర్ణనలకు ప్రాధాన్యం ఇస్తే భావకవిత హృదయానుభూతికి ప్రాధాన్యతను ఇచ్చింది.

తెలుగులో ప్రధానమైన భావకవుల విషయానికి వస్తే అందరిలోకీ అగ్రగణ్యుడు దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి. ఆయన తూర్పుగోదావరి జిల్లాకు చెందినవారే. ఆయన రాసిన 'ఊర్వశి' భావకవితా శిఖరాగ్రాన నిలిచింది.

అయితే తెలుగులో భావకవితా పితామహుడుగా గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తరావునే పేర్కొంటారు. గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావే మొదట 'భావకవిత' అనే పదాన్ని ప్రయోగించారు.

దీనిని ముందుకు తీసుకెళ్లింది మాత్రం రాయప్రోలు సుబ్బారావు. రాయప్రోలు సుబ్బారావు తెలుగులో ఆధునిక కవిత్వానికి ఆద్యుడుగా నిలిచారు. ఆయన 1913లో రాసిన 'తృణకంకణం'తో తెలుగు కవిత్వాన్ని కొత్తబాట పట్టించారు. మరో కవి నండూరి సుబ్బారావు రాసిన 'ఎంకిపాటలు' భావకవితా నైపుణ్యానికి ఒక మచ్చుతునక. అలాగే జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రి రాసిన 'పుష్పవిలాపం' నేటికీ జనుల నోళ్లల్లో నానుతూనే వుంది. భావకవిత్వాన్ని అనేకమంది అనేక విధాలుగా నిర్వచించారు.

"ఇది కవి యొక్క ఒక అవిస్పష్ట వాంఛాంకురము. ఒక అంతర్నిగూఢ తాపము అన్న విశ్వనాధ నిర్వచనాన్ని బట్టి అస్పష్టత కావ్యగుణంగా గలది భావకవిత్వం. భావ కవిత్వంలో కొంత అయోమయం అర్థంకాని తత్వం వుండడం వల్ల అది ప్రజలకు చేరువ కాలేకపోయింది."

విశ్వనాధ సత్యనారాయణ సహజంగా భావుకుడు. ఆయన నోటివెంటే భావకవిత అస్పష్టమైనదని రావడం ఒక విచిత్రంగా మనం చెప్పుకోవచ్చు.

"భావకవిత్వం చేసిన ముఖ్యమైన పని ఇంకొకటి వుంది. అది దేశంలో ఒక మధ్యతరగతిని తయారుచేసి వాళ్ల ఊహలద్వారా ఒక భారత జాతీయతని నిర్మించడం. ఈ జాతీయత ఇవాళ సర్వసాధారణంగా రుజువు చేయక్కరలేని ఒక సహజ లక్షణంగా మనకి కనిపిస్తుంది గాని భావకవిత్వ యుగానికి పూర్వం మనదంతా ఒక సమైక్య దేశమని, భారతీయులంతా ఒక జాతి అని, ఈ జాతికి ఒక ప్రాచీనకాలం నుండి ఆధునిక కాలం వరకు-

కనీసం బ్రిటిష్ వాళ్లు రాకముందువరకూ ఒక మహోజ్వల మైన చరిత్ర, సంస్కృతి వున్నాయని - ఇలాంటి భావాలు వుండేవికావు"[2] అంటారు పరుచూరి నారాయణరావు ఒక వ్యాసంలో..

భారతజాతిని స్వాతంత్ర్య సంగ్రామసమయంలో ఏకతాటి మీదకు తెచ్చినది భావకవిత్వమే అన్న అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేస్తారు వేల్చేరు నారాయణరావు. ఇలా భావకవిత్వం మీద రకరకాల అభిప్రాయాలు మేధో వర్గాలనుంచి ఎదురయ్యాయి.

తూర్పుగోదావరి జిల్లా కవులు తమ సహజసిద్ధమైన భావుకతను తమ రచనల్లో, కవితల్లో బయట పెట్టారు. వాటిలో కొన్నింటిని పరిశీలిద్దాం.

అల్లూరి (పెన్మెత్స) గౌరీలక్ష్మి 'నిలువుటద్దం' కవితా సంపుటిలో మహిళల జీవన చిత్రాన్ని నిలువెత్తు అద్దంలో చూపుతారు. 'స్మృతులు' కవితలో..

"హృదయపు గోడలనిండా జ్ఞాపకాల మీటలు
మూడొంతులు మనసును మెలిదిప్పేవే
సైకియాట్రిస్టులు సెలవిస్తుంటారు
మధుర జ్ఞాపకాల్నే మననం చెయ్యండీ
....
ఎప్పుడు ఏ తలపు, ఏ పిలుపు
ఏ ఆర్తి, ఏ స్ఫూర్తి
గతం కాలింగ్‌బెల్ నొక్కి
ఏ అనుభవాన్ని గిర్రున రీలులా తిప్పుతుందో"[3] అంటారామె.

పురుషాధిక్యతతో కూడిన మన సమాజంలో మహిళల జీవితాలు వారి చేతుల్లో వుండవు. నిత్య జీవితంలో ఎన్నో చేదు ఘటనలను వారు ఎదుర్కొనవలసి వుంటుంది. వాటి మధ్యన మధురస్మృతులు మాయమై.. ఒక్కోసారి వెతుక్కోవలసిన అగత్యం ఏర్పడుతుంది. ఈ విషయాన్నే చెబుతారు గౌరీలక్ష్మి.

మాకినీడి సూర్యభాస్కర్ 'కలల పెదవుల నవ్వుల్లోకి' సంపుటిలో రాసిన 'లోకపుటింటి కసవు ఊడ్చడానికి' కవితలో..

"రోజంతటి శ్రమ అలసటనీ
నిద్రగూట్లో భద్రంగా దాచేసి
లేచిందామె ఆవులిస్తూ!
కప్పుకున్న చీకటి దుప్పట్లను
ఒబ్బిడిగా మడతలేసేసి
మగతరెప్పల బీరువాలో దాచేసి
....
తూరుపు కొండంచుల కనుబొమల మధ్య
అందంగా కుంకుమబొట్టు దిద్ది
బయలుదేరిందామె
వెలుతురు చీపురుతో లోకపుటింటి కసవు ఊడ్చ డానికి!"[4] అంటారు.

ప్రపంచం చీకట్లో ముసుగు కప్పుకుని నిద్రపోతున్న పుడు మూసిన కనురెప్పలను బలవంతంగా తెరచి, చీరకొంగు నడుముచుట్టూ బిగించి పనిలోకి ఉరుకు తుంది మహిళ. ప్రతియిల్లూ ఈ నిశ్శబ్ద యుద్ధానికి సాక్షే. ఈ విషయాన్నే తెలుపుతారు రచయిత ఈ కవితలో.

మరో కవి ర్యాలి శ్రీనివాసు భావుకత్వంలో మరొక అడుగు ముందుకేశారు. ఆయన 'చైతన్యర్షి -గోదావరి కవితా సంపుటిలోని 'కొత్త జంట' కవితలో..

"గంపెడాశల్ని నెత్తినెట్టుకొని
గట్టుమీంచి వస్తున్న ఆ ఇంటామెకు
దగ్గరౌతున్న బంధంలా
ఏటిపడవ కనబడింది.
....
బతుకు పడవకు
అత్తమావల నడత చుక్కాని
కట్టిన ఆ పడతి
పరువంపు సామాన్లు ప్రేమగంపలో సర్దుకుని
మరువలేని జ్ఞాపకాలతో
ప్రియుడి పంచనుండి
ఇంటిముఖం పడుతుంది."[5]

అసలే కొత్త జంట.. పడవమీద చేపల వేటకు వెళ్లిన భర్తకోసం అన్నం తీసుకొచ్చిన పడుచుకు భర్త వస్తున్న పడవ ఆత్మబంధువులా కనిపించక మరేమవుతుంది. భర్తతోనే వుండాలన్న ఆమె కోరికకు అత్తామామల పట్ల తనకున్న బాధ్యత అడ్డుకట్ట వేస్తోంది. ఈ విషయాన్నే చెబుతున్నారు ర్యాలి శ్రీనివాసు.

తూర్పుగోదావరికి చెందిన కవి జోరాశర్మ తీరు వేరు. ఆయన కవితతో పాటు కాస్య వ్యంగ్యాన్ని, మరికొంత హాస్యాన్ని, చెమక్కులను, తళుక్కులను కలిపి మన మీదకు విసురుతారు. 'సిరిసంపదలు' కవితలో

"నేను కారంకారంగా
గరమ్ గరమ్‌గా మాట్లాడతాను
నాకు బి.పి-
ఆయనకేం ఆయన
తియ్యగా మాట్లాడతారు"
అయనకు షుగరు-" [6] అని చమత్కరిస్తారు.

'పుంభావం' అనే మరో కవితలో
"నా అహంకారమంతా
మా అవిడమీదే
చాలా మంచిది గనుక!!"[7] అని మరో వ్యంగ్యబాణం విసురుతారు.

గోదావరి జిల్లాల వెటకారం, కొంటెతనం అంతా జోరాశర్మ కవితల్లో మనకు కనిపిస్తుంది. పురుషుల అహంకారమంతా ఇంట్లోని భార్యమీదే చూపుతారు. మరొకరిమీద చూపిస్తే వారు సహించరు కదా. ఎంత దౌష్ట్యమైనా భరించేది భార్యలే కదా.. ఈ విషయాన్నే కవి గమ్మత్తుగా చెబుతారు కవితలో..

మల్లెమొగ్గల గోపాలరావు 'మల్లెమొగ్గలు' కవితా సంపుటిలోని 'చిత్రకారుని చతురిమ ఆ దృశ్యం' కవితలో..

"అలారం అంతగా అవసరం ఉండదు
ఉదయం చిన్నిచిన్ని పక్షుల
కలకల ధ్వనులు నిద్రలేపుతాయి!
....
పక్షుల భాష తెలిస్తే
మనసు ప్రక్షాళనమవుతుందేమో!
....
మునిలా జీవిత సాఫల్యతకు
మూల కూర్చోకూడదు
మయూఖంలా జీవిత
జవనాశ్వాన్ని ముందుకురికించాలి!" 8

ప్రకృతి ఎప్పుడూ మనిషికి కొత్త విషయాలను నేర్పుతూనే వుంటుంది. ఇది నిరంతర ప్రక్రియ. ప్రకృతిని నిశితంగా పరిశీలిస్తే జీవితాన్ని నిత్యయవ్వనమయంగా తీర్చిదిద్దుకోవచ్చు. ఈ విషయాన్నే చెబుతారు రచయిత తన కవితలో..

ప్రముఖ రచయిత్రి శరత్ జ్యోత్స్నారాణి 'వలస కోకిల' సంపుటిలోని 'మధురస్మృతి' కవితలో..

"నేను ఒంటరినే
నా గదిలో నేను ఒంటరినే
అవతల శూన్యం నా నేస్తం
....
బాల్యంలో అమ్మ పొత్తిళ్లలో
అమృతానందాన్ని గ్రోలిన
నేను ఒంటరినే!
....
నవ్వుతూ, తుళ్లుతూ,
కాలాన్ని ప్రేమిస్తూ సాగే
జీవనయాత్రలో నేను ఒంటరినే!
ఒంటరి బతుకులో
ఓ స్నేహమయి పికిలిపిట్ట"[9] అంటారు.

ఆధునిక కాలంలో ఎవరి జీవనయానంలో వారిది ఒంటరి ప్రయాణమే. అమ్మ పొత్తిళ్లలో, అమ్మ సమక్షంలో వున్నంత భద్రత మరెక్కడా దొరకదు. అమ్మ ఒడి తర్వాత అంత భద్రమైన జీవితాన్ని అనుభవించేది ప్రకృతి ఒడిలోనే.. ఈ విషయాన్నే చెబుతారు శరత్‌జ్యోత్స్న.

పిట్టలూ, చెట్లూ, వాగులూ, వంకలూ మనసును సేద తీర్చినట్లు ఇక ఎవరూ సేదతీర్చలేంటారామె ఈ కవితలో.

వీరే కాదు. ఇంకా అనేకమంది తూర్పుగోదావరి జిల్లా రచయితలు భావకవితలను మనసుకు ఇంపుగా, ఆహ్లాదాన్ని కలిగించేలా రాశారు. భావకవితకు ఈ జిల్లా వాసులు పట్టం కట్టారన్న విషయాన్ని ఈ కవితలను పరిశీలించే పాఠకులకు స్పష్టంగా అర్థం అవుతుంది. బాధైనా, వేదనైనా, సంతోషమైనా, ప్రేమైనా ఇంకా ఏ భావాన్నైనా సరే ఈ జిల్లా కవులు తమ కవిత్వం ద్వారా పాఠకులకు చేరువ చేశారు.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. ఆధునిక సాహిత్యం, ధోరణుల, ఉద్యమాలు, జానపద సాహిత్యం, ఈనాడు, ప్రతిభ, అర్హత పరీక్షలు 22-9-2020
2. భావకవిత్వంలో జానపదం, జానపదంలో భావకవిత్వం-1, వేల్చేరు నారాయణరావు, పరుచూరి శ్రీనివాస్, సెప్టెంబర్ 2006, ఈమాట, తెలుగు వెబ్ పత్రిక
3. 'స్మృతులు' కవిత, 'నిలువుటద్దం' కవితా సంపుటి, అల్లూరి (పెన్మత్స) గౌరీలక్ష్మి, నవోదయ బుక్ హౌస్, పుట :26, సెప్టెంబర్ 2008
4. 'లోకపుటింటి కసవు ఊడ్చడానికి' కవిత, 'కలల పెదవుల నవ్వుల్లోకి' కవితా సంపుటి, మాకినీడి సూర్యభాస్కర్, సౌమ్య పబ్లికేషన్స్, కాకినాడ, పుట :131, జనవరి 2008
5. 'కొత్తజంట' కవిత, 'చైతన్యఝరి- గోదావరి' కవితా సంపుటి, ర్యాలి శ్రీనివాసు, పామర్రు, పుట :28, జులై 14 2015
6. 'సిరిసంపదలు' కవిత, 'నూటపదహార్లు' కవితా సంపుటి, జోరాశర్మ, రోహిణీ పబ్లికేషన్స్, విజయవాడ పుట :28, డిసెంబర్ 2012
7. 'పుంభావం' కవిత, 'నూటపదహార్లు' కవితా సంపుటి, జోరాశర్మ, రోహిణీ పబ్లికేషన్స్, విజయవాడ పుట :28, డిసెంబర్ 2012
8. 'చిత్రకారుని చతురిమ ఆ దృశ్యం' కవిత, మలెమొగ్గలు' కవితా సంపుటి, మల్లెమొగ్గల గోపాలరావు, రాజమండ్రి, పుట :26, 2012
9. 'మధురస్మృతి' కవిత, 'వలసకోకిల' కవితా సంపుటి, శరత్ జ్యోత్స్నారాణి జ్యోత్స్న కళాపీఠం, హైదరాబాదు పుట :18, సెప్టెంబర్ 2010

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

ఆవంత్స సోమసుందర్ విమర్శ దర్శనం

– డా॥. బోయినేపల్లి ప్రభాకర్, తెలుగు అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, గిరిరాజ్ ప్రభుత్వ కళాశాల (స్వ), నిజామాబాద్.

కవిత్వాన్ని పీడిత మానవుల పక్షాన నిలిపి, వారి జీవన్మరణ పోరాట పటిమకు ఉత్ప్రేరణ కలిగించి తీరాలన్న ప్రమేయాన్ని ప్రదర్శించిన ప్రముఖ అభ్యుదయ వాది, తెలుగు కవి, విమర్శకుడు, రచయిత ఆవంత్స సోమసుందర్ గారు. "సమకాలిక సాంఘిక బాహ్యస్థితి గతులే సమకాలిక కవి చైతన్యాన్ని ప్రకోపింపచేసి అతనికి గల కావ్యపరిమితిలో సుప్రయోజనాన్ని సాధింపజేస్తాయి; పద్యంలో కొత్త పలుకుబడి అవకాశం లేనంతగా పీచు పీచుగా పోయింది. గణ పూరణం ప్రధానమైన భావం వక్రమార్గం పడుతుంది పద్యంలో. నవీన భావనకు పనికిరాదు; పార్టిజాన్ కవిత్వం పార్టీకి పక్కశ్రుతి. అంతగా మరీ కండిషనింగ్ కవిత్వానికి అవసరం లేదు" అనే అభిప్రాయాలతో ఆధునిక కవిత్వ రచనలో తనదైన విశిష్టతను చాటుకున్న సోమసుందర్ గారు సామ్యవాది. కమ్యూనిస్టుగా అభ్యుదయ ఉద్యమంలో చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. ఏడు దశాబ్దాల పాటు సాహితీ వ్యాసంగాన్ని కొనసాగించిన సోమసుందర్ గారు తెలుగు సాహిత్య క్షేత్రంలో సుప్రసిద్ధుడు. వారు ఎన్నో రచనలు చేసినా అందరికీ వెంటనే గుర్తుకు వచ్చేది, కలకాలం గుర్తుండేది, తెలంగాణా పోరాటానికి స్పందించి రాసిన 'వజ్రాయుధం' (1949).

ఆవంత్స సోమసుందర్ గారు తూర్పు గోదావరి జిల్లా అన్నవరం సమీపంలో ఉన్న శంఖవరం అనే గ్రామంలో కాళ్ళూరి సూర్యప్రకాశరావు, వెంకాయమ్మ దంపతులకు నవంబర్ 18 వ తేదీ, 1924 వ సంవత్సరంలో ఎనిమిదవ సంతానంగా జన్మించారు. తన పినతల్లి ఆవంత్స వెంకాయమ్మకు సంతానం లేకపోవడం వల్ల చిన్నతనం లోనే సోమసుందర్ వారింటికి దత్తుకు వెళ్ళారు. ఆవిధంగా కాళ్ళూరి అనే ఇంటిపేరు ఆవంత్సగా మారింది. దత్తత తీసుకున్నవారికి మెండైన సాహిత్యాభిలాష కలిగి ఉండడం వల్ల, బాల్యం నుండే సంస్కృత కావ్యాలు, శతకాలు, అమరకోశం మొదలైన గ్రంథాలను అధ్యయనం చేసే అవకాశం వారికి కలిగింది. కాని విధివశాత్తు సోమసుందర్ దత్తత తల్లిదండ్రులు ఆయనకు పదేళ్ళ వయసుండగానే చనిపోయారు. అయినప్పటికీ బాల సోమసుందర్ మనసుపై ఆ పుణ్యదంపతులు వేసిన సాహిత్య ముద్ర అలాగే నిలిచిపోయింది. వారి ప్రాథమిక విద్యాభ్యాస మంతా పిఠాపురంలో కొనసాగింది. 1943 లో కాకినాడ పి.ఆర్. కళాశాలలో ఉన్నత విద్యను అభ్యసించారు.

ఆవంత్స సోమసుందర్ గారి రచనా వ్యాసంగం ప్రధానంగా కవిత్వం, విమర్శ, కథలు, ఖండకావ్యం, వ్యాసం, జీవితచరిత్ర, నాటకం, అనువాదం మొదలైన ప్రక్రియల్లో కొనసాగింది. వజ్రాయుధం, గోదావరి జలప్రళయం, రక్తాక్షి, సోమరసం - సుందరకాండ, మేఘరంజని, అక్షయ తరంగిణి, మా ఊరుమారింది, తురాయిపూలు, రాలిన ముత్యాలు, వెన్నెల పడవలు - మెరుపు దివిటీలు, ఆగతానికి శుభారంభం, బృహత్కావ్యాలు (అక్షయ తరంగిణి, కాలం వీలునామా, ముక్తచ్ఛాయ, అరిచే లోయలు), ఒక్క కొండలో వేయి శిల్పాలు, ఆంగ్ల సీమలో ఆమని వీణలు, మిణుగురులు, అయిదు దీర్ఘకావ్యాలు, చేతావనీ, గంధ మాదనం, దోనాపాలా, రక్తరేఖ, అనల కిరీటం (ఖండకావ్య సంపుటి), హృదయంలో హిరోషిమా, ధూపచ్ఛాయ, జీవనలిపి, అక్షరనాదం, సీకింగ్ మై బ్రోకెన్ వింగ్, ఆమ్రపర్ణి, చిన్మయ లహరి, మనస్సంగీతం (పాటల సంపుటి) మొదలైన కావ్యాలు; శేషేంద్రజాలం, రుధిరజ్యోతిర్దర్శనం, కృష్ణశాస్త్రి కవితాత్మ / శ్రీకృష్ణ సాక్షాత్కారం, పురిపండా ఎత్తిన పులిపంజా, సాహిత్యంలో సంశయ కల్లోలం, కవిత్వం

కాలాతీత కాంతిరేఖ, అమృత వర్షిణి, కృష్ణశాస్త్రి వెలిగించిన కార్తీక దీపాలు, ధర్మనిధి ఉపన్యాసాలు, కాళిదాసు రామకథ, జాతికి జ్ఞాననేత్రం, నారాయణచక్రం, గోపుర దీపాలు, గురజాడ గురుత్వాకర్షణ, ఉర్దూ సాహిత్యంలో ఉన్నత శిఖరాలు, కవితా కల్పవల్లి, అగ్నివీణ ఆలాపించిన అణు సంగీతం మొదలైన విమర్శ రచనలు; బానిసల దండయాత్ర, కాహళి, వెన్నెలలో కోనసీమ, మందీ మనిషి మొదలైన గేయ సంపుటాలు; బానిసల దేశం, సోమ సుందర్ కథలు మొదలైన కథల సంపుటాలు; బుద్ధదేవ బోస్, లియొనార్డో డావిన్సీ, హంసధ్వని, కాజీనజ్రుల్ ఇస్లాం మొదలైన జీవిత చరిత్రలు; ఆధునిక కవిత్వం, కవిత్వమూ - మార్క్సిజమూ, నూరు శరత్తులు, ఆ తరం కవితా తరంగాలు, శరచ్చంద్రిక, ఆగామి శతాబ్దానికి ఆహ్వానం, చరమదశాబ్ది, మనిషి మొదలైన వ్యాస సంపుటులు; ఆధునిక కావ్య ప్రకాశిక (పీఠికా విమర్శ) అనే సంకలన గ్రంథం; విషవలయం అనే నాటకం; సోమసుందర్ లేఖలు; వాహిని, మోనాలీసా, అక్షర సుమార్చన, పసిడి రథం, అభివ్యక్తి, భారతదేశపతనానికి పదకొండు కారణాలు, యగపురుషుడు - ఆయన శిష్యుడు, రవీంద్రలోచనం, కాలానికి కవిత్వం కాపలా దీపం మొదలైన రచనలను వెలయించారు. మూర్తీభ వించిన సాహిత్యం, నిత్యోత్సాహి, నిష్కర్షకవి, సాహిత్య కృషీవలుడు ఆవంత్స సోమసుందర్.

తెలుగు సాహిత్యంలో సోమసుందర్ గారు చేసిన కృషికి ఆయనను ఎన్నో అవార్డులు వరించాయి. 1979లో అత్యంత ప్రతిష్టాత్మకమైన 'సోవియట్ ల్యాండ్ నెహ్రూ బహుమతి', రాజాలక్ష్మి ఫౌండేషన్ అవార్డు, పొట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ప్రతిభా పురస్కారం, గౌరవ డాక్టరేట్, 2008 సంవత్సరపు యన్.టి.ఆర్ జాతీయ సాహితీ పురస్కారం మొదలైన అవార్డులు సోమసుందర్ గారిని అలంకరించి, వాటికవే మరెంతో శోభను అద్దుకున్నాయి.

ఆవంత్స సోమసుందర్ గారి రచనా వ్యాసంగంలో భాగంగా ఆధునిక తెలుగు కవిత్వం - పరిశోధన ప్రత్యేకించి వారి విమర్శ చెప్పుకోదగినది. శేషేంద్ర జాలం, రుధిరజ్యోతిర్దర్శనం, శ్రీకృష్ణ సాక్షాత్కారం / కృష్ణశాస్త్రి కవితాత్మ, పురిపండా ఎత్తిన పులిపంజా, సాహిత్యంలో సంశయ కల్లోలం, కవిత్వం కాలాతీత కాంతిరేఖ, అమృత వర్షిణి, కృష్ణశాస్త్రి వెలిగించిన కార్తీకదీపాలు, ధర్మనిధి ఉపన్యాసాలు మొదలైన పరిశోధనాత్మక విమర్శ గ్రంథాల్లో సోమసుందర్ గారి విమర్శక ప్రతిభను పరిశీ లిద్దాం.

శేషేంద్రజాలం :

వర్తమాన సాహిత్యాన్ని సవిమర్శకంగా పరిశీలించడం ఒక అవసరంగా భావించిన సోమసుందర్ గారు 1970లో 'వర్తమాన సాహిత్యంలో వక్రరేఖలు' అనే వ్యాసం ద్వారా ఆ ప్రయత్నానికి నాంది పలికారు. తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలో అప్పటికే కవులుగా లబ్ధప్రతిష్టులైన గురజాడ, దువ్వూరి, విశ్వనాథ, కృష్ణశాస్త్రి, శ్రీశ్రీ మొదలైనవారు విమర్శ మార్గంలో కూడ విశేషంగా రాణించడాన్ని గమనించిన సోమసుందర్ గారు తన ' కళాకేళి' పత్రిక ద్వారా ఉపేక్షితులు, తిరస్కృతులు అయిన సత్కవుల, రచయితల రచనల మీద తన దృష్టిని ప్రసరింపచేసి వాటికి వెలుగులను అద్దారు. అదే సమయంలో పద్యకవిత్వాన్ని వదిలిపెట్టి వచనాన్ని తలకెత్తుకొని; ప్రతీక, పదచిత్ర, అభివ్యక్తి వాదాలనే పాశ్చాత్య సంవిధానాలను సరళీ కరించుకొని; తెలుగులో ఒక మౌలిక ధోరణిలో మార్క్సిస్టు దృక్పథంతో 'మండే సూర్యుడు' రూపంలో వచన కవిత్వాన్ని ప్రబలంగా వినిపించినవారు గుంటూరు శేషేంద్ర శర్మ. 'మండే సూర్యుడి'ని సూక్ష్మాతి సూక్ష్మంగా పరిశీలించిన సోమసుందర్ గారు శేషజ్యోత్స్న నుండి మండే సూర్యుడిగా శేషేంద్రశర్మ పరిణమించిన విధా నాన్ని 'శేషేంద్రజాలం' పేరుతో ఒక ప్రామాణిక విమర్శ గ్రంథాన్ని వెలయించారు. ఆర్చిబాల్డ్- మెక్లీష్, సి.యం. బౌరా, స్టీఫెన్ స్పెండర్, ఎలజబెత్ డ్రూ, టి.ఎస్.

ఇలియట్, జీన్ పాల్ సార్త్రే, గెధే, రాబర్ట్ ఫ్రాస్ట్, మలార్మే, ఆడెన్, పాల్‌వేలరీ హెవలాక్ ఎల్లిస్, క్రిస్టఫర్ కాల్డ్‌వెల్, డిలాన్ థామస్, కాలరిడ్జ్, సిసిల్ డెలెవిస్, మయాకోవస్కీ, ఎజ్రాపౌండ్, పాబ్లోనెరుడా లాంటి ప్రపంచ ప్రఖ్యాత విమర్శకులందరినీ 'శేషేంద్రజాలం'లో ప్రస్తావిస్తూ, వారి విమర్శ మార్గాలను శేషేంద్ర శర్మ కవిత్వానికి సమన్వయం చేయడం సోమసుందర్ గారి విమర్శక ప్రతిభకు గొప్ప తార్కాణంగా నిలుస్తుంది.

రుధిర జ్యోతిర్దర్శనం :

1970 లో శ్రీశ్రీ షష్టి పూర్తి సందర్భంగా సృజన పత్రిక శ్రీశ్రీతో జరిపిన ఇంటర్వ్యూలో శ్రీశ్రీ శ్రీరంగం నారాయణ బాబును అనుకర్త అనీ, అరాచకవాది అనీ, అవకాశవాది అనీ అసూయతో నిందించిన సందర్భాన్ని చూసి సోమ సుందర్ గారెంతో బాధపడ్డారు. నారాయణబాబుకు శ్రీశ్రీకి వచ్చినంత పేరు ప్రతిష్టలు రాకపోవడానికి గల కారణా లను ఊహించి నారాయణబాబు రుధిరజ్యోతిని అధ్యయనం చేసి వివిధ కోణాల్లో ఏడు విమర్శాత్మక వ్యాసాల్ని రచించి ఆంధ్రప్రభ, విశాలాంధ్ర, స్రవంతి పత్రికల్లో 1972 - 1980 ల మధ్య ప్రచురించారు. వాటికి పుస్తక రూపమే సోమసుందర్ గారి 'రుధిరజ్యోతిర్దర్శనం'. ఇందులోని వ్యాసాలన్నీ నారాయణబాబు కవిత్వ, వ్యక్తిత్వాలను ఎంతో స్పష్టంగా వ్యక్తీకరించాయి. నారాయణ బాబు నజురుల్ ఇస్లాం ప్రభావంతో కదన కుతూహలం అనే కవితను రాశాడని, పదచిత్ర రచనలో కూడ ఆయన ఆరితేరినాడని జ్వలనాగీతంను సోమసుందర్ గారు ప్రస్తావించారు. మరొక వ్యాసంలో శ్రీశ్రీ, నారాయణ బాబుల సమైక్య సాహిత్య కృషిని, వారి అభివృద్ధిని తెలుపుతూ నారాయణబాబు శ్రీశ్రీని అనుకరించలేదని, నారాయణబాబుకే శ్రీశ్రీ రుణపడి ఉండాల్సినంత సాక్ష్యం 'రుధిరజ్యోతి' అంకిత గేయంలో ఉందని విశ్లేషించారు. ఇంకొక వ్యాసంలో నారాయణబాబు దళితవర్గాల విప్లవ చైతన్యానికి అంకురాలు వేశాడని ప్రతిపాదించి 'గడ్డిపరక' కావ్యం ద్వారా ఋజువు చేశారు. ఇలాంటి వర్గ దృష్టి సహిత చైతన్యం ఉన్న నారాయణబాబును సోమసుందర్ గారు జాతీయకవిగా ప్రతిష్టిస్తారు. 'కపాలమోక్షం' కావ్యాన్ని విశ్లేషించిన సోమమందర్ గారు అందులో నారాయణ బాబు వాడిన పురాణ ప్రతీకలను గతితర్కంతో ఎంతో ప్రతిభావంతంగా వివరించారు ఒక వ్యాసంలో, మరొక వ్యాసంలో నారాయణబాబు జీవితంలో కవిత్వమే ప్రథమ ధ్యేయమని, సంగీతం ద్వితీయ ధ్యేయమని చెప్తుతూ ఆ రెండింటినీ ముచ్చటగా ముడివేసిన కవిత 'దరిద్ర సంగీతం' గా రుధిరజ్యోతిలో ప్రధానస్థానాన్ని ఆక్రమిస్తుం దని సమీక్షాత్మక విమర్శను వెలయించారు.

కృష్ణశాస్త్రి కవితాత్మ / శ్రీకృష్ణ సాక్షాత్కారం :

సోమసుందర్ గారి గురువైన కృష్ణశాస్త్రిగారే తన సాహిత్యంపై పరిచయ గ్రంథం రాయాల్సిందిగా ఒక మహాసభలో అడిగిన దరిమిలా సోమసుందర్ గారి ద్వారా తెలుగు సాహితీ క్షేత్రంలోకి చక్కని సమీక్షాత్మక విమర్శ రూపంలో సాక్షాత్కారం పొందిన గ్రంథం 'కృష్ణశాస్త్రి కవితాత్మ'. వెనువెంటనే ఆ రచనకు రాజాలక్ష్మీ ఫౌండేషన్ అవార్డు కూడ లభించడం విశేషం. సోమసుందర్ గారు సుకవి విమర్శకులు కాబట్టి భావకవిత్వానికే పట్టు గొమ్మలాంటి కృష్ణశాస్త్రి అవతరణ, పరిణామ, వికాస దశలను విమర్శాత్మకంగా సాధికారికంగా ప్రకటించిన గ్రంథమిది. 1925లో వెలువడిన 'కృష్ణపక్షం' కృష్ణశాస్త్రిని సుమారు 50 ఏళ్ళ పాటు కవికుల గురువుగా ఎలా నిలిపిందో సోమసుందర్ గారు విశ్లేషిస్తూ భావవిప్లవ భాషావిప్లవ సంధ్యావందనాలను, బ్రహ్మసమాజ మహిమను భావ కవిత్వ నేపథ్యంగా ప్రతిష్టిస్తారు. పూర్వ కవులపైన ఉన్న అవగాహనతో కృష్ణశాస్త్రి తనను తాను మలచుకుని భావకవిత్వాన్ని వెలయించిన విధానాన్ని సోమసుందర్ గారు స్పష్టంగా తెలియజేశారు. పిఠాపురం సాహిత్య ప్రాంగణానికే తలమానికమైన కృష్ణశాస్త్రి తన 25వ ఏట ఏకాంతసేవ లాంటి గొప్ప కావ్యానికి పీఠిక రాయడంతో అది భావకవిత్వానికే పీఠికలాగా భాసిల్లిందని సోమసుందర్ విశ్లేషిస్తారు. 'ఇరవయ్యో శతాబ్దికి

కలికితురాయి' అనే ప్రకరణంలో దాస్యపు సంకెళ్ళనుండి విముక్తి కోరుతూ కృష్ణశాస్త్రి చేసిన 'స్వేచ్ఛాగానం' రొమాంటిక్ ధోరణి ఆలోచనల్లోనిదే అని సోమసుందర్ గారు నిరూపిస్తూ కృష్ణశాస్త్రి ఎకానమీ ఆఫ్ వర్డ్స్ అండ్ థాట్స్‌కు ఉదాహరణగా చూపిస్తూ భాషను ఆధునీకరించడం ద్వారా కవిత్వాన్ని మార్చగలిగారని నిరూపించారు.

కృష్ణశాస్త్రి కవితాహృదయం అనే ప్రకరణంలో బ్రహ్మసమాజం; వ్యక్తి స్వేచ్ఛ, ఆత్మాశ్రయ ప్రేమ కవిత్వం; లోకవృత్త ప్రదర్శనంలో అభ్యుదయ దర్శనం అనే మూడు పాయల్లో కృష్ణశాస్త్రి కవితా ప్రవాహం సాగిందని సోమసుందర్ విశ్లేషించారు. కాల్పనిక సాహిత్యానికి స్వాతంత్ర్యం, సమభావం, సౌభ్రాతృత్వం మొదలైన వాటిని మూల ధాతువులుగా చెప్తూతూ అవి ప్రపంచంలో ఎండమావులవుతున్న దశలో వచ్చిందే కృష్ణశాస్త్రి కవిత్వం అనీ అందువల్ల ఆ కవిత్వంలో దుఃఖ వర్షం ఎక్కువగా కురిసిందని వివరిస్తారు. భావకవిత్వం వల్ల దేశ సంస్కృతి, సాహిత్య గతానుగతిక ధోరణులెలా మారిపోయాయో మరొకప్రకరణంలో సోమసుందర్ గారు గతితర్క అవగాహనతో వివరించారు. కృష్ణశాస్త్రిది లిరికల్‌ప్రోజ్ అని, గాన సౌందర్యరోచిస్సులతో సాగే వచనంగా వర్ణిస్తూ, పదాలను కృష్ణశాస్త్రి గవాక్షాల్లాగా, వెన్నెల తునకల్లాగా వాడగలరని కితాబు కూడ ఇచ్చారు. మొత్తం మీద కృష్ణశాస్త్రిని, వారి సాహిత్యాన్ని చదవడానికి సహకరించే రచనల్లో సోమసుందర్ గారి రచన అగ్రభాగాన నిలబడుతుంది.

పురిపండా ఎత్తిన పులిపంజా :

సాహిత్య చరిత్రలో పురిపండా అప్పలస్వామికి రావాల్సిన పేరు ప్రతిష్టలను 'పురిపండా ఎత్తిన పులిపంజా' అనే విమర్శక రచన రూపంలో ఎలుగెత్తి చాటడం ద్వారా సోమసుందర్ గారు తెలుగు సాహితీరంగానికెంతో మేలు చేశారు. భావకవిత్వం ఊరేగుతున్న కాలంలో కవిత్వంలో కొత్త ప్రయోగాలను చేపట్టిన వారిని సోమసుందర్ గుర్తించి వారిని పంచపాండవులుగా (పురిపండా- ధర్మరాజు, నారాయణబాబు - భీముడు, శ్రీశ్రీ - అర్జునుడు, శిష్టా - నకులుడు, పఠాభి -సహదేవుడు) అభివర్ణించడంతో ఈ రచన కూడా కొత్తదనాన్ని ఆపాదించుకుంది. ఈ ఐదుగురు అభ్యుదయ కవితా కురుక్షేత్రంలో పీడిత పక్షంవైపు నిలబడితే వారికి పురిపండా ధర్మరాజులా భాసిల్లాడని సోమసుందర్ గారు సరికొత్త నిర్వచనాన్ని ఇచ్చారు. పురిపండా 1920ల నుండే కవిత్వం రాస్తూ వచ్చినా చాల కాలం తర్వాత 'పులిపంజా' కావ్యసంపుటి రూపంలో 1979లో అచ్చయింది. సహజంగా భూస్వామ్య సామ్రాజ్య వాదాలంటే సహించని పురిపండా 1930లోనే 'పులిపంజా' అనే అభ్యుదయ గీతం రచించి శ్రీశ్రీ కన్నా ముందే అభ్యుదయ కవితా మార్గంలో పయనించాడంటారు సోమసుందర్. సర్రియలిజంను శ్రీశ్రీ నారాయణబాబులు పరిచయం చేయగా, పురిపండా దాన్ని అందిపుచ్చుకొని ఆ ధోరణిలో కవిత్వాన్ని ప్రజ్ఞాస్ఫోరకంగా రచించారు.

జానపద సాహిత్య ధోరణులను బాగా అధ్యయనం చేసి, వాటి లయా విశేషాలను గ్రహించి ప్రజ్ఞతో పురిపండా ఎన్నో గీతాలు రచించారని సోమసుందర్ ప్రతిపాదించారు. శ్రీశ్రీని భవిష్యత్కలగా గుర్తించిన పురిపండా శ్రీశ్రీ మీద తనకు గల ఇష్టాన్ని 'ఇన్‌కిలాబ్' కవిత ద్వారా ప్రకటించి, శ్రీశ్రీని అందులో రెండువైపులా వెలుగుతున్న కొవ్వొత్తితో పోల్చడాన్ని సోమసుందర్ గారు ప్రత్యేకంగా ప్రస్తావిస్తారు. గురజాడ మొదలు పెట్టిన ముత్యాలసరం మీద ప్రయోగ ప్రజ్ఞను 1928 నాటికే పురిపండా సాధించారని 'పూసలు' కవితను ఉదాహరణగా చూపిస్తారు. కవితాసత్యం - జీవనసత్యంలకు గల తారతమ్యాన్ని సోమసుందర్ పురిపండా వారి 'భైరవి' కావ్య విమర్శ సందర్భంలో చేసిన వివరణ గొప్ప సాహిత్య పాఠంగా నిలిచింది. సోమసుందర్ గారు పురిపండాను పాబ్లోనెరుడాతో, మయకోవస్కి, గోర్కీలతో పోల్చారు.

సాహిత్యంలో సంశయ కల్లోలం :

సాహిత్య రంగంలో ఎన్నో కల్లోలాలు కాల ప్రభావం వల్లనే వచ్చాయనీ, ప్రతి యువ కవీ- కళాకారుడూ తన

సంశయాలను ఈ దశలో తొలగించుకునే ప్రయత్నంలో ఉండడమనేది సాహిత్య సభల్లో తనకు ప్రత్యక్షానుభవంగా ఉండేదని సోమసుందర్ గారు చెప్తారు. అలాగే విశాలాంధ్ర, ఆంధ్రపత్రిక, ఆంధ్రజ్యోతి, స్రవంతి లాంటి పత్రికల్లో కూడ వారి సంశయాలకు సమాధానాలిచ్చేవారు. వాటన్నిటి ప్రతిరూపమే సోమసుందర్ ప్రకటించిన 'సాహిత్యంలో సంశయ కల్లోలం'.

ఉత్తమ కవితను నిర్ణయించుకోవడమెలా? అనే సంశయానికి... చదవగానే ఆకర్షించే ఓజస్సుతో కనిపించి, మననం చేసిన కొద్దీ కొత్తరుచులను కలిగించగలిగేదే ఉత్తమ కవిత అని సోమసుందర్ గారు సమాధానమిస్తారు. కవిత్వంలో దిగంబర కవిత్వం లాంటి జుగుప్సాకర ధోరణులను ఖండిస్తూ భావ పరిమళం, సంవిధానం, సౌందర్యం లాంటివి కవిత్వానికి ప్రాథమిక అవసరాలుగా భావిస్తారు. సమాజాన్ని తక్షణం మార్చే శక్తి విప్లవ కవిత్వానికుంటుందా? అనే ప్రశ్నకు అనేక మంది ఆలోచనా విధానాలు మారితే గాని సమాజంలో పూర్తి మార్పు రాదనీ, అవగాహన పెంచనిదే సమాజంలో విప్లవశక్తులు మేలుకోవనీ సోమసుందర్ గారు వివరించారు. ఒకానొక సందర్భంలో... వైవిధ్యం, సంప్రదాయాల అంధానుకరణను మానివేయడం, ప్రయోగశీలం, సామాన్యుల సాన్నిహిత్యం, యువత చైతన్యం లాంటి ఐదు కారణాలను చూపించి సోమసుందర్ గారు ఆధునికయుగాన్ని స్వర్ణయుగం అంటారు. భౌతిక వాదానికీ, హేతువాదానికి సంబంధించినదంతా ఆధునికమే! పీడిత వర్గాల్ని పట్టించుకునేది మాత్రమే అభ్యుదయ కవిత్వం అనే వివేచన అవసరమంటారు. అలాగే ఆధునికమంతా అభ్యుదయం కాదంటారు. గుప్తత కవిత్వ లక్షణంగా ఎంగెల్సు, గోర్కీ వంటి వారు ప్రతిపాదించడం సమ్మతమే కాని, వేగుంట మోహన ప్రసాద్ కవిత్వంలో ఉన్నది గుప్తత కాదనీ ఐకాంతిక ప్రతీక బంధురత్వమనీ కవిత్వానికి అది దోషకారణమవుతుందనీ సోమసుందర్ వివరించారు.

బూర్జువా నాగరికత ప్రసాదించిన నవలా ప్రక్రియను ఫ్యూడల్ సమాజోద్ధరణ కోసం వాడుకోవడం వల్ల విశ్వనాథ ఆధునికుడు కాడని, ఆయన కంటే వేమన్నే ఆధునికుడంటారు. హేతువాదం, ప్రగతివాదం ఆధునికతకు ప్రధాన లక్షణాలుగా ప్రతిపాదిస్తారు. సోమసుందర్ గారు దిగంబర కవిత్వం గురించి 20 వ్యాసాలు రాశారు. దిగంబరులకు శ్రామిక వర్గ చైతన్యం గురించి ఏమీ తెలియదన్నారు. పెటీ బూర్జువా తత్వము అరాచక దుస్సాహసము వారి కవిత్వంలో పొగచూరాయంటారు. ప్రజల నిమగ్నత బలంగా ఉండడాన్ని సోమసుందర్ తాను తెలంగాణా పోరాటాన్ని బలపరచడానికి కారణంగా చెప్పారు. అలాగే కవిత్వ భవిష్యద్రేఖలు రాబోయే కాలంలోని రసజ్ఞుల స్వభావాలను బట్టి నిర్ణయించాల్సిందే తప్ప ప్రాచీనతా నవీనతలను బట్టి కాదంటారు. ఇతివృత్తమా? సంవిధానమా? కవిత్వంలో ఏది ముఖ్యమనే సమస్యకు రెండూ కూడ ముఖ్యమంటారు. అవి రెండూ రెండు కొనలంటారు. సంప్రదాయమూ, సనాతనత్వమూ అనే రెండు పరిభాషలను కలగాపులగం చేయవద్దంటారు సోమసుందర్. సంప్రదాయం మారుతూ ఉంటుంది కాని కవులకు సనాతనత్వం మారదు. ఛందస్సులు సంప్రదాయంలోనివంటారు. కవులకు అది ఒక మాధ్యమంగా పనికివస్తుందంటారు. భావకవిత్వానికి ఆద్యులుగా వేంకట పార్వతీశ్వర కవులను పేర్కొంటూ తర్వాత క్రమంగా రాయప్రోలు, అబ్బూరి రంగావతరణం చేశారని సోమసుందర్ గారు స్పష్టం చేశారు. ఆధునిక కవికి చైతన్యం ఆధునికంగా ఉండాలని, ఆధునిక జీవితంలో వర్గ చైతన్యం ముఖ్యమంటారు. నేటి సమాజంలో చాల మంది శ్రమైకజీవనులు, నిర్ధనులు, పీడితులున్నారని వారి కోసమే తన కవిత్వం నిలబడుతుందంటారు.

కవిత్వం కాలాతీత కాంతిరేఖ :

విమర్శకునిగా సోమసుందర్ తనను తాను నిరూపించుకున్న గొప్ప రచన 'కవిత్వం కాలాతీత కాంతిరేఖ'.

సాహిత్య రంగంలో అంతర్గతంగా సాగే సంఘర్షణను కనుక్కొని చరిత్ర ఏ దిశగా నడుస్తుందో పసిగట్టగలవాడే మార్క్సిస్టు విమర్శకుడు. సోమసుందర్ మార్క్సిస్టు విమర్శకుడనడానికి ఈ రచన సాక్ష్యంగా నిలుస్తుంది. 1970-80 మధ్యకాలాన్ని కొందరు రచయితలు కల్లోల యుగంగా పేర్కొనగా ఆ కల్లోలాల నిజస్వరూపాన్ని సోమసుందర్ గారు పత్రికలు, ఆకాశవాణి, సాహిత్య సభలద్వారా విశ్లేషించి 18 వ్యాసాల్లో తిరుగులేని చరిత్రను అక్షరబద్ధం చేశారు. సామాజిక జీవనమే ఆధునికంగా రాయడానికి కవులను ప్రేరేపిస్తుందని, అలాంటి కవిత్వమే సమాజాన్ని ముందుకు నడిపిస్తుందనీ సమాజమంటే స్థూలంగా వ్యక్తుల సమూహమే అని ప్రతిపాదిస్తూ మొదటి వ్యాసాన్ని 'కవిత్వం కాలాతీత కాంతిరేఖ' శీర్షికతో ముందు కెళ్ళారు. సంవిధానమంటే ఏంటో? అదెలా రూపొందు తుందో? కవి కళాకారుడనిపించుకోవాల్సిన అవసర మేంటో? కవికి ప్రవక్తకు తేడా ఏంటో? ఈ ప్రశ్నలన్నీ పాతవే అయినా కొత్తగా వివరణ ఇచ్చారు సోమసుందర్ గారు. కవి ఏ విధంగా సాధన కొనసాగించాలో, సహృదయుడు ఏ విధంగా ప్రయత్నించాలో వివరించిన తర్వాత సాంప్రదాయకంగా చెప్పుకుంటున్న భావయిత్రి, కారయిత్రి, శక్తిద్వయాన్ని నూతన పరిస్థితులకెలా అన్వయించాలో వివరించారు కూడా. తనకాలం నాటి సామాజిక వ్యవస్థలో ప్రజల మధ్య ఉండే సంబంధాల్ని కనిపెట్టి, వాటిని ప్రగతి శీలంగా మార్చి ముందుకు నడిపించడానికే ఆధునిక కవి సంకల్పించాడని 'కవిత్వం ఒక జీవనది' అనే వ్యాసంలో సోమసుందర్ గారు తెలియజేస్తారు. ఆధునిక కవిత్వంలో 'నేను' ను కవి కూడా సామాజికుడై చెప్పుతున్న నేనుగా భావించడం సము చితంగా ఉంటుందంటారు. 'విశ్వశ్రేయః కావ్యమ్' అనే నన్నయ సూక్తికి అసలు అర్థాన్ని వివరిస్తూనే మారిన నేటి కాలానికీ, సమాజానికీ దానిని ఏవిధంగా అన్వయించు కోవాల్సి ఉంటుందో లోనారసి వర్గదృష్టితో చర్చించారు. బహుజన శ్రేయస్సు కోరేవాడే ఆధునిక కవి అని, అతనికి యోచన (Thinking), విశ్వాసం (Confidence), దర్శనం (Vision), ప్రదర్శనం (Expression), సృజనం (Creation) మొదలైన ఐదు లక్షణాలు ఉండాలంటారు. సోమసుందర్ గారు ఒక వ్యాసంలో ఆధునిక కవిత్వ తత్వం గురించి చర్చించారు. విజ్ఞానశాస్త్రం, హేతువాదం, గతి తర్కాలను ఆధునికత లక్షణాలుగా చెప్పుతారు. రచయిత లలో ఉండే వివిధ మనస్తత్వాల వారిని గురించి 'నూత్న రుచిర కావ్యరత్న వీధి' అనే వ్యాసంలో విశ్లేషించారు. రచయితగా తన స్థితిని, గతి వాస్తవాన్ని, లక్షణాన్ని లక్ష్య రూపాలను నిరూపించుకుంటూ రాశారు. 'కవిత్వంలో నవత్వం' అనే మరో వ్యాసంలో నవత్వం అంటే ఏమిటి? నవత్వం దేనికి? కళాకారుడు నవ్యతను ఎలా సృష్టించ గలడు? సంప్రదాయాన్ని గుడ్డిగా అనుసరిస్తూ పోతే చివరికేం జరుగుతుంది? లాంటి ప్రశ్నలకు చక్కని సమాధానాలిచ్చారు. సమకాలిక తాత్వికావగాహనతో సంప్రదాయాన్ని సమీక్షించుకోవాలంటారు. అనుకరణ మాని అభినవంగా రచిస్తే నవత్వం ఉట్టి పడుతుందని, మౌలికతకు ప్రతిభ ఒక్కటే కారణంగా చెప్పుతారు. ఛందస్సు యొక్క నవీన పరిణామం 'ముక్తఛందస్సు'. అలాంటి స్వతంత్ర మార్పుకు గల చారిత్రక కారణాలు, గతితర్క హేతువులు ఏమిటో, ముక్తఛంద కవితలోని మౌలిక సమస్యలను సోమసుందర్ గారు స్థూలంగా చర్చించారు. ఇందులో ఛందస్సును ఒక మాధ్యమంగా మాత్రమే పేర్కొంటూ రసాన్ని కావ్యాత్మగా ప్రతిష్ఠిస్తారు. వర్గ సమాజంలో పీడిత వర్గాభిమానులమని చెప్పు కుంటున్న రచయితలు కూడ తలా ఒకదారిలో నడుస్తూ చీలిపోయిన నేపథ్యంగా సోమసుందర్ 'సమాజ పరిణామంపై సాహిత్యం ప్రభావం' అనే వ్యాసం రాశారు. సమాజ పరివర్తనలో భాగస్వామి కాదల్చిన రచయితకు ఉత్తమమైన దర్శనం ఏర్పడాలని, ప్రజలంటే ప్రేమాభి మానాలు పెంచుకోవాలంటారు. గురజాడ తండ్రిగా వెలుగుతున్న ఆధునిక సాహిత్యం ఇంకో 20 ఏళ్ళలోనే మరో శతాబ్దంలోకి సాగిపోతుంది, ఇప్పుడు మాత్రం అది

సంధి యుగంలోనే ఉండిపోయిందని, ఈ వారసత్వాన్ని ఆగామి తరాలకు అందించాలనే స్పృహను కలిగించాలని సోమసుందర్ 'ఆగామి శతాబ్దానికి సాహిత్య పురోగమనం' అనే విమర్శక వ్యాసాన్ని రాశారు. సమకాలిక కవితా ధోరణులను 'కాలాదోషాల నుంచి కవిత్వాన్ని కాపాడండి' అనే వ్యాసంలో సవిమర్శకంగా విశ్లేషించారు. జాతితో సమాజంతో యుగంతో కవిత్వానికి సంబంధముంటుంది. కవిత్వంలో అవి ప్రతిబింబిస్తాయి. అయితే కవిత్వం భావ అనుభవ- అనుభూతి సంబంధమే కల్గి ఉంటుందని ఈ వ్యాసంలో ప్రధానంగా ప్రతిపాదించారు. కవి విమర్శకుడు ఒకరి స్థానాన్ని మరొకరు పొందడం వల్ల నష్టమేమీ జరగదని, మంచి విమర్శకునికి కాకి చూపు పనికి రాదని, అతడు కవిని పాఠకుల సమక్షానికి తీసుకురావాలని సోమసుందర్ గారు 'కవీ విమర్శకుడు' అనే వ్యాసంలో వివరించారు. 1978లో 8వ అరసం సభల్లో చేసిన ప్రసంగమే 'అభ్యుదయ కవిత్వం - ప్రపంచ స్పృహ' అనే వ్యాసంగా రూపుదిద్దుకొంది. వెయ్యేండ్ల సాహిత్య చరిత్రను అమాంతంగా మార్చేసిన అభ్యుదయ సాహిత్య శక్తిని ఈ వ్యాసంలో చక్కగా విశ్లేషించారు. సాహిత్యంలో ఆధునికత ఏవిధంగా ప్రవేశించిందో అది ప్రాచీనతతో ఎలా సంఘర్షించి, జయించి వికసిస్తున్నదో 'తెలుగు కవిత్వంలో ఆధునికత' అనే వ్యాసంలో చిత్రించారు. 1910 సంవత్సరం ఆధునిక చైతన్యానికి పునాది. తెలుగులోనే కాదు ప్రపంచం మొత్తానికి ఇది వర్తిస్తుందనడానికి సోమసుందర్ గారు వర్జీనియా వుల్ఫ్ మాటలను ఆధారంగా తీసుకున్నాడు. సూడో రీసెర్చిని గురించి రాసిన మరో వ్యాసం 'కవి ప్రాముఖ్యత - కవితాశక్తి'. సమకాలీన కవిత్వ మార్గాల విమర్శ కోసం 'కవిత్వమొక నిరంతర సాధన' అనే వ్యాసాన్ని రచించారు. ఉత్తమ కవిత్వ నిర్మాణ రహస్యాలను యువతకు ప్రబోధించడానికి 'కవిత్వంలో పరిపక్వత' అనే వ్యాసాన్ని రాశారు. ప్రతికవీ తన రచనల్లో గుణదోషాలను బేరీజు వేస్కోవడానికి సంకోచించరాదు. పునః పునః పరిశీలనలోనే ఏ కవితైనా స్వచ్ఛరూపాన్ని పొందుతుందని సోమసుందర్ విశ్వాసం. సామాజిక ప్రయోజనం నిర్దిష్ట గమ్యంగా స్వీకరిస్తూనే భావితరాల కోసం మార్గదర్శకమైన సాహిత్యాన్ని సృష్టించాల్సిన బాధ్యత అందరి మీద ఉందని 'నవసమాజ నిర్మాణంలో రచయిత బాధ్యత' అనే వ్యాసంలో విశ్లేషించారు. ఈ విధంగా సమకాలీన తెలుగు సాహిత్య రంగంలోని కాలుష్యాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని, వాటిని క్షాళనం చేయడానికి వ్యాసాల ద్వారా సోమ సుందర్ గారు తనవంతు ప్రయత్నం తాను చేశాడు.

అమృత వర్షిణి :

తనకంటె నాలుగేళ్ళు పెద్దవాడైన బాలగంగాధర్ తిలక్‌ను విద్యార్థి దశ నుండే చూసి వారి కవితా పఠనం విని, ముగ్ధుడై స్నిగ్ధుడై ఆదర్శంగా మనసులో నిల్పుకొని ఆరాధిస్తూ వచ్చిన, సన్నిహితంగా హితంగా సంచరిస్తూ అనుసరిస్తూ వచ్చిన సోమసుందర్ 1966లో తిలక్ మరణవార్త విని ఎంతో దుఃఖించారు. సోమసుందర్‌కు తిలక్‌తో గల సాన్నిహిత్యం ఎంతో గాఢమైనది. తిలక్ బ్రతికి ఉంటే అసలు మన సాహిత్యరంగమే మరోలా మెరిసి పోయేదని, డెబ్భై ఏళ్ళకు పైగా బ్రతికి కూడా ఇతరులు చేయజాలనంత గుణవంతమైన గరిష్ఠ కవిత్వాన్ని ఉత్పాదన చేసి 44 ఏళ్ళకే తిలక్ సాధించగలిగాడంటారు. అయితే తిలక్‌కు రావాల్సిన సాహిత్య ప్రతిష్ట ఆయన చనిపోయిన నాటికి అంతగా రాలేదు. అలాంటి పరిస్థితుల్లో సోమసుందర్ తిలక్ కవితాసమాలోచన చేయాలని సంకల్పించాడు. 1. ఆరు వారాల పాటు సోమసుందర్ గారు తిలక్ కవితలను సమాలోచిస్తూ, అందులోని ఆణిముత్యాలను వ్యాఖ్యానిస్తూ రాస్తూ పోయిన 11 భాగాల వ్యాసాలు విశాలాంధ్రలో ప్రచురితమై తిలక్‌ను కీర్తిశేషున్ని, అఖండ కీర్తిమంతున్ని చేశాయి. 2. ఆ సమయంలో తిలక్ మీద కువ్యాఖ్య సహిత విమర్శను చేసిన టి. ఎల్. కాంతారావును పత్రిక ద్వారానే సోమ సుందర్ సతార్కికంగా ఖండించారు. 3. ప్రచురణగా వచ్చిన 'అమృతం కురిసిన రాత్రి' లో తిలక్ కవితలన్నీ చేరకపోవడాన్ని గ్రహించి, వాటిలో కొన్నింటినైనా

పరిచయం చేయాలనే ఉద్దేశంతో 'తిలక్ మధుర కావ్యం వర్షహేల' అనే శీర్షికతో సోమసుందర్ ఒక విస్తృతమైన వ్యాసాన్ని రాశారు. ఈ మూడు భాగాలకు విస్తృత పీఠికను కలిపి అచ్చువేయించిన పుస్తకమే సోమసుందర్ గారి 'అమృత వర్షిణి'.

కృష్ణశాస్త్రి వెలిగించిన కార్తీక దీపాలు :

కృష్ణశాస్త్రి గారిని తన గురుదేవులుగా భావించి, వారి జీవనరేఖలన్నింటిని ఆకళించుకొన్న సోమసుందర్, కృష్ణశాస్త్రి గురించి అందరికీ తెలియని సంగతులెన్నింటినో కృష్ణశాస్త్రి మరణానంతరం స్మృతులుగా అనుసంధించి రచించిన 8 వ్యాసాల / దీపాల సమాహారమే 'కృష్ణశాస్త్రి వెలిగించిన కార్తీక దీపాలు'. 'మతం వద్దు గితం వద్దు మారణ హెూమం వద్దు' అనే వ్యాసంలో కృష్ణశాస్త్రి మానవతా దృక్పథాన్ని చక్కగా విశ్లేషించారు. ఇంకొక వ్యాసంలో కృష్ణశాస్త్రి 'పల్లకి' లోని వస్తు సంవిధానాలను పరిశీలించిన సోమసుందర్ గారు భూస్వామ్యవ్యవస్థ నుండి కృష్ణశాస్త్రి కవిత్వం తప్పుకున్నదన్న సత్య స్థాపనకు ప్రయత్నించారు. 'కృష్ణశాస్త్రి వెలిగించిన కార్తీక దీపాలు'; అన్వేషణ కవిత గురించి; అంటరానితనంపై కృష్ణశాస్త్రి పోరాటం అనే వ్యాసాలు సోమసుందర్ గారి సునిశిత పరిశీలనాదృష్టిని తెలియజేస్తాయి. చలం రచనల్లో కృష్ణశాస్త్రి గురించిన ప్రస్తావనలను పరిశీలించిన సోమసుందర్ గారు 'చలం దృష్టిలో కృష్ణశాస్త్రి' అనే వ్యాసం రాశారు. దేవులపల్లి వారి వంశ చరిత్రను అంతా ప్రస్తావిస్తూ 'పాడుకొన్నారు మా కులస్వాములెల్ల' అనే వ్యాసాన్ని రాశారు. కృష్ణశాస్త్రి నిర్యాణ గాథను సోమసుందర్ తన జ్ఞాపకాల్లోకి అనుభూతుల్లోకి వెళ్ళి ఒక అద్భుత స్మృతి గీత లాగా వెలయించిన వ్యాసమే 'ఆపుకోలేక పొరలు సంతాపమెల్ల'. కృష్ణశాస్త్రి గురించి తనకు గల జ్ఞాపకాలన్ని కథన సంవిధానంతో సోమసుందర్ గారు ఈ వ్యాసంలో వర్ణించారు.

ధర్మనిధి ఉపన్యాసాలు :

న్యూయార్క్‌లోని తెలుగు సారస్వత సాంస్కృతిక సంఘంవారు ధర్మనిధిని పంపించి ఆధునికాంధ్ర సాహిత్యంపై ఉపన్యాసాలు ఏర్పాటు చేయించమని శ్రీ వేంకటేశ్వర యూనివర్సిటీని అర్థించగా, వారు సోర్స్ పర్సన్‌గా సోమసుందర్ గారి చేత ఇప్పించిన రెండు ఉపన్యాసాల ప్రతిరూపమే 'ధర్మనిధి ఉపన్యాసాలు' పుస్తకం. అందులో మొదటిదైన 'ఆధునిక కవితావిర్భావం' గతి తార్కిక రీతిలోనే సాగింది. ఆధునిక కవిత కాలవాచి కన్నా గుణవాచిగానే చెప్పడానికి సోమసుందర్ గారు ఇష్టపడతారు. 19వ శతాబ్ది మధ్య భాగంలో తొలి స్వాతంత్ర్య పోరాటం (1857) వల్లనే ఎన్నో మార్పులు వచ్చాయి. నూతన ప్రయాణ సౌకర్యాలు, ఆంగ్ల విద్యాభ్యాసం ఆ మార్పులకు మూలాలుగా చెప్తుతారు. త్యాగయ్య నిర్యాణం, వీరేశలింగం జననం ఒకే సంవత్సరంలో జరగడం యాదృచ్ఛికమైనా అది చారిత్రక సంధిని సూచిస్తుందన్నారు సోమసుందర్. వీరేశలింగంతోనే హేతువాదారంభం అనీ; వీరేశలింగం సమాజం కోసం సాహిత్యాన్ని సృష్టిస్తే, గురజాడ సాహిత్యంలో సమాజాన్ని ప్రతిఫలింపజేశారని చెప్తుతూ, గురజాడను ఆధునిక భావజాలాన్ని పరిచయం చేసిన మహాపురుషునిగా నిలబెడతారు. భావ కవిత్వపుదారి నుండి అభ్యుదయం వైపు కవిత్వాన్ని మళ్ళించిన ఘనత శ్రీశ్రీ, నారాయణ బాబు, పురిపండా ముగ్గురికీ చెందుతుందంటారు. హేతువాదం లేనిదేదీ ఆధునికం కాజాలదని, అదే ప్రయోగాలకు మూలమౌతుందంటారు. మూఢ నమ్మకాలను బద్దలు కొట్టడంలోను ఆలోచనా ధోరణులను మార్చడంలోను సాహితీవేత్తలు ప్రయోగాలు చేస్తారన్నారు. కానీ గతాను గతికంగా రాసే రచనలు ఆధునికాలు కాజాలవని, విశ్వనాథకన్నా వేమన ఆధునికుడని సోమసుందర్ గారు నిర్ణయించారు. అలాగే శిష్టా, ఇంద్రగంటి, గణపతి శాస్త్రి, పఠాభి, తిలక్, సింగరాచార్యులు, మల్లవరపు మొదలైన వారినీ ఈ సందర్భంలో ప్రస్తావించిన సోమసుందర్, 1910 నుండే ఆధునిక కవిత ఆరంభమైందంటారు.

సోమసుందర్ గారు ఇచ్చిన రెండవ ఉపన్యాసం 'అభ్యుదయోద్యమ శీలి హృదయకవి అనిసెట్టి'.

నయాగరా కవులకు మార్గదర్శిగా, నవ్యకళాపరిషత్తు స్థాపకునిగా అనిసెట్టి సుబ్బారావు వ్యక్తిగత విషాద గాథను ఈ ఉపన్యాసంలో ప్రస్తావించి, అనిసెట్టిని కారుణ్య వాదిగా, అభ్యుదయ వాదిగా ప్రతిష్ఠిస్తారు. 1940లలో 'బిచ్చగాని పదాల' ద్వారా ప్రారంభమైన అనిసెట్టి కవిత్వానికి మార్క్సిజం ఏ విధంగా ఆధారభూమిక అయిందో సోమసుందర్ గారు ఎంతో స్పష్టంగా విశ్లేషించారు. అనిసెట్టి ప్రయత్నంలోనే అభ్యుదయ కవుల సంకలన గ్రంథం 'కల్పన' వెలువడిందన్న సత్యాన్ని స్థాపిస్తూ అందులో అనిసెట్టి రాసిన పీఠిక ఆధునికాంధ్ర కవితా పరిణామ చరిత్రకు నాందీ ప్రస్తావనలాంటిదని సోమసుందర్ గారు ఎంతో ప్రశంసించారు.

పై విధంగా ఆవంత్స సోమసుందర్ గారి రచనా వ్యాసంగంలో... ఆధునిక తెలుగు కవిత్వంలో పరిశోధన ప్రత్యేకించి వారి విమర్శక ప్రతిభ చెప్పుకోదగినది. నిర్భయత్వం, ధీరత్వం మూర్తీభవించిన విమర్శకుడు; నిర్మొహమాటానికి, అభ్యుదయ సాహిత్యానికి సోమసుందర్ గారు నిలువెత్తు నిదర్శనంగా నిలుస్తారు.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

కొలకలూరి ఇనాక్ గారి నవలలు - స్త్రీ చైతన్యం

- డా॥. కె. చెన్నకేశవరెడ్డి , ఆంధ్రోపన్యాసకులు, ప్రభుత్వ పురుషుల కళాశాల, కడప.

కథారచయితగా, నాటకకర్తగా,నవలా రచయితగా, విమర్శకుడిగా, బహుముఖ ప్రజ్ఞావంతుడిగా ప్రసిద్ధులైన కొలకలూరి ఇనాక్ గారు గణనీయమైన సంఖ్యలో నవలలు కూడా రాశారు. ఇనాక్‌గారు ఆధునిక సాహిత్య ప్రక్రియలలో అన్ని రుచులనూ చవిచూచిన నేర్పరి. ఇనాక్‌గారు రాసిన నవలల్లో చైతన్యవంతమైన స్త్రీపాత్రలు చాలా కనిపిస్తాయి. సిద్ధాంతాలు చదివి చైతన్యం తెచ్చుకోవడం ఒకరకమైతే, పరిస్థితులే కొంతమంది వ్యక్తులను చైతన్యవంతులుగా మార్చడం ఇంకొరకం. ఇనాక్‌గారి నవలల్లోని స్త్రీపాత్రలు పరిస్థితుల ప్రభావం వల్ల చైతన్యవంతులుగా మారినట్లు తెలుస్తుంది.

ఇనాక్ గారు 1960లో రాసిన నవల "అనాథ". ఈ నవలలో నలుగురు అనాథ స్త్రీల జీవితాలు ఎగుడు దిగుడుగా నడవడాన్ని చిత్రించాడు రచయిత. ఇందులో కనిపించే అనాథ స్త్రీలు పోలి, పోలితల్లి (పోలికుమార్తె) హేమలత, వసంత. మొదటి పాత్ర పోలి అనాథే అయినా ఒక శక్తివంతమైన ఊరి నాయకుడిని పెళ్ళి చేసుకోవడం వల్ల సనాథ అవుతుంది. తర్వాత ఒకే సమయంలో భర్తను పోగొట్టుకొని ఒక కురూపి కుమార్తెకు జన్మనిచ్చి మళ్ళీ అనాథగా మిగులుతుంది. ఈమె జీవితంలో నిలకడ లేకుండా గాలివాటుకు కొట్టుకు పోయినట్లుగా జీవిస్తుంది. ఒక దశలో తన కూతురు (పోలితల్లిని) అనాథ అనిచెప్పి అనాథాశ్రమంలో చేరిపిస్తుంది. ఈమెకు ఆడడం, సమాజాన్ని ఎదుర్కొని నిలబడడం చేతగాక కష్టాలు పడుతుంది.

పోలి కూతురు పోలితల్లి కూడా అనాథగా మిగిలినా, కురూపి అయినా జీవితాన్ని క్రమ మార్గంలో నడిపించుకొని కుదురుగా బ్రతకడం నేర్చుకొంది.అనాథ ఆశ్రమంలో డిగ్రీ వరకు చదివి ఉపాధ్యాయురాలుగా జీవితాన్ని మొదలు పెట్టింది. తను ఇష్టపడిన వ్యక్తితో పెళ్లి అవుతుందో లేదో అన్న మీమాంసలో ఉండిపోకుండా తనలాంటి ఒక అనాథకు బ్రతుకు నివ్వాలని నిశ్చయించుకొని ఒక పిల్లవాణ్ణి పెంచుకుంటుంది. చివరకు తను ఇష్టపడిన వ్యక్తే పోలితల్లిని జీవిత భాగస్వామిగా స్వీకరిస్తాడు.

'వసంత' అనాథ నవలలో మరొక పాత్ర ఈమె కూడా అనాథే. ఆర్థికంగా ఎదగాలనుకొనే పేద, దళిత అనాథ స్త్రీ ఎదిగే దశలో ఎన్ని అవస్థలు, అవమానాలు ఎదుర్కొన్నదో వసంత పాత్ర ద్వారా చిత్రించాడు రచయిత. ఈ పాత్ర శీలంపోగొట్టుకున్నట్లు సమాజం దృష్టిలో మోసపోయి బిడ్డను కని అనాథను చేస్తుంది. వసంత తన జీవితంలో ఎదుగుదల కోసం చేసే పోరాటంలో స్త్రీ కావడంవల్ల అదనపు సమస్యలను ఎదుర్కొంటుంది. అనాథ అయిన వసంత తను కోరుకున్నది దక్కించుకునేలోపు జీవితంలో ఎన్నో ఎదురు దెబ్బలు తింటుంది. అయితే తనకు సరైన ఆలంబన దొరికిన వెంటనే అనాథగా మిగిల్చి వచ్చిన తనబిడ్డను చేరాలనుకోవడం గర్వించదగ్గ అంశం.

అనాథలయిన స్త్రీలు సమాజంలో ఒంటరిగా జీవించడానికి ఎదుర్కొనే బాధలన్నీ ఈ నవలలో మనకు ప్రత్యక్షమవుతాయి. సమాజం నుంచి చీత్కారాలూ, అవహేళనలలూ, అవమానాలలూ, వంచనలూ భరించిన స్త్రీగా పోలి నిలుస్తుంది. ఆర్థికంగా స్వతంత్రం లేని స్త్రీగా, మూఢనమ్మకాలకు బలైన స్త్రీగా పోలి చిత్రణ జరిగింది. ఒంటరిదీ, అందమైనదీ అయిన స్త్రీ వితంతువైతే తప్పుచేయకుండా జీవించినా సమాజం శంకిస్తుందనడానికి పోలిజీవితం నిదర్శనం.

ఇనాక్ గారు 1961 లో రాసిన మరో నవల 'సమత'. ఈ నవలలో సంధ్య పాత్రను చైతన్యవంతమైన స్త్రీ

పాత్రగా గుర్తించవచ్చు.నవలా నాయకుడు రాజారావు డిగ్రీ చదువుకున్న దళిత యువకుడు.సమాజంలో సమత' సాధించడానికి ఏంచేయాలో ఆలోచిస్తూ, ఆచరణలో పెడుతూ ఇతరులకు కూడా బోధిస్తుంటాడు. రాజారావు వర్గ,వర్ణ,మత రహిత సమాజాన్ని కాక్షించే ఆదర్శ యువకుడు.ఇతనికి మెడిసిన్ చదువుతున్నసంధ్యతో పరిచయం ప్రేమవరకు వెళుతుంది. సంధ్య పేదింటి పిల్ల. ఆర్థిక బాధలను తట్టుకొని చదువు పూర్తి చేసింది. అప్పులు తీర్చడానికి ఆస్తులమ్మి, వృద్ధులైన తన తల్లిదండ్రులను తనతో తీసుకువెళ్లి ఉద్యోగం చేస్తూ జీవిస్తుంటుంది. సంధ్యను ఇష్టపడుతున్న రాజారావు మనసు మార్చడానికి అతని బంధువులు, మిత్రులు సంధ్య గురించి చెడుగా చెప్పడమేకాక ఆమె నీకు తగదని చెబుతారు. చివరకు తనకు రాజారావుకు మధ్యస్పర్థలు కలిగించాలనుకున్న వారి హృదయాలను గెలుస్తుంది సంధ్య. ప్రేమించిన లీలా దక్కక, మేనమామ కూతుర్ని ఆదర్శాలకు పోయి చేసుకోలేక,తనకు దగ్గరైన సంధ్య దక్కుతుందో లేదోనన్న ఆందోళనతో రాజారావు మానసికంగా క్రుంగిపోతాడు. రాజారావు ప్రాణాపాయ స్థితిలో ఉన్నదశలో సంధ్యే అతనికి వైద్యంచేసి కాపాడడం జరుగుతుంది. చివరకు అందరి మనసులు గెలిచి సంధ్య రాజారావును పెళ్ళి చేసుకుంటుంది.

సంధ్య చైతన్య వంతురాలైన స్త్రీ కాబట్టి జీవితంలో వచ్చిన సమస్యలను ఎక్కడికక్కడ చక్కదిద్దుకుంటూ తనను ఉద్ధరించుకొని తనచుట్టూ ఉన్న వాళ్ళను కూడా చైతన్య పరిచింది.

ఇనాక్ గారు 1969లో రాసిన నవల 'ఎక్కడుంది ప్రశాంతి'. ఈ నవలలో కథానాయకుడు రామయ్య (తర్వాత రామ్మూర్తిగా పిలవబడుతాడు) జీవితంలో ఎదురైన, జీవితంలోనికి ప్రవేశించిన స్త్రీలు నలుగురు. 1.సీత(సుందరి అక్క) 2.సరోజ (టీచర్) వీరిద్దరూ భిన్న పరిస్థితులలో రామ్మూర్తి వివాహం చేసుకున్న స్త్రీలు. 3.సరళ(డాక్టర్). ఈమె రామ్మూర్తిని ఇష్టపడినా స్నేహంగా మాత్రమే ఉంటుంది. 4.సుందరి. ఈ నలుగురిలో పేదరికానికి బలైపోయిన స్త్రీ సీత. సరోజ చదువుకున్న స్త్రీ కాబట్టి భర్త వదిలేసినా ఆర్థికంగా నిలదొక్కుకోగల్గిన ధీరురాలు. భర్త వదిలేసినా, అతడు మనసు మార్చుకొని మళ్ళీ రమ్మని పిలిచినా రానని నిక్కచ్చిగా చెప్పిన ధైర్య వంతురాలు. ఈమె సాధారణ స్త్రీ లాగా క్రుంగిపోకుండా పరిస్థితులకు తట్టుకొని జీవించే చైతన్యవంతమైన స్త్రీగా సరోజ పాత్ర చిత్రించబడింది. కష్టానష్టాలకు కుంగిపోయి జీవితాలను అంతం చేసుకోనే స్త్రీలకు ఈ నవలలోని సరోజ పాత్ర ఒక కనువిప్పు. ఈ నవలలో సరోజ పాత్ర నిర్ణయాలు మార్చుకోని దృఢచిత్తురాలుగా కనిపిస్తుంది.

ఈ నవలలో సుందరి పాత్ర ప్రేమకు సాక్ష్యంగా కనబడుతుంది. తనను ప్రేమించిన, తాను ప్రేమించిన రామ్మూర్తి కోసం చివరివరకూ ఎదురుచూస్తుంది. పల్లెలో శీలాన్ని కాపాడుకోలేక ఒంటరిస్త్రీగా ఎన్నో ఇబ్బందులు ఎదుర్కొన్నా కోరుకున్న వాడికోసమే బ్రతుకుతుంటుంది. తనశీలాన్ని కాపాడుకోలేని రోజంటూ వస్తే నీదగ్గరికే వస్తాననీ రామ్మూర్తికి చెప్పి వెళుతుంది. అలాగే జీవిస్తుంది. చదువుకోలేక పోయినా ఆత్మస్థైర్యం కల్గిన స్త్రీ సుందరి. సరళ (డాక్టర్) రామ్మూర్తి ఆకర్షణలో పడినా తననుతాను సరిదిద్దుకొని, తనను ప్రేమించే శ్రీధర్‌ని వివాహం చేసు కుంటుంది. ఈ నవలలో ఆర్థికంగా నిలదొక్కుకున్న సమయస్ఫూర్తిగల స్త్రీగా సరళ కనిపిస్తుంది.

ఇనాక్ గారు రాసిన మరో నవల "ఇరులలో విరులు" నవలలో ఇద్దరు దళిత యువతులు, ఒక దళిత, ఒక దళితేతర కులాలకు చెందిన ఇద్దరు యువకుల మధ్య నడిచిన ప్రేమకథ ఇతివృత్తం. ఈనవలలో మూడు ప్రధానమైన స్త్రీ పాత్రలు కనిపిస్తాయి. రమ, జానకి దళిత కులానికి చెందిన విద్యార్థినులు. రాజేశ్వరి అదే కళాశాలలో లెక్చరర్. రమకు తండ్రి లేడు. పేదింటి పిల్ల. కష్టాలో రాటుదేలిన మనిషి. జీవితం పట్ల అవగాహన ఉన్న జాగృత్తయిన అమ్మాయి. తనకేం కావాలో తెలిసి నడుచుకునే అమ్మాయి. అంతేకాదు ఉన్న కొద్దిపాటి పొలం అమ్మగా వచ్చిన డబ్బుతో చదువు సాగిస్తుంది. చాలీచాలని ప్రభుత్వ ఉపకారవేతనంతో, పస్తులతో

చదువు ముగిస్తుంది. సమస్యలతో పెరిగిన 'రమ' జీవితంలో తప్పటడుగులు వేయకుండా ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యాన్ని పొందడమే కాకుండా కోరుకున్న వ్యక్తితో జీవితాన్ని పంచుకుంటుంది. తన స్నేహితురాలు జానకి ఎదుర్కొనే సమస్యలను అర్థం చేసుకొని ఆమెకు అండగా నిలుస్తుంది. ఈ నవలలో రమ చైతన్యవంతురాలైన పాత్రగా చిత్రించారు రచయిత.

ఈ నవలలో మరో స్త్రీ పాత్ర లెక్చరర్ రాజేశ్వరి. ఇంటర్ చదివే వయసులోనే ప్రేమకి, ఆకర్షణకి తేడా తెలియకుండానే జగన్నాధరావును పెళ్లి చేసుకుంటుంది. తల్లిదండ్రులను ఒప్పించి చదువు కొనసాగించడానికి నిర్ణయించుకుంటుంది. ఆమె చదవడం భర్త జగన్నాధ రావుకు ఇష్టముండదు. చదువు సాకుతో స్నేహితులతో తిరుగుతుందని అవమానిస్తాడు. భర్త సతాయిస్తున్నా ఆమె లెక్కపెట్టదు. భర్త పైచదువులకు అంగీకరించలేదనీ, మానసిక వేదనకు గురిచేస్తున్నాడనీ ఇంకొక వివాహితు డైన రామచంద్రమూర్తి ఆకర్షణలో పడుతుంది. చివరకు రామచంద్రమూర్తి మోసాన్ని గుర్తిస్తుంది. అప్పటినుండి స్పృహతో, చైతన్యంతో జీవిస్తుంది. రాజేశ్వరి చిన్న వయస్సు లోనే కొన్ని తప్పటడుగులు వేసిన తర్వాత సవరించుకొని నిలబడగలిగింది.

ఇనాక్‌గారు రాసిన చైతన్య స్ఫూర్తిగల మరో నవల "సౌందర్యవతి" ఈనవలలో 'అనంత' చక్కని అందగత్తె. చురుకైన అమ్మాయి. కలుపుగోలుగా ఉంటుంది. ఒక్క సారిగా పదిమందికైనా సమాధానం చెప్పే నేర్పు, చలాకి తనం ఈమెలో ఉన్నాయి. ఆమె నవ్వితే ఎంతటి అంద గాడైనా ఆమె కొంగుచుట్టూ తిరగాల్సిందే. చదువులోనే కాదు అన్నింటిలోనూ ఈమె నేర్పరి. ఇది రచయిత అనంత పాత్రను తీర్చిదిద్దిన తీరు. అనంత అక్క శమంత. ఈమెకూడా అందమైనదే కానీ చెల్లి అనంతతో పోలికకు నిలవదు. అనంత తండ్రి తన స్నేహితుడి కుమారుడు, కళాశాలలో లెక్చరర్‌గా పనిచేస్తున్న 'రామం'ను తన ఇంటికి పెళ్ళి చూపులకు పిలిపిస్తాడు. స్నేహం వల్ల వచ్చిన చనువుతో తనకున్న ఇద్దరు కూతుర్లను చూపించి, నచ్చిన అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకొమ్మంటాడు అనంత తండ్రి. అనంత అందంలోనూ, చురుకుదనంలోనూ తనకంటే మిన్నగా ఉందనీ, తను ఆమెకు తగనని భావించిన రామం శమంత నచ్చిందని చెప్పి పెళ్ళి చేసుకుంటాడు.

అనంత తను రామానికి నచ్చలేదన్న విషయాన్ని జీర్ణించుకోలేకపోతుంది. అంతేకాదు ఎందుకు నచ్చలేదన్న ప్రశ్నతో కుంగిపోయిన అనంత అహం దెబ్బతింటుంది. చదువు వద్దన్న అనంతను బలవంతంగా కాలేజిలో చేర్పించడమేకాక ఆమెకు పెళ్ళి ఇష్టం లేకపోయిన బలవంతంగా ఒప్పించి ఇంజనీరు వేణుతో పెళ్ళి జరిపిస్తాడు రామం. వేణును పెళ్ళిచేసుకొన్నా అతనితో కాపురం చేయలేక రకరకాలుగా దిగజారుతూ చివరకు పిచ్చిదవుతుంది అనంత. చైతన్యంతో కాకుండా భావోద్వే గాలతో ప్రవర్తిస్తే జీవితాలు నరకప్రాయమవుతాయని ఈ పాత్ర ద్వారా రచయిత సందేశమిచ్చాడు. అన్ని అర్హతలు, తెలివితేటలు ఉన్న అనంత సక్రమంగా జీవించలేక పోవడానికి కారణం ఆమెలో జీవితం పట్ల చైతన్య పూరిత మైన అవగాహన లేకపోవడమే.

కొలకలూరి ఇనాక్ గారి రచనల్లో అభ్యుదయ భావాలు,పీడితుల కష్టాలు కనిపిస్తాయి. సమకాలీన సమాజంపై సమగ్ర అధ్యయనం ఇనాక్ రచనల్లో ప్రస్ఫుటమవుతుంది.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. డా॥ మధుజ్యోతి కొలకలూరి - ఆచార్య కొలకలూరి ఇనాక్ సాహిత్యం పై విమర్శనం
2. డా॥ఎస్వీ. సత్యనారాయణ - స్త్రీ వాద వివాదాలు
3. కె. లక్ష్మీనారాయణ - 1980 తర్వాత తెలుగు స్త్రీవాద నవల (వ్యాస సంకలనం)
4. డా॥ అప్పిరెడ్డి గారి భారతమ్మ - కొలకలూరి ఇనాక్ సాహిత్యం స్త్రీవాద దృక్పథం

★

గీతాంజలి గేయం - తెలుగు అనువాదాలు

- డా॥. ఇసరం శ్రీనివాస్, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

The day is no more, the shadow is upon the earth. It is time that I go to the scream to fillmy pitcher.

The evening air is eager with the sad music of the water. Ah, it calls me out into the dusk.

In the lonely lane there is no passer by, the wind is up, the ripples are rampant in the river.

I know not if I shall come back home. I know not whom I shall chance to meet.

There at the fording in the little boat the unknown man plays upon his **lute.**

ప్రభువును కలుసుకోవడానికి భక్తుడు చేసే సన్నాహాలు ఈ గేయంలో కన్పిస్తాయి. ఈ గేయ మూలంలో చివరగా the unknown man plays upon his lute. అని ఉంటుంది.

ఈ గేయం మూలంలో చివరి వాక్యంగా There at the fording in the little boat the unknown man plays upon his lute.అని ఉంది. రేవులోని చిన్న పడవలో తెలియని వ్యక్తెవరో lute పరికరాన్ని వాయిస్తున్నాడని అర్థం. అయితే ఒక భారతీయ కవి lute అని తన కావ్యంలో వాడకపోవచ్చు. ఎందుకంటే భారతీయ సంగీత పరికరాల్లో lute లేదు. ఏ కవియైనా తన చుట్టూ ఉన్న సాంస్కృతిక నేపథ్య పరిధి నుంచే రాయడం జరుగుతుంది. ఒకవేళ కథా రచయిత అయితే అమెరికాలో గానీ, న్యూయార్క్ లో గానీ, ఒక సంఘటన జరిగింది అంటూ అక్కడున్న పరికరాలను రాయొచ్చు కానీ ఠాగూర్ తన వంగ గీతాంజలిని భారతీయ నేపథ్యం నుండే రాయడం జరిగింది. బహుశా ఠాగూర్ ఆంగ్లానువాదంలో Flute అని ఉంటే గీతాంజలికి ముందుమాట రాసిన విలియం బట్లర్ యేట్స్ బహుశా దానిని luteగా మార్పించెయొచ్చు. ఎందుకంటే భారతీయులకు lute పరిచయం లేనట్లుగానే ఆంగ్లేయులకు Flute పరిచయం లేదు. Fluteని నది తీర ప్రాంతంలో వాయించుకునే సంస్కృతి భారతీయు లకు ఉంది. అలాగే lute ను వాయించుకునే సంస్కృతి పాశ్చాత్యులకు కలదు. దీనంతటికి మూలంలో ఉన్న lute అనే పదానికి "1852లో వచ్చిన బ్రౌన్ ఇంగ్లీషు తెలుగు నిఘంటువులో, ఆంగ్ల నిఘంటువులో వీణ లాంటి ఒక వాయిద్య పరికం అని కనిపించడం" ఒక కారణం. కాని వీణ కాదని అర్థం. వీణకు Lyre అని మరో ఆంగ్ల పదం కలదు. పైగా ఒక చిన్న పడవలో వీణను వాయించడానికి అవకాశం లేదు. ఇక తెలుగు అనువాదకుల విషయానికి వస్తే చలం దీనికి అనువాద వాక్యంగా 'రేవులో చిన్న పడవలో నవ్యపురుషుడు ఎవరో వీణ వాయిస్తున్నాడు' అన్నారు. ఇక్కడ వీణ అన్న పదాన్ని వాడడం వల్ల చలం పై ఆధారపడ్డ తరువాతి అను వాదకులు కూడా అదే పదాన్ని వాడడం మరో కారణంగా కనిపిస్తుంది. ఎందుకంటే గీతాంజలి అనువాదకుల్లో ఠాగూర్ తత్వాన్ని అందుకున్న వారిగా చలం ముందు వరుసలో ఉంటారని అంతపెద్ద సాహితీ వేత్త వాడిన పదాన్ని కాదని కొత్తగా ఎవరు ప్రయత్నించలేదు. దీనికి కారణం అనువాదకుల మనసులో ముందుగానే చలం గీతాంజలికి అగ్ర స్థానం ఇవ్వడమే.

Lute అనే మూల పదానికి తెలుగు అనువాదంగా చాలా మంది వీణ అని వాడారు. కొందరు అదే అర్థాన్ని వచ్చే వేరే పదాలను వాడిన వారు కూడా ఉన్నారు. వారిలో ముఖ్యంగా కేతవరపు రామకోటిశాస్త్రి 'ఆ రేవున నెవడాతడు, కూర్చొని యొక చిరుపోతము నందున వల్లకి మీటును ? " అని తెలుగు చేశారు. ఇక్కడ 'వల్లకి' అన్న సంస్కృత విశేషణ పదానికి వీణ, విపంచి అని అర్థాలు కలవు. అలాగే కనకపల్లి రత్న కుమారి 'వీణా, నాదం'

అన్నారు. నాదం అంటే ధ్వని అని అర్థం. ఇంకా కాస్త భిన్నగా "మదురౌండ శ్రీబ్వని సారంగిని"అని చెప్పారు. సారంగి అనే దేశ్య పదానికి ఒక వాద్య విశేషము అని అర్థం. ఇలా lute పదాన్ని రకరకాలుగా అనువదించిన వారు ఉన్నారు. అసలు ఆ పదానికి తెలుగు అనువాదం చేయని వారు కూడా ఉన్నారు. వారిలో ముఖ్యంగా కమలేఖర్ రామ్ చందర్ జీ రావు, శివరామకృష్ణ, నాగరాజు రామస్వామి మొదలైన వారు కనిపిస్తారు. తెలుగు గీతాంజలి అనువాదాల లోపాలను ఎత్తి చూపి తాను నష్టనివారణ చర్యకు పూనుకోదలచిన యండమూరి సత్య నారాయణరావు (శ్రీవాత్సవ) కూడా 'వీణ' అనే పదాన్నే వాడారు. ఇలా lute అనే పదానికి ఎక్కువ మంది అనువాదకులు వీణ అని చెప్పినా కొందరు మూలానికి దగ్గరగా తెలుగు వారి సాంస్కృతిక పదాన్ని వాడిన వారు కూడా ఉన్నారు. వారిలో ముఖ్యులు డి. హనుమంతరావు, జె. భాగ్యలక్ష్మి, విజయ లక్ష్మి పండిట్. యం.వి.యల్. ఎన్. మూర్తి, భూషి కృష్ణదాసు, బెందాళం కృష్ణరావు, వెల్చాల కొండలరావు మొదలైన వారు ఉన్నారు. వీరు తెలుగు వారికి దగ్గరగా ఉన్నటువంటి సాంస్కృతిక పదమైన వేణువు, వేణుగానం, మురళీరావం, మురళీ, అన్న పదాలు వాడారు. ఇక్కడ వేణువు అనే అర్థంలో తెలుగు అనువాదం చేసినవారు ఠాగూర్ భావానికి దగ్గరగా కొంత స్వేచ్ఛను తీసుకొని చెప్పారు అని భావించవచ్చు. Luteకి వీణ అని చెప్పిన వారు ఆ పదాన్ని మక్కికి మక్కి తీసుకొని నిఘంటువుల ప్రకారం గీతాంజలిని అనువాదం చేసినట్లు గమనించవచ్చు. ఇలా ఠాగూర్ మూలంలోని lute పదానికి తెలుగు సాంస్కృతిక పదాలకు భేధ సారూప్యత కన్పిస్తుంది.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. Rabindranath tagoor. Gitanjali. Rupa publications 2002.
2. చలం. విశ్వకవి రవీంద్రుల గీతాంజలి. మైత్రి గ్రంథమాల. విజయవాడ. 1958.
3. కేతవరపు వేంకట రామాకోటిశాస్త్రి . గీతాంజలి . అశోక్ కృష్ణ ఆఫ్ సెట్ ప్రింటర్స్ వరంగల్ .1963.
4. కనకపల్లి రత్న కుమారి . గీతాంజలి . సాయిరాం ప్రింటర్స్ హైదరాబాద్ .2016 .
5. మధు రౌండా . గీతాంజలి . విశాలాంధ్ర పబ్లికేషన్స్ హైదరాబాద్ . 2012
6. బ్రౌన్ . ఇంగ్లీష్ - తెలుగు నిఘంటువు 1852.

★★★

పోరాట వీరుడు ఓరుగల్లు అభిమన్యుడు

- గునుగుంట్ల శైలజ, తెలుగు అధ్యాపకురాలు, మాతృశ్రీ డిగ్రీ కళాశాల, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, హనుమకొండ.

దేశమంతా బ్రిటీష్ పాలనలో ఉంటే తెలంగాణ మాత్రం నిజాం పాలనలో ఉన్నది. నిజాం నిరంకుశ ప్రభుత్వంలో ఇక్కడి ప్రజలు దోపిడీ, పీడన, బానిసత్వంలో మగ్గిపోయారు. ఈ క్రమంలో 1945-46 ప్రాంతంలో తెలంగాణ సాయుధ రైతాంగ పోరాటం నిజాం వెన్నులో వణుకు పుట్టించింది. కమ్యూనిస్టు ఉద్యమాలు, ప్రజా ఉద్యమాలు భూస్వామ్య వ్యవస్థ అంతానికి పూనుకున్నాయి. దీంతో నిజాం పాలకులు రజాకార్ల సైన్యాన్ని రంగంలోకి దించారు. రజాకారులు గ్రామాలపై పడి హింసకు పాల్పడుతున్న తరుణంలో ఖాసిం షరీఫ్ సైన్యంతో వీరోచిత పోరాటం చేసిన వరంగల్ పోరు బిడ్డ బత్తిని మొగిలయ్య గౌడ్. బత్తిని మొగిలయ్య గౌడ్ వరంగల్ తూర్పు కోటలో 1919లో చెన్నమ్మ మల్లయ్య దంపతులకు ఐదవ సంతానంగా జన్మించాడు. బత్తిని మొగిలయ్య గౌడ్ అన్న బత్తిని రామస్వామి గౌడ్. ఈ కాలపు దీరుడిగా ఖిల్లా ఓరుగల్లులో పాఠాలు నేర్చుకున్నాడు. రేక్కాడితే కానీ డొక్కాడని కుటుంబంలో పుట్టిన మొగిలయ్య కోటలోని పాఠశాలలో 4వ తరగతి వరకు చదివాడు. బత్తిని మొగిలయ్య గౌడ్, బత్తిని రామస్వామి గౌడ్ లిద్దరు ఆర్యసమాజ్ కార్య కలాపాలలో చురుకుగా పాల్గొనేవారు. మొగిలయ్య ఆజానుబాహుడు బలమైన దేహంతో పాటు దేశభక్తిని మదినిండా నింపుకున్న యువకుడు. అన్యాయాన్ని ఆధిపత్యాన్ని సహించలేనివాడు, గౌడ కులవృత్తిని చేపట్టి ఆర్య సమాజ కార్యకలాపాలలో భాగస్వామ్యుడయ్యాడు. జాతి విముక్తికై నెత్తురు చింతించిన అమరులకు నివాళు లు అర్పిద్దాం. జాతీయ జెండా ఎత్తడంపై నీలి నీడలు నిషేధాజ్ఞలు కొనసాగుతున్న నిజాం నిరంకుశ పాలనలో ప్రాణాలకు తెగించి జాతీయ జెండా ఎత్తిన దేశభక్తులను కాపాడడానికి 200 మంది కరడు కట్టిన రజాకార్లతో అత్యంత ధైర్యసహసాలతో వీరోచితంగా పోరాడి అమరుడయ్యాడు బత్తిని మొగలయ్య. అతని అమ రత్వమే నాలుగు కోటలున్న ఓరుగల్లుకు పెట్టని ఐదవకోట.

తెలంగాణ అంటేనే ఒక నిరంతర పోరాటాల గడ్డ. తెలంగాణ చరిత్ర అంతా అసంఖ్యాక బహుజనల అసమాన త్యాగాల ఫలితమే. ఈ గడ్డమీద జరిగిన ఆదిపత్య వ్యతిరేక పోరాటాలలో అసువులు బాసిన అమరులంతా... ఈ గడ్డమీద మరణం కూడా ఒక మధుర జ్ఞాపకమని వాళ్ళ త్యాగాలు అమరత్వపు స్మృతులను మనకు అందించారు. ఏడవ నిజాం మీరు ఉస్మాన్ అలీ ఖాన్ పాలనలో తెలంగాణలో భూస్వామ్య విధానం వేళ్లానుకపోయింది. ఓరుగల్లు మొదటి నుండి చైతన్య వంతమైన ప్రాంతం ఇక్కడ స్వతంత్ర కాంక్ష భావజాల అభివృద్ధిలో భాగంగా 1929లో మేలుగు భూమయ్యతో ఆర్య సమాజ కార్యక్రమాలు మొదలయ్యాయి. క్రమంగా అది స్వతంత్రకాంక్ష ఉద్దీపనగా, అదొక ఉద్యమ వృక్షమై విరబూసింది. దేశభక్తి కలిగిన యువతీ యువకులు చైతన్యవంతులను చేసే నిజాం పాలను ఎదిరించే నైతిక స్థైర్యాన్ని ఇచ్చింది. ఓరుగల్లు కోటలో బోలుగొడ్డు ఆచారి అనే ఆర్య సమాజ కార్యకర్త యువకులను చేరదీసి ఆసనాలు, సాముగారడీలు, దేశభక్తికి సంబంధించిన వివిధ సాంస్కృతిక ప్రక్రియలను నేర్పించడం మొదలుపెట్టాడు. క్రమంగా ఆర్య సమాజ కార్య కలాపాలలో కాళోజీ, హైగ్రీవ చారి, చందాకాంతయ్య, మడూరు శంకర్ లింగం, బుర్ర కృష్ణ స్వామి, దేవరకొండ చంద్రమౌళి, వేముల వెంకట్రామయ్య, ఇటకాల మధు సూదన్ రావు అతని శ్రీమతి అనసూయాదేవి, బత్తిని

మొగలయ్యా ఆర్య సమాజ కార్యకలాపాల ద్వారా వరంగల్ రాజకీయాలను చైతన్యవంతం చేశారు. ఆ తరువాత 1944 నుండి ఆర్య సమాజ ఆధ్వర్యంలో రాత్రి బడులు మొదలయ్యాయి. ఈ క్రమం వరంగల్ కోట నుండి హనుమకొండ కొత్తకొండ మానుకోట పరకాల జనగాం హుజురాబాద్ వరకు విస్తరించింది.

1946 ఫిబ్రవరి 5న మహాత్మా గాంధీ మద్రాసు నుండి బయలుదేరి అహ్మదాబాద్ కు వెళ్తూ వరంగల్ రైల్వే స్టేషన్లో ఆగి ఇక్కడి ప్రజలను ఉద్దేశించి పదినిమిషాల పాటు మాట్లాడారు. ఈ సంఘటన తర్వాత ప్రజలలో స్వతంత్రకాంక్ష పెరిగి క్రమంగా ఆర్య సమాజ్ కాంగ్రెస్ రాజకీయ కార్యకలాపాలు తిరిగి అవి ప్రజా బహుళయం లోకి విస్తరించడం మొదలుపెట్టినాయి. ఈ క్రమంలోని 1946 ఫిబ్రవరి రెండో వారంలో హైదరాబాద్ కాంగ్రెస్ కమిటీ ఒక రహస్య సర్క్యులర్ని జారీ చేసింది. పట్టణాలలో గ్రామాలలో కాంగ్రెస్ సేవాదళ్ కార్యకర్తలంతా రహస్యంగా నైనా త్రివర్ణ పతాకాల ఎగరవేయాలని జాతీయ గీతాన్ని ఆలపించాలని దాని సారాంశం. బత్తిని మొగలయ్యా అన్న రామస్వామి అంకితభావం కలిగిన కాంగ్రెస్ కార్యకర్త వీరిద్దరి కారణంగా వరంగల్ కోటలో రాజకీయ చైతన్యం క్రమక్రమంగా పెరగసాగింది. ఈ అన్నదమ్ముల ఇండ్లు తూర్పుకోటల పరిసర ప్రాంతాలలో ఉండడం వలన స్వతంత్ర ఉద్యమ కాలంలో చైతన్య వేదికలుగా మారాయి. నిజాం రాజు అధికారికంగా త్రివర్ణ ప్రతాకా విష్కరణను నిషేధించాడు జెండా ఎత్తడం అంటే చివరకు మరణానికి కూడా వెరవకుండా చేసే సహాసోపేత కార్యమే. కోటలో నిజాం అనుయాయులు ఉన్నప్పటికీ మొగిలియ్యా రామ స్వాముల ఆధ్వర్యంలో రహస్యంగా జెండా ఎత్తడం మొదలుపెట్టారు. ఒక నిర్బంధ ఉద్విగ్న వాతావరణంలో స్వతంత్ర నినాదాల మధ్య జై కొడుతూ ఆనందం ఆవేశం కలగలిపిన ఉద్వేగ ఉత్సాహపూరిత ఆనందాన్ని అనుభవించేవారు. ఈ చైతన్యమే క్రమంగా ఆ తర్వాత కాలంలో నిజాం సంస్థానమంతా విస్తరించింది.

ఆరోజు 11- 08- 1946 ఆదివారం సరిగ్గా ఉదయం ఏడున్నర గంటలకు తూర్పుకోట ముఖద్వారం దగ్గర జెండా ఎగరవేయాలని, ఈ కార్యక్రమంలో కోటలో ఉన్న వాళ్లందరికీ భాగస్వాములను చేయాలని నిర్ణయించు కున్నారు. అప్పుడు హయగ్రీవచారి కాంగ్రెస్ పట్టణ అధ్యక్షులుగా భూపతి కృష్ణమూర్తి కోశాధికారిగా ఉన్నారు. వీళ్ళతో పాటుగా ఆర్య సమాజ కార్యకర్తలు కాంగ్రెస్ వాలంటీర్స్ తో పాటు కోటలోని ప్రజలు సుమారు 6000 మందితో పాటుగా సమ్మయ్య, వెంకట్రామ్ నర్సయ్య, మడూరి రాజలింగం, కెప్టెన్ మల్లయ్య, వైస్ కెప్టెన్ ఆర్ ఎల్ బుచ్చయ్య మొదలైన నాయకులంతా కలిసి జండా ఆవిష్కరణ చేశారు. పిల్లలు పెద్దలు దేశభక్తి గీతాల నాలపించారు, నింగిలో గౌరవంగా జాతీయ జెండా రెపరెపలాడింది. అప్పుడే సుమారు 200 మంది రజాకార్లు వారి అనుమాయుల మరణాయుధాలతో కాశీం షరీఫ్ అనే రజాకార్ల నాయకుని ఆధ్వర్యంలో జండా ఎత్తిన నాయకులను చంపడానికి నిజాం అనుకూల నినాదాలు చేస్తూ జండా ఎత్తిన ప్రాంతానికి చేరుకున్నారు. ఎగిరిన జెండాను చూసిన రజాకార్లు కోపం కట్టలు తెంచుకుంది. జెండాను దించి కాళ్లతో తొక్కి తగలబెట్టి అంతా కలిసి బత్తిని రామస్వామి ఇంటి వైపు అరుస్తూ తిడుతూ వచ్చారు. జెండా ఎత్తిన ప్రధాన నాయకులైన భూపతి కృష్ణమూర్తి, హయగ్రీవ చారి, పంచాయతీ ఇన్స్పెక్టర్ కె. సమ్మయ్య, వెంకట రామ నరసయ్య, ఎమ్మెన్ రాజలింగం, రామస్వామి ఇంట్లో చాయ్ తాగుతూ భవిష్యత్తు జండా వందన కాంగ్రెస్ కార్యక్రమాల గూర్చి చర్చించు కుంటున్నారు. అప్పుడు ఆ ఇంటి చుట్టూ మోహరించిన రజాకార్లు ఇంట్లోకి వెళ్లి వాళ్లను చంపే ప్రయత్నం చేశారు. లోపల ఉన్న కృష్ణమూర్తి కాంపౌండ్ కు గొళ్లెం పెట్టాడు. రజాకారుల రాళ్లతో ఇంట్లో వాళ్ల మీద దాడి మొదలు పెట్టారు. ఏ క్షణమైనా తలుపులు బద్దలు కొట్టి జెండా ఎత్తిన నాయకులందరినీ మట్టుబెట్టాలని చూశారు. జెండా వందన కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న మొగిలయ్య

అనంతరం తన కులవృత్తి అయిన తాళ్లెక్కడానికి తాటి వనానికి వెళ్ళాడు. మొగిలయ్య భార్య లచ్చవ్వ 15 రోజుల బాలింత పొరటిబిడ్డతో మంచంపై ఉంది. మొగిలయ్య తల్లి చెన్నమ్మ, భార్య లచ్చవ్వ ఈ దాడిలో భయపడి పోయారు. శనిగరం పుల్లయ్య అనే ఆర్య సమాజ కార్యకర్త తాటి వనంలో ఉన్న మొగిలయ్యను కలిసి రజాకార్ల దాడి గురించి చెప్పాడు. దాడి గురించి విన్న మొగులయ్య ఒక్క క్షణం విచ్చేస్టుడై మరుక్షణం తన ఇంటి వైపు పరుగు తీశాడు. రజాకార్ల దాడి బీభత్సంగా దాగింది. రజాకార్ల దాడి బీభత్సంగా సాగుతుంది. ఏ క్షణం నైనా ఆ ఇంట్లో ఉన్న వాళ్లంతా వందల మంది రజాకార్ల చేతుల్లో చనిపోయేటట్టుగా ఉందని భావించి తన ఇంటి వెనక దర్వాజనుండే రజాకారుల కంటపడకుండా ఇంట్లోకి వెళ్లి మెరుపు వేగముతో ఇంటి సూర్యులోని తల్వార్ను సర్రున గుంజి మెరుపుల రజాకార్ల సమూహం మధ్య ప్రత్యక్షమయ్యాడు. కాకతీయ ప్రతాపానికి ప్రతీకగా నిలిచి కరవాలాల కత్తుల కవ్వత్తులలో మునిగి తేలిన యుద్ధభూమి పై నిలిచిన మొగిలయ్య అరుస్తూ రజాకార మూకపై పడి నరకడం మొదలుపెట్టాడు. ఈ దాడికి నాయకత్వం వహిస్తున్న కాసిం షరీఫ్తో సహా పచ్చినెత్తురు తాగే రజాకార్లంతా చీమల పుట్ట చెదిరినట్టుగా చెదిరిపోయారు. నెత్తురు రుచి మరిగిన మానవ మృగాల మధ్య మొగిలయ్య వీరవిహారం చేశాడు. దూరంగా చెదిరిపోయిన రజాకార్లు మొగిలయ్యపై ఒకేసారి మూకుమ్మడిగా దాడికి పాల్పడ్డారు. కాసిం షరీఫ్ బల్లెంతో మొగిలయ్య వైపు వస్తున్నప్పుడు మొగిలయ్య తన శత్రువును నరకడానికై తన కత్తిని పైకెత్తాడు. అది తన ఇంటి ముందు గల పందిరి గుంజల మధ్య చిక్కుకుంది. అదే అదునుగా భావించిన ఖాసీం షరీఫ్ తన బల్లెంతో మొగిలయ్య గుండెల మీద బళ్లెంతో పొడిచాడు. అదే మొదలు రజాకార్లు మూకుమ్మడిగా మొగిలయ్య మీద దారి చేయడంతో అతడు అమరుడైనాడు.

మొగిలయ్యను చంపిన కాసిం షరీఫ్ అతని గుండెల నుండి చిమ్మిన రక్తాన్ని అరుస్తూ ఆనందంగా తన ముఖమంతా పొలముకున్నాడు. షరీఫ్ ను రజాకారులు తమ భుజాలపై మోస్తూ ఈప్పటి వరంగల్ చౌరస్తాకు ఊరేగింపుగా తీసుకొచ్చారు. అప్పటి వరంగల్ తాలూకా దార్ అబ్దుల్ మోహిత్ మిల్ ఎదురేగి అంతకుడైన కాసిం షరీఫ్ కు పూలమాలవేసి ఆలింగనం చేసుకున్నాడు. మొగిలయ్యను చంపిన ఈ అంతకుడే మూడు రోజుల తర్వాత 14-08-1946 సాయంత్రం నాలుగు గంటలకు మండి బజారులో ఉన్న నారాయణరెడ్డి అనే డాక్టర్ను కూడా ఈ షరీఫ్ హత్య చేశాడు. అతను కూడా ఆర్య సమాజ కార్యకర్త. జండా ఎత్తిన నాయకులకు ప్రాణభిక్ష పెట్టి అమరుడైన నిష్కలంక దేశభక్తుడు బత్తిని మొగిలయ్య. బత్తిని మొగిలయ్య హత్యనాంతరం పరిణామాలతో కాంగ్రెస్లోని యువకులు అతివాద రాజకీయాల వైపు మళ్లారు. పీవీ నరసింహారావు మాజీ ప్రధాని అండర్ గ్రౌండ్ వెళ్లడానికి మొగిలయ్య అత్యానంతరం పరిణామాలే కారణం. అతని అమరత్వం చిరస్మరణంగా నిలిచి ఉండాలని వరంగల్ నడిబొడ్డున 1954లో మొగిలయ్య స్మారక మందిరాన్ని ఏర్పాటు చేశారు.

మనం కోల్పోయిన హక్కులేవీ పోరాటం చేయకుండా రావు కదా. ఈ క్రమంలోనే మొగిలయ్య లాంటి సాధారణ వ్యక్తి వీరుడిగా మారుతాడు. అతను జాతికి ఒక వెలుగు దివిటి అవుతాడు. ఆ వెలుగు క్లిష్ట పరిస్థితులలోఆయా సంక్షోభాల సమాజాల చైతన్యానికి చమరవుతుంది. ప్రాణాలకు తెగించి చేసే పోరాటం ఏదైనా సజీవమైందే. పోరాటాల వీరుల మరణించవచ్చు చంపిన శత్రువులు విజయగర్వంతో విర్రవీగవచ్చు. కానీ వాళ్ళ త్యాగం సమస్త ప్రజల ఆకాంక్షలతో వెల్లి విరుస్తుంది. భగత్ సింగ్, సుఖదేవ, రాజ్ గురుల నుండి దొడ్డి కొమరయ్య, చాకలి ఐలమ్మ, కొమరం భీముల నుండి బత్తిని మొగిలయ్య దాకా మనం మననం చేసుకునేది....ఈ మట్టిని మానవీయతను ప్రేమించిన అమరులను.... త్యాగ ధనులనే...

★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

బంజరాల వివాహ వ్యవస్థ - ఆచార సంప్రదాయాలు

- డా॥. కరంటోటి అరుణా బాయి, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్ (తెలుగు), ప్రభుత్వ డిగ్రీ కాలేజ్, శాంతినగర్, జోగుళాంబ గద్వాల జిల్లా.

ఏ వివాహ వ్యవస్థలోనైన నిశ్చితార్థం ముఖ్యం. అలాగే బంజారాల వివాహాలలో మొట్ట మెదటి ఘట్టం సంబంధాల ఏర్పాటు. బంజారాలలో ప్రధానంగా నాల్గుగోత్ర నామాలు గలవు. వీరు పమార్, రాథోడ్, చౌహాన్, వడిత్యా అనేవి. తమ మాతృ గోత్రమైన వారు వేరే గోత్రం వారికి ఇచ్చు పుచ్చుకునే ఆచారం గలదు. బంజారాల తమ వంశ వృక్ష మైన గోత్రంలోని పిల్లలను కాకుండా వేరే గోత్రాల వారిని వివాహం చేసుకుంటారు. అనగా పమార్ వారు, పమార్ వారిని చేసుకుంటారు. అదే విధంగా చౌహాన్ వారు చౌహాన్ నేతరులను పమార్ రాథోడ్ వారిని, అదే విధంగా రాథోడ్ వడిత్యా వరు పమార్, వడిత్యా, చౌహాన్ వారిని అలాగే వడిత్యావారు పమార్, రాథోడ్, చౌహాన్ వారిని వివాహం చేసుకునే కట్టు దిట్టమైన సంప్రదాయం బంజారాలలో యిప్పటికి చెక్కు చెదరకుండా ఉన్నది. వీరు తమ బంధుమిత్రుల సహాయ సహకారాలతో వధూవరులను వెతుక్కొని అమ్మాయి తండ్రి తన బంధువులను వెంట పెట్టుకొని మంచి రోజునాడు బాలాజీ భగవాన్‌కు పూజ చేసుకొని సంబంధం ఏర్పాటుకు అబ్బాయి వారి ఇంటికి వెళ్ళుతారు. బంజారాల తమ యుక్త వయస్సు వచ్చిన పిల్లలకు వివాహం చేయాలని నిర్ణయించుకున్నప్పుడు వేరే గోత్రీకుల యింటికి అబ్బాయివారు గాని, అమ్మాయివారు గాని వెళ్ళి మంచి చెడులు, కట్నకానుకల గురించి మాట్లాడుకుంటారు. ఆ తాండా ఈ తాండా పెద్ద మనుషులు అందరు కలిసి ఊరికి బయట ఒక ప్రదేశంలో గుమిగూడి వివాహ సంబంధం ఏర్పర్చుకుంటారు. దీనినే సగాయి(పెండ్లి సంబంధం) అని అంటారు. దీనినే వీరు గోళ్ ఖయెరొ నొక్తొ అంటారు. ఈ లాంటి సమయంలో అమ్మాయి వారు అబ్బాయివారు తమాషాగా పసుపు కుంకుమను నూనెలో కలిపి రంగులు పూసుకుంటారు. వీరు వారు చలోక్తులతో మాట్లాడుకుంటారు.

అబ్బాయి వారింటికి వెళ్ళిన తర్వాత ఆ తాండా నాయకుని ఆధ్వర్యంలో కట్న కానుకలు మాట్లాడుకుని తాండా బయట తాండా జనం, బంధు మిత్రులందరు మర్రి చెట్టు క్రింద వలయాకారంగా కూర్చొని బెల్లం తెచ్చి కల్లు సారా అందరికి అందిస్తారు. ఈ శుభ సందర్భంలో అందరి నోళ్ళు తీపిగా ఉంచుటకు మొదటగా బాలాజీ భగవాన్ గురు పేరు మీదుగా కొబ్బరి కాయను తీసుకొని మంగలివాడు వలయాకారంగా కూర్చున్న పెద్దలందరికి 'నారళ్‌లో నారళ్' అని అందరి చేత ఆ కొబ్బరి కాయను తాకిస్తారు. ఆ కొబ్బరి కాయను చివరగా కొడుతారు. ఆ తర్వాత రూపాయి బిళ్ళను అబ్బాయివారికి ఒక్కటి, అమ్మాయి వారికి ఒక్కటి చెరొక బిళ్ళను అందిస్తారు. ఈ సంబంధానికి ఈ రూపాయి బిళ్ళయే సాక్షమని భావిస్తారు. ఆ తరువాత మంగలివాడు తన దగ్గర ఉన్న అద్దాని తీసుకొని అందరు ముఖం చూసుకొనే విధంగా చుట్టు తిప్పుతూ తాండా నాయకునికి అందిస్తాడు. బెల్లం పంచి అందరిని పలకరిస్తారు. అమ్మాయి, అబ్బాయి వారికి కొన్ని బంజారాల గత చరిత్రను గుర్తు చేస్తారు. ఈ విధంగా బెల్లం తీపి కార్యం అయిన తర్వాత అమ్మాయివారు అబ్బాయి తల్లికి బట్టలు సొమ్ములు ఇచ్చేది ఖరారు చేస్తారు. తర్వాత అబ్బాయి వారు అమ్మాయివారికి నాల్గు కోడెదూడలను ఇచ్చే సంప్రదాయం ఉన్నది. దీనిని "కరార్-ధరార్" అంటారు. అలా కోడెలు లేని పక్షంలో వాటి ఖరీదు కట్టిస్తారు.

ఏ కారణం చేత సంబధం నచ్చకపోతే అబ్బాయివారు, అమ్మాయి వారికిచ్చిన రూపాయి బిళ్ళ సాక్ష్యాన్ని మంగలి వానితో పంపిస్తారు. అలాగే అమ్మాయివారు అబ్బాయి

వారికి ఇచ్చి పంపిస్తారు. ఇలా ఇరువురికి జరిమానగా 'ఘుంటేర్ పచ్చీస్ అనగా' 25రూపాయాల జరిమాన గాను, సాక్యార్ సాట్ అనగా 60 రూపాయలను జరిమానగా యిరువురిలో ఎవరిది తప్పు అయితే వారు చెల్లించే ఆచారం బంజారాలలో కనబడుతుంది. బంజారాల వివాహ వ్యవస్థలో పెళ్ళి జరుపుటకు పురోహితుడు ఉండడు. వీరి వివాహ సందర్భాల్లోగాని, ఏదైనా దైవ పూజలలోగా వీరు ప్రత్యేకంగా హిందువుల్లాగా పురో హితుడిని పిలువరు. వీరిలోనే తాండాలోగాని ప్రక్క తాండాలలో గాని ఉన్న గోర్ పురోహితుడు ఉంటాడు. ఇతనినే భగత్ అని బావ(పూజారి) అని పిలుస్తారు. ఇతడు లేకపోతే తాండా నాయకుడే వివాహ కార్యక్రమాన్ని జరిపిస్తాడు. తెలంగాణ బంజారాలలో వివాహ తంతు విశేష ప్రాధాన్యాన్ని సంతరించుకుంది. అది వారి ఆర్థికస్థితిని బట్టి నెల లేదా రెండు మూడు నెలల పాటు జరపబడుతుంది. ఒక్కొక్కసారి ఈ సమయంలో కఠోర నియమాలు పాటించడం చేత వరుడు పారిపోయే సందర్భాలు కూడా ఉంటాయి. పూర్వకాలంలో బంజారాలు సాధారణంగా రెండు మూడు తండాలవారు కలిసినప్పుడు వివాహ సంబంధాలు కుదుర్చుకొనేవారు. లంబాడీలు ఒక చోటి నుండి మరో చోటికి ప్రయాణిస్తూ కొత్తవాళ్లతో పరిచయం చేసుకొనేవారు. అలాంటి సమయాల్లో వివాహ సంబంధాలు కుదుర్చుకొనేవారు. బహుశా ఆ కారణంగానే బాల్య వివాహాలు జరిగేవని ఊహించడానికి అవకాశం కలుగుతుంది. బంజారాలు స్థిరనివాసం ఏర్పరచుకొన్న తర్వాత వారి ముఖ్య వృత్తి వ్యవసాయం, పశుపోషణ వీరి ఈ స్థిరనివాసాలు తండాలు. తండాలో నివసించే ప్రముఖుని పేరుతోనే తండా పేరు వ్యవహరింపబడుతుంది. సాధారణంగా ఈ తండాల్లో పలు గోత్రాలకు చెందిన లంబాడీలు నివసిస్తారు.

సగాయి : బంజారాల వివాహ వ్యవస్థలో 'సగాయి'ని తెలుగువారి నిశ్చితార్థపు ఆచారంగా పేర్కొనవచ్చు. బంజారాల వివాహ నిశ్చయ ఆచారానికి 'సగాయి' అని పేరు. 'సగాయి'ని 'గ్వాళ్ ఖాయేరొ నొక్త' అని కూడా అంటారు. 'గ్వాళ్ ఖాయేరొ నొక్త' అనగా బెల్లం తినే తంతు అని అర్థం 'సగాయి' అనే పదం 'సగె' అనే హిందీ శబ్దం నుండి వచ్చింది. సగాయి రెండు వేర్వేరు గోత్రాల మధ్య జరిగే వివాహ సంబంధాన్ని తెలియజేస్తుంది. వరుని వైపు గల పెద్దలు కొందరు వధువు తండాకు వెళ్లి ముందుగా అక్కడి పెద్ద మనుషుల (నాయకుల)ను సంప్రదించి, ఆ తండాలోని 'ఢాడి' (అంతరంగికుడు) ద్వారా వధువు తల్లిదండ్రులకు తాము వచ్చిన సమాచారాన్ని తెలియ జేస్తారు.

హచారా పచారా : బంజారాలు సగాయి తంతు జరిపే టప్పుడు 'కరార్, ధరార్' అయిన తర్వాత 'హచారా, పచారా' జరపడం అనాదిగా వస్తున్న ఆచారం. అక్కడ సమావేశమైన బంధువులందరికీ ఒక ప్రముఖమైన వ్యక్తి లేదా తండా 'నాయక్' లేదా 'ఢాడీ' (తండా ఆంతరంగి కుడు) 'హచారా, పచారా'ను అందరికీ వినిపిస్తాడు. 'హచారా, పచారా' ఒక ప్రత్యేకమైన మాటల వ్యక్తీకరణగా చెప్పవచ్చు. 'హచారా, పచారా'ను లంబాడీలు ఒక ముఖ్య మైన వివాహసంబంధకార్యంగా భావించి వివిధ సందర్భాల్లో ఆచరించడం జరుగుతుంది. సగాయి నుండి పెళ్లి పూర్తయ్యే వరకు ముఖ్యంగా ఏడు సందర్భాల్లో 'హచారా పచారా'ను చెప్పడం జరుగుతుంది.

సాడీ తాణేరో : సగాయి తర్వాత జరిగే ముఖ్యమైన వివాహ సంబంధమైన ఆచారం సాడి తాణేరో. వరుడ్ని లంబాడీ భాషలో 'వ్యాత్డు' అంటారు. లంబాడీల్లో పెళ్లి కొడుకును అలంకరించే విధానాన్ని 'సాడీ తాణేరో' అని అంటారు. బంజారాలు వరుణ్ణి యోధుని (యుద్ధానికి వెళ్లేవాడు)గా అలంకరించే ఆచారం ఉంది. 'తుమాన్' అనే ఎర్ర లాగును తొడిగించి, తలకు అరవై మూరల రుమాలును చుడతారు. 'కమ్మర్ కాట' అనబడే జట్టిని నడుముకు బిగించి అందులో కటారి (కత్తి)ని వేలాడ దీస్తారు. పూసలు, అద్దాలతో కుట్టబడిన 'దాండియా'

అనబడే ఒక పరికరాన్ని చేతికిస్తారు. తెలుగువారి పెళ్లిలో వరునికి అడకత్తెరనివ్వడం ఇలాంటి ఆచారాన్నే సూచిస్తుంది. 'దాండియా' చేతిలో ఉంటే ఏ విధమైన దృష్టి దోషం ఉండదని వీరు భావిస్తారు. పూర్వం తురుష్కులు వీరిపై తరుచుగా దండెత్తేవారు. అందుకనే ముసుగు వేసుకొనే ఆచారం వచ్చింది.

బంజారాల పెళ్లిళ్లకు ఇతర శుభకార్యాలకు సాధారణంగా పురోహితులుండరు. తెగలోని పెద్దలుగానీ, 'బావా' లేదా 'భగత్' (బంజారాలు స్వాములుగా భావించే వారు)లు గానీ పెళ్లి కార్యాన్ని నిర్వహిస్తారు. లంబాడీలలో ఇప్పటికీ కన్యాశుల్కం ఉంది. పెళ్లి ఖరారు చేసేటప్పుడు అమ్మాయి తరపువారికి అబ్బాయి తరపు వారు ఒక రూపాయిని 'సాకేర్ రపియా' (కన్యాశుల్కం)గా ఇస్తారు. ఒకప్పుడు కన్యకు ఇచ్చే ఈ శుల్కమే ఈ రోజు ఈ రూపంలో మిగిలి ఉందని చెప్పవచ్చు. ఆధునిక ప్రభావం వల్ల లంబాడీ యువకులు కూడా వరకట్నం తీసుకుంటున్నది వాస్తవం. కాని లంబాడీలు అనాదిగా వస్తున్న ఆచారాన్ని మాత్రం ఇంకా వదులుకోలేదు. ఆడపిల్లలను అమ్ముకునే దుస్థితికి ఈనాడు బంజారాలు దిగుతున్నారంటే వారిలో మూఢనమ్మకాలు ఎంతగా పేరుకుపోయాయో గమనించవచ్చు. వీరి వివాహ పద్ధతిలో అబ్బాయి, అమ్మాయి వారిండ్లలో వివిధ కార్యక్రమాలు ఈ క్రింది విధంగా జరుగుతాయి.

వైవాహిక పద్ధతి : 1.సంబంధాల ఏర్పాటు (సగాయి), 2.పురోహితుడు లేకపోవడం, 3.కట్న కానుకలు (కరార్-ధరార్), 4. అలంకరణ (పెళ్లికొడుకును తయారు చేయడం), 5. పెళ్లికొడుకు దుప్పటి కప్పుకోవడం, 6. అబ్బాయివారి పెళ్లి విందు (వదాయి), 7. తోడి పెళ్లికొడుకు (లేరియా).

అమ్మాయి వారింట్లో జరిగే కార్యక్రమాలు : 1. బెల్లం పానక కార్యం (ఘోటార్ నొక్తా), 2. పెళ్లి కార్యం (వాయార్ నోక్తా), 3. మంగళ స్నానాలు (చొట్టిర్ హెంగోళీ), 4. విందు కార్యక్రమం (గోటేర్ నోక్తా), 5.హుక్కా వర్తమానం (హుక్కాదేరొ), 6. ఏడుపు పద్ధతి (మళేరో), 7. రెట్టగాజులు తొడిగించడం (చుండేరో నొక్తా), 8. అప్పగింతలు (నౌలేరిన ఏళాయేరో నొక్తా).

అబ్బాయి వారింట్లో జరిగే కార్యక్రమాలు : 1.అమ్మాయిని ఇంట్లోకి ఆహ్వానించే కార్యం (ఘరేమా లేరొ నొక్తా), 2.పళ్ళుపుల్లలు ఇప్పించడం (దంతణీయా దేరో), 3. పెళ్ళి కుమార్తె సామగ్రిని చూపించడం (తాంగడి భోళేరో నొక్తా), 4. శోభనం (భేళేరో), 5. ఇల్లరికం (ఘంర్ జమాయి), 6. అన్నభార్యను తమ్ముడు చేసుకోవడం (దేవర న్యాయం).

ఇల్లరికం (ఘర్ జమాయి) : బంజారాల్లో కూడా ఈ ఇల్లరికం పద్ధతి ఉంది. ఇది 3 రకాలుగా వుంటుంది. 1.కొడుకులు పుట్టకుండా ఆడ పిల్లలే జన్మిస్తే, ఆడ కూతురువారు తమ అల్లుడిని ఇల్లరికం తీసుకునే పద్ధతి, 2.కొడుకు, కూతురు ఇద్దరుంటే కొడుకుకు తొడు కోసం అల్లుడిని ఇల్లరికం తీసుకుంటారు, 3. సంతానం లేకపోతే తమ్ముడి కూతుర్ని పెంచి పెళ్ళి చేసి ఇల్లరికం తీసుకుంటారు. బంజారాల్లో ఈ పద్ధతి సులభంగా ఉండదు. ఇల్లరికం పోయే వ్యక్తి తల్లిదండ్రులు సమ్మతించాలి. పోయే వ్యక్తి కూడా కొన్ని షరతులు పాటించాలి. 1.తాండాలోని వ్యక్తులందరితోను, నాయకునితో కలసి మెలసి మెలగాలి, 2.ఇల్లరికం పోయినప్పటి నుండి అత్తమామల చాకిరి, ఇంటిపని, పొలంపనులు ఇంటి బాధ్యత తానే నిర్వర్తించాలి, 3. అందరితోను స్నేహంగా ఉండి, అత్త మామల ఆస్తిని కాపాడాలి. ఈ విధంగా ఇల్లరిక కార్యం బంజారాల్లో ఉంటుంది.

అన్న భార్యను, తమ్ముడు చేసుకోవడం : బంజారాల్లో వదినను, మరిది వివాహం చేసుకునే పద్ధతి వుంది. అంటే వితంతువు పునర్వివాహాలు అంగీకరిస్తారు. ప్రమాదంలో అన్న చనిపోతే వదినను పెళ్ళిచేసుకునే సంప్రదాయం వీరిలో కనిపిస్తుంది. ఒకవేళ అతనికి ఇంతకు ముందే పెళ్ళైవుంటే 2వ భార్యగా చేసుకుంటారు వయస్సులో వదిన పెద్దదైన సరే ఆమెను పెళ్ళి చేసుకుంటారు. దీనికి కారణం

ఆస్తి, పిల్లలు పాలనా కుటుంబ మర్యాదను కాపాడడమే. ఈ పద్ధతి ఇష్టంవున్నా లేకపోయినా అంగీకరించవలసిందే ఒక వేళ భార్య చనిపోతే ఆమె చెల్లెల్ని పెళ్ళి చేసు కుంటారు. మారుతున్న ప్రస్తుత తరుణంలో ఈ పద్ధతి లేదు.ఈ విధంగా బంజారా సమాజంలో వైవాహిక పద్ధతి ఇతరులకంటే భిన్నంగా ఉంటుంది. ఈ సంప్రదాయం నేడు లేదు. మారుతున్న కాలంలో వీరు గ్రామీణ నగర జీవితాలకులోనై తమ వేషం, భాషను, కట్టుబాట్లను మర్చిపోతున్నారు. విలక్షణమైన వీరి సంప్రదాయం గురించి అధ్యయనం చేయవలసిన అవసరం నేడు ఎంతైన ఉంది.పెండ్లి సందర్భంగా వధువుకు తండాలోని అమ్మలక్కలు ప్రతి రోజు రాత్రీ 'డావ్‌లో' అనే శోకగీతాన్ని నేర్పిస్తారు. దీని ద్వారా వధువు తన మనసులోని భావాన్ని ప్రకటిస్తుంది. ఉదాహరణకు ఒక శోక గీతం.

పూలైజే పాలేలీయ జీవడాన ఫగరేమ
మాతేఘాలో యాడియో అహియ్యా

భావం : ఓ అమ్మలారా పువ్వులాంటి పసి మనస్సునాది. అప్పుడే నన్ను పెండ్లి అనే ఆగాధంలో తోయకండని వేడుకుంటున్న సందర్భంలోనిది. మరొక విలక్షణమైన ఆచారం. వధువును అత్తవారింటికి సాగనంగే సందర్భంలో ఎద్దుపై నిలబెడతారు. ఈ ఆచారం ఏ జాతిలోనూ కనిపించదు. ఎద్దుపై నిలబడ్డ వధువు చేతులూపుతూ ఈ విధంగా విలపిస్తుంది.

మడేగీయే తారేమాయి సాతి సాయేబీన
బావి బాసియాయి కేది మాడగో ఆహియా

ఇంటిని ఆశీర్వదిస్తూం, నీతో గడిపిన క్షణాలు మరువ లేనివని విలపిస్తుంది. ఈ సందర్భంగా ఆ ప్రదేశమంతా కరుణరస భరితమైన వాతావరణంగా నెలకొంటుంది. చూసే వారంతా కంటతడి పెట్టకపోరు. వధువు వేదన అందరిని కదిలివేస్తుంది. ఈ వివాహ పద్ధతి నేడు చూద్దా మన్న ఎక్కడా కనిపిండు. ఎవరు మచ్చుకైనా ఆచరించడం లేదు. ఈ పద్ధతిలో మార్పు వావడం ఒకందుకు మంచిదే అని నా అభిప్రాయం.

ఇల్లరికం - కట్నకానుకలు : బంజారాల్లో ఒకప్పుడు కట్న కానుకులకు బదులుగా ఆడ పెళ్లివారు, మగపెళ్లి వారికి గుర్రాలు, ఏనుగులు ఇచ్చేవారట. కాని ఇప్పుడు వాటికి బదులు ఎద్దులు, ఆవులు, కట్న రూపంలో ఇస్తారు. అలా ఎద్దులు, ఆవులు లేనివారు వాటిని ఖరీదు(ధరను) కట్టిస్తారు. దీనినే కారర్, ధరార్ అని వ్యవహరిస్తారు. ఇది బంజారాల వివాహాల్లో చాలా ముఖ్యమైన ఘట్టం. కరార్ అనగా ఒప్పందం. ఈ ఒప్పందం ప్రకారం ఆడపెళ్ళి వారు తమ అమ్మాయికి నాలుగు ఆవులను లేదా ఎద్దులను ఇచ్చేందుకు అంగికరిస్తారు. దీనిని కరార్ (ఒప్పందం) అని అంటారు. ధరార్ అనగా ధర (విలువ, ఖరీదు) అని అంటారు. ఈ ఖరీదును డబ్బురూపంలో చెల్లిస్తారు. ఆడ పెళ్ళి వారి దగ్గర ఆవులు ఎద్దులు లేకుంటే వాటి ఖరీదును చెల్లిస్తారు.

ఇల్లరికము (ఘర్ జమాయి) : బంజారాల్లో కూడా ఇల్లరికం పద్ధతి ఉన్నది. ఈ ఇల్లరికం మూడు రకాలుగా ఉంటుంది. కొడుకులు పుట్టకుండా ఆడ పిల్లలే జన్మిస్తే, ఆడ కూతురు వారు తమకు ముసలితనంలో ఆలనా పాలనా చూసుకోవటానికి తమ ఆస్తినంతా అల్లుడి పేరు మీద రాసి ఇచ్చి ఇల్లరికం తెచ్చుకుంటారు. ఒక కొడుకు, కూతురు ఉన్నట్లైతే కొడుకుకు తోడుగా ఉండటానికి అల్లుడిని ఇల్లరికం తెచ్చుకుంటారు. ఆస్తిలో సగభాగం అల్లుడి పేరున రాయిస్తారు. సంతానం లేని వారు కూడా తమ తమ్ముడి కూతురిని దత్తత తీసుకొని ఆమెకు వివాహం జరిపించి, అల్లుడికి తమ ఇంటి వద్ద తీసుకొచ్చి తమ ఆస్తిని అతని పేరున రాయిస్తారు. బంజారాల్లో ఇల్లరికం అంత సులభంగా ఉండదు. ఇల్లరికం పోయే వ్యక్తి తల్లిదండ్రులు కూడా సమ్మతించాలి. ఇల్లరికం పోయే వ్యక్తికి కొన్ని షరతులు విధిస్తారు.తాండాలోని వ్యక్తులందరితోను నాయకునితో కలిసి మెలసి మెలగాలి.ఇల్లరికం పోయినప్పటి నుండి అత్తమామల చాకిరి వారి ఇంటి పని పొలం పనులు సంసార బాధ్యతను ఇతనే నిర్వర్తించాలి.అందరి చేత మెప్పు పొందాలి. అప్పుడే ఇల్లరికంగా వచ్చిన వాడికి ఆస్తిపాస్తులు లభిస్తాయి.

అలంకరణలు : పెళ్ళి కొడుకు దుప్పటి కప్పుకోవడం- దీనినే బంజారా భాషలో ఖ్వాళ్ ఓడేరొ నొక్తా అని అంటారు. అనగా దుప్పటి కప్పుకోవటం. ఈ కార్యక్రమం పెళ్ళి కొడుకు వారి ఇంట్లో వదాయి లేదా సాడి తాణేరొ అనే కార్యం ఉంటుంది. వదాయి రోజు అనగా మగ పెళ్ళి వారి ఇంట్లో విందు భోజనం రోజు దుప్పటి కప్పిస్తారు. ఈ దుప్పటి దాదాపు 12 మూరల వరకు పొడవుగా ఎర్రగా ఉంటుంది. దీనిని పెద్దలందరూ కలిపి మడత పెట్టి పెళ్ళి కొడుకుకు పై నుండి క్రింది వరకు తన శరీరాన్ని ఇతరులకు కనబడకుండ కప్పుతారు. తలకు ఎర్రటి తలపాగాను భుజం మీద ఖడ్గం, చంకలో సంచి దీనినే కొతలో అని అంటారు వీటిని ధరింపచేస్తారు. ఈ దుప్పటిని తాండా నుండి వేతడు (పెళ్ళి కొడకు) ఆడ పెళ్ళి వారింటికి పోయే ముందు కప్పిస్తారు. దీనిని తాండాలోని నాయకులు నలుగురు పట్టుకొని అందులో ఒక రూపాయి బిళ్ళను వేస్తారు. అది దొర్లుతూ పొర్లుతూ చివరగా బొమ్మ బొరుసు చూసి, అప్పుడు పెళ్ళి కొడుకును అమ్మాయి వారి ఇంటికి పంపిస్తారు.

పెళ్ళి కొడుకు తన తల్లిదండ్రులను బంధువులను కౌగిలించుకొని ఏడుస్తాడు. ఎందుకంటే ఆడ పిల్ల తల్లి దండ్రులు ఏలాంటి వారో తాండా వారు ఏలాంటి వారో, తాండా నాయకుడు ఏలాంటి వాడో తాండా ఎక్కడ వుందో అక్కడ ఎన్ని రోజులు గడపాలో ఇవన్ని తలచుకొని భయంతో ఏడుస్తాడు. మగపెళ్ళివారు అమ్మాయివారి తాండాకు సమీపంలో వచ్చి నిలబడతారు. అప్పుడు తాండా నాయకునికి కబురు పంపుతారు. తాండా నాయకుని అనుమతితో తాండాలో ప్రవేశించి, ముందుగా తాండా నాయకుని ఇంటికి వెళ్ళి తమ నమస్కారాన్ని రాం రాం అని శ్రీరాముని పేరు మీదగా పలకరిస్తారు. వారు కూడా రాం రాం అని చెప్పి క్షేమ సమాచారాన్ని అడిగి తెలుసుకుని కంచు చెంబులో మంచి నీళ్ళు ఇస్తారు. తర్వాత ఈతాకులతో అల్లిన చాపపై కూర్చో బెడతారు. తర్వాత తాండా నాయకుడు ఆడ పెళ్ళి వారికి కబురు పంపుతాడు. తాండా నాయకుని సమక్షంలో పెళ్ళి కొడుకుని పెళ్ళి కుమార్తె వారి ఇంటికి తీసుకుపోతారు. వరుడు ప్రతిరోజు పెళ్ళి ప్రారంభం నుండి పెళ్ళి చివరి వరకు తమ ఇంటికి చేరే వరకు దుప్పటిని ముసుగుగా (ఘుంటో) కప్పుకొని నిండుగా ఉండాలి. కొత్త పెళ్ళి కొడుకు(వేతడు) ప్రతి రోజు తాండా నాయకునికి ఉదయాన్నే ఆకు వక్కలతో హుక్కాను తన రెండు చేతులతో నమస్కరించిఅందించాలి. అప్పుడు నాయక్ సంతృప్తి చెందకపోతే తోడి పెళ్ళి కొడుకు(లేరియా)తో పెళ్ళి కొడుకుకు మంచి సంప్రదాయాన్ని పాటించమని చెప్పి పంపుతారు.

పెళ్ళి విందు (వదాయి) : వదాయి అనగా వడుగు అని అర్థం ఈ కార్యం బంజారాలలో పెళ్ళి కుమారుని ఇంట్లో చేసే కార్యమిది. ఇది పెళ్ళికి శుభ ముహూర్తంగా ఆదివారం రోజు అబ్బాయి వారి ఇంట్లో జరిగే కార్యం. ఈ కార్యం తాండా నాయకుని ఆధ్వర్యంలో జరుగు తుంది. బంధుమిత్రుల సమక్షంలో తాండా వారి సమక్షంలో గోసాయి బాబా సాక్షిగా ఈ కార్యాన్ని నిర్వ హిస్తారు. పెళ్ళి కుమారునికి, స్నానం చేయించి రాత్రి వేళలో ఒక సూదిని తీసుకొని మోదుగు కాడాకు గుచ్చి దీపం పెడుతారు. తర్వాత పెళ్ళి కుమారుని తమ్ముడికి కూడా ఈ వాత పెడుతారు. ఒక వేళ పెళ్ళి కుమారుడికి తమ్ముళ్ళు లేకుంటే ఒక ఓక్రా పెడుతారు. ఓక్రా అనగా గోనె సంచి అందులో ధాన్యాన్ని ఉంచి ఆ ధాన్యపు బస్తాకు వాత పెడతారు. వదాయి కార్యం ధేమా గురువు అయిన బంజారాల ధనవంతుని తలచుకొని, అతను నియ మించిన గోసాయి బాబాను (మంత్రి) స్మరించుకొని ఈ వాత పెడతారు. ఈ వాత పెట్టేటప్పుడు గోసాయి బాబా మంత్రాన్ని చదువుతారు. ఈ వాత పెట్టె ముందు తాండాలోని ప్రజలందరి సమక్షంలో గోసాయి బాబా మంత్రం క్రింది విధంగా ఏడుసార్లు చదివి వాత కార్యం నిర్వహిస్తారు.

నీ చేతిలో ఖడ్గం పెడుతున్నాం. ఇప్పుడు నీవు రాజువు. యుద్ధం వస్తే దానిని పెసర గింజగాను, నువ్వుల గింజలాగా భావించి, ఈ సూదితో వేసిన వాతకన్నా చురుకుగా ఉండాలి. నీ కర్తవ్యం నీవు నిర్వర్తించు, గోసాయిబాబా నిన్ను సదా రక్షించుకుంటాడు. అని మంత్రం చదువుతు వాతలు పెడతారు. ఇది బంజారాల్లో ధర్మదీక్ష కార్యం. ఈ కార్యక్రమం లేకుంటే మగాడు వివాహ యోగ్యుడు కాడు.తాండా నాయకుడు పెండ్లి కుమారునికి అతని తమ్మునికి వాతలు పెడతారు. ఒకవేళ పెండ్లి కుమారుడికి తమ్ముడు లేకపోతే గోనే సంచికి వాతలు పెడతారు. పెండ్లి కుమారుని తమ్ముడికి ఒక సారి వాత పెడితే తిరిగి అతని పెళ్ళికి వాత పెట్టరు. ఇలా పెట్టుటకు గల కారణం మోసగించి వేరే వివాహం చేసుకోకూడదని ఆ చారం ద్వారా తెలుస్తుంది. ఈ గోసాయి బాబా ఎవరు అనగా పూర్వం పమార్, రాఠోడ్, చౌహాన్, వడ్త్యియా అనే బంజారాల నాలుగు గోత్రాల వారందరికి ధన ధాన్యాన్ని యిచ్చే భూస్వామి. పమార్, రాఠోడ్, చౌహాన్ రాజుల దగ్గర నుండి కప్పం వసూలు చేయటానికి గోసాయి బాబాను దేమా గురువు నియమించాడు. ఈ గోసాయి బాబాను దేమా గురువు నియమించాడు. ఈ గోసాయిబాబా బంజారాల నుండి కప్పం వసూలు చేసే బాబాగా నియమింప బడ్డాడు. బంజారాలకు అన్ని విధాల చేదోడు వాదోడుగా సహాయ సహకారాలను అందించి, బంజారాల వ్యాపారానికి పరోక్షంగా ప్రోత్సహించిన గురువుగా భావిస్తారు. అతని నామధేయాన్నే పెళ్ళికి ముందు అతను రక్షిస్తాడని నమ్మి వారి పేరు మీదుగా వాతలు పెడతారు. దీనినే 'గోసాయి బాబార్ దాగేర్ గీద్' అని అంటారు.

బంజారాలు మంత్రం ఏడు సార్లు చదివి చివరిగా చురుకు అంటాస్తారు.పెళ్ళి కుమారునికి ఎర్రటి బట్టతో తయారు చేసిన 12 మూరల కల్గిన దుప్పటి శరీర భాగం మొత్తం కనబడకుండా దుప్పటి కప్పుతారు. ధోతి, రూమాలు, చొక్కా చంకకు కొతళో, ఖడ్గం, కటారి డాండీయా, కొనదరో అనే వెండి మొలత్రాడు చేతులకు వెండి కడియాలు, చెవులకు మర్కి అనే పోగులను, మెడలో వెండితో తయారు చేసిన చందర్‌హార్ అనే గొలుసును కంటెను ధరింప చేస్తారు. ఆ తర్వాత పెళ్ళి కుమారుని దుప్పటి వెనుక భాగాన స్వస్తిక్ అనే శుభ ముహూర్తపు బొమ్మను వేస్తారు. ఈ గుర్తును గంధము, పసుపు కుంకుమ ఆముదపు నూనెలో నాల్గింటిని కలిపి చాలమందంగా ఈ గుర్తును పెళ్ళి పెద్దలు దుప్పటి మధ్యలో భాగంలో వేస్తారు. దీనికి అర్థం ఏమిటంటే సాధారణంగా బంజారాల వివాహాలలో పురోహితుడు ఉండడు. కుల పెద్ద గాని బావ లేదా భగత్ అనే బాబా ద్వారా వివాహాలు జరిపిస్తారు. బంజారేతరులలో ఈ స్వస్తిక్ గుర్తును శుభ ముహూర్తంగా భావించిన విధంగానే బంజారాలు కూడా చ్వాకోపూరేరో నొక్తా అనగా శుభ ముహూర్తంగ భావిస్తారు. ఈ గుర్తును వేసినప్పటి నుండి పెళ్ళి కార్యక్రమాలు అన్ని శుభంగా జరుగతాయిని వీరి నమ్మకం. పెళ్ళి కుమారునికి అన్ని విధాల రంగుల బట్టలతో అలంకరిస్తారు. దీనినే సాడి కార్యం అని వ్యవహరిస్తారు. బంజరాల కుటుంబాల్లో ఈ నాటికి ఇవే సంప్రదాయ ఆచార వ్యవహారాలు కొనసాగించడం విశేషం.

★★★

అంటరాని వసంతం నవల - దళిత జీవన చిత్రణ

- డా॥. లోపింటి గిరీష్ కుమార్, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయం, విశాఖపట్నం.

ఈ వసంతం అప్పుడూ నిషేధమే
ఇప్పుడు నిషేధమే
పుట్టిన కులం నిషిద్ధం
కోరుకొన్న పోరాటం నిషిద్ధం
అది నిన్న కావొచ్చు ఈ రోజు కావొచ్చు
ఈ వసంతం అప్పుడూ నిషేధమే
ఇప్పుడు నిషేధమే .... అంటరాని వసంతం ముందుమాట సాహిత్యం నిరంతరం కాలాన్ని బట్టి సామాజిక పరిస్థితులను బట్టి తన పంథాను మార్చు కొంటూ వస్తుంది. ఏదేమైనా అంతిమ లక్ష్యం సామాజిక ప్రయోజనం తెలుగు సాహిత్యంలో ఎన్నో రచనలు నాటకాలు నవలలు కథలు వివిధ రూపాలులో మనం చూస్తూనే ఉన్నాం అందులో అన్ని కాకపోయినా కొన్ని రచనలు మాత్రం మనల్ని రచయిత చూపించిన ఆ వాస్తవిక ప్రపంచంలోకి నాటి సామాజిక పరిస్థితులలోనికి నెట్టివేస్తాయి. తెలుగు సాహిత్యంలో ప్రక్రియలు పుట్టడం ఒక ఎత్తు అయితే వాటిని కాలానికి అనుగుణంగా కథ వస్తువును ఎన్నుకోవడం అనేది సాహిత్యంలో వచ్చిన ధోరణులుకు వాదాలకు చెందింది. అభ్యుదయ, భావ, దిగంబరం మొదలకొని బిసి, మైనారిటీ వాదం వరకు ఉన్న అన్నివాధాలలో అనేక నవలు కథలు వెలిసాయి. అలాంటి దళితులకు సంబందించినంత వరకు అస్పృశ్యత అంటరానితనం కోసమే రాసిన రచనలు కొన్ని ఉంటె వారి పుట్టుకను తెలియజేసిన పురాణ కథ మొదలు కొని దేశీయ సంస్కృతి ఆచారాలు అన్నింటిని జానపదుల మౌఖిక గేయ సాహిత్యాన్ని కూడా కళ్ళ ముందు ఉంచిన నవల అంటరాని వసంతం. సుప్రసిద్ధ చరిత్రకాలు డి.కోశాంబి, రొమిల్ల , థాపర్ లాంటి వాళ్ళు కొత్త కోణాలు ఆవిష్కరించి ముందు ఉంచినప్పటికీ అందులో కొన్ని అంశాలు లోపించాయనే దృక్పథంతో తన పూర్వీకుల చరిత్ర తానే రాయాలి అనుకొన్నానని చెబుతూ జి.కళ్యాణ రావు రాసిన నవల.

అంటరాని వసంతం పేరులోనే మనకి ఈ నవల ప్రత్యేకత చాటి చెప్పారు రచయిత ఈ భూమి మీద నివసించే ప్రతి ప్రాణికి కూడా ప్రకృతి సమానమైనది అలాగే వసంతం కూడా కాని ఆ వసంతాన్ని కూడా అందుకోలేని జీవితాలు వసంతానికి కూడా అంటరానితనం ఉందనే విషయం ఆ అంటరాని దృక్కోణమే తెలియజేయడమే ఈ నవల ఉద్దేశ్యం.

ఎలేక్స్ హెలీ రాసిన ఏడు తరాలు నవల కూడా ఒక రకంగా ఈ నవలకు మార్గాదర్సాకం అని అభిప్రాయపడితే దానికి కళ్యాణరావు గారు 'కొందరు నా నవలను అలెక్స్ హేలీ 'రూట్స్'తో పోల్చారు. నాది కుటుంబ మూలాల్ని వెతుక్కుంటూ పోయిన వెతుకులాట కాదు. ఒక పురాతన వెతుకులాట. నేను నా పూర్వికులు పోగొట్టుకున్న దాని కోసం వెతుకుతున్నాను. మా తాత చెప్పాడు. వాళ్ళ తాత దాని గురించే వెతికాడు అని. మా అమ్మమ్మ చెప్పింది. వాళ్ళ అమ్మమ్మ కూడా దాని గురించే వెతుకు లాడిందని. అట్లా వెతుకుతూనే వెళ్లిపోయారని. మా తాత, మా అమ్మమ్మ వెతికారు. మా అమ్మ, నాన్నా వెతికారు. ఇప్పుడు నేను వెతుకుతున్నాను. నా ప్రజ లందరితో కలసి వెతుకుతున్నాను. మేము వెతికాం. వెతికాం. వెతికాం. ఈ మూల నుండి ఆ మూల వరకు.ఈ భూమి పైన మేము కోల్పోయిన నేల ఇప్పుడు స్పష్టం. కేవలం నేలనే కాదు. ఈ దుర్మార్గమైన కులవ్యవస్థలో మేము కోల్పోయిన ఆత్మగౌరవం కూడా ఇప్పుడు స్పష్టం. ఎందుకు. ఎందుకు. ఈ నేలపై అందరికన్నా ముందు, మొట్టమొదట నివసించినవాళ్ళు. ఈ నేలకు నిజమైన

యజమానులు. ఈ నేల తల్లి పుత్రులు, పుత్రికలు ఎందుకు నిర్లక్ష్యం చేయబడ్డారు. ఎందుకు క్రూరంగా అణచివేయబడ్డారు? అని సమాధానమిచ్చారు.

ఈ నవలలో కథ విషయానికొస్తే రూతు తన జ్ఞాపకాన్ని నెమరు వేసుకోవడంతో మొదలు అవుతుంది అప్పటికి రూతుకి అరవై యేళ్ళు ఉంటాయి. అప్పటికే తన భర్త రూబేను మరణించి ఉంటాడు. రూతు జ్ఞాపకాలు తరాలను స్పృశిస్తూ వస్తుంది. అలాగే జీవితంలో తాను చూసిన కొన్ని పాత్రలు సిన సుబ్బడు, ఎల్లన్న, ఎర్రెంకడు, మరో ఎల్లన్న, శివయ్య, రూబేను, ఇమ్మానుయేలు, జెస్సీ... ఇలా ఎందరెందరి జీవితాలనో కలుపుకు పోయిన ప్రవాహం ఎన్ని గండాలను అధిగమిస్తూ వారి జీవితాలు ముందుకు సాగాయో మనకళ్ళ ముందు ఉంచుతుంది.

కూటి కొరకు కోటి విద్యలు అన్న సమేత మనం నిరంతరం విన్నదే తాము పొట్ట నింపుకోవడానికే అనేక అవస్థలు పడే దిగువ జాతులకు చెందిన ప్రజలు కళల పట్ల ఆసక్తి అనురాగాలకు చెంది వాటి పట్ల నిమగ్నులై ఉండుటకు తమ ప్రాణాలను సైతం లెక్క చేయకుండా పోరాడే విధానం వారి జీవితాన్ని ఆవిష్కృతం చేయడం ఈ నవల ప్రధానోద్దేశం. ఈ ప్రయాణంలో వాళ్ళు ఎన్నో సుడిగుండాలు ఎదుర్కొంటారు పడుతుంటారు, లేస్తారు. అయిన పట్టు విడువకుండా అనుకొన్నది సాదించడానికి పయనం ముందుకు చేస్తారు. ఈ నవలలో ప్రధానంగా గంగ జాతర ఉరుముల నృత్యం పాటల అల్లిక మొద లగునవి కథతో పాటు వారి జీవన విధానంలో నిమగ్నమై ముందుకు సాగుతుంటాయి.

ఈ నవలలో తెలపబడిన ప్రాంతం ఎన్నెలదిన్నె రచయిత కల్పనా ప్రాంతం మాత్రమె కాదు దళితులంటే అర్థాలు వెతికితే దొరికే నలిపివేయబడ్డ, తొక్కివేయబడ్డ, విసిరివేయబడ్డ అనే దానిలో జనసమూహానికి దూరంగా విసిరివేయబడ్డ అంటరాని వారి ఒక మాలపల్లె. అది ఒక దిగువ ప్రాంతం కావడం వలన ఒకానొక పరిస్థితుల్లో వారు తమ ప్రాణాలను అర చేతితో పట్టుకొని నీటికి వరదకే కాదు అగ్రవర్ణాల అహంకార ఆధిపత్య ధోరణికి కూడా ఎదురెల్లి తమ ఆవాసాలను ఏర్పాటు చేసు కొంటారు. "ఈ వరదఘట్టం చదువుతుంటే నాకు స్టీన్‌బెక్ 'గ్రేప్స్ ఆఫ్ రాత్' నవలలోని ఎడతెరపిలేని మూడురోజుల వానలో తల్లీ, బిడ్డా, తండ్రీ చేసిన నిరంతర ప్రయాణం గుర్తుకొచ్చింది. నడచి, నడచి, నడచి కొండ ఎక్కి అలసి పడిపోయినా అలసిపోని మానవత్వం గుర్తుకొచ్చింది. అక్కడ వాళ్ళను సామ్రాజ్యవాదం తరిమింది. శిథిల ద్రాక్షలు తరిమినవి. ఇక్కడ బ్రాహ్మణీయ భూస్వామ్యం తరిమింది. వసంతాన్ని ఓర్వలేని అంటరానితనం తరిమింది." అంటారు వరవరరావు నేడు మనకు అసలు తెలియాని చేదు నిజాలను కూడా ఈ నవలలో తెలిపారు రచయిత ప్లేగు వ్యాధి వచ్చి అక్కడ ఉన్న ప్రజలంత వలసబాట పట్టడంతో చేసేందుకు పని వారికి అవసర మవుతుంది తినడానికి తిండి ఉండాలన్న వారు ఉన్న పరిస్థితులల్లో వారికి పని ఎంతో ముఖ్యమైంది నాటి కాలంలో అక్కడ వారు బకింగ్‌హాం కాలవ తవ్వకం జరుగు తోందని అక్కడ కూలిదొరుకుతుందని, బతుకొచ్చని ప్రాణాలు చేతిలో పట్టుకొని దారి అడుక్కుంటూ వెళ్తుంటారు. ఈ విషయం చరిత్ర దాచిన చేదు నిజం అని అక్కడ కూడా అంటరానితనం కారణంగా వారికీ పని లభించలేదని ఇది క్రైస్తవ మిషనరీ రికార్డులో తప్ప చరిత్రలో కనిపించదని తెలపడం అత్యంత హృద్యా కరమైన విషయంగా పరిగణించొచ్చు.

అలాగే ఈ నవలలో ఎందరో ప్రముఖ వ్యక్తుల ప్రస్తావన మనకు కనిపస్తుంది. రవివర్మ, బ్రౌన్, వేమన, కవి చౌడప్ప, పోతన, బసవడు, పోతులూరి వీరబ్రమ్హం, పెరియార్, పూలే, చాకలి అయిలమ్మ, దొడ్డి కొమరయ్య వెంపటాపు సత్యం, పాణి గ్రాహి, మొదలగు వారు. జానపద కాలరూపలుతో పాటు ఎంకి నాయుడు బావ, వీధి బాగోతం, బిగ్రగుంట తిరణాలు, బంగారక్క కేతు గాడు, చెంచులక్ష్మి మొదలగునవి నాటి కాలపు సాహిత్యాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంటాయి.

"పెట్టి మాలకి, మాదిగకి కొలిచే చాటలు కాపులింట గొడ్ల కొట్టాం చూరుల్లో వేరుగా ఉండేవి. మామూలుగా వాడుకొనే చాటల్లో సగం ఉండేవి. ఆ అలవాటే కూలి గింజలు రోజులకి పిచ్చమాని కలయ్యాయి. యాడాదిలో అట్టా వచ్చిన గింజ ఎన్ని రోజుల గ్రాసం, మాలామాదిగలు ఇవన్నీ ఎప్పుడూ లెక్కలు కట్టుకోలేదు. మేడి కింద మెడపట్టిన ఎద్దు ఎన్ని ఎకరాలు దున్నింది లెక్కట్టుకుందా ఎప్పుడన్నా. ఎన్ని గంటలు దాని మెడ మీద కాడె అట్టాగే ఉంది గుర్తెట్టుకుండా! పొదుగు పొంగి పాలిచ్చిన గేదె ఈరోజు ఇన్ని చెంబుల పాలిచ్చానని లెక్కేసుకొన్న పాపాన పోయిందా ఏ రోజైనా. బిడ్డ పరిగెత్తుకొచ్చి పొదుగు తాకితే తాగేది తన బిడ్డ కదా అని పాలన్నీ పొదుగులోకి తెచ్చు కొంటే, రొమ్ము నీకే పాలవళ్ళకు బదులు చేతివేళ్ళు అతి లాఘవంగా పాలను లాగుతుంటే కోపమొచ్చి జాడిచ్చి కాలితో తన్నిందా ఎప్పుడన్నా. వాటెడు గడ్డీ, తొట్టెడు కుడితే చాలనే కదూ అనుకొంది.

ఈ నవల నాటి కాలంలో దళితుల దీన స్థితులనే వారి ఎదుర్కొన్న కారు కాటకాలను కూడా కళ్ళకు కట్టి నట్లు చూపడంలో సఫలం అయింది వారు ఎవరు చూడలేని నరకాన్ని చూసారు అంటరానితనం మాత్రమె కాదు కరువుంది, వలస, ఉంది తమ ముందో ప్రాణాలు కోల్పయిన ఎన్నో గుట్టల శవాలను చూశారు. అవి దాటుకొంటూ తమ జీవితాన్ని ముందుకు తీసుకొని పోయారు. అదే సందర్భంలో క్రైస్తవ మతం రాకను మనిషికి ఆ మతం ఎంత మేరకు అవసరమో అప్పటి కాలానికి ఈ నవల ద్వారా స్పరుస్ఫుటమయ్యింది. అలాగని దాని స్వార్థాని వాడుకొన్న వారి కోణాన్ని కూడా అవిష్కరించడం జరిగింది ఈ నవలలో.

నాటికీ నేటికి ఎంతో తేడ ఉంది కాని వారి పూర్వీకు లను అనుభవించ దరిద్రం ఎదుర్కొన్న వివక్షను మన ముందు ఉంచడం ద్వారా నాటి మన సంస్కృతి ఏ విధంగా చరిత్రలో మనకు తెలియని నిజాలు ఎన్నో దాగి ఉన్నాయి వాటిని ఈ నవల కొన్నింటిని వెలికి తీసిందని చెప్పవచ్చు గతించిన కాలంలో ఎన్నో జ్ఞాపకాలు వాటిని తరతరాలకు మోసుకొస్తున్న బరువైన గుండెలతో నడిచిన అంటరాని జీవితాలను అన్ని అంశాలను కూరుస్తూ ఇప్పటికి పిల్లలకు చెప్పే కథల్లో జ్ఞాపకాలు మాత్రమె లేవు నాటి తరం అనుభవించిన ఎన్నో కస్టాలు కన్ని గాథలు ఉన్నాయని ఈ నవల ద్వారా నిరూపించారు.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. అంటరాని వసంతం నవల - జి.కళ్యాణ్ రావు
2. భూమితో మాట్లాడిన నవల - వరవరరావు
3. నవలాహృదయం - వి.రాజరామోహన్ రావు
4. Story behind the story of Untouchable Spring -- G. Kalyanarao

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

తెలుగు ప్రాంతాలలో జాతీయ చైతన్యంలో పత్రికల పాత్ర

– డా॥. జి. తిరుమల వాసుదేవరావు, ఉపన్యాసకుడు మరియు చరిత్ర శాఖ అధ్యక్షుడు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ పీజీ కళాశాల, పుత్తూరు.

కంపెనీ పాలన ఏర్పాటైన తర్వాతే తెలుగు జర్నలిజం పెద్దఎత్తున వచ్చింది. 1858-1905 సంవత్సరాలలో తెలుగులో దాదాపు ఇరవై పత్రికలు ప్రచురించబడ్డాయి. అనుకూలమైన వాతావరణంలో తెలుగు మేధావులు సాంస్కృతిక పరమైన మతపరమైన చైతన్యం పొంది సంఘ సంస్కరణోద్యమానికి రాజకీయ సంస్కరణోద్యమానికి బాటలు వేశారు.

ముఖ్యాంశాలు : తెలుగు ప్రాంతాలు, తెలుగు పత్రిక, జాతీయ చైతన్యం, స్వాతంత్రోద్యమ.

రెండవ కర్ణాటక యుద్ధం కాలంలో ఆంధ్రా సర్కారు జిల్లాల ప్రాంతం ఫ్రెంచి వారికి ఆపై మూడవ కర్ణాటక యుద్ధం కాలంలో బ్రిటిషు వారికి సంక్రమించాయి. సైన్య సహకార ఒడంబడికపై హైదరాబాద్ నిజాము నవాబు సంతకాలు చేసి దత్త మండలాలు టరాయలసీమ ప్రాంతాలనుఊ బ్రిటిషు వారికి అప్పగించారు. దినీతో తెలుగు ప్రాంతాలు బ్రిటిషు వారి ఏలుబడి లోకి వచ్చాయి. దీనితో క్రమబద్ధమైన పాలన ఆరంభమై శాంతిభద్రతలు ఏర్పడ్డాయి. కొంతకాలంగా నిశబ్దంగా ఉన్న తెలుగు ప్రాంతాలు ప్పాశ్చాత్య సూర్యుని కిరణాల ధాటికి క్రియాశీలమైనాయి.

అంతవరకు ఈ ప్రాంతాలపై కప్పుకొన్న తిమిర మేఘాలు ఆవిరి అయ్యి, వెలుగురేఖల ప్రచురించి మేధావులను జాగృతి పరిచాయి. అనుకూలమైన వాతావరణంలో తెలుగు మేధావులు సాంస్కృతిక పరమైన మతపరమైన చైతన్యం పొంది సంఘ సంస్కరణోద్యమానికి రాజకీయ సంస్కరణోద్యమానికి బాటలు వేశారు. వలసపాలకుల పరిపాలనా విధానాలు దేశీయ శిష్ట జనులు ప్రయోజనాలను దెబ్బతీస్తున్నాయి అన్నవాస్తవానికి గ్రహించడానికి ఎంతో సమయం పట్టలేదు. అశాంతి మరియు అసంతృప్తి యొక్క కొత్త స్ఫూర్తి త్వరలో ఆంధ్రతో సహా దేశంలోని ఇతర ప్రాంతాలకు వ్యాపించింది.

మత ప్రచారం కొరకు తొలి తెలుగు పత్రిక బళ్లారి క్రిస్టియన్ అసోసియేషన్ నుండి ''సత్యదూత'' పేరుతో వెలువడింది. దీనికి పోటీగా మద్రాసు లోని వేద సమాజం వాళ్ళు 1864 లో ''తత్వబోధిని'' అనే తెలుగు పత్రికను నడిపారు. ''వృత్తాంతిని'' పేరుతో మరో పత్రిక కూడా ప్రచురించబడింది. కంపెనీ పాలన ఏర్పాటైన తర్వాతే తెలుగు జర్నలిజం పెద్దఎత్తున వచ్చింది. 1858-1905 సంవత్సరాలలో తెలుగులో దాదాపు ఇరవై పత్రికలు ప్రచురించబడ్డాయి. వాటిలో ''ఆంధ్ర ప్రకాశిక'', ''వివేకవర్ధిని'', ''దేశాభిమణి'', ''రసికోల్లసిని','' శశిలేఖ'' మరియు ''కృష్ణ పత్రికలు'' అత్యంత ప్రాచుర్యం పొందినవి.

1874లో కందుకూరి వీరేశలింగం గారు రాజమండ్రి నుండి ''వివేకవర్ధిని'' మరియు ''సతీహిత బోధిని'', ''హర్ష వర్ధిని'' అను పత్రికలను నడిపి సామాజిక చైతన్యం కొరకు కృషి చేశారు. వీరికి పోటీగా మహోపాధ్యాయ కొక్కొండ వెంకటరత్నం గారు మద్రాసు ''ఆంధ్ర భాషా సంజీవిని'' అను పత్రికను ప్రారంభించి సనాతన వాదంను సమర్ధించాడు. 1885లో ఏపీ పార్థసారధి నాయుడు సంపాద కత్వంలో తొలి తెలుగు రాజకీయ వార పత్రిక ''ఆంధ్ర ప్రకాశిక'' వెలువడింది. ప్రముఖ జాతీయ వాది అయిన ఇతను పత్రికను గొప్ప పట్టుదలతో 25 సంవత్సరాల కాలం నడిపాడు.

1858లో ''మద్రాస్ నేటియు అసోసియేషన్'' మద్రాసులో ఏర్పడింది. ఆ సమయంలో నే మరొక గొప్ప తెలుగు ప్రముఖుడు గాజుల లక్ష్మీ నరసు చెట్టి (1806-1869) చెన్నపట్నం స్వదేశీ సంస్థను స్థాపించాడు. హిందూ

వ్యతిరేక ప్రచారాన్ని ఎదుర్కోవడానికి "ది క్రెసెంట్" అనే ఆంగ్ల పత్రికకు సంపాదకత్వం వహించాడు. 1884 లో పి. రంగయ్య నాయుడు అధ్యక్షుడిగా, పనపాక్కం ఆనందాచార్యులు కార్యదర్శిగా మద్రాసు మహాజన సభ ఏర్పడింది. ఈ సమయంలోనే కొకనడా (కాకినాడ)లో "లిటరసీ అసోసియేషన్" ఏర్పడింది. ఇది ప్రజా వ్యవహారాలపై సజీవమైన ఆసక్తిని కనపరుస్తూ, ICS పరీక్షకు వయో పరిమితిని పెంచాలని అభ్యర్థిస్తూ భారతదేశ కార్యదర్శికి రెండు మెమోరాండంలను సమర్పించింది.

1874లో పురుషార్థ ప్రదాయి అనే పత్రిక కలకత్తా, మద్రాసు, బొంబాయి రాష్ట్రంలో క్రైస్తవ మత సంస్థలు జరుపుతున్న మత ప్రచారం నిశితంగా విమర్శించింది. అదేవిధంగా "లోక రంజని" అనే మరొక తెలుగు పత్రిక ఇంగ్లాండులో జరిగే ICS పరీక్షల ద్వారా మాత్రమే భారతీయులకు ఉన్నత ఉద్యోగాలు ఇవ్వాలి అనే ఆలోచనను తీవ్రంగా విమర్శించింది. విద్యార్థులకు నాణ్యమైన విద్యను అందించి వారికి ఉద్యోగాలు చూపెట్టవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వంపై ఉందని వాదించింది. 1901 లో "గౌతమి" అను పత్రిక మత ప్రాతిపదికన ప్రభుత్వ ఉద్యోగ ప్రకటనల లోని అంతరార్థం ను ప్రశ్నించింది. అదేవిధంగా "శశికళ" అన్న మరొక పత్రిక బ్రిటిష్ చక్రవర్తి పట్టాభిషేకం సందర్భంగా భారత్ నుండి పెద్ద మొత్తంలో డబ్బు ఖర్చు పెట్టడం ను తప్పు పట్టింది. దేశభక్త కొండా వెంకటప్పయ్య గారు బందరు నుండి ప్రారంభించిన 'కృష్ణా పత్రిక" దక్షిణ ఆఫ్రికాలోని భారతీయులు పట్ల ప్రదర్శిస్తున్న వివక్షను ప్రశ్నించింది. "వివేకవర్ధిని" జనవరి 1881 సంచికలో "పావర్టీ ఆఫ్ ఇండియా"అనే శీర్షికతో ఒక కథనాన్ని ప్రచురించింది. భారతదేశం నుండి ఇంగ్లండుకు వివిధ మార్గాల్లో ప్రత్యక్షంగా మరియు పరోక్షంగా సంపద హరించడం వల్ల పేదరికం ఏర్పడిందని ఇది ఎత్తి చూపింది. మరొక పత్రిక "సుజనా మనోల్లసిని" తన జూలై సంచికలో భారతదేశానికి సంబంధించిన సంపదను భారతదేశానికి సంబంధంలేని యుద్ధాలతో ప్రభుత్వం దుబారా చేస్తుందని విమర్శించింది.

మరో పత్రిక "అమృత బోదిని" 1888 ఏప్రిల్ 19 నాటికే భారతదేశానికి పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వం మరియు స్వయం పాలనను కోరింది. తొలి తరం తెలుగు పత్రికలు ప్రతిభావంతమైన పాత్రను పోషించి ఈ ప్రాంత ఆర్థిక సామాజిక సాంస్కృతిక అంశాలపై ఫలవంతమైన చర్చలు సాగించాయి.

వందేమాతరం ఉద్యమం సందర్భంగా రాజమండ్రి ప్రభుత్వ కళాశాలలో జరిగిన వివాదంలో విద్యార్థులను కళాశాల నుంచి బహిష్కరించడం పై దేశాభిమాని, కృష్ణాపత్రిక సంపాదకులు సంపాదకీయంలు సంపాదకీయాలు రాశారు.బహిష్కృత విద్యార్థులకు సానుభూతి తెలిపారు. ఈ సందర్భంగా కళాశాల నుంచి బహిష్కరించబడిన గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమ రావు, బోడి నారాయణ రావు గారితో కలిసి విజయవాడ నుండి "స్వరాజ్యం" వార పత్రికను ప్రారంభించారు. చిదంబరం ప్పిల్లే అరెస్టు సందర్భంగా జరిగిన కాల్పుల గురించి పత్రికలో రాసిన కారణంగా గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమ రావు గారిని ఆరు నెలలు కఠిన కారాగారశిక్ష విధించారు.

కోటప్పకొండ తిరుణాల సందర్భంగా జరిగిన కొట్లాటలో సమర్థవంతంగా భారతీయ ఉద్యోగులు వ్యవహరించలేదని "మద్రాసు టైమ్స్" పత్రిక విమర్శించ గా ప్రభుత్వం కొంత మంది భారతీయ ఉద్యోగులను డిస్మిస్ చేసింది. ఈ విషయంపై "హిందూ" పత్రిక స్పందిస్తూ ప్రభుత్వం మరింత సమన్వయంతో వ్యవహరించవలసి ఉండవలసిందే అని రాసింది. మాకు వద్దు ఈ తెల్లదొరతనము అమ్మ గీతాన్ని రాసినందుకు గరిమెళ్ల సత్యనారాయణ గారు జైలు శిక్షకు గురయ్యారు.

అనేకమంది తెలుగు రచయితలు స్వదేశీ వాదాన్ని బలపరుస్తూ రచనలు చేశారు వీరిలో అత్తిలి సూర్య నారాయణ గారి "హిందూ దారిద్యం", కూచిపూడి వెంకట శర్మ గారి "ఆంధ్ర మాతృ శతకం" ఆదిపూడి సోమ

నాథరావు ''జపాన్ చరిత్ర'', శ్రీరామ్ వీరబ్రహ్మం "జపనీయము" ముఖ్యమైనవిగా మనం గమనించవచ్చు.

కొమర్రాజు వెంకట లక్ష్మణరావు 1901 లో "శ్రీ కృష్ణదేవ రాయ ఆంధ్ర బాషా నిలయం'' ను, 1906 లో "విజ్ఞాన చంద్రికా మండలి'ని , 1912 లో 'విజ్ఞాన చంద్రికా పరిషత్' ను, 1915-1923లో ''తెలుగు ఎన్సైక్లోపీడియా''ను రూపొందించి తెలంగాణలో తెలుగు పునరుజ్జీవనానికి ప్రతీకగా నిలిచాడు. లక్ష్మణరావు గారి విజ్ఞాన చంద్రికా మండలి 1910లో ''ఆంధ్రుల చరిత్రను'' ప్రచురించింది.

1911లో గుంటూరు నుండి వెలువడే 'దేశాభిమాని పత్రిక'' తెలుగు ప్రాంతాల చైతన్యానికి సంఘటితం కావాల్సిన అవసరం అని పేర్కొన్నది. బొంబాయి నుండి వెలువడుతున్న "ఆంధ్రపత్రిక", బందరు నుండి వెలువడే ''కృష్ణ పత్రిక'' ఆంధ్రుల మధ్య ఉండవలసిన సమైక్యత యొక్క ఆవశ్యకతను ప్రచారం చేశాయి.

మద్రాసు రాష్ట్రంలో ఉంటూనే క్రమంగా అభివృద్ధి చెందాలని హిందూ పత్రికలో వ్యాసాలు వచ్చాయి. ఏప్రిల్ 1911లో 'ది హిందూ'లో 'తెలుగు ప్రజల ప్రస్తుత స్థితి'పై ఆరు వ్యాసాలు వచ్చాయి. గాంధీ గారి సహాయ నిరాకర ణోద్యమం సందర్భంగా ''దేశాభిమాని'' పత్రిక మహా భారతంలోని కృష్ణుడితో గాంధీని పోలుస్తూ భారత స్వాతంత్ర సంగ్రామానికి శంఖం పూరించాడు అని రాసింది. గోదావరి జిల్లా నుండి "వీర భారతి" అన్నరహస్య పత్రిక వెలువడింది.

సూర్యదేవర రాజ్యలక్ష్మీదేవి గారు ''తెలుగుదేశం'' అన్న వార పత్రికను నడిపారు. బ్రిటిష్ వాళ్లకు అను కూలంగా ''యదార్థవాది'' అన్నపత్రిక పనిచేసేది. ''జన్మభూమి'' ,''ప్రభ'', ''నవ శక్తి'' అతివాద పత్రికలుగా ఉండేవి. రైతు నాయకుడు రంగా గారు ''కానీ'' అన్న పత్రికను నడిపేవారు. ఉప్పు సత్యాగ్రహం సందర్భంగా తెనాలి వద్ద సత్యాగ్రహం లకు స్వాగతం పలుకుతూ త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి గారు "వీరగంధము తెచ్చి నారము, వీరుడెవ్వడో తెల్పుడీ'' గీతాన్ని ఆలపించారు.

ముగింపు :

సామాజిక చైతన్యంలో భాగంగా తెలుగు ప్రాంతాలలో జరిగిన స్వాతంత్రోద్యమ పోరాటానికి కావలసిన భూమికను తెలుగు పత్రికలు పరిచయం చేయడంతో పాటుగా ఏర్పరచడంతో పాటుగా అవసరమైన సమయా లలో దశ నిర్దేశం చేసి సామాజిక నాయకత్వం వహించి చారిత్రక పాత్రను పోషించాయి.

ఆధార గ్రంధాలు :

1. తెలుగునాట స్వాతంత్ర సంగ్రామ చరిత్ర, - శ్రీ పరుచూరి కోటేశ్వరరావు - కృష్ణా జిల్లా స్వాతంత్ర సమరయోధుల సంఘం.
2. ఆధునిక ఆంధ్ర చరిత్ర.- తెలుగు అకాడమీ.
3. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో స్వాతంత్రోద్యమ చరిత్ర.- తెలుగు అకాడమీ. గాంధీ గారి ఆంధ్ర పర్యటన. (కొడాలి ఆంజనేయులు)- తెలుగు అకాడమీ.
4. స్వాతంత్ర సమరం - బిపిన్ చంద్ర (తెలుగు అనువాదం : తిరుమలశెట్టి శ్రీరాములు) నేషనల్ బుక్ ట్రస్ట్. ఇండియా.
5. పి. రఘునాధ రావు: ఆధునిక ఆంధ్ర చరిత్ర.
6. సరోజిని రేగాని: ఆంధ్రప్రదేశ్లో స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం యొక్క ముఖ్యాంశాలు.
7. ఎం. వెంకటరంగయ్య(ఇ): ఆంధ్ర ప్రదేశ్ (ఆంధ్ర)లో స్వాతంత్ర్య పోరాటం, సం. 3.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

రాళ్ళపల్లి వారి 'తారాదేవి' - రచనా శిల్పం

- కురుబ సంగాలు, పరిశోధక విద్యార్థి, తెలుగు & తులనాత్మక సాహిత్యశాఖ, శ్రీకృష్ణదేవరాయ విశ్వవిద్యాలయం, అనంతపురము.

రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారు 18 సంవత్సరాల వయసులో తారాదేవి ఖండకావ్యం రాశారు. కాకినాడ నుంచి ప్రకటిస్తున్న "సరస్వతి" మాసపత్రికలో ప్రచురణ అయ్యింది. రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ రచించిన రెండు ఖండ కావ్యాల్లో ఒకటి తారాదేవి, మరొకటి మీరాబాయి. వీటి గురించి కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు పలు సందర్భాల్లో ప్రస్తావించారు. రాళ్ళపల్లి రచనా మార్ధవాన్ని, శైలీ సౌకుమార్యాన్ని ప్రస్తావించిన వ్యక్తులలో కట్టమంచి వారొకరు. మరొకరు మైసూరు పరకాలమఠ యతీంద్రులు. రాళ్ళపల్లివారి ప్రతిభా పాటవాలను గుర్తించి ప్రోత్స హించిన వ్యక్తులు వీరు. అత్యంత చిన్న వయసులోనే పరకాలమఠంలో ప్రవేశించారు రాళ్ళపల్లి. యతీంద్రులు రాళ్ళపల్లిలోని అసాధారణ ప్రతిభను గుర్తించి సాహిత్యం వైపు నడిపించారు.

ఆ తర్వాత రాళ్ళపల్లిని విశేషంగా ప్రోత్సహించిన వ్యక్తి కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారు. కట్టమంచి రాళ్ళపల్లిలోని విశేష ప్రతిభను గుర్తించి, మైసూరు మహారాజ కళాశాలలో చేరమని అడిగారు. ఆ సమయంలో ఆ కళాశాల అధ్యక్షులు కట్టమంచివారే!. కట్టమంచి ఆదేశాలను స్వీకరించి, 03.07.1912వ తేదిన కళాశాలలో తెలుగు పండితులుగా ప్రవేశించారు. 1949 వరకకు కూడా ఆ కళాశాలలో తెలుగుశాఖ అధ్యక్షులుగా కొనసాగారు.

కళాశాలలో తెలుగు పండితులుగా ప్రవేశించే నాటికే తారాదేవి (1911) ఖండకావ్యాన్ని రచించి వున్నారు. తారాదేవి కావ్యాన్ని అధ్యయనం చేసిన కట్టమంచి తన మిత్రుడు, కాకినాడ సంస్థానాధిపతి అయిన "కొచ్చెర్లకోట వెంకటకృష్ణారావు" గారికి "తారాదేవి" కావ్యాన్ని పంపించారు. కె.వి. కృష్ణారావుగారు తన ఆధ్వర్యంలో వెలువడుతున్న "సరస్వతి" మాసపత్రికలో ప్రచురించారు. తారాదేవి రచనను అధ్యయనం చేయడం వల్లనే రాళ్ళపల్లివారి ప్రతిభను గుర్తించిన కట్టమంచి మహారాజ కళాశాలలో తెలుగు పండితులుగా ఉద్యోగిగా నియమించారు. కట్టమంచి కళాశాల అధ్యక్షులు అయినప్పటికీ, వయసులో పెద్దవారైనప్పటికీ, రాళ్ళపల్లిని మిత్రునిగా పరిగణించేవారు. ఇలా రాళ్ళపల్లివారి జీవితాన్ని మలుపుతిప్పిన ఖండకావ్యం "తారాదేవి". అయితే సరస్వతీ పత్రికలో ప్రచురణ కావడం మినహాయిస్తే, నేటికీ తారాదేవి ప్రచురణ కాకపోవడం శోచనీయం.

స్త్రీని శృంగారవస్తువుగా కాకుండా గౌరవమైన వ్యక్తిగా, ప్రధాన పాత్రగా చిత్రించడం కూడా, భావకవితా కాలంలో జరిగిన ప్రధానమైన పరిణామం. ఆ స్ఫూర్తిని ఈ రెండు ఖండ కావ్యాలు కొనసాగించడం విశేషం. స్త్రీ ఆత్మ గౌరవానికి ఏమాత్రం భంగం కలుగకుండా ఆదర్శ వ్యక్తులుగా, వీరవనితలుగా ఉన్న కావ్యాలు భావకవితా ఉద్యమకాలంలో ఎక్కువగా వచ్చాయి. అందుకు భారతదేశ స్వాతంత్ర్యోద్యమ ప్రభావం కూడా ఒక కారణం. ఆనాటి స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో ఎందరో మహిళామణులు కీలకపాత్ర పోషించారు. అటువంటి ఉద్యమకారిణిలను భావకవులు స్ఫూర్తిస్ఫోరకంగా నిలిపారనడంలో అతిశయోక్తి లేదు.

దేశీయతా ఇతివృత్తం, స్వాతంత్ర్యోద్య స్ఫూర్తి, బెంగాల్ కవితా ప్రభావం ఆధునిక భావ కవిత్యోద్యమం మీద ప్రభావం చూపాయి. నూతన వస్తువుకు శ్రీకారం, నవీన శిల్పరీతులు, విదేశీ కవితా స్ఫూర్తి యువకవులకు ఆదర్శమైనాయి. ఆధునిక విద్యావిధానం (ఆంగ్లం) కూడా దీనికి ప్రధాన కారణం. ఆంగ్ల సాహిత్య అధ్యయనం వల్ల కలిగిన చైతన్య భావనలు యువకవులను ఉర్రూత లూగించాయి. వర్డ్స్‌వర్త్, షెల్లీ, బైరన్ వంటి ఆంగ్ల కవుల

కవితారీతులు తీవ్రంగా ఆకర్షించాయి. ప్రకృతి రమణీయకత, మానసిక వస్తువు, సంఘర్షణ స్థితి విశేషంగా ఆనాటి కవులను ఆవహించాయి. కొత్త చిగురులు క్రొమ్మె రంగులు చిమ్మగా, ఆధునిక కవితా లక్ష్మి మొగ్గ తొడిగింది.

ఖండకావ్య శిల్పం :

ఆధునిక కృతులు సహజంగానే నవ్యరీతిలోనే నిర్మాణమవుతాయనడంలో సందేహం లేదు. బహిరంగ పద్య రీతులు కనిపిస్తాయి. అంతరగంలో సరికొత్తగా వినిర్మితమవుతాయి. స్వయం సమగ్రతతో వస్త్వైక్యంగా సంవాద చాతుర్యంతో నిర్భరతగా నిర్మాణమవుతాయి. అందులోనూ ఖండకావ్యాలు సంక్షిప్తత ప్రధాన లక్షణంగా, అందునా వస్తు విస్తృతి లేకుండా, ఏకాంశ శ్రవ్యతతో కవి ఖండకావ్యాలు నిర్మిస్తాడు. క్లుప్తత, ఏకత, మౌళికత పాత్రల్లో క్రియాశీలత ఖండకావ్యాల్లో కని పించేలా అంశాలు సంభాషణ చాతుర్యం సావలుదీరి అతి వర్ణనలు లేకుండా, సూటిగా ఆధునిక పాఠకునికి ఆకర్షించడమే కాకుండా, ఆలోచింపచేయడమే ఖండ కావ్య స్వభావం. "ప్రాచీన సాహిత్యం అత్యంత నెమ్మదిగా పరిణామం చెందుతున్న సమాజాన్ని వ్యక్తీభవించడానికి ప్రయత్నిస్తుందని ఒక రష్యన్ విమర్శకుడంటాడు. ప్రతిపాదించే విషయాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని, రచనా విస్తృతిని తయారు చేసుకోవడం ఆధునిక సాహిత్యవేత్త చేసే పని. ఆధునిక సమాజం అత్యంత వేగంగా పరిణామానికి లోనవుతుందని, సహజంగానే సమాజం తీవ్ర ఒత్తిడికి లోనవుతుంది. ఈ ఒత్తిడిలో పాఠకుడు రోజుల తరబడి ఒక రచనను అధ్యయనం చేయడం సాధ్యం కాదు. అత్యంత తక్కువ సమయంలోనే పఠనీయమైన రచనలు ఆదరణకు నోచుకున్నాయి. కవి ప్రయోగించే ప్రతిమాటకు విలువ ఉంటుంది. ఖండకావ్యంలో అనవసర వర్ణనలకు చోటు లేకపోవడానికి కారణమిదే. ఆధునిక సమాజ స్వభావానికి సుదీర్ఘమైన మహాకావ్యాలు పనికిరావు. రాళ్ళపల్లి చెప్పినట్లు అరకప్పుతో ఆకలి తీర్చుకొనువారి చేతిపనులు చిన్నవిగా ఉండుటకు అరుదు కాదు. కావ్యములెట్టెను కార్యములు అట్టివి అని స్పష్టమైన అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చి ఉన్నారు. ఇది ఖండకావ్యం పట్ల రాళ్ళపల్లిలో ఉన్న నిర్దిష్టమైన అభిప్రాయం. ఆధునిక పత్రికలు సాహిత్య ప్రచురణకు ఇస్తున్న ప్రాధాన్యత తక్కువ. పత్రికలకు ఇచ్చే కాస్త స్థలంలోనే కవి తన కృతిని ప్రకటించాలి. అందువల్ల కూడా ఆధునిక రచనల వైశాల్యంలో విస్తృతిలో కాక, సంక్షిప్తంగా నిర్మాణ మవుతుండటానికి కారణం ఖండకావ్యంలో పాత్రలు రెండు, మూడింటికన్నా ఎక్కువగా ఉండటానికి అవకాశం లేదు. కథ సంక్షిప్తమవుతున్నపుడు పాత్రలు ఎక్కువగా ఉండకూడదు. ఆ రెండు మూడు పాత్రల్లో కూడా సంఘర్షణ, సాంద్రత, పరిపుష్టిగా పండినప్పుడే ఖండ కావ్యం రాణించగలుగుతుంది. పాత్రల మధ్య మానసిక సంబంధం పట్టు కోల్పోకుండా ఉండి, పాఠకుని హృదయాన్ని పట్టుకోవాలి. అనవసర పాత్ర ఏ ఒక్కటీ కావ్య రంగస్థలం మీదకి ప్రవేశించిన ఖండకావ్య నిర్మాణ శిల్పంలో బీటలు పారుతుంది.

ఖండకావ్యాల్లో సంఘర్షణతో పాటు, సంభాషణా చాతుర్యం కూడా చాలా ప్రధానమైనది. ఖండకావ్యాల్లో ఏకపాత్ర ఉన్న సందర్భాల్లో సంఘర్షణ ప్రధానమైతే, రెండు మూడు పాత్రలున్నచోట సంభాషణ శిల్పమే కావ్యాన్ని నడిపించాలి. ప్రతి మాటకు విలువుండాలి. ప్రతి సందర్భానికి అర్థముండాలి. సన్నివేశ పరికల్పనలు, సంభాషణ నిర్మాణం ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తుంది. ఒక రకంగా చెప్పాలంటే రెండు మూడు పాత్రలున్న ఖండ కావ్యాల్లో సంభాషణే శిల్పంగా పరిణమిస్తుంది.

తారాదేవి - కథా శిల్పం :

ఈ ఖండకావ్యం 'తార' అనే రాజపుత్ర స్త్రీ గురించిన రచన. ఆ పేదపల్లెపడుచు హరసింగు అనే యువరాజును పరిచయం చేసుకోవడాన్ని తెలియజేస్తుంది. చిలకమర్తి రాజస్థాన కథావళిలో కేవలం ఒక పేజీలో ఉన్నటువంటి తార చారిత్రక కథనాన్ని, 175 పద్య, గద్యాలలో

రచించారు రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ. మైసూరు పరకాల మఠంలో విద్యార్థిగా ఉన్న సమయంలో కేవలం 18 ఏళ్ళ ప్రాయాన, నూనూగు మీసాల నూత్న యవ్వనంలో రచించాడు.

కథ చాలా చిన్నది. మేవాడ్ రాజ్యానికి చెందిన ఐతిహ్యం. మేవాడ్ రాకుమారుడు హరిసింగ్ వేటతో కావ్యం ప్రారంభమవుతుంది. అడవిలో ఒక అడవిపంది హరిసింగ్ పరివారం నుంచి తప్పించుకొని పొలాలవెంబడి పరిగెత్తి, పరిగెత్తి ఒక జొన్న చేనులో దూరి దాక్కొంటుంది. జొన్నచేనులోకి ప్రవేశించిన ఆ అడవి పందిని తార అనే యువతి దానిని ఎదిరించి కేవలం జొన్నదంట్లుతోనే కొట్టి పందిని మూర్ఛపోగొడుతుంది. అడవిపంది వల్ల తమ పంట పొలాలు నాశనమవుతాయని ఆమె భయం. కానీ ఆమె ఒక అడవి మృగంతో పోరాడటం చూసి, హరిసింగ్ ఆశ్చర్యపోతాడు. ఆమె ధైర్య సాహసాలకు ముచ్చట పడిపోతాడు. ఆ వీర వనిత భద్రసింగ్ అనే రాజపుత్రుని కూతురని తెలిసి, ప్రేమిస్తాడు. భద్రసింగ్ చాలా పేదవాడు. అయినప్పటకీ తారను ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకోవడమే ఇందులోని ఇతివృత్తం.

ఇందులో కేవలం మూడు పాత్రలు. కథానాయకుడు హరిసింగ్, కథానాయిక తండ్రి భద్రసింగ్, కథానాయిక తార!. ఈ మూడు పాత్రల మధ్య ముప్పిరిగొన్న కథ. ఎక్కడ బిగి సడలకుండా, చిక్కని ప్రౌఢత్వంతో ఉన్న వస్తువు.

శ్రీకారంతో కావ్యం ప్రారంభించడం సాంప్రదాయ పద్ధతి. కానీ హరిసింగు వేటతో ఇలా మొదలవుతుంది.

చ॥ అదియదె సూకరంబు ఘనమల్లదె! వెల్పడె
నీనికుంజమం
దిదె పరువెత్తె! యింతటనె యిక్కడ నెక్కడనో
యడంగెరా!
యది బెదిరింపరా! కటుతరాద్భుటుల మరిలేచి
పారెదా!
యిదె! పురికొల్పు కుక్కల నదె! విడుమా!
తడవేల? బాణముల్

(తారాదేవి, ఖండకావ్యం, పుట -1, పద్యం-1)

ఈ ప్రారంభమే వినూత్నతత్త్వంతో నిండి వుంది. కేవలం నాలుగు పాదాలలో ఏకంగా ఎనిమిది వాక్యాలతో తొలి పద్యం ప్రత్యక్షమవుతుంది. చిన్న చిన్న వాక్యాలు ప్రాచీన తిక్కన పద్య శిల్పాన్ని తలపుకు తెస్తుంది. ఆ రోజులలో కట్టమంచిగారిది నన్నయ శైలి. రాళ్ళపల్లి వారిది తిక్కన శైలి అనేవారని తిరుపతిలో ఉన్న కొండమాచార్యులవారు అన్న మాటలు వాస్తవమేనని తోస్తుంది. వేటగాండ్రు ఒక అడవి మృగాన్ని వేటాడటంలో సంబంధమంతా పద్యంలో ఉంది. ప్రాచీన కావ్యాల్లోని వేట వర్ణన స్ఫురణకు వస్తాయి. మొదటి పద్యం శ్రీకారంతో కాకుండా ప్రారంభం కావడం నవ్యకథారంబ విధానం. ప్రాచీన రీతికి భరత వాక్యం, నవీన రీతికి నాందీ వాక్యంమని తెలుగు కవితా లక్ష్మి పలుకుతున్న కాలమిది. ఆ ప్రభావంతోనే శ్రీకారంతో కాకుండా ఇలా వేట వర్ణనతో ప్రారంభించడానికి కారణం.

పద్యనిర్మాణ వైచిత్రితోపాటు కథా వైచిత్రి కూడా పొటమరించింది. ఆ అడవి సూకరముతో ప్రాణభయంతో పారిపోయే తీరు కూడా ముచ్చటగొలుపుతుంది.

ఘుర్ఘుర ధ్వనులచే ఘ్రాణరంధ్రంబులు
గ్రిందుమిందుగ జేరి కేరియాడ
గాఱుముండ్లకు బోలు కెఱుకు వెంట్రుకలెల్ల
నొడలంతయును నిక్కబొడిచి లేవ
బడి జారుటకు జూడ, బెడదింపు మేనొక్క
యుక్కు దూలము చూడ్కి నొప్పుచుండ
బొదరిండ్ల బడుటచే ముండ్లతీవియలెల్ల,
దన వెంట్రుకల దపుల్కొనుచునుండ
జోదులందఱు దను జంప జూచి వెంట
బఱవ నాపందియును భీతి బారిపారి
'దక్కితిర! దేవుడా?' యంచు దలచి దూరె
జేరువనియున్న యొక జొన్న చేనిలోన"

(తారాదేవి, ఖండకావ్యం, పుట -1, పద్యం-4)

ప్రాచీన శైలీవర్ణన! పద్యనడక ఆసాంతమూ కావ్యశైలిలో నిర్మాణమైంది.

అడవిపంది ప్రాణ భయంతో వేట పరివారం నుండి వచ్చే ఆయుధాల నుండి తప్పించుకుంటూ సరాసరి ఒక జొన్నచేనులోకి వెళ్ళి దాక్కుంటుంది. ఆ జొన్న చేనులోకి వెళ్ళి ఆ అడవిపందిని చంపడానికి బయటకు తోలడానికి ఏ సైనికునికి ధైర్యం చాలడం లేదు. ఎవరూ చేనులోకి ప్రవేశించి ఆ సూకరాన్ని ఎదిరించే ప్రయత్నం చేయకుండా పొలంచుట్టూ చేరి మంతనాలు చేస్తున్నారు. పులి, సింహం, ఏనుగు వంటి అడవి జంతువులను ఎదిరించడం చాలా సులభం. కందకాలు తవ్వి, వలలు పన్ని, ఉచ్చులు వేసి ఏదో విధంగా మిగిలిన జంతువులను అదుపు చేయ వచ్చు. కానీ, అడవిపంది అలా కాదు. అది సరాసరి మనిషి మీదనే దాడి చేస్తుంది. కోరలతో చీల్చి చెండాడుతుంది. ప్రాణ భయంతో సైనికులు దాని సమీపంలోకి కూడా వెళ్ళలేకపోవడం చూసిన హరిసింగ్ పరిస్థితి ఏవిధంగా ఉందో రాళ్ళపల్లివారు చాలా చక్కగా అక్షరీకరించారు.

కానీ, ఆమె నేను జొన్నచేనులోకి వెళ్ళి పందిని బయటకు తోలుతాను అని చెబుతుంది. వేటగాళ్ళకు ఆమె మాటలు నవ్వులాటగా తోచాయి. ఆమెతో వెటకారాలాడుతూ, ఆమెను ఇంతమంది మగాళ్ళకు సాధ్యం కానిది ఒక ఆడది అడవిపందిని తరుముతుంది అంట! చోద్యంగా వుంది. మమ్మల్ని అందర్నీ హాస్యం చేస్తోందని, ఎకసెక్కాలు చేశారు. అయితే హరసింగ్ ఆమె సౌందర్యానికి ఆకర్షితుడయ్యాడు. ఆమె మాటలకు ఆశ్చర్యచకితుడయ్యాడు. "అమ్మాయి అది సాధారణ పంది కాదు. నీవు జొన్న చేనులోకి ఒంటరిగా వెళ్ళి ప్రమాదం కొని తెచ్చుకోవడం ఎందుకు? ఈ పొలంలో కేవలం దారి మాత్రమే చూపించమన్నాడు.

చ॥ అదివిని రాజపుత్రుగని యాతరుణీమణి యిట్లు పల్కె! మా
కిది యొక క్రొత్తగాదు మనుజేశ్వరా! పందులు వచ్చు నిత్యమున్
మదమున జేనినంతయు నాశము జేయగ, మాకు వీనికిన్
బెదిరిన కార్యమౌనె? యొక వేరయునన్ దుర జేల నిల్చునే

(తారాదేవి, ఖండకావ్యం, పుట -4, పద్యం-27)

ఉ॥ పందులు దున్నలొక్కటిగ బారగ దోలదు మింకి జేనిలో
నెందు భయంబులేక చరించుట మా కలవాటు మీరలా
పందిని దోలబోవ శ్రమవాటిలు నించుక గాన నేసెదా
నిక దరుమంగ బోదు నిట నిల్చుకయుండుడ టంచు బల్కినన్

(తారాదేవి, ఖండకావ్యం, పుట -4, పద్యం-28)

అని అతనికి సమాధానమిచ్చింది.

హరిసింగ్ ఆశ్చర్యపోయి అలాగే కానివ్వమన్నాడు. ఆమె ఒక జొన్నచేను దంటును వ్రేళ్ళతో సహా ఊడబెరికి ఆ దంటుతో ఆ జొన్న చేనులోకి వెళ్ళిపోయింది. ఆమెకు ఏమవుతుందోనని భయపడి పోయారు. ఆ జొన్న దంటుతో దానిని కొడుతూ, దాన్ని బాగా అలసిపోగొట్టింది. యూరంజు బల్లెంతో పొడవడంతో అది చనిపోయింది. తన సైన్యం చేయలేని పనిని ఒక సాధారణ యువతి చేయడంతో హరిసింగ్ అబ్బురపోయాడు. ఆమె తన పనిమీద తాను వెళ్ళిపోయింది. యువరాజు ఆశ్చర్యంతో మునిగిపోయాడు.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. తారాదేవి ఖండకావ్యం - రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ (కాకినాడ సరస్వతి మాసపత్రిక-1911)
2. అనంతరాగం - (సం) ఘట్టమరాజు అశ్వర్థనారాయణ, ఆర్వీఎస్ సుందరం
3. ఆధునికాంధ్ర కవిత్వం - సంప్రదయాలు - ప్రయోగాలు - డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి
4. రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ జీవితం - రచనలు - సమగ్ర పరిశీలన - బడిగె ఉమేష్ (పీహెచ్.డి. సిద్ధాంత గ్రంథం, హైదరాబాద్ కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్)

★

నిత్య సాహిత్య కృషీవలుడు ఆచార్య సిమ్మన్న

- పొదిలాపు గోపాలనాయుడు, ఆంధ్రోపన్యాసకుడు, ప్రభుత్వ కళాశాల, సబ్బవరం.

ప్రతిభ, వ్యుత్పత్తి, అభ్యాసం కావ్య హేతువులుగా ఆలంకారికుల నిర్ణయం. నైసర్గికమైన ప్రతిభతో పాటు విస్తృత గ్రంథ అధ్యయనం, నిరంతర అభ్యాసం గలవారు సాహిత్య లోకంలో ఉన్నత శిఖరాలను అధిరోహించ గలరన్నది వాస్తవం. ఈ కోవకు చెందిన వారే ఆచార్య వెలమల సిమ్మన్న. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో వంశధార నదీతీరంలో కుగ్రామంలో వ్యవసాయ కుటుంబంలో జన్మించి స్వయం కృషితో తెలుగు సాహిత్యంలో స్నాత కోత్తర, డాక్టరేట్ పట్టాలు సాధించి, అంధ్ర విశ్వ కళాపరిషత్ దూర విద్యా కేంద్రంలో తెలుగు ఆచార్యులుగా సేవ లందించారు. సిమ్మన్న విద్యార్థి దశ నుండి నిత్య చదువరి. మూడు దశాబ్దాలకు పైగా భోదనానుభవంతో వందలాది గ్రంథాల అధ్యయన విజ్ఞానంతో నిత్యం రచనా వ్యాసంగంలో మునిగి తేలుతూ పుష్కలమైన పట్టుదలతో రాణించిన సారస్వత జీవి వెలమల సిమ్మన్న. అధ్యయనం, అధ్యాపనం ఆయనకు ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసాలు.

నిత్యం దినపత్రికల సాహిత్య పుటల్లో పాఠకులకు ఆయన పేరు దర్శనమిస్తుంది. అచార్య సిమ్మన్న 82 గ్రంథాలు రచించారు. 350 కి పైగా వారి వ్యాసాలు వివిధ సాహిత్య పత్రికలు, దిన పత్రికల్లో ప్రచురిత మయ్యాయి. అది గురజాడ 150వ జయంతి అయినా, తెలుగు భాషా దినోత్సవమైనా, కందుకూరి వర్ధంతి అయినా, బోయి భీమన్న జయంతి అయినా, రావి శాస్త్రి శత జయంతి అయినా, ఏ ప్రముఖ సాహిత్య సందర్భ మైనా సిమ్మన్న వ్యాసాలు పత్రికల్లో పాఠకులను పలక రిస్తుంటాయి. వారి రచనల్లో 7 గ్రంథాలు అముద్రితంగా ఉన్నాయని, త్వరలో ముద్రణ పొందగలవని తెలుస్తోంది.

సిమ్మన్న గారి రచనల్లో 4 బృహత్ గ్రంథాలు. అవి 1) తెలుగు భాషా చరిత్ర, 2) తెలుగు సాహిత్య విమర్శ - సిద్ధాంతాలు, 3) తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర, 4)ఆధునిక భాషా శాస్త్రం. ఈ 4 గ్రంథాలు సిమ్మన్న గారికి ఎనలేని పేరు ప్రఖ్యాతులు సంపాదించి పెట్టాయి. ఈ పుస్తకాలు అత్యంత ప్రామాణికమైన రచనలు. తెలుగు స్నాతకోత్తర విద్యార్థుల పాఠ్యప్రణాళిక అనుసరించిన సమగ్ర రచనలు. బి.ఎ.లో తెలుగు ఐచ్ఛికాంశంగా స్వీకరించిన వారికి కూడా ఉపయుక్తం. వీరు డా॥ గుమ్మా సాంబశివరావు గారితో కలిసి రచించిన బాల వ్యాకరణ శాస్త్రీయ వ్యాఖ్యానం కూడా విద్యార్థులకు బాగా ఉపకరించే గ్రంథం. విద్యార్థులు, పరిశోధకులే గాక అధ్యాపకులు కూడా ఈ గ్రంథాలను ప్రామాణికంగా గుర్తించి అనుసరిస్తున్నారు. వివిధ పోటీ పరీక్షలకు వెళ్ళే విద్యార్థులు ఈ పుస్తకాలను విశేషంగా ఆదరిస్తున్నారు. తెలుగునాట పుస్తక ప్రచురణ, విక్రయ రంగంలో ప్రసిద్ధ సంస్థ విశాలాంధ్ర పబ్లికేషన్స్ వారు ఈ పుస్తకాలను క్రొత్తగా ముద్రించడం వాటి ప్రయోజనాన్ని తెలియజేస్తుంది.

సిమ్మన్న గారి తెలుగు భాషా చరిత్రలో 60 అధ్యాయాలు ఉన్నాయి. వివిధ అంశాల వర్గీకరణను ఆయన శాస్త్రీయంగా పట్టికల్లో పొందుపరిచారు. ఈ పుస్తకం తెలుగు భాషా చరిత్రకు రూపొందించిన విజ్ఞాన సర్వసంగా డా॥ సి. నారాయణ రెడ్డి పేర్కొనడం విశేషం. ఈ పుస్తకం భాషాభిమానులకు కరదీపిక. విద్యార్థులకు వెలుగు బాట. పరిశోధకులకు ప్రామాణికం. ఇప్పటికి 7 ముద్రణలు పొందింది. ఈ గ్రంథాన్ని ఆంధ్ర ప్రదేశ్ హిందీ అకాడమీ 2012లో హిందీ భాషలోనికి అనువదింప జేసింది.

తెలుగు సాహిత్య విమర్శ - సిద్ధాంతాలు గ్రంథం 2005లో వెలువడి ఆ తరువాత మరి 3 ముద్రణలు పొందింది. సిమ్మన్న విద్యార్థుల ప్రయోజనాలను దృష్టిలో

ఉంచుకొని వారి పాఠ్యప్రణాళికకు అనుగణంగా సరళమైన శైలిలో వ్యవహారిక భాషలో ఈ గ్రంథాన్ని రూపొందించారు. సాహిత్య విమర్శకు సంబంధించి అప్పటికే కొన్ని పుస్తకాలు వెలువడినా, ఆచార్య సిమ్మన్న విమర్శ రంగంలో వెలువడుతున్న నూతన ధోరణులను, క్రొత్త ప్రక్రియలను నిశితంగా పరిశీలించి ఎక్కువ సమాచారంతో సమగ్రమైన పుస్తకం రూపొందించారు. 51 అధ్యాయాలు వివిధ ప్రత్యేకమైన అంశాలకు సంబంధించినవి అయితే మిగిలిన 15 అధ్యాయాలు 15 మంది సాహిత్య విమర్శకుల కృషికి సంబంధించినవి.

సిమ్మన్న గారి సాహిత్య కృషిలో ఒక విలక్షణమైన దోహదం తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర. ఈ గ్రంథంలో 36 అధ్యాయాలు ఉన్నాయి. ఇందులో ప్రాచీన, ఆధునిక సాహిత్యాలకు సంబంధించిన ప్రక్రియలు, కవులు, రచనలు గురించిన విమర్శనాత్మకమైన వివరణ ఉంది. సిమ్మన్న గారి ప్రణాళిక చాలా విస్తృతమైనది. ఆయన వివిధ సాహిత్య ఉద్యమాల చారిత్రక సామాజిక నేపథ్యాలను వివరించారు. ఇతర సాహిత్య చరిత్రల్లో చోటు చేసుకోని లేఖాసాహిత్యం, అనువాదం, నానీలు, హైకూలు, గజల్, రుబాయి, రెక్కలు వంటి ప్రక్రియలను కూడా వివరించారు. ఈ పుస్తకంలో వీరి శ్రమ విశేషంగా కనిపిస్తుంది.

ఆచార్య సిమ్మన్న గారి అధునిక భాషా శాస్త్రం కూడా విశేషంగా ఆదరణ పొందింది. తెలుగులో భాషా శాస్త్రం గురించి రచనలు పరిమితంగా ఉంటే వాటి కన్నా విపులమైన సమాచారంతో శాస్త్రీయంగా, సరళంగా సిమ్మన్న ఈ గ్రంథాన్ని రచించారు. ఈ గ్రంథంలో పాశ్చాత్య శాస్త్రవేత్తల కృషిని సమగ్రంగా వివరించారు. ఆచార్య వెలమల సిమ్మన్న గారి ఈ 4 గ్రంథాలు పటిష్టమైన ప్రణాళికతో, స్పష్టమైన విశ్లేషణతో, సులభ గ్రాహ్యమైన వివరణతో ప్రయోజనకరంగా ఉంటున్నాయి. విశ్వ విద్యాలయాల్లో పాఠ్య గ్రంథాల స్థాయిని సంపాదించాయి.

సిమ్మన్న సాహితీ వ్యక్తిత్వంలో ఆయన సామాజిక దృష్టి, సంఘ సంస్కరణ దృక్పథం ప్రముఖంగా గోచరిస్తాయి. అభ్యుదయ దృక్పథంతో రచనలు వెలువడడం సమాజా నికి, సాహిత్యానికి ప్రయోజనకరమని సిమ్మన్న భావన. ''బహుజన హితాయ బహుజన సుఖాయ'' అనే సూక్తి పట్ల వారికి ప్రబలమైన విశ్వాసం ఉన్నట్లుగా వారి రచనల వల్ల వెల్లడి అవుతున్నది. కందుకూరి, గిడుగు, గురజాడ లపై పుస్తకాలు వెలువరించారు. సంఘ సంస్కరణ దృష్టిగల కాళ్లకూరి నారాయణరావు గారి నాటకాలనైనా విమర్శనాత్మక గ్రంథం వెలువరించారు. హేతువాద, స్త్రీవాద, దళితవాద, ముస్లింవాద, ప్రాంతీయవాద, బి.సి.వాద రచనలను ఉచితంగా పరిశీలించి వాటి నిగ్గు తేల్చారు. అడివి బాపిరాజు కథలు, కవిత్వంపై పరిశోధన చేసిన సిమ్మన్న జాషువా రచనలు, ఆత్రేయ నాటకాలు, శ్రీశ్రీ మహాప్రస్థానం, విశ్వనాథ అంధ్ర ప్రశస్తి, ఆచార్య యస్వీ. జోగారావు సాహిత్యం మొదలైన అనేక అంశాలపై విశ్లేషణాత్మకమైన రచనలు చేశారు. భాషా శాస్త్రవేత్తల, సాహిత్య విమర్శకుల, పత్రికా సంపాదకుల జీవిత విశేషాలపై విలువైన వ్యాసాలు వ్రాసారు. ఇటీవల రాచకొండ విశ్వనాథ శాస్త్రి శత జయంతి సందర్భంగా వారి ఆరు సారా కథలు, బుక్కులు కథా సంపుటి, నిజం నాటకంపై ప్రామాణికమైన వ్యాసాలు రాసారు. తెలుగు సాహిత్యానికి సంబంధించిన ఏ అంశాన్ని, ఏ దృక్పథాన్ని, ఏ కోణాన్నీ విస్మరించకుండా అన్నిటినీ ఆపోసన పట్టిన సాహితీ అగస్త్యుడు ఆచార్య సిమ్మన్న.

సిమ్మన్న 50కు పైగా రేడియో ప్రసంగాలు చేశారు. విశాఖ నగరంలోనూ, ఇతర ప్రాంతాల్లోనూ సాహిత్య సంస్థలతో అనుబంధం కలిగి ఆయా సంస్థల్లో పలు ప్రసంగాలు చేశారు. అమెరికా, సింగపూర్ దేశాల్లోనూ అక్కడి తెలుగు సంస్థల ఆహ్వానం పై సాహిత్య ప్రసంగాలు చేశారు. ఆచార్య సిమ్మన్న మంచి పరిశోధకుడే గాక ఉత్తమ పర్యవేక్షకుడు గానూ మన్ననలందారు. వారి పర్య

వేక్షణలో 12 మంది పరిశోధకులు డాక్టరేట్ పట్టాలు, 28 మంది ఎం.ఫిల్. డిగ్రీలు పొందారు. సిమ్మన్న గారి మార్గదర్శనంలో ప్రముఖ జానపద గాయకుడు గద్దర్, ప్రతిష్ట నవలా కథా రచయిత ద్విభాష్యం రాజేశ్వర రావు, ప్రముఖ నటుడు, నాటక కర్త మిశ్రోల రచనలపై పరిశోధన జరిగింది. వర్తమాన తెలుగు సాహితీ లోకానికి ఆచార్య వెలమల సిమ్మన్న ఒక స్ఫూర్తి కేంద్రం. దారి దీపం.

ఆధారాలు :

1) ఆచార్య సిమ్మన్న గారితో ముఖాముఖి.
2) సిమ్మన్న గారి వివిధ రచనలు.

★★★

రావిశాస్త్రి ఇంటర్వ్యూలు - అంతరంగ చిత్రణ

- ఆచార్య ఏటూరు జ్యోతి, తెలుగు విభాగం, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం

'కథలు ఆకాశంలో పుట్టవు. మనిషి జీవితంలోంచి పుడుతాయి. అందుచేతనే రచయితలు జీవితానికి దగ్గరగా ఉండాలి. జీవితానికి దగ్గరగా ఉండగలిగినవాడే మంచి రచయితగా మిగులుతాడు అనేది రాచకొండ విశ్వనాథ శాస్త్రి గారి సిద్ధాంతం.

రచయిత సాహిత్యపరంగా, జీవితంపరంగా సాహిత్యంలో చెప్పిన విషయాలు, సాహిత్యంలో చెప్పలేక, మిగిలిపోయిన విషయాలును, జీవితపు మలుపులను, మొత్తంగా రచయిత అభిప్రాయాలను ఇంటర్వ్యూలలో వాస్తవంగా తెలియజెప్పే అవకాశం ఉంటుంది. జీవిత అనుభవాలు, జీవిత పరిజ్ఞానం, వైవిధ్యం, అనుభూతులు, హృదయస్పందనలు, ఆవేదనలు, ఆందోళనలు, ఉద్వేగాలు, కష్టాలు, కన్నీళ్ళు, సుఖ, దు:ఖాలు, మంచి, చెడు ఇలా వ్యక్తి జీవితంలోని ఒడుదుడుకులను, అంతరంగంలోని అనేక లోతు, పాతులను ఇంటర్వ్యూలలో వ్యక్తీకరించే అవకాశం ఉంది. వ్యక్తిగత విషయాలు, అతని స్వభావం, సాహిత్య దృక్పథం, జీవన విధానం, విశేషాలను సమగ్రంగా అధ్యయనం చేయవచ్చు. ప్రత్యేకంగా రావిశాస్త్రి గారి ఇంటర్వ్యూల్లో సాహిత్య ప్రయోజనం, రచయితల కర్తవ్యం గురించి వస్తు రూపాలకు ఉండే సంబంధాన్ని గురించిన అభిప్రాయాలు కనిపిస్తాయి. వీటి ద్వారా రావిశాస్త్రిగారి సాహిత్య దృక్పథాన్ని అంతరంగ ఆవిష్కరణను అంచనా వేయవచ్చు.

వాళ్ళగుండెల్ని వాళ్ళ మాటల్లోనే పలికించిన అతి సామాన్య రచయిత. స్నేహితులంటే రావిశాస్త్రి గారికి ఎనలేని అభిమానం ప్రేమ. 'నేను తెలుగు చదివి నేర్చుకోలేదు. వినినేర్చుకున్నాను అంటారు. 'సాహిత్యం శిష్టులకోసమేకాదు. శిష్టులకన్నా జనమే ఎంతో విశిష్టులు' అని వీరి నమ్మకం. "రచయితలు ప్రజల పక్షం వహించాలి. వారిని సమర్థిస్తూ రాయాలి" అన్నది వీరి నినాదం.

ఇంటర్వ్యూల ద్వారా సాహిత్య ప్రయోజనం, రచయితల కర్తవ్యం, వస్తురూపాలకు ఉండే సంబంధం. వీరి సాహిత్యజీవితం, సామాజిక జీవితాన్ని అర్థం చేసుకోవచ్చు.

స్వాతంత్రోద్యమ ప్రభావంతో కథలు రాయాడానికి కారణం చెప్తూ జాతీయోద్యమ ప్రభావంతో రాయడం కాంగ్రెస్, మహాత్మగాంధి, భగతసింగ్, నెహ్రు, తర్వాత అల్లూరి సీతారామరాజు అంటే అభిమానం జాతీయోద్యమ ప్రభావంతో కథలు కాని ఆ సందర్భంలో ప్రజలు పడుతున్న ఇబ్బందులను రాశాను. ఉద్యోగం దొరక్కపోతే అందర్నిని గ్రామాల్లోకి వెళ్ళమన్నారు గాంధీజీ ఆ సందర్భంలో "ఉద్యోగం దొరక్కపోతే" కథ రాశారు అది ఎక్కడ అచ్చయిందో తెలియదు కాని, ఆర్నెల్లకు గిడుగు రామ్మూర్తిగారు ఉద్యోగం దొరక్కపోతే" పేరుతో కథరాశారని తెలిసి, మన టైటిలే పెట్టారని గొప్పగా ఫీలయిపోయానని తెలుపుతాడు.

మార్కిస్ట్ దృక్పథం గురించి అడిగినపుడు రావిశాస్త్రి గారు, ఆ దృక్పథంతో కథలు రాశానని చెప్పలేను కాని నాకు పేదవాళ్ళంటే ఇష్టం. ఎందుకంటే నేను పేదరికాన్ని అనుభవించాను కాబట్టి అంటారు.

మంచి రచనలు చేయాలంటే కమిట్మెంట్ ఉండాలా? అనే ప్రశ్నకు రావిశాస్త్రిగారు కమిట్మెంట్ లేకుండా ఎవరూ రచన చేయరు. చిన్నపుడు తెలియకపోవచ్చు.కాని ఒక స్టేజ్కి వచ్చాక మాత్రం ప్రతి రచయిత తాను ఎందుకు రాస్తున్నాడో తప్పని సరిగా తెలుస్తుంది. అలా తెలియదు అనే వాళ్ళు వట్టిదొంగలు. సరదాకోసం, కాలక్షేపం కోసం రాయడం కాదు. తనికి తెలిసి కూడా జనాలకు వ్యతి

రేకంగా రాసే రచయితలకంటే దుర్మార్గుడు ఉండడు ఈ భూప్రపంచంలో అంటాడు. అల్పజీవి రాయక ముందు నేనేదో సరదాకోసం రాసేవాణ్ణి. అల్పజీవి రాశాక అందరూ నోటీస్ చేసారు. అప్పుడూ ఏమిట్రా బాబూ, మనమేం రాస్తున్నాం అని ఆలోచించాను కరెక్ట్‌గా ఏమిరాసినా ఒళ్ళు దగ్గర పెట్టుకుని రాయాలి అని "అదే నా జీవితంలో మలుపుతిప్పిన సందర్భం అంటారు. ఇక్కడ రచయితలు అందరికి కూడా హెచ్చరిక చేసినట్లు అర్థం చేసుకోవాలి.

సంప్రదాయం ప్రభావం మీపైన ఉందా అని అడిగితే తెలుగు నేర్చుకోలేదు, సంస్కృతం నేర్చుకోలేదు. కాని చిన్నప్పటి నుండి సంస్కృతం అంటే మంచి భాష అనే భావం ఉండేది. కాళిదాసు ఇష్టం. రఘువంశం ఇష్టం. చిన్నప్పుడు కథలు రాస్తుంటే విరాటపర్వం, రఘువంశం క్రిందపెట్టిరాస్తే మంచి కథలు వస్తాయని నమ్మకం ఉండేది. శ్రీకృష్ణ కర్ణామృతం చాలా యిష్టం. ఒక విధంగా చాలా శ్రావ్యంగా చదవచ్చు. తెలుగు పద్యాలు క్లాసికల్ అంటే నాకు ఇష్టం. Essayగా గుర్తుపెట్టుకోవచ్చు శ్రీశ్రీ గేయాల్లాగ అంటారు.

కోర్టులు, న్యాయశాస్త్రాల గురించి విమర్శిస్తారు. మరి న్యాయ వ్యవస్థ ఎలా ఉండాలని ఆశిస్తున్నారు అనే ప్రశ్నకు రావిశాస్త్రి గారి సమాధానం. ఇప్పటికంటే బెటర్‌గా ఉండాలనుకుంటాను ఎందుచేతనంటే జడ్జీలు చాలా మంది దొంగలైపోయింద్రు. వ్యాల్యూస్ ఏమి లేవు. జస్టిస్ శబ్దం కూడా తెలియకుండా పోయింది. లాయర్స్ చాలా మంది దొంగలు. అందరూ దొంగలంటే ఏడుస్తారు. నన్ను ×అషశ్రీబఐవ చేసుకుంటాను. కేసు ఎలా నెగ్గడం? ఎలా అబద్ధాలాడడం? ఎలాగ అబద్ధాలు ఆడించడం, అబద్ధాలు ఆడే వాడిచేత నిజం ఎలా చెప్పించడం. డబ్బు లిచ్చి కొనుక్కోవడం, అవసరమైతే వాళ్ళని బతిమాలు కోవడం వంటి వెధవపనులన్నీ చేస్తారు. చాలా మంది లాయర్స్ దొంగకాగితాలు సృష్టిస్తారు పరమ ధూర్తులు అంటారు. అందుకే బార్ అసోసియేషన్‌కు వెళ్ళను. కోర్టులో చెట్టు క్రింద కూర్చోని సిగరెట్ కాల్చడం చేస్తుంటాను అంటారు.

ఈ నాటి యువతకు ఇచ్చే సందేశం. సందేహాలను వదులుకుని, సామాన్య ప్రజల కోసం పాటుపడమని, ఏ విధంగానైనా సరే, రాజకీయంగా, ఆర్థికంగానైనా సరే సాంఘికంగానైనా సరే, తర్వాత నిజానిజాలు తెలుసు కొమ్మని అంటారు. వీరు రచనలు చేసే సమయం 10,11 గం॥ తర్వాత రాత్రి సమయంలో రాసేవారు. ఎందుకంటే నిశ్శబ్ధంగా ఉంటుంది. కాబట్టి రాత్రి సమయంలో రాస్తాను అంటారు.

ప్రతివారి మీద చిన్నప్పటి ప్రభావాలు ఉంటాయి. కదా మీపై మీ మిత్రుల ప్రభావం ఉందా అంటే చిన్నప్పటి మిత్రుడు అబ్బూరి వరద రాజేశ్వర్‌రావు ప్రభావం ఉంది. జీవితం గురించి వాడు తెలిపేవాడు కాని రచనా వ్యాసంగం గురించి తెలిపేవాడు కాదు. వాడు రచనలు చేసేవాడని నాకు తెలుసుకాని నేను రచనలు చేస్తానని వాడికి తెలియదు. నేను రహస్యంగా రాసే వాడిని. దొంగ రచయితని అంటారు.

వీరి రచనల్లో వీరికి నచ్చినది. 'ఆరుసారా కథలు' పాత్రలల్లో జరీ అంచు తెల్లచీరలో విశాలాక్షి' చాలా యిష్టం. చిన్నపిల్ల అమాయకురాలు. కష్టాలు పడింది. రత్తాలు రాంబాబులో ముత్యాలు పాత్ర బాగా నచ్చింది. హృదయా నికి హత్తుకునే పాత్రగా చిత్రించాను అంటాడు చిన్నప్పుడు కథలు రాసేపుడు ఏదో మనిష్టం సరదాకోసం రాద్దాం అనుకునేవాణ్ణికాని, ఎవరు చదివినా పరవాలేదు అన్నట్లుం డేది. కానీ అల్పజీవి రాసాక మహాకవి శ్రీశ్రీ గూడా నన్ను గుర్తించాడని తెలిపి భయమేసి ఒళ్ళు దగ్గర పెట్టుకుని రచయిత బాధ్యతలేమిటి అని తెలుసుకుని రాయడం ప్రారంభించాను. నేను రాసే కథ చదివి కారా మాష్టారు ఏమనుకుంటారు? శ్రీశ్రీగారు ఏమనుకుంటారు? కొడవటిగంటి కుటుంబరావు గారు ఏమనుకుంటారు. అని వాళ్ళని పాఠకులుగా అనుకుని రాసాను.

కథల్లో ఎక్కువగా దుష్టులు, దుర్మార్గులు కనిపిస్తారు. లోకంలోని చెడును చూపించడం ప్రధానం అను కుంటారా? ప్రధానం అని ఏమి అనుకోలేదు కాని, లోకంలో దుష్టులే ఎక్కువగా కనిపిస్తారు. లోకంలో మంచివాళ్ళు తక్కువగా ఉన్నారు. అందుకే వాళ్ళే ఎక్కువగా కనిపిస్తారు. మంచికి హాని, చెడ్డకి సాయం చేయగూడదు ప్రతి రచనా దీన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని రాసిందే.

రచనలు చేద్దామనుకునేవారికి సూచనలు ఇచ్చారు రావిశాస్త్రిగారు.

మంచిగ రాయాలి, మంచిగా ఉండాలి. మంచిగ ఉన్నా, ఉండకపోయినా, వ్యక్తి తనమంచి తనం కోసం రాయాలి. రాసిందయినా పాఠకుడికి సులభంగా బోధపడే లాగా రాయాలి. కళ్ళకు కట్టినట్లు రాయడం నాకు సరదా. ఏదైనా జరిగితే ఆదృశ్యం కళ్ళకి కట్టనట్టుగా, కనిపించే టట్లుగా రాయాలి అంటారు.

సమాజం ఎలా ఉండాలనే విషయంపై చెప్తూ సమాజం బాగుండాలని అనుకుంటాం. సోషలిస్టు సమాజమైతే బాగుంటుందని నా నమ్మకం సమతా సమాజం సమాన అవకాశాలుండే సమాజం ఉండాలి.

రచయితగా మారడం గురించి 5వ తరగతి నుంచి డిటెక్టివ్ నవలలు చదివేవాడిని, అప్పట్లో కథలు, రాయాలనిపించి, కథలు రాసి పత్రికలకు పంపిన తిరిగొచ్చేవి. చివరకు 1941లో 'దేవుడే చేశాడు అనే కథ వినోదిని' పత్రికలో ప్రచురితం అయ్యింది. అచ్చయిన నా మొదటి కథ అదే కానీ అది అచ్చయినట్లు నాకు తెలియదు. ఒక మిత్రుడు ఆ కథను 'వినోదిని'లో చదివి నన్ను వెక్కిరించాడు. ఆ రకంగానే, నా కథ అచ్చయిన విషయం తెలిసింది. ఆ తర్వాత 8 సం॥ వరకు ఏ కథ అచ్చుకాలేదు. ఆ తర్వాత 'చిత్రగుప్త' పత్రికలో చాలా కథలు అచ్చయ్యాయి. భారతిలో కూడా కొన్ని కథలు అచ్చయ్యాయి. భారతి సంపాదకుడు మీ కథలను చాలా కాలంగా గమనిస్తున్నాం. 'అల్పజీవి' ప్రచురించబోతున్నాం అని తెలిపారు. ఇక ఆ రాత్రంతా ఉద్వేగంతో నిద్రపట్ట లేదు. అల్పజీవి ప్రచురితమయ్యాక రీడింగ్‌రూమ్‌లో నేను చదరంగం ఆడున్నాను. శ్రీశ్రీగారు వచ్చి నన్ను అభినందిం చారు. అది మా తొలిపరిచయం. కారా గారితో 1955 నుంచీ స్నేహం. ఇలా వీరి అనుభవాలు సాహితీ పరిచయ అనుభవాలను కళపోసుకున్నారు. జయ (యం.ఏ తెలుగు విద్యార్థి) చేసిన ఇంటర్వ్యూలో లేడీస్‌హాస్టల్‌కి దగ్గరగా ఉన్న రావిశాస్త్రిగారి ఇంటికి విద్యార్థి మాస్టారు అత్తలూరి నరసింహారావు గారితో పాటు వెళ్ళి అవీ, ఇవీ అడిగింది. ఆ సందర్భంలో మీరు పత్రికలకు ఇచ్చే జవాబులతో పాఠకులు శాటిన్‌పై కాలేకపోతున్నారు అని అడిగితే, అసలు నాకు ఇలాంటివి నచ్చవు. మొహమాటంతోనే ఇంటర్వ్యూలు ఇస్తున్న అంటారు. 70 ఏళ్ళు వచ్చాయి. ఏప్పుడోపోతాం చనిపోతే చదివినదంతా మర్చిపోతాం గదా. మళ్ళీ జన్మంటూ ఉంటే ఆకాశంలో ఎగిరేపక్షిలా, నీటిలో ఈదే చేపలా పుట్టాలని లేదు. కాని మళ్ళీ భూమి మీదే జన్మించాలనీ అది చీమగా పుట్టి చలసాని ప్రసాద్‌ని కుట్టాలని ఉంది. నేను అభిమానంతో కుట్టినా అతనికి నేను అని తెలియక చంపేస్తాడేమో!! అంటాడు.

కథలు రాసేపుడు వీళ్ళలాగా వాళ్ళలాగా రాయాలని అనుకోలేదు. సింపుల్‌గా రాస్తే బాగుంటుందనిపించింది. చాలాకాలం రాయలేననిపించింది. 'పాల్-డి-క్రూయిఫ్' రాసిన 'మైక్రోబ్‌హంటర్స్' పుస్తకం చదివినాకా సింపుల్ ఇంగ్లీష్‌లో రాసాడు. మనం కూడా కథలు రాయెచ్చు. చదివే వాళ్ల చదువుతారు. లేనివాళ్ళు లేదు.అని రాయటం మొదలు పెట్టాను అంటారు.

చెహోవ్, డికెన్స్‌ల ప్రభావం, విక్టర్‌హ్యూగో, ఓహెన్రీ మొపాస, టాల్‌స్టాయ్, గురజాడ, శ్రీశ్రీల ప్రభావం కూడా నాపై ఉంది. ఆ ప్రభావం నుండి తప్పించుకోవడం కష్టం.

నవలా, కథా ప్రక్రియలో ఏదితృప్తిని ఇవ్వలేదు. జాను తెలుగులో కథలు మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి, శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి లాంటి వారు రాసారు. ఇపుడు ఎవరూ రాయడం లేదు. మధ్యతరగతి వాళ్ళలో తెలుగు భాష

లేదు. అందుకే తెలుగురాయలేదు. అందమైన జానుతెలుగు పల్లెటూళ్ళల్లో మిడిల్‌క్లాస్ క్రింది వర్గంలో ఉంది. నా జనరేషన్ ఆడవాళ్ళలో ఇంకా జానుతెనుగు ఉంది. ఇప్పటి మిడిల్ క్లాస్ ఆడవాళ్ళలోనూ తెలుగు లేదు. అంతదాకా ఎందుకు మా అమ్మగారికి వచ్చిన తెలుగు మా చెల్లెలికి రాదు. జాను తెనుగు ఎక్స్‌ప్రెషన్స్‌లో గొప్ప నేటివిటి ఉంటుంది.

ఫెమినిజం గూర్చి చెపుతూ సోకాల్డు మధ్యతరగతి స్త్రీలకు వేరే పనీపాటా లేక చేసే అల్లర్లు స్త్రీయా, పురుషుడా అని ఆలోచించకూడదు. మనిషిగా ఆలోచించమనండి. వీళ్ళకన్నా యింట్లో ఉండే గయ్యాళి తనాన్ని భరించగలం అంటారు.

వయోభారంలో సహజంగా మనిషికి ఏమనిపిస్తుంది. అంటే "అనాయాస మరణం వినాదైన్యేన జీవితం" ఎవరైనా సుఖప్రదమైన మరణాన్ని కోరుకుంటారు. అని వీరి అభిప్రాయం.

తన రచనల్లో వర్ణనలు ఎక్కువగా ఉంటాయి. అనే విషయానికి చెప్తూ విషయ పరిపుష్టికి, భావతీవ్రతా సూచికంగా, సమర్థంగా వర్ణనలు చేస్తే తప్పులేదు. చుట్టూ ఉన్న వాతావరణాన్ని పరిచయం చేయటానికి కూడా వర్ణనలు అవసరమే. ఆ వాతావరణ అనుభూతికి పాఠకుడికి అందించటానికి కూడా వర్ణనలు అవసరం. కాని అది అదుపు తప్పొద్దు అంటారు.

వస్తు రూపాలపై అభిప్రాయం :

చెప్పే విధానంలో ఒక ఆకర్షణ ఉండాలి. అయస్కాంత ఆకర్షణలాగా హృదయానికి హత్తుకుపోయే ప్రత్యేకత ఉండాలి. అయితే రచయిత ఎలా చెప్తున్నాడు అనే దానికంటే ఏమి చెప్తునాడు. అనే దానికి ప్రాముఖ్యత ఇవ్వాలి. కాబట్టి ముందు సబ్జెక్ట్‌ని నిర్ణయించుకోవాలి. దానిని ఎలా అందించాలి? ఏ విధంగా చెప్పాలనేది తరువాత విషయం. కనుక వస్తువు ముఖ్యం. రచనా విధానం. రచయిత సామర్థ్యాన్ని బట్టి ఉంటుంది. నాది ప్రత్యేకమైన రచనా విధానంలో రూపుదిద్దుకోవటానికి న్యాయవాదిగా నా ప్రాక్టీసు, కోర్టు వాతావరణం, వివిధ ప్రాంతాలు నా క్లయింట్, లోకపరిశీలన, నా జీవిత అనుభవం వీటన్నిటిని నాకు తెలిసిన భాషలో వ్యక్తం చేసిన అంటారు.

రచయిత నిబద్ధత గురించి :

రచయితకు ఫలానా కమిట్‌మెంట్ అనవసరం. అయితే లేబిల్స్ తగిలించుకోకుండా రచయిత మంచికి నిబద్ధుడైతే చాలు. మరి ఏది మంచి అనేది వివాదాస్పద అంశం. రచయిత జీవితాన్ని బట్టి, అతని జీవితదృక్పథాన్ని బట్టి మంచి అనేది ఉంటుంది. దేనికైనా పునాది సమాజం. జీవితం వీటిని బట్టే యితివృత్తంగాని, పాత్రలు గాని ఉంటాయి.

ఫెమినిస్ట్ సాహిత్యం, మహిళోద్యమాలపై. . . . స్త్రీ విముక్తి అని, పురుషాహంకారం అని, ఫెమినిజం అని రకరకాల వాళ్ళు రచనలు చేస్తున్నారు. స్త్రీ విముక్తి కాదు. సామాజిక బానిసత్వం నుండి ప్రజలందరికి విముక్తి లభించాలి అంటారు.

సాహిత్య ప్రయోజం గురించి రచనలో గొప్పతనం గురించి.

ప్రతి రచయిత తాను వ్రాసేదానికి ఏదో ఒక ప్రయోజనం ఉంటుందనే వ్రాస్తాడు. ఒక ప్రయోజనం to instruct other man or to reform other man. రచనల్లో గొప్పతనం, ప్రయోజనం బట్టి దాని గొప్పతనం ఉంటుంది. దాని ప్రయోజనం సంఘంలోని జన సామాన్యపు ప్రయోజనాలతో కలిసిపోతే దానితో కళా నైపుణ్యం చేరిపోతే అది కలకాలం నిలిచిపోతుంది. వేమన్న కవిత్వం శ్రీశ్రీ కవిత్వంలా నా కథను గూర్చి కాలం చెప్పాల్సి ఉంది. రావిశాస్త్రి గురించి కొడవటిగంటి కుటుంబరావు ఇలా అంటారు.

'రావిశాస్త్రి ఈ దేశపు, ఈ కాలపు మేధావి వర్గం చేత బ్రహ్మరథం పట్టించుకోగల రచయిత ఆయన కథలు

చదివాక, చదవక ముందున్న స్థితిలోనే ఉండగలవాడు జడుడై ఉండాలి. ఆయనలో ప్రచారగుణం ఉన్నది. పాఠకుణ్ణి కాలర్ పట్టుకుని నిలదీసే లక్షణం ఉన్నది. శిల్పవైవిధ్యం ఉంది. నూతన ప్రయోగాలు చేసే సమర్థత ఉన్నది. వీరిది విశిష్టమైన శైలి. విమర్శలు నేనేవి చదవలేదు. నాకు విమర్శ గురించి స్పష్టమైన అభిప్రాయాలు ఏం లేవు. ఏదో కథ రాస్తాం. అది బాగుంటే జనం ఒప్పుకుంటే ఒప్పుకుంటారు. ఒప్పుకోకపోతే పోతుంది. అది నిలబడదు. ఇక్కడ ఉదాసీనత కనిపిస్తుంది. రచన నిలబడడం, నిలబడకపోవడం అనేది రచన బలం మీదనే ఆధారపడి ఉంటుందనే మాట నిజమే కాని, విమర్శ ఒక రచన నిలబడడానికి, నిలబడలేకపోవడానికి కారణాలను, సూత్రాలను వివరించడం ద్వారా సాహిత్య పురోగతికి తోడ్పడుతుందన్న విషయాన్ని గూడ గుర్తించవలసి వుంటుంది.

రచన మంచి చెడుల విచక్షణా జ్ఞానాన్ని పెంచడానికి ఉపయోగించాలన్నది అలాంటి రచనలు చేయడం రచయితల కర్తవ్యం అని చెప్పాడు. 'ఉడుకు నెత్తురు ఉన్నవాడు దుష్టశిక్షణ కోసం కత్తులైనా పట్టాలి. కత్తుల్లాంటి కలాలైనా పట్టాలి' అని రచయితలకి కర్తవ్యబోధ చేస్తాడు.

తాను ఎందుకోసం రచన చేస్తున్నాను? అనే విషయాన్ని సూటిగా, సరళంగా వివరిస్తాడు రావిశాస్త్రి తన రచనలకు సామాజిక ప్రయోజనంతో పాటు, స్వీయ సంస్కరణ అన్న ప్రయోజనం కూడా ఉంది. 'నా కోపం, తాపం నా దు:ఖం, సంతోషం నా సరదా, నా క్యూరియాసిటీ మొదలగునవి ఇతరులకు తెలియజేయడానికి నేను కథలు రాసాను అనుకుంటున్నా' అంటాడు రావిశాస్త్రి

కథకు ముగింపు విప్లవాత్మకంగానే ఉండాలా అనే ప్రశ్నకు రావిశాస్త్రి గారు,

ఒక వస్తువును ఎలా చెబితే బాగుంటుందనుకుంటే అలా చెపుతారు. వెటకారంగా చెప్పాలంటే జాలిగానో, కోపంగానో చెప్పాలంటే మరోవిధంగా పాఠకున్ని ఎలా ఆకర్షించాలి అనే విషయం గురించి మాత్రం ఆలోచించే వాడిని. మన కథను పాఠకులతో ఆకర్షింపచేయాలి. కాబట్టి ఏవిధంగా రాస్తే బావుటుంది అని నాకు తోస్తే, నా అనుభవం మీద, నాకున్న లిమిటేషన్స్ బట్టి, నాకున్న జ్ఞానం బట్టి అలా రాస్తాను. ఒకరు రాయకూడదు అన్నారు కాబట్టి ఆవిధంగా రాయడం మానను. అలాగే జీవితాన్ని ఉన్నదున్నట్లుగా సాహిత్యంలో చిత్రించడం ఎపుడు జరగదు. ఇలా రావిశాస్త్రిగారి దాదాపు 15 ఇంటర్వ్యూలను పరిశీలించి వీరి అతరంగాన్ని ఆవిష్కరింపజేసిన ప్రయత్నం ఇది. తాను చూసిన జీవితం నుండే వస్తువును తీసుకున్నాడు. న్యాయవాదిగా రావిశాస్త్రి అనుభవాలు సమజా స్వభావాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి తోడ్పడ్డాయి. సాహిత్యంలో నిజ జీవితంలో వృత్తిజీవితంలో కూడా పేద ప్రజల పక్షాన నిలబడ్డాడు. ఎందుకంటే తను పేదరికాన్ని అనుభవించాను కనుక అని చెప్తాడు.

విమర్శలు 'నేనం చదవలేదు. నాకు విమర్శల గురించి స్పష్టమైన అభిప్రాయాలేం లేవు. ఏదో కథ రాస్తాం. అది బాగుంటే బాగుంటుంది. జనం ఒప్పుకుంటే ఒప్పుకుంటారు. ఒప్పుకోకపోతే పోతుంది. అది నిలబడదు. అని ఒక ఉదాసీనత కనిపిస్తుంది. రావిశాస్త్రి గారి 'రత్తాలు - రాంబాబు' సీరియల్‌గా వస్తున్నపుడు వచ్చిన విమర్శలు ప్రతి విమర్శల మీద తన అభిప్రాయాన్ని చెప్తూ విమర్శ విడిచిపెట్టి, విమర్శకుల మీద వ్యక్తిగతంగా విసుర్లు విసరడం మంచిది కాదని అంటారు. దీన్ని బట్టి రావిశాస్త్రి గారికి విమర్శ పరిధి, విమర్శ ప్రయోజనాన్ని గురించి రావిశాస్త్రి ఒక స్పష్టమైన అభిప్రాయం ఉంది అని తెలుసుకోవచ్చు.

రచయిత :

మంచి, చెడుల విచక్షణా జ్ఞానాన్ని పెంచడానికి రచన ఉపయోగపడాలని కోరుకుంటాడు. అదే రచయితల కర్తవ్యం అవ్వాలని అంటాడు.

సమాజంలోని వ్యక్తులు మాట్లాడిన మాటలు ఏమైనా ఉన్నది ఉన్నట్లుగా రచనల్లో తీసుకున్నారా?

అంటే మా జిల్లాలో పాటక జనం తెలుగు బాగా మాట్లాడుతారు. బహుశా బాధలవల్లకావచ్చు. ఏం మాట్లాడినా పవర్‌ఫుల్‌గా ఉంటుంది. మా ఊరు అనకాపల్లి దగ్గర తుమ్మపాల అంతకుముందు దానిపేరు స్థూపాల, బౌద్ధ స్థూపాలుండేవి. చివరికి తుమ్మపాల అయ్యింది. ధాన్యం నూర్పిడిరోజుల్లో చిన్నపుడు ఓసారి మాఊరెళ్ళాను. అర్థరాత్రి అయ్యింది. జనవరి కాబట్టి బాగా చలిగా ఉంది. వెన్నెల కూడా ఉంది. మాటూరితాత అనే మా పాలికాపు ఉండేవాడు. ఇద్దరం వడిగడ్డితో చలి కాచుకుంటున్నాం. అపుడు ఆ తాత 'ఆహా ఎన్నెలా! కన్న తల్లీ పేదోడి దీపమా" అన్నాడు. ఈ మాటను కథలో ఉపయోగించుకున్నాడు. ఒక పేదరాలు ఒకసారి మా మేనమామ ఇంట్లో తన కష్టాలు చెప్పుకుంటుంది. ఆ సందర్భంలో నేను, నీకు ఈ ఊళ్లో దిక్కెవరు లేరా? అని అడిగాను. 'దిక్కెవరన్నారు బాబూ. ధరణి భూదేవి ఆపైన దేముడు. ఆ ఎనక తమరిలాంటి మారాజులు' అని పోయెటిక్‌గా అన్నది. దాన్ని కథలో ఉపయోగించుకున్నాం అంటారు.

కోర్టులో ఆర్గ్యుమెంట్ జరిగేటపుడు అవతి వాడిని గట్టిగా దబాయిస్తేగాని, మన క్లయింట్‌కి తృప్తిఉండదు. కేసు ఓడినా మాలాయరు గట్టిగా మాట్లాడాడని క్లయింట్ తృప్తిపడుతాడు. ఒకసారి ఒక ఎస్.ఐ.ని క్రాస్ ఎగ్జామిన్ చేస్తున్నా అతని రికార్డ్‌కి వ్యతిరేకంగా సాక్ష్యం చెపుతున్నాడు. అలాంటపుడు నేను గట్టిగా వాదించేందుకు ఏముంటుంది. తప్పుడు సాక్ష్యం చెప్తున్నాడని చెప్పి కూర్చున్నా. బైటికొచ్చాక మా క్లయింట్ నన్ను తగులుకుని' ఆ ఎస్.ఐ.ని అలా ఒగ్గేసేవేటి బాబూ, ఏమడగలేదే? నువ్వడగనందుకు సంద్రంలో కెరటాలు లెగుస్తాయే, అలా నా కడుపులో కోపం కుతలకుతలాడుతూ లేసింది అన్నాడు. దీన్ని కూడా ఒక చోట వాడుకున్నాను అని చెప్తాడు. బాధలు పడ్డవారు ఏం చెప్పినా పవర్‌ఫుల్‌గా చెప్తారు. వాళ్ళలోని artistic urge ఆ రూపంలో వ్యక్తమవుతుందనుకుంటా. హరిజనులు బాగా పాట పాడుతారు. బాగా డాన్సు చేస్తారు. బాధలు పడతారు గనుక వాళ్ళలో artistic urge ఎక్కువ ఉంటుంది. Powerful expression కూడా ఉంటుంది అంటారు. దీన్ని బట్టి రచయితగా రావిశాస్త్రి గారి పరిశీలనా దృష్టిని అర్థం చేసుకోవాలి. కవి సమాజాన్ని పరిశీలిస్తాడు. రచయితకున్న ప్రాపంచిక దృక్పథంగా చూడాలి. ఏ సమాజం తమను రచయితలుగా మార్చిందో ఆ సమాజం పట్ల బాధ్యతతో ఉండడం రచయితల కనీస బాధ్యత.

★★★

పల్లె బతుకుల నిలువెత్తు సంతకం కె.వి. నరేందర్ 'ఊరు' కథలు

- **తౌడూరి రవీందర్,** పరిశోధక విద్యార్థి, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్.

ఆధునిక సాహిత్యంలో "కథ" అనే సాహితీ ప్రక్రియ ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఎందరినో పఠనాసక్తుల వైపు మళ్ళించి, నేటికీ అజరామరంగా వెలుగొందుతున్నది. అవ్యక్త సమాజాన్ని, మానవ సంబంధాల్ని ఎంతో గొప్పగా చిత్రించి వాస్తవంలా మన ముందుంచుతుంది కథ. మన దృక్పథాన్ని బట్టి, మన జ్ఞాన స్థాయిని బట్టి, మన అనుభవాలను బట్టి, సామాజిక నేపథ్యం, మానవ సంబంధాల తీరు కథల్లో ప్రతిఫలిస్తుంది. అలాంటి కథా సాహిత్య ప్రక్రియకు మధ్య తరగతి మానవ సంబంధాలను, తెలంగాణ వృత్తి జీవన వైవిధ్యాన్ని అద్ది అద్భుతమైన కథలందించిన నరేందర్ గారి "ఊరు" కథల సంపుటిలోని కథలు పల్లె గుండెల వ్యథల్ని మన కళ్ళకు కట్టినట్లు చూపిస్తాయి. "మనిషి తాను ఏదేని సంఘటన వల్లనో, సందర్భంలోనో పొందిన ఆనందానుభూతులు, సంఘర్షణలు, మానసిక వైఖరులు తోటి వాళ్ళకు చెప్పుకొని ఊరట పొందుతాడు. ఇట్లా చెప్పే క్రమంలో శ్రోతల ఆసక్తిననుసరించి ఆవిర్భవించే కథన పద్ధతిలో రూపొందినదే కథ" అని ఆచార్య బన్న అయిలయ్య గారన్నట్లు, తాననుభవించిన, చూసిన తెలంగాణ పల్లె బతుకులను ఈ ఊరు కథల్లో పొందుపరిచారు కె.వి. నరేందర్ గారు.

కె.వి. నరేందర్ జగిత్యాల జిల్లా, గొల్లపల్లి మండలం, చిల్వకోడూర్ గ్రామంలో జన్మించాడు. ప్రస్తుతం జగిత్యాల ప్రాథమిక పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయునిగా పని చేస్తున్నారు. చిన్నప్పటి నుండే యండమూరి వీరేంద్రనాథ్ రచనలు, సినారె గారి రచనలు ఎక్కువగా చదువుతుండేవారు. ప్రముఖ కవి అలిశెట్టి ప్రభాకర్ ప్రభావంతో మొదట్లో కవిత్వం రాశారు. ఆ తరువాత 1989లో "ఏడడుగుల కింద" అనే కథతో నరేందర్ గారు తెలుగు కథా సాహిత్యంలోకి అడుగుపెట్టారు. ఇప్పటి వరకు 150కి పైగా కథలు ఆయన కలం నుండి ప్రాణం పోసుకున్నాయి. మనో గీతం, యుద్ధం, అమ్మ, బురదలో జాబిల్లి, కాలుతున్న పూలతోట, నాతి చరామి, ఊరు, సిటీ, విభిన్న, పోరు, చీపురు, నాన్న, కథమానం భవతి అనేవి వీరి కథా సంపుటాలు. బేబీ ఓ బేబీ, శిథిల స్వర్గం, నల్ల సముద్రం, అత్తారింటికి దారేది అనే నవలలు రాశారు. నేను నాయకురాలు నాగమ్మను, నేను రుద్రవీణని, జగిత్యాలని.... అనే దీర్ఘ కవితలు, తెలంగాణ గడీలు అనే చారిత్రక పరిశోధన గ్రంథం వీరు రచించారు.

కె.వి. నరేందర్ తన కథలన్నింటిని ఏకాంశ కథలుగా సంపుటీకరించారు. అతను మొదట్లో పలు టీ.వీ. కార్యక్రమాలకు, ధారా వాహికలకు, స్క్రిప్టు రైటర్‌గా పని చేయడం వలన వారి కథలన్నీ విజువలైజ్డ్‌గా ఆ దృశ్యం మన కళ్ళ ముందు కదలాడుతున్నట్లుగా ఉంటాయి. వీరి నాటక రచనకు గాను నంది బహుమతి పొందడం జరిగింది. 2016లో ముఖ్యమంత్రి గారి చేతుల మీదుగా ఉత్తమ కథా రచయిత పురస్కారాన్ని అందుకున్నారు.

"జీవిత సత్యాల్ని పిండకుండానే జీవన ఫలాన్ని పాఠకుల చేతుల్లో పెట్టడం కథకులు చేస్తుంటారు. అపుడది జీవితంలాగే కనపడుతుంది. పిండ గలిగే వారికి అందులో జీవిత సత్యాలు కనపడుతుంటాయి" అని తన కథలబడిలో బి.ఎస్. రాములు గారన్నట్లు నరేందర్ గారు రాసిన కథలన్నీ మన చుట్టూ, మనలోనే జరిగినట్లు అనిపిస్తాయి. ఈ ఊరు కథల్ని చదివాక ఊరు అనేది ఒక మౌనవికల స్వప్నమై మన ముందు ఉంటుంది. ముఖ్యంగా యంత్రాలు సమాజ పరిస్థితిని నిర్ణయిస్తున్న తీరుని, ఆ తీరులో పల్లె తనాన్ని పోగొట్టుకొని ఊరు ఉనికినే కోల్పోతున్న దృశ్యాలు ఈ కథల్లో గుండెని తడి చేస్తాయి.

ఊరు కథా పంపుటి 2005లో ప్రచురింపబడింది. ఇందులో మొత్తం 14 కథలున్నాయి. ఈ కథల ఇతి వృత్తాలను పరిశీలిస్తే మొదటి కథ "బర్రె" లో తరతరాలుగా మానవజాతికి, ముఖ్యంగా గ్రామీణ భారతంలో సమృద్ధిగా పాడిని కురిపిస్తూ పాల ఉత్పత్తిలో ఈ దేశం అగ్రగామిగా ఉండడంలో అద్వితీయమైన పాత్ర పోషిస్తున్న గేదెల మనోవేదనను, వ్యధను చిత్రీకరించారు రచయిత. తమ గేదె జాతితో పాలు, పెరుగు వంటి ఉత్పత్తులను పొందుతూ, లాభాలను ఆర్జిస్తూ, ఆరోగ్యాన్ని పొందుతున్న మనిషి, ఆవును పరమ పవిత్రంగా భావించడాన్ని, దైవంగా కొలవడాన్ని జీర్ణించుకోలేక పోతుంది ఆ ఇంటి గేదె. ఆవును పూజించడం కాదు, తమను ఈ దేశపు జాతీయ జంతువుగా ప్రకటించాలని గేదెలన్నీ తీర్మానించుకోవడం, వాటి ఆత్మగౌరవ పోరాటాన్ని తెలియజేస్తుంది. గృహ ప్రవేశానికి ఆవును గౌరవంగా తీసుకెళ్తూ, ఆ ఇంటి బర్రె ముసలిదైందని "అల్‌కబీర్"కి కోతకు పంపడంతో ఈ కథ ముగిసినా, పాఠకుడి మనసును బాధతో మెలిపెడుతుంది.

"ఉసుళ్ళు" కథలో ఊర్లోని కులవృత్తులవారైన అంటు, ముట్టు పని చేసే చాకలి, మంగళి వాళ్ళ పట్ల దొరల, దొరసానుల వివక్షా పూరిత ప్రవర్తన కళ్ళకు కట్టినట్లు కనబడుతుంది. పద్నాలుగేళ్ళ రాజవ్వ, తన తల్లి లింగవ్వతో కలిసి దొరసాని ఇంటికి బట్టల మోపు తీసుకెళ్ళడం జరుగుతుంది. అక్కడ ఉన్న మంగళి అంజవ్వ, లింగవ్వలను దొరసాని చాలా దారుణ పదజాలంతో అవమానకరంగా మాట్లాడుతుంది. ఇది వింటున్న రాజవ్వ సహించలేక పోతుంది. అట్లాగే దొరసాని తమకు "ఉసుళ్లు" అనే పురుగులను పెట్టి తినండి అనడాన్ని కూడా రాజవ్వ భరించలేకపోతుంది. "ఉసుల్లకు ఇనుపరెక్కలు రావాలె, పెత్త రీగలకు రెక్కలూసిపోవాలె" అని అనుకుంటంది. ఒక అయిదేండ్ల తర్వాత కాలం తిరగబడుతుంది. అన్నల భయానికి పల్లె నిడిసి, పట్నం బోయిన దొరలు, దొరసానులు, డ్రైక్లీనింగ్ షాపులు, బ్యూటీ పార్లర్‌లు పెట్టుకుంటారు. చాకలి రాజవ్వ, మంగలి అంజవ్వ కోడలు వారి షాపులకెళ్ళి దొరసానులతో సేవలు పొందుతారు. రాజవ్వ విజయగర్వంతో పొంగిపోతుంది.

'ముంపు' కథ ద్వారా ఆధునికాభివృద్ధి ద్వారా శిథిలమై పోతున్న పల్లెలను, ధ్వంసమవుతున్న పల్లె జీవనాన్ని రచయిత మన ముందుంచాడు. అచ్యుతరావు దొర ఊరొదలి, పట్నం వెళ్తానని ఊరి వాళ్ళందరికి చెబుతాడు. తనకున్న నూట ఇరవై ఎకరాలను చాలా తక్కువ ధరకే ఊరి వాళ్ళకు అమ్మితే, దొరకు తమపై గల ప్రేమకు మురిసిపోతారు. కాని దొర ఊరు విడిచిన వారం రోజులకే వరద కాలువలో మునగనున్న ఏడు గ్రామాల్లో తమ ఊరు కూడా ఉందని తెలిసి, గుండెలు బాదుకుంటారు. నగలు, పశువులు అమ్మి దొర దగ్గర భూమి కొంటే, వాడు నమ్మించి మోసం చేశాడని లబోదిబోమంటారు. ఊరి జీవనం కళ దప్పుతుంది. రావలసిన పెళ్ళి సంబంధాలు రద్ధయిపోతాయి. అప్పుల బాధ తాళలేక రాయమల్లు ఆత్మహత్య చేసకొంటాడు. ఇల్లరికం వచ్చిన రుక్కవ్వ భర్త విడాకులు తీసుకుంటాడు. ఇల్లు కూలి నర్సయ్య తండ్రి చనిపోతాడు. కొంతమంది యువకులు ఊర్లో ఉండలేక వలసెల్లి పోతారు. చివరకు కొంత మంది పట్నం దగ్గర ఇంటి స్థలాలు కొంటారు. ఆ స్థలం తమ ఊరి డబ్బుల తోటి దొరే కొని, ప్లాట్లు పెట్టి, కోట్లు సంపాదించాడని తెలిసి అమాయకపు జనం కుమిలిపోతారు.

"మట్టి మనసు" కథలో యంత్రాలు వచ్చి పల్లె శ్రమ జీవన సౌందర్యాన్ని, కూలీల బతుకును ఎలా దుర్భరం చేశాయో తెలుస్తుంది. తరతరాలుగా వచ్చిన వ్యవసాయాన్ని నమ్ముకుని, పల్లెలోని సబ్బండ వర్ణాల సహాయంతో పంట తీసిన వెంకటయ్య తన పెద్ద కొడుకు తెచ్చిన వరికోత మిషన్‌ను చూసి, రాకాసి బల్లి అని భయపడిపోతాడు. చిన్న కొడుకు తెచ్చిన నాటు వేసే మిషన్‌ను చూసి చాలా బాధపడతాడు. ఆ యంత్రాల వల్ల తన పొలంపై ఆధారపడి బతికే నాటు వేసే, కోత కోసే కూలీల బతుకులు ఎలా గడిసేది అని దిగులు చెందుతాడు.

ఇక కొడుకులతో ఉండలేక, కూతురు దగ్గరకు వెళ్ళి ఉందామంటే, అక్కడ టి.వి. అనే మరో పరికరం, మనుషుల మధ్య బంధాలను తెంచి వేయడం చూడలేక పోతాడు. ఒక నాడు రాత్రి తన ఇంటి ముందు అన్నం అడుక్కోవడానికి వచ్చిన నీరటి మైసమ్మ కొడుకును చూసి కన్నీరు కారుస్తాడు. తన కంచంలోని అన్నం కలిపి వాడికి తినబెడతాడు.

"పిండం" కథలో తెలంగాణ పల్లెల్లో విప్లవోద్యమంలో పనిచేసి, ఎన్‌కౌంటర్‌లో చనిపోయిన అమరుల పిల్లల జీవనం ఎలా దిక్కులేనిదయిందో మన కళ్ళముందుం చాడు రచయిత. తొమ్మిదేళ్ళ సాగర్ తన, తల్లిదండ్రు లకు పిండం పెట్టడం కోసం ఎంతలా ఆరాటపడతాడో అనేది మన మనసును కదలిస్తుంది. చివరకు వారి స్మారకార్థం కట్టిన స్థూపం ఆవిష్కరణ రోజు ఆ స్థూపాన్ని చూసి, తన తల్లిదండ్రుల గొప్పతనాన్ని తెలుసుకొని సాగర్ మురిసిపోతాడు.

"బండలు" కథలో శిల్పాలు చెక్కే వీరాచారి బతుకు గ్రానైట్ తవ్వకాలు, క్రషర్‌ల వల్ల ఎలా విషాదాంత మయిందో కనబడుతుంది. కొన్ని వందల గుడులకు, వేల దేవతామూర్తుల శిల్పాలు చెక్కిన వీరాచారికి ఎటువంటి గిరాకీ లేక పస్తులుండే పరిస్థితి వస్తుంది. చాలా రోజుల తర్వాత రాముడి విగ్రహం కొరకు వచ్చిన గిరాకీతో సంతోషపడతాడు. కాని ఏండ్లపాటు తనకు జీవనోపాధి ఇచ్చిన గుట్టకు వెళ్ళి చూడగా, గ్రానైట్ కోసం ఆ గుట్టను తవ్వడాన్ని చూసి ఇక తనకు జీవితం లేదని బావిలో దూకి ఆత్మహత్య చేసుకుంటాడు.

"సందెన" కథ ద్వారా గ్రామాల్లో అగ్రవర్ణాల కుల వివక్షకు, దళితులు ఎలా బలయ్యారు? దానికి ప్రతీకారంగా లచ్చవ్వ అనే దళిత స్త్రీ ఎలా తన చతురతను ప్రదర్శించిదనేది మనకందించారు నరేందర్ గారు. రిజర్వేషన్‌లో తనకు వచ్చిన అవకాశంతో ఆ ఊరికి సర్పంచయిన లచ్చవ్వను, అగ్రవర్ణాల వారు వివిధ రకాలుగా సూటి పోటి మాటలతో ఇబ్బంది పెడతారు. దీంతో చాలా నిరాశకు లోనయ్యిన లచ్చవ్వ, తన మామ రాయమల్లు సలహాలను పాటిస్తుంది. శంకర్ రెడ్డి, గంగవ్వల విడాకుల పంచాయితీని అందుకు ఆయుధంగా వాడుకుంటుంది. గంగవ్వతో అక్రమ సంబంధం ఉన్న మాదిగ వెంకటేషును గంగావ్వకు దూరంగా ఉండేలా చేస్తుంది. ఆ దూరం భరించలేని గంగవ్వ వెంకటేషు కొరకు, అతన్ని పెళ్ళి చేసుకొని దళిత వాడకు కోడలుగా వెళ్తుంది. ఇలా అగ్రవర్ణాల అహం మీద తెలివిగా దెబ్బకొడుతుంది లచ్చవ్వ.

"దొర మల్లా వచ్చిండు" అనే కథలో అమాయక ప్రజలను వెట్టి చాకిరీతో హింసించిన దొరలు, రాజకీయ నాయకుల రూపంలో మళ్ళీ ఊళ్ళలోకి వచ్చి ఎలా వారిని మోసం చేస్తున్నారో వివరించారు. ఊర్లో నక్సలైట్ల భయానికి పట్నం పారిపోయిన పరమేశ్వర్రావ్ దొర, పదిహేడేళ్ల తర్వాత ఊరికొస్తే అందరూ దొర మారి పోయాడని నమ్ముతారు. దొర తన గడీని, స్థలాన్ని ఊరికి ఉచితంగా ఇస్తే పొంగిపోతారు. కాని మొగిలయ్యకు అనుమాన మేస్తుంది. దొర పిలిస్తే పట్నం వెళ్ళిన మొగిలయ్యకు, దొర త్వరలో వచ్చే ఎమ్మెల్యే ఎన్నికల్లో తాను పోటీ చేస్తానని, అందరినీ ఒప్పించాలని, గెలిపించాలని అన్నప్పుడు దొర మారలేదు, రూపం మాత్రమే మారిందని, అతను పెట్టించిన కంటి అద్దాలను నేలకేసి పగుల గొడతాడు. 'పాకి' కథలో మరుగుదొడ్లు కడిగే మ్యాతరి వాళ్ళ బతుకుల గురించి వివరించాడు రచయిత.మ్యాతరి లింగని కొడుకు రమేషుకు ఆ వృత్తంటే అసహ్యం లింగనికేమో అదే జీవనాధారం. తన కొడుకు కోసం కొన్నాళ్ళు ఆ వృత్తి మానుకున్నా, చివరికి జీవనం కోసం ఒక రోజు ఒక మరుగుదొడ్డి ఎత్తి పోయడానికి వెళతాడు. కాని అక్కడ సెప్టిక్ ట్యాంక్ క్లీనర్‌ని చూసి హతాశు డవుతాడు. కొడుకు మాత్రం ఆ వృత్తి దూరమయి నందుకు సంబరపడతాడు.

"నెమలి కన్నుపై నెత్తుటి చుక్కలు" కథ పల్లెటూర్లలో ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో విద్యాకమిటీ ఎన్నికలు, పసిపిల్లల జీవితాల్లో ఎటువంటి విద్వేషాల్ని రెచ్చగొడుతాయో, పసి

మనుసులపై ఎటువంటి ముద్రను వేస్తాయో తెలుపుతుంది. వికాస్ వాళ్ళ నాన్న సదాశివ్, జలంధర్ నాన్న శంకరయ్య విద్యా కమిటీ చైర్మెన్ పదవి కోసం పోటీ చేస్తారు. ఆ ఎన్నికల్లో గెలిచిన శంకరయ్య టీచర్లపై పెత్తనం చెలాయిస్తాడు. చివరకు జలంధర్ కూడా చాలా గర్వం పెంచుకుంటాడు. సదాశివ్ వికాస్‌ని బడి మాన్పిస్తాడు. టీచర్లు ఒప్పించడంతో మళ్ళీ వికాస్‌ని పంపిస్తాడు. కొద్ది రోజులకు బడికి కొత్తగా ఒక కుర్రాడు వస్తాడు. వాళ్ళ ఊరిలో జరిగిన విద్యా కమిటీ ఎన్నికల్లో గొడవ జరిగి తన తండ్రిని చంపేశారు అని అతడు చెప్పడంతో పిల్లందరూ కన్నీళ్లు పెట్టుకుంటారు.

"వాన" కథలో యంత్రాలు, మూఢ నమ్మకాలు ఒడ్డొరోల్ల కడుపులు కొట్టిన ఉదంతం కనిపిస్తుంది. ఊర్లల్లో బావులు తవ్వి తమ కుటుంబాలను పోషించుకునే ఒడ్డెర కుటుంబాల పెద్ద మనిషి వెంకటస్వామి, అతనితో బావులు తవ్వించుకొని, డబ్బులు ఎగ్గొట్టాలన్న దుర్బుద్ధి గల కొందరు ఆసాములు ఒడ్డెరోల్లు భూమిలో ఉప్పు పోసి, గడ్డపార పాతి పెట్టడం వలననే ఊళ్లో వర్షాలు పడడం లేదని, వాళ్ళను ఊరి నుండి వెళ్ళగొట్టాలని పంచాయితీ పెట్టిస్తారు. పంచాయితీ సర్పంచ్‌తో సహా కొందరు తమ స్వార్థం కోసం వెంకటస్వామి ఎంత బతిమిలాడినా, ఏడ్చినా వినకుండా ఊర్లో నుండి వెళ్ళగొడతారు. వారు ఊరు దాటుతుండగానే వర్షం పడుతుంది. దేవుడు కూడా తమ జాతిని పగబట్టాడని బాధపడినా, వానలు పడి ఊరుబాగుండాలి అనుకుంటాడు. వెంకటస్వామి. మట్టి దీపాలు కథలో ఏడాది కాలం పాటు రెక్కలు, ముక్కలు చేసుకొని పంట పండించిన రైతులకు, చివరకు గిట్టుబాటు ధరలేక ఎలా ఆత్మహత్యలు చేసుకుంటున్నారో ఈకథలో వివరిస్తారు రచయిత. మిర్చి పంటను అమ్మడానికి నాగపూర్ మార్కెట్‌కి వెళ్ళిన కాంతయ్య, రాములుకు అక్కడి దళారుల మోసాలకు, శీతల గిడ్డంగుల దోపిడీకి, ప్రభుత్వ నిర్లక్ష్యానికి చివరికి దారి ఖర్చులు కూడా రాని దుస్థితిని చాలా హృద్యంగా అందించారు రచయిత.

బాకీ కథలో పందులను పెంచుకొని జీవనం సాగించే ఎఱుకల వాళ్ళ జీవన విధానాన్ని, వారి అమాయకపు బతుకుల్లోని అరమరికలు లేని సంస్కారాన్ని మనకు సాక్షాత్కరింజేశారు రచయిత. తన పొదుపుతో, డబ్బును వడ్డీలకిచ్చి, సకాలంలో వడ్డీలు వసూలు చేసుకుంటాడు ఎరుకలి బక్కోడు. ఎవరైనా సమయానికి ఇవ్వకుండా, డబ్బులు ఎగ్గొడితే వారిని బూతులతో, వికృత చేష్టలతో అవమానిస్తాడు. కాని చాలా మంచి వ్యక్తి. రామయ్య సారు ఇచ్చిన అరవై వేల విషయంలో మాత్రం అతను అలా చేయడు. కాని ఊర్లో వాళ్ళందరు రామయ్య సారుకు, ఎరుకలి బక్కోడు సమయానికి డబ్బులు కట్టకపోతే సృష్టించే భీభత్సాన్ని చెప్పి భయపెడుతుంటారు. ఎన్నాళ్ళయినా బక్కోడు డబ్బులకు రామయ్య సారు ఇంటికి వెళ్లడు. రామయ్య సారే డబ్బులు అందినాక వెళ్ళి, బక్కోని చేతిలో పెడతాడు. కృతజ్ఞతగా వానికి చేతులు జోడిస్తే, బక్కోడు రామయ్య సారు పాదాలపై పడి, కన్నీళ్ళు కారుస్తాడు.

పాలమ్మ కథ ప్రపంచీకరణకు, పరాయీకరణకు వ్యతిరేకంగా గ్రామాల్లోని ప్రజలు ఎలా ఎదురు తిరుగుతారో తెలియజేస్తుంది. ఊరి నుండి కిలోమీటర్ల దూరం నడిసి ఇంటింటికీ పాలు పోసే వృద్ధురాలు లస్మవ్వ తన మనసు వలె పాలను కూడా కల్తీ లేకుండా అమ్ముతుంది. తన గేదెలను, సొంత కుటుంబ సభ్యుల్లా సాకుతుంది. ఒకనాడు కిష్టారెడ్డి తెచ్చిన ముర్రా జాతి గేదెలను, పాలు పిండే మిషనును చూసి నివ్వెరపోతుంది. అదే ఆలోచనలతో పరధ్యానంగా నడుస్తూ, కాలుజారి పడితే కాలు విరిగి మంచం పడుతుంది. ఆర్నెల్లు మంచానికే పరిమితమయినా, తన ఆలోచనంతా తన గేదె మేత, దూడ ఆరోగ్యం, పాలస్వచ్ఛతపైనే ఉంటుంది. చివరికి తాను కన్ను మూసే రోజు, కోడలు నోట్లో పాలు పోస్తే, అవి తమ గేదెవి కావని గ్రహిస్తుంది. ఆపాలను ఉమ్మేసి కన్నుమూస్తుంది.

పై కథలను పరిశీలించినపుడు తెలంగాణ పల్లెలు శిథిలమవుతున్న తీరును, గ్రామాల్లో మారుతున్న మానవ సంబంధాలను, గ్రామీణ జీవితాల్లో వచ్చిన పరిణామాలను, సామాజిక సంబంధాలు తలకిందులవుతున్న వైనాలను, మానవ దోపిడీ రూపాలను ఈ కథలు ప్రతిబింబించాయని అర్థమవుతుంది. ఈ కథలు చదువు తుంటే తెలంగాణ పల్లెల్లోని వివిధ కోణాలు తెలుస్తాయి. కంటికి కనిపించే దృశ్యాల వెనుక గల అంతరార్థాలు అవగతమవుతాయి. బర్రె కథలో సామాజిక విలువల పట్ల, సంపద సృష్టికి ఉపయోగపడుతున్న శ్రామిక విలువలకు కాకుండా ఇతరులకు గౌరవం దక్కడం కనిపిస్తుంది. ఉసుల్లు కథ సమాజంలో విలువలు తారుమారై కింద కులాల వాళ్ళు గౌరవస్థానం లోకి రావడాన్ని చూస్తాం. పిండం, దొర మల్లా వచ్చిండు, ముంపు కథల ద్వారా దోపిడీ రూపాలు రంగు మార్చుకొని కొత్త రూపంలో ప్రత్యక్షం కావడం చూస్తాము. యాంత్రీకరణ వలన గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో జరిగే మార్పులు, ఆ మార్పులను ముందు తరం వారు వ్యతిరేకించటం, వర్తమాన తరం ఆహ్వానించటం మట్టి మనసు, బండలు, పాలమ్మ కథలో కనిపిస్తుంది.

ఈ రకంగా నరేందర్ కథలు తెలంగాణ గ్రామీణ వ్యవస్థలో చోటు చేసుకుంటున్న సామాజిక మార్పులకు, తిరుగబడుతున్న విలువలకు అద్దం పడుతున్నాయి. తెలంగాణ భాషను, నానుడులను, సంభాషణా విధానాన్ని ఆయన కథలు సుస్పష్టంగా ప్రతిబింబిస్తున్నాయి. తెలంగాణ గ్రామీణ వ్యవస్థలో కుల హెచ్చుతగ్గుల ఆచరణకు మించిన పరస్పర మానవ సంబంధాల సంస్కృతి ఉంది. దీన్ని అత్యంత సమర్ధవంతంగా, అతి సహజంగా అందించిన కథలు ఇవి. సామాజిక, వ్యక్తిగత సంఘర్షణలను రూపు కట్టిన కథలే ఈ ఊరు కథలు.

ఆధార గ్రంథాలు :

1) 'ఊరు' కథల సంపుటి - కె.వి. నరేందర్

2) తెలంగాణ సాహిత్య పీఠికలు - ఆచార్య బన్న అయిలయ్య

3) కథల బడి - బి.ఎస్. రాములు.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

"శత్రువుతో ప్రయాణం" కవిత్వం - వస్తుస్వభావ చిత్రణ

- **తుళ్ళూరు రవి,** పరిశోధక విద్యార్థి, హైదరాబాదు విశ్వవిద్యాలయం.

ఆధునిక తెలుగు కవుల్లో ఆచార్య మాడభూషి సంపత్ కుమార్ కవి, సంపాదకులు, పరిశోధకులు, విమర్శకులు, అనువాదకులుగా సాహిత్యలోకంలో ప్రసిద్ధిచెందారు. 1959లో సెప్టెంబర్ 17వ తేదీన శ్రీనివాసాచార్యులు, పట్టమ్మ దంపతులకు చిత్తూరు జిల్లా దేవళంపేట, కమ్మపల్లె గ్రామంలో జన్మించారు. సమాజంలో ప్రతి విషయాన్ని పసిగట్టే మనసున్న వ్యక్తి. దేశ, ఆర్థిక, రాజకీయ సామాజిక అంశాలతో మెండుగా కవితలు అల్లిన కవి. నేటి కాలంలో సమాజంలో జరుగుతున్న అన్యాయాల, పేదల కష్టాల, స్త్రీల, దోపిడీలను రచనల్లో అక్షరం రూపం కల్పిస్తూ అనేక రచనలు చేశారు.

సాహిత్యంలో సామాన్య ప్రజల జీవిత సంఘటనలను కవితా వస్తువులుగా చేసుకోవడం వలన కావ్యనికి గౌరవం లభిస్తుంది. అందుకే ఇంకొక అడుగు ముందుకువేసి వచన కవితా మార్గంలో సామాన్య ప్రజలమధ్యలో నిలబడి ఆయా కవితల్లో మానవతావాదం, ప్రగతికాంక్ష, అనుభూతి, ఆశావాదం మొదలైన ఎన్నోరూపాల్లో మాడభూషి సంపత్ కుమార్ గారు రాసిన "శత్రువుతో ప్రయాణం" రచనలో కవితావస్తువు.

తెలుగు సాహిత్యంలో కవులగురించి వారి చాటిన వెలుగు గురించి "తెలుగు వెలుగులు" కవిత్వంలో మబ్బు చాటునున్న తెలుగుకు మల్లెవాసనలు జోడించి తెలుగు సాహితీ తేనెలొలికించాడు నన్నయ, దేశికవితకు ద్విపదలోన తెలుగు భాషకు వెలుగు చూపినవాడు పాల్కురికి సోమన, ఇంపు సొంపైన తెలుగు భారత, రామాయణాలకు తేట తెలుగుకు వెలుగులు తెచ్చిన వాడు తిక్కన, తెలుగు కంచుగంటను మోగించి తెలుగు వారి వీరచరితకు కనాకాభిషేకం చేయించాడు శ్రీనాథ కవిసార్వభౌముడు. మందార మకరందంలో ముంచెత్తి తెలుగు పలుకులకు మాధుర్యం తెచ్చాడు పోతన. ఆంధ్రభోజునికి అప్పుడుజిగిబిగితో రమణీయ కవితల్లిలన వాడు ఆంధ్రకవితాతామహుడల్లసాని. దేశభాషలందు తెలుగు లెస్సని చాటిన కవిచక్రవర్తి కృష్ణరాయలు. కుళ్ళిన సంఘాన్ని కూలదోసి విశ్వదాభిరామడై, కవితా సేద్యంలో మల్లెలు పూయించిన కవయత్రి మొల్ల అంటూ మన ప్రాచీన కవులు చేసిన సేవను గుర్తుచేశారు.

ఆధునిక సాహిత్య చరిత్రకు సంఘసంస్కరణే సాహిత్య లక్ష్యమని చాటినాడు కందుకూరి వీరేశలింగం అనేక ప్రక్రియలకు శ్రీకారం చుట్టాడు. తెలుగు తల్లి మెడలో ముత్యాల సరాలు తొడిగి అడుగుజాడగా నిలిచాడు గురజాడ. దేశభక్తిని రంగరించి పోసాడు రాయప్రోలు భావకవితా పితామహుడై, పున్నమి వెన్నెల కాంతులు చల్లాడు తేనె లొలికించు తెలుగు పాటకు కృష్ణశాస్త్రి పేరుగా నిలిచాడు. కార్మికలోకపు కళ్యాణానికి కలం పట్టిన యోధుడు శ్రీశ్రీ. జ్ఞానపీఠమెక్కి తెలుగుకు వెలుగు నింపి విశ్వనాథ. జాషువా ఖండ కావ్యాలతో అఖండ కీర్తి పొందాడు తెలుగు సౌరభాలు విరజిమ్మారు విశ్వమంతా ఆధునిక కవులెందరో అద్భుతమైన సాహిత్య ప్రక్రియా ధోరణులతో అందాన్ని చేకూర్చారని వారి ప్రత్యేకతను చాటుకున్నారు.

తరతరాల నుండి స్త్రీవాదం జీవితాలను ప్రభావితం చేస్తున్న సామాజిక, ఆర్థిక, అసమానతలు పురుషాధిక్య సమాజంలో స్త్రీలు తమ అస్తిత్వం కోసం చేసే పోరాటంలో "ఆమె" కవిత్వం సంపుటంలో "అతగాడికి కావాలసింది ఒక మరమనిషి

సంపాదించడానికి
వండిపెట్టడానికి
కోరిక తీర్చడానికి

పెళ్లిరోజున ఎ.టి.ఎం. లాంటి
పెళ్ళాం దొరికిందని మురిసిపోయాడు
తాను దొరికి పోతున్నానని ఆమె మరచిపోయింది
బానిస దొరికిందని అతడు ఆనందించాడు
రెక్కలు విప్పిన చేతనకు"

కనీసం ప్రశ్నించే హక్కుకూడా లేదు. స్త్రీ, పురుష సంబంధాలు, బాధ్యతలు, స్త్రీలశ్రమ, ఆర్థిక అస్వతంత్రత లను, స్త్రీల శారీరక, మానసిక అవసరాలను, స్త్రీ మనోభావాన్ని వ్యక్తం చేశారు.

బిడ్డకు పురుడుపోయడమే కాకుండా అడ్డల్లో బిడ్డను గడ్డం వచ్చే వరకు పెంచి, జీవితంలో తమ పాత్రను నిలబెట్టుకుంటూ పిల్లల జీవితం నిలబెట్టే వరకు కొవ్వొత్తి లాగా కరుగుతూ ఉన్నా తల్లిచిత్రాన్ని చూస్తూ "పిల్లల్ని పెద్ద చేయాలి

తాను మరణించడానికి సిద్ధపడి
బిడ్డకు జీవాన్ని పోస్తుంది
బిడ్డలకోసమే జీవితాన్ని దారపోస్తుంది
బిడ్డ కాల్లో ముల్లు గుచ్చుకొంటే
తన గుండెల్లో గునపం దిగినట్టే
మాంసపు ముద్దను మనిషిగా మారుస్తుంది
గుండెలమీద తన్నినా
గుండెకు హత్తుకుంటుంది" సమాజంలో తల్లికి జరుగుతున్నా అన్యాయాలను చూపుతూ తల్లిని యంత్రంగా చూడవద్దు మనిషి మనిషిగా మానత్వంతో చూడండి అని మొరపెట్టుకుంటూ ఎక్సరే తీసినట్టుగా చూపించారు.

సమాజంలో ప్రతిమనిషి గురజాడ చెప్పిన "దేశమంటే మట్టికాదోయ్, దేశమంటే మనుషులోయ్" అన్న మాటను గుర్తు చేసుకుంటే మంచిదని "విరుగుడు" ఖండికలో స్వార్థం విరిగిపోవాలని

"చేతులు కలిపి సాధించలేంది
కత్తులు దూసి గెలవగలమా?
ఆత్మావలోకనంలో
అంతా స్వచ్ఛమే
అత్మాశ్రయంలో
అంతా స్వార్థమే
రాజకీయపు చెలగాటంలో
చెదపురుగులే ముందుండి
జైకొడతాయి" రాజకీయ నాయకులు దేశాన్ని ఏవిధంగా స్వార్థంతో అమాయక ప్రజలను మోసం చేస్తున్నా తీరును చెదపురుగుల్తో పోల్చారు.

సామాన్య ప్రజానీకాన్ని అణచివేసే పాలిత వర్గాల పట్ల కోపాన్ని ప్రదర్శిస్తూ, సమాజంలో ఆకలి, దరిద్రం, కరువు కష్టాలకు కారణమైన వారిని పోరాటానికి సన్నద్ధులను చేస్తూ "విరోధి" ఖండికలో

"మానవ సంబంధాలకి
సెల్లు చీటి రాసి
ద్రవ్యోల్బణంలో
తలదాచుకున్నజి
మధ్యతరగతిజి
ఆకలి
కొలమానంగా
ధరలు చంద్రయానం" కృష్ణశాస్త్రి నాకు ఉగాదులు లేవు, ఉషస్సులు లేవు అని చెప్పుకున్నట్టు తన కవిత్వంలో ఇలా సర్వధారి నడిస్తే ఈ ఉగాది నాకు విరోధి అని సమాజంలోని అసమానతలను అసహనంతో వ్యక్తం చేశారు.

వర్గ సంఘర్షణలు వస్తువుగా చేసుకొని రచించిన కవితా "పని" సమాజంలో ఆర్థిక అసమానతలు సంపత్ కుమార్ గారిని ఆలోచింపజేశాయి. పేదలను సమాజంలో రకరకాల చట్టాల పేరుతో వీరి శ్రమను దోచుకుంటూ కూడా వీరిపై ఉన్నత వర్గం జరిపే అన్యాయాలు, అక్రమాలను

"ముప్పూటలా అందరు బువ్వతింటారు
నేను పొద్దుటినుంచి రాత్రిదాకా పనినే తింటాను

అందరూ జీవితంకోసం పనిచేస్తాడు
నేను పనికోసం పనిచేస్తా
నేను పనిచెయ్యకపోతే పనే ఉండదు'' ఏచరిత్రలో చూసిన కష్టపడే వాడొకడైతే, ఫలితం అనుభవించే వాడొకడు, కానీ నేను పనిచెయ్యకపోతే పనే ఉండదని కవి వారి బాధను తెలిపారు.

భారతంలో కర్ణుడు, ఏకలవ్యుడు దగ్గర నుండి ఈనాటి వరకు సమాజాన్ని పట్టి పీడిస్తున్నా కులవ్యవస్థను నిర్మూలించాలనే తపనతో ''కులనిర్మూలన'' అనే కవితలో తన కలంతో గళం విప్పి పారదోలాలనే దృష్టితో

''ప్రతి ఒక్కడికీ
నరాలు వాడి కులంవైపు లాగుతూ ఉంటాయి
చెయ్యి తనకు తానుగా వెళ్ళి
అక్కడే ముద్రవేస్తుంది
కూడికలు, తీసివేతలు
కులంవైపునుంచే మొదలవుతాయి'' కులం అనే ఇంటిలోనే పుడుతుంది ముసలం అంటారు కవి.

ప్రపంచంలో మనకొక గుర్తింపు కావాలంటే మనకొక జెండా దానికి కొన్ని గుర్తులు, కొన్ని రంగులుతో ఉన్నా ఆ జెండాని చూస్తే దేశభక్తి గుండెల్లో నిండుతుంది అనే భావంతో ''జెండా'' అనే ఖండికలో

''జెండా
మీటరు గుడ్డ కాదు
లక్షలమంది
ప్రాణత్యాగం చేసి కన్నబిడ్డ!'' అది చూడడానికి గుడ్డ కాదు ఎందరో మహానుభావులు త్యాగానికి ప్రతిఫలం.

ప్రజల డబ్బును తమ తిత్తుల్లో నింపుకొనే రాజకీయ నాయకుల స్వార్థంతో అమాయక ప్రజలు అజ్ఞానాన్ని ఆసరాగా చేసుకుంటూ పదవుల్ని కాపాడుకునే నాయకుల నుండి దేశానికి విముక్తి కావాలనే ధోరణిలో ''ప్రభుత్వం, పాట్లు'' కవితాలో

''చుక్క కోసం
పక్కవాటాలోజి
పడతుల ఇక్కట్లు
ప్రజలారాజి
పదండి పాట్లు!'' వసంత రావడం మరిచిపోయిన రాజకీయ నాయకులు ప్రతి ఐదేళ్ళకి వచ్చి ఓట్లు అడుగు తారు, కానీ ప్రజల ఆశలను కాగితాలకే పరిమితం చేస్తారు. ఒక్క నీటిబొట్టు కూడా దొరకదు ఇకనైనా మేల్కొండనీ ఓటర్లను హెచ్చరించాడు.

కవితల్లో ఆత్మాశ్రయంగా అనుభూతి ప్రధానంగా అని పించినప్పటికీ వాటిల్లో అంతర్లీనంగా ఉండడం ప్రత్యేకంగా కన్పిస్తుంది. అతనే కాక దేశ సామాజిక, సంస్కృతిక రాజకీయ రంగాలను తమతమ ప్రతిభా పాటవాలతో, విశిష్టమైన అంశాలతో ప్రభావితం చేసిన మహనీయుల వ్యక్తిత్వాల ఆదర్శాలపట్ల గౌరవాన్ని పాఠకుల హృదయాల్లోకి ప్రవహింపజేస్తారనడానికి నిదర్శనం ''కవి'' కవిత. తెలుగు సాహిత్యంలో నిద్ర పోతున్నా సమాజాన్నీ ఒక్క చరుపుచరిచి అదుగో మరోప్రపంచం అంటూ పరిగెత్తించిన కవిని తలుస్తూ

''నేను కవి సామ్రాట్టుని
ఈ కవికులం నాది
దీన్ని కకావికలం చెయ్యడం నీతరం కాదు
శ్రీశ్రీ చచ్చిపోయాడని చంకలు గుద్దుకోన్నవాళ్ళం మేం!
అందుకని మనం మనం సర్దుకొంటే
నిన్ను అందాల అచ్చుల్లో అమరుస్తాను.'' చీకటిని పారద్రోలిన సూర్యునిలా ఎల్లప్పుడూ ఇలాగే ప్రకాశిస్తూ ఉంటాడు. చనిపోయాడని చంకలు గుద్దుకోవద్దు నూతన ప్రపంచానికి మానవతా విలువలను జ్ఞాపకం చేస్తూ ఉంటాడు శ్రీశ్రీ అంటారు కవి.

మనిషి బ్రతుకులో కాలం చేసన్తూ చెబుతూ ''స్వాభానుకు స్వాగతం'' కవితలో ఉగాది పండుగతో కాలం చేస్తున్నా మర్మంను మన ముందుంచారు. సంవత్సరకాలమంతా బతుకు చేదునే అనుభవించి, ఏమి జరగనట్టు ఆశతో ప్రతి ఉగాదిని ఆహ్వానించే మనిషి

మానసిక స్థితిని చెబుతారు దీనితో స్వార్థంతో ఆలోచించే వారి మూలంగానే సామాజిక అశాంతి చెలరేగుతుందని అంటారు.

"ప్రతి ఉగాదికి
కొత్త కొత్త కలల చిగుళ్ళు
గూడుకట్టుకొంటూ ఉంటాయి,
మనసులో తెల్లపావురాలు
రెక్కల రెపరెపలు వినిపిస్తాయి,
కళ్ళలో కాంతిపుంజాలు
మెరుస్తాయిజి
బరువెక్కిన గుండెలు
దూదిపింజలవుతాయి
నకనకలాడే కడుపు" ఒక పక్క శాంతి సందేశాలు వినిపిస్తూనే ఉన్నా సమాజంలో నిరంతరం రగులుతున్నా దరిద్రం, ఆకలి, అమాయకత్వం, అసంతృప్తి మొదలైన వెన్నో కవి మనస్సుని కుంగదీశాయనడానికి ఈ కవితా నిదర్శనం, ఉగాది సంతోషంతో ప్రారంభమైన సంవత్సరంలో జరిగిన సామాజిక విధ్వంసాలను ఆ సంవత్సరంలోని అన్ని ఋతువులను మేలవిస్తూ చెప్పడంతోపాటు ఉగాదిని మళ్ళీ రావద్దని చెప్పడం ఈ కవితలో కన్పిస్తుంది.

"పబ్బం గడుపుకొన్నాక
ప్రతి సంవత్సరం
మా నమ్మకాలను
వమ్ముచేసి పోతుంది
కలలకు పగుళ్ళుచేసి,
మనసులో అలజడిరేపి,
కళ్ళలో కారంకొట్టి
హృదయానికి వేదన మిగిల్చి,
కడుపు తరుక్కుపోయేలా,
భవిష్యత్తుపై అంధకారం
పులుముతుంది!" ప్రతిరోజు సామాన్య మానవుడు జీవన సమరం సాగిస్తూనే ఉన్నాడు. కాలం ఎన్ని గారడీలు చేసిన, ఎన్ని ఉగాదులు తెచ్చినా, సామాన్యడి జీవన విధానంలో మార్పేమీ ఉండదంటారు.

వర్తమానం ప్రతిక్షణం విలువైనదే. కాలాన్ని కళ్ళెం పట్టుకు నడిపిస్తామనే వారు కొందరుంటారు సమాజంలో అది విని ఆలోచించకుండా వారి వెంట నడిచే జనం ఎక్కువ. వెనుక నడిచే జనం అజ్ఞానమే వారి పెట్టుబడిగా సమాజాన్ని సామాన్యులను దోచుకొనే వారినుండి కాపాడుకోవడం తెలియని అమాయకులు "సమాజం" కవిత్వంలో

"రంగుల రాట్నంలో
స్థితుల మారడం తప్ప
గతులు మారడం లేదు!
అందరూ రాజ్యాధికారం కోసమే
తమ అధికారంలోనే సమత్వమంటారు
అధికారం వచ్చిన తరువాత
కొమ్మల్లేని చెట్టులా
తాము మాత్రం పెరుగుతూ ఉంటారు!" ప్రతి క్షణం కల్తీ వస్తువులకు గురౌతూ అనారోగ్యం పాలయ్యే పేదవారు, మధ్యతరగతివారు వంచనతో సంపాదించిన ఆస్తులపై పన్నులు కూడా కట్టనివారు, ఆకలి అల మటించేవారికి దక్కనీకుండా దొంగరవాణ చేసేవారు ఈ కవితలో కన్పిస్తారు.

దేశచరిత్రలో శాంతికి సమానత్వానికి మతకలహాలు భంగం కలిగించినా అంశాలను "ఇజాలు మారాయి" కవితలో

"అయోధ్య మసీదు
మానసికంగా కుంగదీస్తే
గోద్రా రైలు
మానవత్వాన్నే కుల్చేసింది
చుండూరులో ఊచకోత కొస్తే
కారంచేడులో కడుపుకోత నింపింది!" సంఘర్షణలు ఇటు వంటి హింసను భవిష్యత్తులో ఎన్నడు మళ్లిమళ్లి పునరావృతం కావద్దనే ఆశావాదంతో మనకు వీటి వల్ల

ఒరిగిందేమి లేదని జాగ్రత్త ఉండండనే అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తపరిచాడు.

దేశానికి రైతే వెన్నుముక అంటారు. కానీ ఈనాటికి కూడా రైతు పరిస్థితి బజార్లో నిలబెట్టి వేలం పాటతో కొంటున్నారు. డబ్బాశ పెట్టి స్త్రీలను బజారు సరుకులుగా మారుస్తున్నారు. వీరిద్దరూ పరిస్థితి ఒకే విధంగానే ఉన్నాయంటూ

"రైతును బజార్లో నిలబెట్టి
వేలం వేస్తున్న కాలం ఇది
స్త్రీలను బజారు సరుకుగా
మారుస్తున్న కాలం ఇది"

తెలుగు సాహిత్యం చిలువపలవలుగా ఉన్నాదానిని చక్కని సాలును ఏర్పరిచిన నన్నయ్య దగ్గరనుండి తెలుగుకు సోగసను అల్లిన తిక్కన. ద్విపదను దట్టంగా నిలబెట్టిన సోమన. దేశాలు తిరిగి మాభాష కూడా గొప్పది అని చాటిన సార్వభౌముడు. తెలుగు పలుకులకు మాధ్యురం తెచ్చిన పోతన. జిగిబికిని రమణీయం చేసిన పెద్దన. కుళ్ళిన సమాజాన్ని తుడిచి వేసిన వేమన. తెలుగు సాహిత్యంలో మల్లెలు పూయించిన మొల్ల. మనఅడుగు జాడగా నిలిచినా గురజాడ. జ్ఞానపీఠమెక్కిచించినా విశ్వనాథ. కవితతో నిద్రలేపిన శ్రీశ్రీ. దేశభాషలందు తెలుగు లెస్సా అని పలికిన కృష్ణరాయలు కవులను తన కవిత్వంలో వస్తువులుగా చేసి సాహిత్యానికి చేసిన సేవలను గుర్తుచేస్తూ తన కవిత్వ ఖండికలను చక్కగా మలిచారు.

సమాజాన్ని నిరంతరం పరిశీలిస్తూ కుటుంబంకోసం తల్లిదండ్రులు వాళ్ళ బిడ్డలను పోషించే దగ్గరనుండి, మధ్యతరగతి ప్రజల జీవనవిధానంలో బాధ, అవమానం, ఆందోళన, బానిసత్వాలతో పీడి0చే సామాన్య ప్రజల బాధలను అలానే శ్రమజీవుల జీవిత చిత్రణ కొన్ని కవితల్లో కన్పిస్తుంది. నిరుపేదల మీద పక్షపాతిగా కవిత లల్లారు. నిత్యదారిద్ర్య మూర్తి అయిన వీధి మనిషిని, ఎ.టి.ఎం. సెల్లుపోన్ లాంటి నూతన వస్తువులకు కూడా కవిత్వంలో వస్తుగౌరవం కల్పిపించారు.

అవినీతి, కులం, మతాలపేర్లతో జరుగుతున్నా అన్యాయాలు, పెరుగుతున్నా ధరలు మానవుని కనీసా వసలురాలు కూడు, గుడ్డ, విద్య, వైద్యం ఇవన్నీ నేటి సమాజంలో ప్రతిదీ వ్యాపారంగా మారాయి. సమాజంలో సాంఘిక అసమానతలు, రాజకీయ, ఆర్థిక అంతరాలు మనుషుల మధ్య దూరాన్ని పెంచుతాయే తప్ప మనిషిని మనిషిగా చూడడానికి వీలు ఉండదు. దారిద్ర్యం ఒక దయ్యంలాంటిది దీనిని మన దేశం నుండి తరిమెయ్యా లనే ఉద్దేశ్యంతో "శత్రువుతో ప్రయాణం" కవిత్వ సంపుటిలో కవిత వస్తువులుగా చిత్రంచారు.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Bhakti Radicals in Telugu Region

- Dr. Chandraiah Gopani, Associate Professor, G.B Pant Social Science Institute, Allahabad Central University.

Introduction :

Historically,the Charuvakas, Lokayautas, and Buddhism were the first philosophical and humanitarian movements against caste hierarchy and Brahmanical hegemony. The 'Sanga', or Buddhist philosophy and practice in life, brought a sense of democracy, equality, and fraternity into the lives of the people[1]. As Ambedkar stated: "Indian history is the history of conflict between revolution and counter-revolution of Buddhism and Brahmanism",[2] Buddhism, as a movement, spread across the country and outside the country and it challenged the then-prevalent theories about God and Karma. Buddhism, as a humanistic philosophy and anti-caste movement, had a profound influence on the socio-cultural traditions in the then-Andhra region. According to much historical evidence, Andhra had been a separate region and state under the first dynasty, the Satavahanasaround the third century B.C.[3] Andhra was a strong base for Buddhism. Emperor Ashoka of the third century B.C., who gravitated to Buddhism, noted his connection with Andhra in his rock edict near Gooty. Numerous ancient Buddhist inceptions throughout Andhradesha at Battiprolu, Gantasala, Guntupalli, Amravati, and Nagarjunakonda reveal a well-known Buddhist culture with widespread appeal. Because of the deep roots of Buddhism in Andhradesha, a distinctive version of Buddhism singular to the region, called Nagarjuna Buddhism, emerged in due course[4]. The Buddhist roots in Telangana are found inBadankurthi (Adilabad), Kotilingalu, Thambalapally, Pashigam, Munugulagutta (Kareem Nagar), Kondapur (Medak), Geeskonda (Warangal), Panigiri, Thirumalagiri, Vardhamankota (Nalgonda), etc.[5]

Socio-Cultural Reform Movements against caste inequalities :

The Bhakti Movement was an important phase in the history of the Indian reformist tradition. Roughly this period spanned from the 7th to 17th centuries A.D. Between these periods, many Bhakti movements, both in the south and north India emerged. The decline of Buddhism and Jainism and the subsequent socio-political context created the conditions for the emergence of reform and Bhakti movements. Gail Omvedt in her book "Seeking Begumpura" (2009) argues that

"In imagining utopias, they drew (Bhakti radicals) on nonbrahmanic traditions, including Buddhism and certain versions of Shaivism, rejecting the ritualism and the inequalities of traditional, elite thinking. In the early modern period, for the radical bhakti saints, this utopia was not so fully worked out; however, Ravidas envisaged 'Begampura', the city without sorrow, without taxes or toil, where he could wander freely with his friends -something a Dalit could never do in the actual Banaras. Tukaram talked of Pandharpur as the city where even the headman was made to toil, where time and death 'had no entry', and where people went dancing to mingle with each other. Kabir sang of Amarpur, the city of immortality, or Premnagar, the city of love. These were

foreseeings; during the early modern period these subaltern intellectuals had no access to a language of reason and analysis, to a study of history; they were forced to work within and subvert the Brahmanic religious framework that was hegemonic. Their 'ecstasy' of utopia was envisaged in some timeless place. (Gail Omvedt, Seeking Begampura, 2009, pp.18)

The two streams of reform traditions, that are Veerasavivism, led by Nayanars, and Vaishnavism, led by Alwars in South India, became prominent in the lives of the people. During this period, one could also see many reform movements all over India. Thiruppan Alwar and Nandanar among the Alwars and the Nayanars of Tamil Nadu, Namdev and Chokamela of Maharashtra were amongmany untouchable saints. Andal and Karaikkal Ammayar, in Tamil Nadu, Akka Mahadevi, in Karnataka, Mirabai, in Rajasthan, and Lal Deb, in Kashmir, were among the most famous Bhakti poets and mystics of that period.[6]Sects, like Kabir Panth, andthat Ravidas, also flourished in North India. Both Veerasaivism and Vaishnavism were influenced by the reform tradition whose impact on Andhradesha was great. Basava[7] founded Veerashivism. His teachings called Vachanas are all in people's language which anybody can easily understand. In a way, the very choice of the local language was in itself a negation of the Sanskrit hegemony. According to Atluri Murali:

"The Virasaivism of Basavesvara was monistic in philosophyand monotheistic in religion. It militates the preceding cultural and religious traditions, especially the ritualized, institutionalized, and hierarchies aspects of Hinduism and Jainism, during the tenth and twelfth centuries temples and mathas have become very important religious centers around which revolved the life of people. With increasing land grants the temples and with the hegemony of the ideology of Varna dharma the priestly class came to dominate the agrarian and artisanal production and social life. The popular classes resented the revivification and social hierarchy and restrictions on social mobility at a time when material activity was expanding. This was the social religious and material context of the Deccan ideology. As an ideology,Virasaivism sought to change all that was negative in Hindu culture.

Further argues :

Virasaivism propounds that each human should realize Shiva through his /her Kayaka (dedicated labor). Work is worship" (Kayakave Kailasa was the sacred dictum for Virasaiva saints. Since Shiva created this world through His inner power, no work is demeaning. Even the meanest labor is 'worship'.[8]

By bringing work to the level of Shiva, Basava undermined the hegemony of priestly castes and challenged the distinction between purity and polluted work. This elevation is also an indication of nothing but making 'dignity of labor' a primary value of production relations thereby recognizing the value of the contribution of sudra and ati-sudra labor. Further, Basava denounced the caste system, the rites of animal sacrifice, and the subjugation of women to men. In the social sphere, he encouraged widow remarriage, opposed child marriages, and promoted inter-caste marriages and inter-dining.[9] Many Sudras and untouchables, like Malasand Madigas, converted to Veerasaivism. Prominent among them:were Katakota (who was a Shepherd, Mechayya (a

washerman), and Gundaiah (a potter). Guddavwas a well-known untouchable women devotee[10].The PalkurikiSomanadha's Basava Purana and Panditaradhya Charitra are the two major literary works in Telugu that vividly portray the conflict between Brahmanism and Veerasaivism.[11]Veerasaivism and Vaishnavism developed simultaneously in the Deccan region. The teachings and preaching of Ramanuja favored social equality, while caste becomes an issue in the Andhra region. VelanatiChodas of Vengi and the Haihayas of Palnad patronized Vaishnavism. Brahmanayudu, who was a ruler of Nalagama (1170AD) of Palnad (Guntur District), was influenced by Vaishnavism. According to V.Ramakrishna;

"Brahmanayudu of Palnad (of the Recharla family of the Velama caste) was a Vaishnavite by faith and introduced certain reforms in social spheres. According to the ballad, Palanati Veeracharitra, Brahmanayudu appears to have discarded caste and custom and encouraged the heterodox practice of inter-dining among people belonging to different castes. Among his followers, Kannama Dasu, an untouchable, was made the commander-in-chief of his armies and was looked upon as his favorite. By a fusion of castes,Brahmanaidu created a new 'caste ' 'Padma nayaka kula' - the caste of heroes".[12]

Brahmanayudu encouraged inter-dining, called "Chapakoodu," in all lower castes and caste Hindus were asked to sit and eat together. Brahmanayudu attempted to create new social relations, by initiating reform in Vaishnavism. However, there are critics which argue that these reforms were under the influence of the Sanskrit version of Brahmanism. It was felt that attempt to create composite castes called "warrior caste" was under the influence of the Sanskrit version of the Guna hierarchy ranking which worked internally in the selection.[13] However, the later phase of Veerasaivism and Vaishnavism in the 16th and 17th centuries failed to carry the same spirit.Perhaps the entry of Brahmans diluted the Saivite movement. The new castes like Jangamas, Linga Jangam, NulakaChandaiah, and Lingayatsemerged out of this process. However, it contributed to some social change against orthodox Brahmanical traditions.[14] One of the earliest Hindu saints who spoke against caste prejudice was Annamacharya.[15] He disapproved of caste in his "Sankirtanas".[16] He was identified as a poet in the tradition of the Alwars, and Vaishnava Bhakti poets. He used the language of the common man tostate many things worth remembering:

"The high-level land of the Brahmin and the low flat level of the Chandala (untouchable) are the same". There is no high and low; Sri Hari is the soul of all". "A Mala (untouchable) who worships the Almighty, but eats beef, is a better Brahmin than an ascetic who does not think of Vishnu, though he is a learned Vedanti". "What does it matter, what caste is a Haridas (devotee of Vishnu)"[17].

Anti-Caste Vision of Vemana and Pothuluri Veerabrahmam :

During the 16th and 17th centuries,two important personalities became sources for reforms. They were forceful critics of the caste system and oppressive prejudices. Those two rebels were Vemana and Veera Brahmamwhose teachings and preaching had a great impact on the common people. Vemanawas a rebel poet and philosopher who belonged to the Sudra Reddy caste from Rayalseema. He was a wan-

dering naked poet who critically commented on and exposed the contradictions and hypocrisy of human life. His writings were collected and made available to people by C.P Brown. According to Kancha Illaiah:

"Vemana's literary construction shows that he was strongly rooted in the sudra productive culture. Unlike Molla, he chooses to write in colloquial Telugu. His productive idiom, his anti-Brahmanical ideology, and his deep understanding of the sudra culture is an indication of the tension between the Sankritized Brahmanicalnotion and the sudra productive notions of life."[18]

Further, adds :

"He constructs morality around atheism, agnosticism, rationalism, feminism, and of course, anti-casteism. His poetic text reflects as many plural cultures as the DalitBahujan castes, tribes, and sects that exist in the Telugu country. Hinduism for him was an idol-worshipping negative practice. In several subtle forms, he brushes aside Sankaracharya's philosophy of the soul and body being separate entities".[19]

His influence was explicit when he praised Shivakavulu and Navakavulu. His poetry genre was popularly called "VemanaShatakam". PothuluriVeerabrahmamwas popularly known as BrahmamGaru born in the Vishvabrahmana family. He grew up in a family where his father was head of the Veerasahiva monastery (Peetha) at Paaghni in the Karnataka region. Veerabrahmam got influenced by this tradition; hestarted to preach and propagate his teachings in the form of 'KalagyanaThatvalu'. V.Ramakrishna observes:

"Veerabrahmam condemned the hierarchical system of caste and believed that Vedic knowledge could be gained by one and all. Accordingly, he had among his disciple's men from several castes. He pleaded for the discontinuance of idolatry and strongly criticized superstitions. He advocated reforms in marriages and stated that girls should be married only after they had passed the age of puberty. He admitted women into his order and made them eligible for sainthood. Another significant aspect of his philosophy was his trenchant criticism of untouchability and pollution".[20]

Many people become a follower of Brahmamgaru. After he passed away, some of his disciples like Siddaiah, Eshwaramma, Yadla Ramadoss, and Yagantivaru carried his message and teachings to the common people and spread his teachings through songs, and so on[21]. In the early nineteenth century in Andhradesha, there were also many non-Hindu alternative semi-religious cults all of which emerged from lower castes and had influence. These sects challenged the caste systemand were anti-Hinduism. Nasaraiahfounded the 'Nasaraiah sect' which is popular among Madigas, in particular, and untouchables, in general, in the Coastal Andhra region.Nasaraiah was influenced by the Islamic principles of egalitarianism.[22] He tried to emulate a model of Islam as an emancipatory doctrine for the untouchables. His main tenets were social equality, good moral conduct, and worship of only one god, discarding idol worship and spreading unity among the untouchables. Nasraiah made disciples and sent them out to preach. He madeno distinction of either caste or sex. Women, as well as men, passed through the initiatory rites and then went forth to make converts. One of his earliest converts

seems to have been a Madiga, who made a guru and sent out to convert people to this sect. They realized that the theism of Nasraiah was better than the polytheism of their village cults. Belonging to the Nasraiah sect raised the social scale of Madigas.[23]

Christian Missionary Work, Spiritual Equality, and Dalit Empowerment :

Due to industrialization in England in the early 19th century, the British Government started some reforms under two aspects: 1) Evangelicism and 2) Utilitarianism or liberalism.[24] According to G.A Oddie, the Church Missionary Society (CMS), one of the earliest Christian missionaries, worked for massive Christian proselytization. Around 1860-1900, in the Godavari–Krishna districts of Andhra, the CMS opened many English schools which welcomed caste Hindus and also untouchables into these schools. The number of baptised untouchables steadily rosefrom 1,650 (in 1869) to 3,500 (1882), to 9,000 (1885) and 22,000 (1905). The CMS mission prepared the ground for mass conversions. V.Ramakrishna observes:

"The first signs of missionary activity go back to the year 1597 when two Jesuit fathers and a Brother were at the court of Venkateshwarlu in Chandragiri (now in Chittoor district) where they stayed till 1615. Their efforts were not much of a success. Fr. Maudnit was the first to convert among the Telugus, the first converts being a widow and her four children in 1701. Punganur became the cradle of the Telugu Christians, from where Christianity gradually spread to Venkatagiri (Nellore district) which became a big Christian settlement, and later to Krishnapuram, Hindupur (in Anantapur district) and China Ballapuram (Bellary district).[25]

He further observes :

"After the decline of Jesuism by the 1750s, a new era in Christian Endeavour began in the wake of the Evangelical revival which was sweeping the west during the last years of the 18th century… In south India, this new wave of Evangelism was spearheaded by five societies, namely, the society for the propagation of the Gospel, the London Missionary Society, the Church Missionary Society, the Wesleyan Mission, and the Free Church Mission of Scotland".[26]

In the field of utilitarianism or liberal field, the British Government brought in many reforms

"In the fields of revenue administration and judiciary, abolition of slavery, sati and female infanticide legalizing widow marriages. They launched educational programs presumably to improve the 'decadent' Indian society. Both evangelical and utilitarian trends got submerged in their attitudes towards education. Wood's Dispatch in 1854 settled all conflicts regarding educational policies conclusively and the state assumed responsibility for educating the masses of its subjects".[27]

In 1874, the Kambal couple started their missionary work after that they moved to Secunderabad in 1875 and established the "Telugu Baptist Sangam" (TBS) where they worked among the army personnel. Later, the TBS extended its activities to Nalgonda. American Baptist Mission" (ABM) worked and established its Sangams in Hanumakonda, Nalgonda, Jangam, Suryapet, and Madira in the Telangana region.[28]The "Church of England

Zenana Missionary Society" was launched in 1875 in Khammam and other parts of Andhra. The main objective of the mission was to work among lower castes and Muslim women. In 1939, they started the "Mary Vikasa center" to teach and serve orphan women.[29]

Reva Jone Wesley had started the "South Asia Methodist Mission" in England. People like G.Vinklan, and J.E Robertson worked in spreading missionary work while they started working in building the railways in Secunderabad. In 1872, the 'Methodist Sangam' was created. This Sangam opened Stanley Girls' School (1921) and the School for Bible Training (1909). Through various social services, it extensively worked in Vikarabad, Sirvancha, Jaheerabad, Tandur,etc[30] (M.Mosses, 40-44). The Veslian Mission also worked and established its missions in Secunderabad, Hyderabad, Karimnagar, Jagital, Siddipeta, Nizamabad, Sangareddy, Aaleru, Medak, etc. The Medak Church was founded by Challes WakarPasnet in 1914.[31]

Deccan Foreign (Videshi) Missionaries came to India in the early 1800. However, in 1880, it reached Deccan and divided the region for missionary work. These were: 1) North-WesliansSangalu 2) Western-Methodist Sangalu 3) South -Mennonite Brother Sangalu 4) East Baptist Sangalu. These missions extensively worked, particularly among untouchables. The education and health conditions improved and untouchables got spiritual freedom by entering into Christianity from feudal relations and caste oppression.[32]

Social Reform Movements and fighting Against Caste Prejudice :

The reform initiatives in the Telugu region have brought some changes in social relations. The Prarthana Samaj in Coastal Andhra and Arya Samaj in Telangana contributed to mobilizing and organizing the untouchables, in the process, helped in the social mobility of the untouchables. The Parthana Samaj was established in 1878 by Kandukuri Veereshalingam (1848-1919) in Rajahmundry and its leaders worked among untouchables. Veereshalingam established schools with the help of Pittapuram Maharaj. He also fought against Sati, child marriage, bride price, caste prejudice, etc. Among others who worked for social reform were Chilkamarthi Laxmi Narasimham, Raghupathi Venkat Ratnam Naidu, Narala Setti Devendrudu, Vemula Kurmayya, Guduri Rama Chandra Rao, Vemuri Ramji Rao, NallapatiHanumantha Rao, and Vellanki Krishna Murthi. ChilkamarthyNarsimham established the Rammohan School for untouchable boys in Rajahmundry in February 1909. Pittapuram Maharaj himself opened many schools and hostels; many early untouchable educators and leaders benefited from this initiative.Some of them were BoyeeBhemana, Bojja Appalaswamy, Pamu Rammurthy, and Nadipudi Ganapathi Rao (ex-MLA).[33] However, these reformist initiatives did not challenge the foundational legitimacy and inequality of the caste system and untouchability and women's oppression. The Dalit movement in Andhra Pradesh also took its inspiration from Mahatma Jyotiba Phule's Satyashodak Samaj Movement (1873) in Maharashtra and the non–Brahmin movement in Tamil Nadu, and Sri Narayana Guru's and Sri Ayyam Kali's social reform struggles in Kerala.[34]

Conclusion :

The Bakti movement in India had a deep influence on the various religious sects. Some of these sects have challenged the hegemony of Brahmanism and caste inequalities. The Bakti radicals like Basaveshwara, Haralayya, Kabir,Ravidas, and Chokamela all asserted spiritual equality, the hierarchy of human beings, democratizing knowledge, and cultural life. The Bakti radicals like Vemanna, Pothuluri Veerabrahmam, Dunna Iddasu, Nasaraiah, etc. all preached and practiced spiritual equality and egalitarian society. The radical preaching influenced lakhs of people, it become part of their everyday social life. The other initiatives by Christian missionary work. And social reforms contributed to social reforms among marginalized communities in general and Dalits in particular.

End Notes :

1. Omvedt, Gail. (2005). Buddhism in India-Challenging Brahmanism and Caste. New Delhi, Sage Publications, pp.1-22
2. Ambedkar, B.R. (1987). Revolution and Counter-Revolution in Ancient India. In Dr. Babasaheb Ambedkar: Writings and Speeches. Volume 3, Bombay: Government of Maharashtra, p.275
3. Padma and A.W.Barer. (Ed.), (2008), Buddhism in the Krishna River Valley of Andhra. State University of New York Press, United States of America, pp.1-10.
4. Opt, cit, Ratnam, K.Y. (1997). p.25.
5. Eemani Shivanagi Reddy. (2012). Telangana Boudham-(Buddhism in Telangana, 18th Mallepally Rajam Memorial Lecture, published by Mallepally Rajam Memorial Trust, Godavarikhani, pp.11-14
6. Govinda Pillai, G. (2013). The Bhakti Movement; Renaissance or Revivalism. New Delhi, Aakkar Books Publication, pp.7
7. Basava was born in a Brahman family at Ingaleshwar Bagevadi in the district of Bijapur. During his childhood itself, he rejected the Brahmanical orthodox life and left his home. His followers included: Allama Prabhu, Akka Mahadeva, and Siddharama.
8. Murali, A. (1994). Cultural-Ideological Traditions and Legitimization Process in Andhra: Twelfth to Eighteenth Centuries. Dr.GarigipatiRudrayyaChowdari Endowment Lecture-2, 15th December 1994, Ramachandrapuram, East Godavari district, AP. pp. 6-7.
9. Ramakrishna, V. (1983). Social Reform in Andhra. New Delhi, Vikas Publishing House Pvt. Ltd, pp-39-41.
10. Padma Rao, Katti. (1998). Caste and Alternative Culture. Madras, Gurukul Lutheran Theological College and Research Institute, p.112
11. Opt, Cit, Murali, A. (1994). pp.3

12. Opt, cit, Ramakrishna, V. (1983). p.41.
13. Opt, cit, Murali, A. (1994). P.5-6
14. Opt, cit, Ramakrishna, V. (1983). p.42
15. Sri Tallapaka Annamacharya was a mystic Saint composer of the 15 century. He was the earliest known musician of South India to compose songs called "Sankeertanas". Annamacharya was born on May 9, 1408- lived up to February 23, 1503, in Tallapaka, a remote village in the current-day Cuddapah district of Andhra Pradesh, India. It is told that he composed around 32,000 Samkeertanas on lord Venkateshwara and Alivelumanga.
16. Kirtanas is a kind of devotional songs Thousands of Kirtanas are available and documented
17. Padma Rao, Katti. (1998). Caste and Alternative Culture. Madras, The Gurukul Lutheran Theological College and Research Institute, p.111
18. Kancha Illaiah. (2010). The Weapon of the other. Delhi, Pearson, p.114.
19. Ibid, p.119
20. Opt, cit, Ramakrishna, V. (1983). p.46
21. Ibid, p.46
22. See Kshirasagar, R.K. (1997). Dalit Movement in India and its leaders. M.D Publications Pvt. Ltd
23. Rauschenbusch Clough, Emma. (1899). While Sewing Sandals. London, Asian Educational Service, P.59
24. Opt, Cit, Ramakrishna, V. (1983). P.48
25. Ibid, p.49
26. Ibid, p.50
27. Ibid, p.56
28. Moses, M. (2004). Andhra Pradesh Christian Sanga Charitra. (Christian Church History of Andhra Pradesh), Paddisonpet, Christian Truth Press, P.34
29. Ibid, p.38
30. Ibid, pp.40-44
31. Ibid, p.49
32. Ibid, pp.86-89
33. Ramalaxmi, P. (1995). Reform Movement in Godavari District: (1878-1939) An attempt towards Social Justice. Dr. Garigipati Rudrayya Chowdari, Endowment Lecture-3, December 15th, 1995, pp.10-12.
34. Ibid, p.30

★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Trade and Commerce in South India with Special Reference to Asaf Jahis (A.D. 1794-1948)

- Dr. M. Srinivasa Rao, Dean I/c, School of History, Culture & Archaeology,
Potti Sreeramulu Telugu University, Srisailam Campus.

Introduction :

In the history of Medieval Deccan the Asaf Jahis played a vital role. They ruled Deccan 1724 to 1857 A.D. The Asaf Jahis Kingdom came into existence after the fall of the Qutub Shahi Kingdom. The Qutub Shahi Kingdom came into existence after the fall of the Bahamani Kingdom. Golconda Kingdom became one of the economically powerful Kingdom in South India during the 17th century.1 Golconda was a vast kingdom with a fertile land and rich mineral resources. Aurangazeb mentioned that no tract of land is left uncultivated and praised the fertile region of this kindgom.2 The Golconda was known as "Country of Diamonds", Tavernier gives a good accouant of the Golconda diamond mines, there were nearly 23 famous diamond mines located in the Kingdom. Som of them were situated in Telangana and Rayalaseema.3 During this period Asaf Jahis participated in many wars like Karnatic wars, Mysore wars and Marathas wars with the support of Britishers. Individually, the rulers fought against the Marathas, but they had lost major amount on the Coulth and Sardeshmukhi taxes. After Karnatic wars, the Asaf Jahis concluded a treaty with Britishers and gave the Coastal region in the year 1766. Then in 1801, they also gave Rayalaseema to the Britishers under the Subsidiary Alliance. In 1852, the Asaf Jahis once again concluded another treaty with the Britishers and gave the important region i.e. the Berar to them. The Asaf Jahis lost 1/4th of their region upto 1857. So, they were unable to concentrate the development of Agriculture and Industry. After the Sepoy Mutiny (1857), the rulers took keen interest in the development of Agriculture, Industries and Mining sectors under the guidance of the British masters of satisfy the colonial interests.

They constructed many tanks like Nizam Sagar, Osman Sagar and Himayat Sagar. The Paleru, Muneru and Waira projects were also completed. Taxtiles, Sugar, Cement, Paper and Ciagarette factories were established. The Diamond, Iron, Copper, Graphite and Gold Mines were excavated with the help of British employees.

The Asaf Jahi rulers maintained friendly relation with the Britishers. They cooperated with the British in their wars against Marathas and Mysore rulers. The Asaf Jahi rulers extended their support to the Britishers in the first and Second World Wars. Prior to 1765 A.D. the coastal area from Srikakulam to Ichapuram was under the control at the Nizams. After the Karnatic Wars the British eliminated the French from the coastal area. After the Allahabad treaty of 1765 A.D. and Asaf Jahis transferred coastal areas to the British Company and the Nizam maintained commerical relations with the Britishers for the exports of their goods.

The trade between Hyderabad State and the ports of Coastal Andhra had been brisk,

the Chief Articles of trade were piece goods, clothes and Iron of different colours ready for the loom, dyes, silks, carpets, metals, salt, camphor, tobacco, betel and timber etc. These were usually brought by the Banjaras, who invested a part of the returns in the salt trade from the Northern Circars. Goods to the tune of a few lakhs of rupees were exported from Andhra to the Nizam's Dominion, Fine muslin worth of Rs.50,000 to 60,000 were annually imported from Northern Circars to Hyderabad State. Apart from Muslins, Pepper, Turmeric, Coconut, Chillies, Salt, Coco, Tobacco and Native Clothes from various places in Andhra such as Madanapally, Modapalem, Pandranki, Anakapalli, Kondapally, Vinukonda and Guntur were imported in to Hyderabad State. From Machilipatnam Salt, fine Clothes of native manufacture, such as Chintas, Muslins, Bengal Silks and Copper, tin, rose water etc., worth of few lakhs of rupees were brought to Hyderabad State.

The Hyderabad State exported gold, silver, lace, wheat, spices, drays, rose flowers, dye, turbans, honey, opium, timber work, betelnut, sandal wood. Hyderabad paper and cotton were also exported annually to the tune of Rs.2 lakh to Andhra Districts. The Hyderabad also exported piece goods silk, drays, dyes and lace etc., to Gunjam.

In Hyderabad State the Banjaras, Patans, Alghans, Muslims and Shetties used to participated in trade. In addition to them British traders also engaged in the trade and commerce of Hyderabad State. Asaf Jahi rulers collected nominal taxes from the exports and imports and also provided security to the traders on the way of safety of trade. Due to the liberal policies of Asaf Jahis, the trade increased day by day in the Hyderabad State.

Trade and Commerce :

Since the beginning of the Asaf Jahis rule i.e., early eighteenth century, the Nizam dominion had considerable development in trade with Coastal Andhra, Rayalaseema, Asia and Europe. Prior to 1766 A.D. the European East India companies i.e., Dutch, English and French had participated in trade on Coromandal Coast. During Asaf Jahis ruled the commercial activity of the Deccan touched a new height of prosperity due to trade in Diamonds, Iron and Steel, Textile and Carpets etc., which attracted traders from Asia and Europe.

The Europeans :

During the middle of the 17th century, The Europeans are well aware of the potential of Coromanded trade and also took the advantage of Qutub Shahis benevolence and literal policies for promoting the trade. A variety of products were produced in the Coromandel region and those products were in demand internationally.4

The Portugues :

Portugal had been the European nation to get a fact hold into India by displacing the Arts. They hold Goa, Dia and Cochin on the Malabar Coast and Nagapatnam and Santhome on the Coramandel Coast.5 Domfilippe Mascaren has, in his possession a large variety of Diamonds which he collected through his contacts with Mirjumla from mines of Golconda, he said to have possessed a valuable diamond weighing 57 and another 67.5 Carats.6

The Dutch Company :

Mainly through the Mediatory efforts of John Ran Olden Barnevelt, the various commercial

units agreed to come together, and the Vererrigde Oost-indische companies was chartered on 20 March, 1602 A.D. The Dutch wanted to Monopolies the Spice Trade and so, they concerntrated their attention on the East Indies rather them in India. Commercial interests drew the Dutch also India, where they established factories in Gujarath, on the Coromandel Coast and Bengal, Bihar and Orissa, entering deep into the interior of the lower ganges rally. The Pulicat became the head quarter of the Dutch factory in 1610 A.D.7

The English Company :

On 31st December, 1600 A.D. the East India Company received a charter from Queen Elizabeth granting it the monopoly of Eastern trade for fifteen years. At first, the company dispatched "Separate Voyages". Each fleet sent by a group of subscribers divided among themselves the profit of their trade and it had to encounter various difficulties. On the South Eastern Coast, the English had established a factory in 1611 A.D. at Masulipatnam. 8 In 1621 A.D. the English East India Company established another factory at Nizampatnam the Principal Port of the Kingdom, at Golconda, in order to purchase the locally woven piece goods, which they exported to Persia.

The English East India Company also established factories at Viervasaram in 1634 A.D. Madapollem in 1679 A.D. Vizagapatnam in 1683 A.D. Injeram in 1708 A.D. Bandamurlanka in 1751 A.D. These factories played a significant role in trade and commerce on the coromandel coast.

Internal Trade :

In Dawlatabad Circar, very little trade carried on within the circar, commercial transaction being confined principally to a mere exchange of commodities for internal consumption. Its grand exports is dry grain, which with sugar and kuldee form pretty well the entire amount of exported produce, manufacturer are confined to the wants of the community with the exception of a small quantity of brocade silk good and a trifling amount of cotton cloths, the return trade is salt, iron, copper vessels, cotton clothes and some other articles of less for domestic use.

External Trade :

Southern India played a significant role in commercial relations between India and other countries and continents. South India exported different types of clothes, saltpeter, opium, indigo, turmeric, spices, diamonds, sugar, iron and steel blades, food grains and slaves etc. During the Asaf Jahi rule before 1766 A.D. the above articles were exported form Coromandel Coast to Europe and Asian Counties. There were a number of private merchants, Europeans and native merchants who participated in the trading activities. Besides the above mentioned trade and commerce including industries, there are many traditional specialised crafts which taught international fame to the Asaf Jahis dynasty.

References :

1. Nayeem M.A., :The Splendour of Hyderabad last phase of an Oriental Culture (1591 to 1948), Bombay, P-10.
2. Siddiqui. A.M., : History of Golconda, Hyderabad, 1956, P-347.

3. Sastri. B.N. : Gonconda Charitra-Sanskruti-Sasanalu, Hyderabad, P-155.
4. Dayakar. G., : Trade and Commerce umder the Qutub Shahis 1518-1687 A.D, unpublished M.Phil, Dissertation, PSTU, Srisailam, 2002, P-31.
5. Vijaya Ramaswamy : Textiles and Weavers in Medieval South India, Oxford University Press, USA, 1985, P-117.
6. Surendranath Sen : Indian Travels of Therenot and Coroni, New Delhi, 1949, Pp-144-145.
7. Vijaya Ramaswamy : Textiles and Weavers in Medieval South India, Oxford University Press, USA, 1985, P-117.
8. Ibid -P-117.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Understanding Ego-centric and Altruistic Marital Attitudes inO. Henry's"The Gift of Magi" and Naveen's "Paradise Lost"

- *Dr. Siva Nagaiah Bolleddu*
Associate Professor, Department of English,
Koneru Lakshmaiah Education Foundation
(Deemed to be university), Guntur, A.P.

- *Dr. Kola Aravind Mudhiraj*
Assistant Professor, Department of Humanities and
Social Sciences, MLR Institute of Technology,
Dundigal, Hyderabad, T.S.

Abstract :

Marriage is an institution followed from antiquity in almost all the nations and cultures. It is the legally and religiously accepted union of a man and a woman to support each other psychologically, emotionally, socially and physically. The prime purpose of this institution is to lead the propagation of mankind by producing and nurturing off springs. But the present age is witnessing a rapid increase of divorce. The partners in marital relationships are not withstanding the conflicts arising between them. This divorce strongly affects the psychological, economical and social well-being of partners and these effects are long-term. Research also suggests that the divorce brings several negative consequences on the children of divorced partners. There is a significant need to address the failure of marriage. So, the present paper tries to identify the role of altruistic love and ego-centric love between married partners in success of their relationship. O. Henry, 19th century American short story writer and Naveen, 21st century Indian author who often writes in Telugu language are two distinguished writers who remarkably explored the relationships of love and marriage between a man and a woman in their short stories. The paper deals with O. Henry's "The Gift of Magi" and Naveen's "Paradise Lost" and analysesthe themes of marriage and proliferates that an altruistic love is very important for success and sustenance of marital relationships.

Key words : Altruistic, Egocentric, Marriage, Divorce, selflessness.

O. Henry is a renowned American short story writer from 19th century. He has authored more than four hundred short stories and several of them are considered as classics. His stories are known for twist endings. His art of writing earned him the name as 'the American de Maupassant' (Smith 6). Another striking feature of his writing is the implementation of 'local colour' which incorporates the local accent in the narrative and also include the local geographical settings. His stories dominantly deal about the lowest and downtrodden of the society such as the shop girls, vagabonds, prostitutes, thieves, house wives, daily wage earners etc. He deftly explores the human relationship between a man and a woman, inside and outside of marriage, in his stories.

Naveen is a renowned Telugu writer from India from the current century. He authored several novels, short stories and essays. His writings explorea wide spectrum of life. He captures the psychological, social, economic and political conditions of people of Telangana region, especially during the decades of Telangana's struggle for a separate state. Most of his works are translated into Hindi and English. His novel *Kala Rekhalu* earned him the

prestigious award for literature in India, Kendriya Sahitya Academy Award in 2004.

Naveen and O. Henry have several similar features in their writings. O. Henry earned a distinguished place in English literature for portraying the lives of shop girls. Similarly, Naveenremarkably portrayed the lives of working women and their challenges, due to patriarchal system, in Telangana region. One more striking similarity in their writings is the theme of human relationships between a man and a woman, inside and outside marriage. The present article also tries to explore and compare the portrayal of the same theme in the writer's short stories.

The paper deals with two short stories which try to portray marital life of two young couples in each story but often stand in opposite against each other in addressing the love and marital relationships. They are "The Gift of Magi" by O. Henry and "Paradise Lost" by Naveen. "The Gift of Magi" portrays Jim and Della, and "Paradise Lost" portrays Sukumar and Ananya. In both the short stories, the characters depict two different notions of love, different attitudes and behaviours against their counterparts in their marital relationship. Though the stories are set in different cultural backgrounds and geographical settings, both talk about the universal theme of love, particularly between man and woman as husband and wife. Despite they stand against each other in terms of setting, theme and conclusion; both the stories are apt for comparison, as they act as complementary of each otherin portraying the self-opposed values and attitudes that the wife and the husband are expected to be as well as should not to be like. These contrasting elements, with their comparison, help us to understand the right way of love any man and woman should have against each other and make the martial relationship successful.

O' Henry's "The Gift of Magi"talks about a young couple Jim and Della, a young couple living in a shabby apartment of New York city in America. The time setting of the narrative is late 19th century. Della is a housewife and Jim earns 8$ per week. The financial condition of the couple is very poor. The next day is Christmas and the couple wished to present a good giftto each other, in spite of their poverty. Jim has a most valuable possession in his life and Della too similarly has one. For Jim it is his watch which was passed on to him from his father and grandfather as inheritance. Della loves her hair greatly. They run all the way to her knees. She always dreamt of tending them with a beautiful jewel-stuffed comb that is put to sell at Broadway. In spite of their poverty, they were determined to present the gifts to each other. Della sells her hair to get money and with that money she buys a beautiful chain for the watch of Jim. This happens without the knowledge of Jim. Ironically, on the other side, Jimsells his watch to buy the beloved combs of Della. They sell their most valuable possessions to express their love to the other. Though the narrative takes ironic turn at the end, O. Henry praises them say that "of all who give gifts, these two were the wisest" (Henry 25)comparing them to the characters of magi in the Holy Bible who bring gifts to the infant Jesus.

Coming to Naveen's "Paradise Lost", it talks about a newly married couple Sukumar and Ananya, living in a rich apartment in Hyderabad city of India. The time setting of the narrative is

21st century. Both wife and husband are highly educated. Sukumar does a high earning job, as a manager in a reputed company. Ananya is a housewife. Ananya is a beautiful woman. Her father is rich and her brothers live in US. Sukumar marries her only for these reasons and he always craves for her beauty and body. Just after a month of their marriage, Sukumar had to leave his wife for Delhi for a week day. Being separated from his wife for those many days, he gets filled with extreme yearning for her. He assumes his wife also to be experiencing the same. While returning to Hyderabad, being in train, he imagines his wife coming to station to pick him up, only to mitigate her longing to see him as he was absent with her. To his surprise she doesn'tcometo the station. He gets surprised even when she is not at home when he reaches. Later when she arrives, he learns that she goes to hair dresser to make a new hair style. The moment she comes back, unable to further control his yearning, he advances towards her to satisfy his desire. But she denies him statingthat her new hairstyle would get ruined. Sukumar gets perplexed by her expression as he expected her also to be craving to unite with him. Though it was contrasting to his expectation, desperate to have physical union with her, he tries to persuade his best to convince her to yield. But she continues to deny, putting her hair and beautify above him. Gradually the situation leads into an argument where Sukumar expresses his supposition that women maintain the beauty only to arouse their husbands and thereby satisfy their sexual quench. Stating this he tries to force himself on her.But Ananya strongly counters the sexual objectification of women and says that she maintains her beauty only because she loves it, but not for him. The argument leads Sukumar to leave his wife at last. Sukumar realizes the notion he harbours – 'beauty and pleasure is everything' is wrong. And he also realizes that "It was the biggest mistake of my[his] life to fall for your[her] good looks and your[her] father's money.She finally says "I[he] would want like to correct myself[himself] at least now. I'm[he is] going away, leaving you[her] and your[her] house". (Naveen 41)

In the above discussed short stories, the characters of husbands Jim and Sukumar are contrasting to each other. Love of Jim is altruistic and the love of Sukumar is egocentric. Love of Jim always made him to put needs and interests of his Della above his own interests. Jim's watch had been a symbol of his lineage and it is an extremely hard for him to lose. But to him, seeing Della happy is more important. So, he unhesitatingly sold his watch. But in the case of Sukumar, it is more about his interest than his wife's. He chooses her because he could enjoy pleasures out of her beautiful looks and perfect body. He also assumed to be benefitted out of the wealth of his father-in-law. He also wished to get an opportunity to go US as his brothers-in-law stay there.

She[Ananya] was ravishingly beautiful, well educated and spoke in a lively manner. He felt she had the intelligence and refinement of spirit to understand him. Her faily background too was excellent. Her father had retired as a superintending engineer. Her two brothers, one a doctor and another a business executive, had settled in the US. She was the only daughter of the family. He though, by marrying her, he himself would get a chance to go to USA. (Naveen 33)

The marriage and relationship are a mere calculation for his personal gratification and benefit. And rather than love, which Sukumar feels to have towards his wife,can be best described as lust.

Sukumar was assuming his wife to come to station to pick him up. He imagines her to shower him with kisses andhugs. Later at home, when he waits for her to return, he plans to immediately lock her in his hug until he feels satisfied. After this, when she arrives home, when she expresses her wish to skip sex as her new hair style would get ruined, he persuades her. When that doesn't work, he even threatens to do it forcibly. So, all along, it was only his desire that made him to show affection towards Ananya. For Sukumar, the notion of love is just experiencing the pleasure in sex. His relationship with her is highly egocentric. But the notion of love of Jim is altogether different. To him, happiness of his wife is the foremost thing. There was no place given to his interests. His love for his wife can be understood from his reply when Della doubted that his love for her would reduce due to the less-beautiful appearance which was because of her har cut. He says "Don't make any mistake, Dell, ….About me. Idon't thinkthere's anything in the way of a haircut or ashave or a shampoo thatcould make me like my girl any less" (Henry 23). For Jim, his love for his wife was never out of her beauty. His notion of love is altruistic.

The same kinds of love are portrayed by the wife characters in both the stories respectively. Della and Ananya represent altruistic relationship and Ananya represent egocentric relationship respectively. Della was determined to present her husband a gift. She loves her hair a lot. But she has a kind of love for her husband where every other thing is small. She sells her hair only to present a gift to her husband and see him happy. She says that "I[she] had my[her] hair cutoff and sold because I[she] couldn't have livedthrough Christmas withoutgiving you[him] a present" (Henry 22). And she further expresses her love saying "Maybe the hairs of my headwere numbered … but nobody could ever count my love foryou" (Henry 22-23). She makes it clear that her hair or beauty or anything can overweigh her love for him.But contrastingly, in the other story, Ananya denies to satisfy her husband's need only to save her hair. Sukumar was away from her for several days. But Ananya did not bother to welcome him at railway station. At home, he expressed his desire. Even then it was denied. The only reason is, her hair. She says that her "beautician has asked me[her] to keep these clips on all through the night. If they are disturbed, I[she] won't have curls the way I[she] want" and that "I'll[she'll] sleep in another room tonight" (Naveen 39). She was teased by her friends for having an old-fashioned hairstyle. So,she was obsessed only with changing herhairstyle and again get accepted and valued among her friends. Her beauty and the identity through her beauty are more important to her than the duties to her husband as a wife.

The marriage of Sukumar and Ananya in falls apart because of their egocentric love and the marriage of James and Della was successful only because of their altruistic love. The National Opinion Research Centre, Canada conducted a survey on married couples on the effect of altruistic love on their relationship. They were given the statements like "I'd rather suf-

fer myself than let the one I love suffer," and "I'm willing to sacrifice my own wishes to let the one I love achieve his or hers" (Harms). And the result clearly supports altruistic love. Majority of the percentage of couples who have altruistic love for their counterparts expressed that their marriage was happy and successful. The report says:

Among those least likely express altruistic love toward a partner, 50 percent rated their marriage as "very happy," but among those most expressing altruistic love toward a partner, 67 percent said their marriage is "very happy." Also, the married are more likely to rank high on altruistic love than the unmarried. Forty percent of the married scored in the top category on altruistic love, but only 20 percent of the never married and 26 to 28 percent of the divorced and separated had top scores on altruistic love. (Harms)

Both O. Henry and Naveen, though they knitted their short stories with the contrasting plots set in different timeline, geographical and cultural settings; more or lessthey convey thesignificance of similar ideathat altruistic love in marital relationshipsis important to sustain and lead a happy life. They promote the idea of 'wilful submission, denying the self'. The characters of Jim and Della represent this kind of love in their relationship. As husband and wife, they submitted themselves, wilfully, for the benefit and welfare of each other. This submission is present in their hearts and minds. This nature drives their thoughts and actions in their relationship. That is why, in spite of their material poverty, their rich hearts made their marriage successful. Contrastingly, this nature was absent in Sukumar and Ananya. Both never could deny themselves for the interest of the other. There was no submission to each other unless they had some benefit out of it. So ultimately their marriage failed and they broke apart. Thus, O. Henry and Naveen, though they are from different centuries, geographical locations and cultural backgrounds, write on the universal theme of marriage and say that 'wilful submission, denying the self' is an important characteristic needed for the sustenance and success of marital relationships.

References :

1. Harms, William. "Survey Shows Altruism May Create Happier Marriages." *The University of Chicago Chronicle,*University of Chicago News Office, Vol. 25 No. 10, February 16, 2006. http://chronicle.uchicago.edu/060216/altruism.shtml. Accessed 2 Aug. 2022.
2. Henry, O. "The Gift of Magi." *The Four Million*, Hodder & Stoughton, 1908, p. 22.
3. Henry, O. "The Gift of Magi." *The Four Million*, Hodder & Stoughton, 1908, p. 23.
4. Henry, O. "The Gift of Magi." *The Four Million*, Hodder & Stoughton, 1908, pp. 22-23.
5. Henry, O. "The Gift of Magi." *The Four Million*, Hodder & Stoughton, 1908, pp. 25.
6. Naveen. "Paradise Lost." *Life Scapes: Telugu Short Stories.* Translated by M. Rajeshwar and B. Sharmila, Mehra Offset Press, 1999, p. 33.

7. Naveen. "Paradise Lost." *Life Scapes: Telugu Short Stories.* Translated by M. Rajeshwar and B. Sharmila, Mehra Offset Press, 1999, p. 39.
8. Naveen. "Paradise Lost." *Life Scapes: Telugu Short Stories.* Translated by M. Rajeshwar and B. Sharmila, Mehra Offset Press, 1999, p. 41.
9. Smith, C. Alphonso. O. Henry Biography, Double Day, Page and Company, New York, 1916, p. 6.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Multilingualism in our Classrooms : A Boon or Bane

- ***Dr. Sabavath Ravi,*** Asst. professor, Department of Political Science, Osmania University, Hyderabad.

Abstracts :

Multilingualism is an inherent human trait. It refers both to the ability of humans to use three and more languages and to the social conditions under which such ability is exercised. The use of multiple languages along with human activity is a behavior unique to humans. Anthropologists have addressed multilingualism since the beginning of anthropology. Multilingualism is now a worldwide phenomenon. It is integrated into major globalization processes. It plays a major role in sustaining and developing contemporary world civilizations.Regions, groups and societies that are not intertwined in today's interconnected globalized society are rare. This is an unquestionable fact. We cannot deny the intricate connections that connect each of our worlds. In this kind of world, it is clear that cultures and languages cannot be completely independent despite geographical boundaries. It goes without saying that the effects and consequences of decisions made in one part of the world ripple across the rest of the planet and affect every human being, in other words, every living thing that lives on it.

Keywords: Multi-languages, Medium of instruction, mother tongue, new education policy, traits, comprehension.

Multilingualism is an inherent human trait. It refers both to the ability of humans to use three and more languages and to the social conditions under which such ability is exercised. The use of multiple languages along with human activity is a behavior unique to humans. Anthropologists have addressed multilingualism since the beginning of anthropology. Multilingualism is now a worldwide phenomenon. It is integrated into major globalization processes. It plays a major role in sustaining and developing contemporary world civilizations.

Regions, groups and societies that are not intertwined in today's interconnected globalized society are rare. This is an unquestionable fact. We cannot deny the intricate connections that connect each of our worlds. In this kind of world, it is clear that cultures and languages cannot be completely independent despite geographical boundaries. It goes without saying that the effects and consequences of decisions made in one part of the world ripple across the rest of the planet and affect every human being, in other words, every living thing that lives on it.

Changes are constant in the 21st century. These Internet-connected world nations cannot deny those changes. The knowledge repositories built on the basis of the Internet are contributing to the driving force of the scientific and technological revolution. Communication technologies in particular are seriously affecting the language use of the masses. Geographical boundaries between countries do not stand in the way of creating business empires. Recognizing MNCs as major drivers of wealth creation, job creation and national progress, national governments are laying a red carpet in welcoming them. Multilingual human resources play a major role in managing the business of multinational companies and reaching out to customers.

This kind of new world brings nations which are having varied cultures together. According to Rita Mae Brown "Language is the road map of a culture. It tells you where its people come from and where they are going." Multilingual knowledge is crucial in building bridges between different cultures, crossing borders, strengthening relationships between nations and peoples, and promoting respect and appreciation for their unique differences.

English is used as the lingua franca in the corporate world. However, it is not without limitations. Trustworthy and effective communication is key to business growth. Learning a new language completely broadens one's worldview and eventually mental horizons. The social, cultural and scientific values acquired through a new language double the individual's potential. There is no doubt that knowledge about the needs, habits and commitments of the local people will help in reaching out to that group of people. "If you talk to a man in a language he understands, that goes to his head. If you talk to him in his own language, that goes to his heart" Nelson Mandela's words show the importance of communicating with a person in his native language.

Multilingualism – Benefits :

Studies around the world show that multilingualism has many benefits. It can be said to bring cultural, economic, educational, communicative and cognitive benefits.

1. Awareness of other cultures is formed and helps in broadening the world view.
2. Having the ability to speak multiple languages will give them better job prospects.
3. People who speak multiple languages can earn higher wages in jobs than those who speak one or two languages.
4. A correlation between higher educational attainment for children who speak two or more languages has been proven in many studies.
5. It contributes to effective communication in the family, community and workplace.
6. Multilingual ability is helpful in learning other languages quickly.
7. It lays the foundation for creative thinking.
8. Accelerates early cognitive development.

Multilingualism – New National Education Policy – 2020 Proposals :

1. This education system recognizes that the mother tongue or local languages should be the preferred medium for children's education and this is essential to develop multilingualism in children.
2. It is clear that the children should be exposed to as many languages as possible at the earliest possible and the trilingual system should continue.
3. Between the ages of 2 and 8, children have the capacity and consistency to learn more languages. Therefore, that capacity should be developed by providing adequate infrastructural facilities.
4. Indian languages are naturally considered to be the highest in vocabulary and expression in the world. In order to introduce these to the future people of India, it was decided to encourage a

project on "Indian languages" in class 6 – 8. Thus they realize the unity in structure, letters and grammar of Indian languages. Its main objective is to contribute to national integration.

5. Besides *Sanskrit,* other ancient languages such as *Tamil, Kannada, Malayalam, Kannada Pali* and *Prakriti* languages are made available in schools for learning by those interested.
6. By making foreign languages such as Korean, Chinese, Japanese, Thai, French, German, Spanish and Russian available at the secondary level, empowering children to gain global knowledge and understanding of cultures and to show talent in various fields on the global stage in the future.

Conclusion :

Multilingualism is a must for India. If it is implemented as a blessing rather than a burden, it can significantly improve the mental development of future citizens of India by providing learning opportunities. It is powerful enough to further develop Indian culture and lay solid foundations for national unity. Let's hope that this educational system will be implemented properly.

References :

1. Mda, T. (2004). *Multilingualism and education. Changing class: Education and social change in post-apartheid South Africa*, 177-194.
2. Okal, B. O. (2014). *Benefits of Multilingualism in Education.*
3. Srivastava, A. K. (1990). *Multilingualism and school education in India: Special features, problems and prospects.* Multilingualism in India, 61, 37-53.
4. Bhaskaran, R. P. (2017). *Language complexity and multilingual education in India– A policy perspective.* Issues and ideas in Education, 5(2). 199-214.
5. National Education Policy (2020). Ministry of Human Resource Development, Government of India.
6. Edwards, John. Multilingualism. Routledge, 1994.
7. Grimes F. Barbara. (1996). *Ethnologies: Languages of the World.*13th edition, International Academic Bookstore.
8. Neelameghan, S.K., Uberoi, N.K. (2000). *Professional Competency in higher Education.* University of Delhi.
9. Pattanayak, D.P. (1984). *Multilingualism and Mother Tongue Education*. Journal of modern literature, vol.33, no.1/2,pp.136-140.JSTOR, www.jstor.org/stable/23620103.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Society and Musical System in Medieval India : A Study

- Dr. Surepalli Venkataratnam, Faculty in History, Nizam College, Osmania University, Hyderabad.

Abstract :

During medieval Indian history the society divided into four castes like Brahmanas, Kshatriyas, Vaisyas and Sudras. The Brahmanas accupied unique place in the society. The Brahmans are priest in the society. The Brahmanas could not devote the same time and attention to vedic studies and spiritual and intellectual pursuits as they used to do in the past. The Kshatriyas lost not only political power but also the opportunity of earning their livelihood as soldiers. The next position caste in the society called Vaisyas, they are bankers and marchanters and last caste called sudras, sudras were divided into two categories, the lower category were looked down upon as interior, as the untouchables. The caste systems was in a sense a disruptive force but it was also a cohesive force in so far as it assured every hindu of a recognized professional or occupational status. The position of women in medieval Indian history was not as high. No woman was allowed to enjoy an independent status. The women before marriage under the father after marriage, she was under the supervision of her husband and after his death, she was under the supervision of her grown – up sons. During medieval period, the Kings and Sultans very much interested about music system like in Gupta period, Delhi sultanate period and in puranas and another s aspects, different musical systems to covered in this paper.

Introduction :

In Hindu society, there were four principal castes like Brahmanas, Kshatiryas, Vaisyaa and sudras in order of rank and status and indefinite number of so – called mixed castes of varying status and the despised castes who were placed at the bottom of society. The Brahmans lost their royal patronage. They got no job in administration. They lost the opportunity of earning a lot of money by officiating as priests in sacrifices. The Kshatriyas lost not only political power but also the opportunity of earning their livelihood as soldiers. The condition of vaisyas and sudras and the untouchable given by Al-Biruni seems to be exaggerated. The sudras were divided into two categories. Those of the lower category were looked down upon as interior as the untouchables. The caste rules and the rules governing the relations between the various castes as laid down in the shastras were not strictly followed. The common practice was to marry in one's own caste but intercaste mariages were not unknown. It is true that the caste system was in many respects a cruel and immoral systems. Woman condition also in different dynasties very high and low. Child on marriage and purdah brought about the segregation of girls and a degration in the condition of Hindu women during medieval India. Some social evils like devadasi, sati etc also existed in medieval India, and music system in different dynasties in medieval India should covered in my paper.

The Gupta Times :

The period of the Gupta kings shone in literary excellence. It is often described as the Golden Age of culture, arts and learning in an-

cient India. Kalidasa, who was in the court of Vikramaditya, epitomizes the artistic accomplishments of the Gupta period. He was a lyrical poet and a writer of epics and plays. The poem 'Meghadoot', the epic 'Raghuvamsha' and the play 'Shakuntala' are some of his creative masterpieces that adorn the Indian literary tradition. The numerous references to music and dance in Kalidasa's works show the importance accorded to music in man's life during his period. Kalidasa's works mention musical instruments like the Parivadini vina, Vipanchi vina, Pushkar, Mridang, Vamshi and Shankha, different types of songs like the Kakaligeet, Streegeet and Apsarogeeti, technical terms like Murchana, Swarasaptaka and Tana and qualities of voice like Kinnarkanthi and Valguvagam. Vastyayana wrote his famous manual, Kamasutra during this period. In it, he lists 64 'Kala's or arts essential to refined living, which include singing, playing musical instruments and dancing.

The Buddhist monk, Fa Hien, travelled far and wide in the country for several years during the Gupta period. He noted his impressions about the remarkable prevalence of music in social life. The Gupta king Harshavardhan, was himself a singer. There are references to music making in his plays, 'Nagananda', 'Ratnavali' and 'Priyadarshika'. A story in the 'Panchatantra', one of the most celebrated compilations of fables ever produced by mankind, also refers to music. The tradition of Indian art music flourished in four kinds of performing spaces, sacrificial areas, temple precincts, stages and platforms and princely courts. The character of each of these spaces determined the pitch, volume and timbre of music. The music associated with the sacrificial hall was mainly the mantras, which were recited as well as sung. The words, their enunciation and their appropriateness for the ritual were the supreme considerations. Musical instruments were employed, but their role was secondary. In the closed or semi-closed structures of temple – spaces, the effects of echo and reverberation were felt. The effect of instrumental and vocal timbres was more pronounced. Hence these were developed. This comes through in the number of instruments used, and the individual capacity of each to produce a greater variety of sounds.

From the Gupta age onwards varied musical genres were practiced within the temples. The courtyard of the temple allowed another kind of music-making called the samaj. Visiting artists were also allowed to perform in these soirees. Another format that evolved in the temple space was the ghata-nibhandhan, which was collective dance and music. Temple – spaces have thus fostered art, folk, religious and popular music. The stage or the platform was a space, which was a necessary and important part of an auditorium or a theatre. Natyashastra elaborately described three kinds of theatre, differing in their size and shape. Music from the stage had to be heard as well as seen, hence the skillful used of stage space was necessary. Bharata's detailed instructions about the kutapa or the orchestra bring out the close relationship between the kind of music performed and the quality of stage space. The princely court was the most organized performing space. All kinds of music were rendered from the princely court as all the external conditions could be controlled. Delicate effects and subtle nuances could be conveyed. There was also a much

better interaction between the stage performer and the audience.

Musical system in Puranas :

The Purana traditionally treats five subject, the primary creation of the universe, secondary creation after periodic annihilation, the genealogy of gods and saints, grand epochs, and the history of the royal dynasties. Into this core subject a Purana incorporates other religious accretions like customs, ceremonies, sacrifices, festivals, caste duties, donations, construction of temples and idols, and places of pilgrimage. Stories in the Puranas highlight the universal theme of the receiving of musical knowledges as a divine boon. The Puranas also bring out the prestige that music was accorded in human and social life. The puranas were passed on from one generation to the next through the oral tradition. It is believed that all the major Puranas were in circulation by 1 AD. They were gradually compiled and consolidated between 400 AD and 1000 AD. Of the 18 Maha puranas, three dwell at some length on music.

Markandeyapurana :

The Markandeyapurana is one of the smallest puranas. It came into being between 400 and 500 AD. Through a dialogue between Saraswati and Ashvatara, a king of Nagas or serpents, it offers interesting insights into music. Saraswati offers a boon to the King who desires nothing but the knowledge of the musical notes or swaras.

Vayupurana :

The Vayupurana is regarded as a very early puranas that originated around 300 AD. If refers to music as gandharva. The music of this Purana deals with the rituals performed during the different phases of sacrifice.

Vishnudharmottarapurana :

The Vishnudharmottarapurana, which is traced to 400-500 AD, touches on almost all the arts, although having very little original material. It devotes one chapter each to Geet and Vadya.

Dattilam : Gandharva Shastra

The music of ragas, as we know it today, is the culmination of a long process of development in musical thinking that aimed to meaningfully organize melodic and tonal material. A landmark step towards the evolution of the raga was taken when sama gayangal gave way to gandharva gaan as the mainstream of the sacred music of India. Dattilam, dated roughly 400 AD, is the main text for this music. This text discussed parent tonal frameworks, the 22 micro-tonal intervals placed in one octave-space, the process of sequential re-arrangement of notes, and the permutations and combinations of note – sequences. Dattilam also describes the 18 jatis which are the fundamental melodic structures for the jati – gayan.

The jatis have ten basic characteristics, which closely resemble the structuring and elaboration of the contemporary raga in Hindustani music. The names of some jatis like andhri, oudichya may reflect their regional origins, as do the names of many Hindustani ragas today, e.g. Soranth, Khamaj, Kannada, Gauda Multani and Jaunu puri, Jati-gayan was entirely pre-composed. However, Hindustani music stressed improvisation which completely changed its nature. But the approach and concepts of Dattilam made the transition from Sama Veda music to the contemporary raga music significant and smooth.

The concept of Deshi, regional, in musical system (6th – 12th centuries) :

Brihaddeshi, written by Matanga was the first work to describe music in the period after Bharata, before the advent of Islam began to influence music. Matanga probably hailed from south India. Brihaddeshi is the first major and available text to describe the raga, which has been the central concept in Indian art music for centuries. It also introduced the sargam, or notation in the names of notes. In Matanga's discussion of musical scales and micro-tonal intervals he clarifies what Bharata had said in the Natyashastra. One of Matanga's major contributions is his scholarly focus on the regional element in music. 'Deshi' has to be understood in contrast to 'Margi' music which is sacred and pan-Indian in its scope. According to Matanga, "Deshi is that which is sung voluntarily and with delight and pleasure by women, children, cowherds and kings in their respective regions". Deshi music captured in the flavor of a range of human emotions from different regions.

Ragas, talas and tala – musical system :

The present system of Indian music stands on two important pillars, Raga and Tala. Raga is the melodic form while tala is the rhythm underlying music. Together, raga and tala distinguish Indian music from many other musical systems of the world. The rhythm of music is explored through beats in time. Melody evolved as the raga through several processes, the tala resulted from a similar evolution in rhythm. Thus raga, which means colour or passion, became a framework to create music based on a given set of notes and characteristic rhythmic patterns.

The basic constituents of a raga can be written down in the form of a scale. By using only these notes, by emphasizing certain degrees of the scale, and by going from note to note in ways characteristic to the raga, the performer sets out to create a mood or atmosphere that is unique to the raga in question. The idea of the tala is embedded in the concept of time. In Hindustani music it is the artist who bestows quality on time. A musician marks the beginning of his tala whenever he wants. He also creates his divisions in time. He creates the first beat. The flow of time is now released, channeled and directed.

The artist then creates a beat to mark the first division or segment. With this first division in the time the flow becomes comprehensible. The artist subsequently puts in successive and equidistant strokes. He makes available to us the matra, a measure to compute musical time. The duration between two matras is known as the tempo. The release of the time flow and the determination of the measure to compute it are the primary requirements to make a tala.

Cyclical and repetitive time-patterns composed of groups of long and short duration time divisions are talas, as we know them today. In every tala in Hindustani art music clapping, tapping of fingers and waving of the palm are analogous. These weave a pattern of sound and silence. Ancient treatises enumerate 108 talas. However, contemporary performances are normally restricted to about 15 talas. Talas gain life and body when instruments play their role. Instrumental sounds, when expressed onomatopoeically, formulate sound syllables. These sound syllables, when fitted suitably to the tala – divisions, crate thekas, the tala – expression that is actually played and heard in Hindustani

music. Thus the talas functions as accompanying entities in Hindustani music and dance. They also serve as the basic for solo renditions in rhythm music.

Hindustani art music began to evolve after pre-medieval Indian music passed through certain stages of transformation and development till the beginning of the 11th century. Many Indian and non-Indian cultures took an active part in this transformation. Around the 9th century, the Sufis secured a firm foothold in India with their great love for music and acceptance of many indigenous customs. The followers Nizamuddin Chishit included the 'Basant' and 'Rang' celebrations in their religious practices. Similarly during the time of Kailkubad, both Farsi and Hindi songs found a place in performances. The advent of the Islam at the end of the 12th century brought Persian music and culture with it. The attitude of the Muslim rulers towards Hinduism varied. Some like Aurangzeb were strongly anti-Hindu. Others like the great Akbar were well – disposed towards their Hindu subjects. Muslim India had a long, complex and eventful cultural history. Ultimately it became and inextricable part of the Indian cultural ethos.

The Delhi Sultanate Times (12th – 17th century) :

Amir Khusro in 1262, he was nine years old, Amir Khusro began to compose poetry. He composed almost half a million verses in Persian, Turkish, Arabic, Braj Bhasha, Hindawi and Khadi Boli. He is supposed to have enriched or invented qawali, qasids, qalhana, naqsh and many others forms of music. Varying degrees of secularity permeated these musical forms. The zeelaph and sarparda ragas are also associated with Amir Khusro he lived for 70 years. During 60 of those years, that is, between 1265 and 1325. Khusro spent time in the courts of as many as ten different Muslim rulers. Each court he stayed in was culturally active and different from the others. Khusro's stay in Multan brought him in contact with Persian music, while his visit to Bengal exposed him to the music of the Vaishnavite tradition. During his time at the ruler Kaikubad's court, Avadh-based music and musicians secured a firm footing in Delhi. Three Khilji monarchs became his patrons successively. Each signalled a musico – cultural change. Jalauddin, the first Khilji, was enthusiastic about secular music. Allauddin Khilji worked with Sufi saints through Khusro, and was instrumental in introducing diverse musical elements in Delhi. The number of different patrons that Khusro had, and the places he worked in, enabled him to get exposed to and assimilate diverse musical influences. Khusro is said to have created a new system of musicology, called 'Indraprastha Mata' or 'Chaturdand Sampradaya'. He also brought into circulation the two specific musical genres of 'tarana' and 'Kaul', which complemented the prevalent array of musical forms. Neither, however, was novel to the Indian musical scene.

Sangita Ratnakara :

The medieval age was characterized by an impressive and varied musical expression. There was an abundance of musical instruments. Drums and rhythm – instruments, in particular. Were widely used. Sharangadeva, the author of the famous Sangita Ratnakara, explains the construction and the techniques of playing 14 kinds of drums. This musicologial

treatise is so highly regarded that the two important systems of art music in India, Hindustani and Carnatic, try to trace their basic concepts to it. The mention of names of ragas like the turushka tode and the turushka goud in this text show the percolation of the Islamic influence into Indian music. The Sangita Ratnakara emphasized the ever changing nature of music, the increasing role of regional influences on it, and the increasing complexity of musical material that needed to be systemized time and again. Sharangdeva is firmly tethered to the prevalent musical practices of his time. His stress is consistently on the 'Lakshya', the music 'in vogue' an against ancient music.

Raja Mansingh :

Raja Mansingh Tomar of Gwalior was the driving force behind introducing and consolidating Dhrupada genere of Hindustani music that enjoys esteem even today. He replaced traditional Sanskrit songs by Hindi songs. He is also credited with composing three volumes of songs 1. Vishnupada - songs in praise of lord Vishnu, 2. Dhrupada, and 3. Hori and Dhamar songs associated with the festival of Holi. Mansingh's support gave pride of place to these genres. He also thus related music to the lives and language of the laymen. He was a generous patron of the arts. Both Hindu and Muslim musicians were employed in his court. With the talent available in his court he initiated a major project to systematize the prevalent music. It was this project that resulted in the creation of that comprehensive treatise on music in Hindi, the so called 'Mankutuhal'.

The Bhakti Movement :

This was a devotional movement emphasizing the intense emotional attachment of a devotee towards his personal god. The term bhakti is first used around 800 BC in Pali literature. The devotional forever of the Alwars and the Nayanars, the saints who lived in South India between the 5th and the 10th centuries, also travelled north. In due course 'bhakti' became a widespread Hindu religious movement and way of life, inspiring copious volumes of superb religious poetry and art. The 'bhakti' cult spread to the north in the 14th and 15th centuries, where it resonated with the Rama and Krishna devotional cults. Theoreticians like Ramanuja and Ramananda and saint-poets like Kabir and Tulsidas belonged to the Rama tradition. Vallabha and his contemporary Sri Chaitanya spearheaded two separate Krishna cults in the 17th century. The Vallabha cult directly contribution to the theory and practice of music. This impacted Hindustani Art music as well through Ashtachap, Pushti and Haveli Sangeet by the 15th century, large parts of the areas under the sway of Hindustani Art Music were well ahead in linguistic and literacy development. Using the regional language, Braj, Avadhi or whatever, as the vehicle, saint-composers were able to reach to people in social strata otherwise impervious to the influence of art and music. In the bhakti movement as in Hindustani Art Music, songs and composite presentations, using elements of speech, dance and drama, played a major role in propagating ideas in art and music. The works of composers like Jayadeva, Vidyapati, Chandidas (14th - 15th century), Bhukta Narasimha (1416-1475 AD) and Mirabai (1333-1603 AD) are ready cases in point. The bhakti movement remains and isolated example of a collective use of the structures and stylistic features of art music.

The History of Bhajan and Bhakti :

The intertwining of Bhajan and bhakti, song and devotion, is due in large measure to the fact that the path of bhakti from its every beginning was preached through song. Sometimes in the sixth century A.D. two groups of singer – saints, the Nayanars and Alwars arose in South India, the one promoting the worship of Shiva and the other Vishnu. The leaders of this movement preached, in song, a message that ran contrary to the atheistic Buddhist philosophy current in that day. The Nayanars and Alwars practiced and taught bhakti, a complete surrender to personal gods. Bhakti, it can be argued, has roots that go much farther back than these poet singers.

Every new teaching that seeks a home within the Hindu framework looks for their authority to the Vedas, Hinduism's most ancient inspired writings. Bhakti theology can, indeed, be traced back to the Vedas. The following hymn to the god Indra, from the oldest of the Vedas, illustrates how the attitude of passionate love for God existed even then obeauteous Indra, to be adorned with hymns and salutations, Those desiring the eternal rites, those desiring riches, and those that are wise steal to your presence like loving wives" "their husband, O powerful Indra, their thoughts touch you". The Ramayana and Mahabharata, India's two great epic poems, contain much of the inspiration for bhakti themes, both in story and in doctrinal form. The Ramayana was translated into many languages, the most famouse of which is a Hindi version by Tulsidas, called Ram Charita Manas.

This contains the story of Ram, an avatar of Vishnu. It is through the Ram Charita Manas that Ram bhakti and particularly the chanting of the name of Ram gained prominence in North India. To this day, men gather in small neighborhood temples or homes, and chant it from start to finish without a break, while loudspeakers attached to the roof point in all directions enabling neighbors to share in the 'blessings.' The Gita is a sermon preached by Lord Krishna to Arjuna on the battlefield of Kurukshetra. IT contains much of the theological essence of Krishna's teaching on the path of Bhakti. "In any way that men love me," says Krishna, "in that same way they find my love: for many are the paths of men, but they all in the end come to me." Though Ram bhakti is inspired by the Ramayana, Krishna bhakti finds its greatest inspiration, not from his preaching in the Gita, but from the numerous legends recounting scenes from Krishna's childhood and youth.

Legends regarding Krishna's youth can be found principally in one of the volumes of a collection of legends about the gods compiled in the Middle ages, called the Puranas. The bhagavata Pruana contains the stories of Krishna's infancy in which his mother Yashoda is continually punishing him for his naughty pranks. It also contains the stories of Krishna and the gopis, married women who were also cowherds and were all passionately in love with Krishna.

Conclusion :

Indian rulers are enjoying the music system medieval India contemporary rulers very much interested about musical systems. Many singers various dynasties on joyed in music system. Some singers singing a songs and different languages. Like hindi and another local languages. In the society sphere, muslims woman are still made to live in parda and polygamy is

practiced as a matter of personal law if not as a matter of religious duty. In political field muslim rule in medieval India was based on the doctrines of Islam in which discrimination against non-muslims was central to faith. My paper should covered music system in puranas Gupta period the Deshi concpets, Delhi sultanates and Bhakti movement and also covered society conditions like caste system and woman conditions in medieval Indian dynasties.

References :

1. Bary, De : Self and society in Ming thought, Columbia university press, New York, 1970.
2. Kalika Prasad Tiwari : Foundations of Indian culture pointer publishers, Delhi, 2001.
3. Majumdar, R.C. : The history and culture of the Indian people. Bombay 1957.
4. Muhammad Zaki : History of Muslim rule: The prophet and the early rulers, Beacon Pub, Delhi, 2006.
5. Qureshi, I.H : The administration of the sultanate of Delhi : Lahore 1944.
6. Satyamurthi, T.V. : Region, Religion, caste gender and culture in Contemporary India, Delhi, 1996.
7. Dr. Abha Sharma : Socio – cultural and Economic history of Medieval India, Mangalam publications Delhi – 2015.
8. Poole : Stanley : Medieval India under Mohammedan rule, New York, 1903.
9. Richards, J.F. :The Moghal Empire, New York, Cambridge University Press, 1993.

★★★

Kandukuri Veerasalingam : - A Man for Woman's Cause

- Archana S
Post-Doctoral Research Fellow (ICHR),
Department of History, Sikkim University,
Gangtok, Sikkim, India.

- S. Jeevanandam
Assistant Professor,
Department of History, Sikkim University,
Gangtok, Sikkim, India.

Abstract :

The nineteenth century became a significant period for the social and cultural history of the Indian subcontinent. The period witnessed a series of social movements that brought many changes in the outlook of women and it prepared the mass to accommodate modernity in their lives. The social reformers were successful in breaking the conservative beliefs on women's status. Kandukuri Veerasalingam Pantuluwas one of the prominent social reformers of nineteenth-century Andhra Desa. He worked for women emancipation and voiced some important women's questions. He focussed on the social problems that were directly concerned with women, especially on child marriages, women education, kanyasulkam (bride price), and widow remarriages. In this context, this particular paper is going to discuss the contribution of Veerasalingam on women empowerment in Andhra Desa.

Key Words : Veerasalingam, Women empowerment, Widow remarriages, Social reform, Andhra *desa*

Introduction :

The condition of women in India was in general deplorable in the patriarchal society. Women were suppressed mainly due to poor education, denial of liberty, infant marriages, polygamy, and widowhood. The nineteenth century became a significant period for the social and cultural history of the Indian subcontinent. The period witnessed a series of social movements that brought many changes in the outlook of women and it prepared the mass to accommodate modernity in their lives. The social reformers were successful in breaking the conservative beliefs on women's status. KandukuriVeerasalingamPantuluwas one of the prominent social reformers of nineteenth-century Andhra *Desa*. He worked for women emancipation and voiced some important women's questions. His intervention made a significant impact on the development of women's position in the Telugu region. In this context, this particular paper is going to discuss the contribution of Veerasalingam on women empowerment in Andhra *Desa*.

Rao Bahadur Kandukuri Veerasalingam Pantulu (16th April 1848-27th May 1919) was an important personality in constructing modern Telugu society and its language. He had many 'firsts at Andhra *Desa* in his credit. He was a pioneer in the social reform activities of Andhra *Desa* and also in the field of journalism and literature. Veerasalingam cultivated the Telugu language for the modern world. He introduced the writings of autobiography and prose into Telugu literature. He also authored the first Telugu book on modern science. He wrote the first Telugu novel, *Rajasekhara Charitamu* (*The History of Rajasekhara*) in 1878. He started the first women's journal

called*Satihitabodhini* (1883). He was also known as *GadyaTikkana* (Tikkana of Prose). He is also glorified as the Father of the renaissance movement in Telugu and considered as Raja Ram Mohun Roy of Andhra *Desa*. M.G. Ranade conferred Veerasalingam with the title of 'Vidyasagar of South India' at the Indian Social Conference in 1898, which was held at Madras.

Veerasalingam was born to Subbarayudu and Poornamma on 16th April 1848 at Rajamahendravaram (modern Rajahmundry, Andhra Pradesh) in a middle-class family of Niyogi Brahmins. He was described as an *Ekasanthagraahi* ('quick on the uptake or a man of high I.Q.').[1] He had a great interest in learning the Telugu language and its culture. There is no evidence to show that Veerasalingam was directly influenced by any particular teacher or preacher in his ideas of social reform.[2] However, the ancient sages such as Viswamitra, Agastya, and Kapila were considered the earliest spiritual gurus of Veerasalingam.[3] The well-educated Veerasalingam started his career as a teacher in 1871 at the Government District School, Rajahmundry. He later shifted to an Anglo-vernacular school at Dhavaleswaram in 1874 and functioned as a headmaster. However, Veerasalingam was keen on the social reform activities of Andhra *Desa*.

A man for women's causes :

Veerasalingam made efforts in building up public opinion and created a necessary climate for his campaign for social reform. He believed that the condition of the woman was no better than slaves.[4]He basically lived for women emancipation and became a chief advocate of the women's question in Andhra *desa*. He focussed on the social problems that were directly concerned with women, especially child marriages, women education, *kanyasulkam* (bride price), and widow remarriages.

Veerasalingam took the greatest effort in 1870's to build up public opinion and create a necessary climate for his campaign for social reforms. Veerasalingam and Kokkonda Venkataratnam Pantulu (1842-1915)[5] jointly addressed many social issues at Dhavaleswaram. Veerasalingam gave his maiden public lecture at the Vijayanagaram Girls School at Rajahmundry on 3rd August 1879 and the second one was held on 17th October 1879.[6]

Veerasalingam established *Sangha Samskara Samajam* (Social Reform Association) in 8th September 1878 at Rajahmundry with a half dozen dependable members to carry on propaganda work by arranging lectures and conducting a weekly meeting. The association carried the propaganda work to arrange lectures and weekly meetings.[7] The fundamental aims of the social reform activities were the emancipation of women. His students were used to perform dramas in front of the public to enlighten the commoners.[8]

A group of reformers started the Provincial School Club in July 1875 at Rajahmundry with BesavarajuGavarraju as its secretary.[9] The main aim of the club was to conduct lectures regarding social issues and made its members lead their lives accordingly, to give example to others.[10]Veerasalingam was used to attend the regular meetings of the club and uphold the high status of woman in family and society. He compiled verses for young girls to which discussed about the sacrifice of parents called *matru puja* and *pitru puja*.[11]He also composed a collec-

tion of hundred verses *StreeNeeti Deepika* (Lamp of morals for women, 1884) to use in girls' schools.

Veerasalingam tried to empower women through poems and prose. He did not encourage the practice of idol worship.[12] However, he invoked the authority of the *Vedas* and the *Smritis* to substantiate his arguments on women's questions.[13]He cited the story of Arjuna, who married a widow inUluchi, which pointed to the prevalence of the custom in ancient India.[14]He wrote a number of satires like *Brahma Vivaham*(*Book of the Old Man's Marriage*) and *Vyavaharadharma bodhini* (*Pleader Natakam*). The satires helped to get some kind of awareness on social evils to the public attention.

Veerasalingamwrote in *satakas* that education will help people to understand good and evil, and girls should also get educational facilities.[15] He advised that knowledge make woman capable to overcome their destitution and find solutions to their inconvenience.[16]*Satya Raja PorvadesaYatralu* (*The Eastern travels of the King of Truth*) was a humorous book modelled on Gulliver's Travels. It was an influential satire that dealt with the conventional practices that existed in the society that dominates women. He also wrote *SatyavateeCharitra* (*The History of Sathyavati*, 1883), and *ChandramatiCharitramu* (*The History of Chandramati*, 1884).

Women's education and Veerasalingam :

The backwardness of women was attributed to their ignorance resulting from the lack of education. Women's education was not popular in Andhra *desa*as like the rest of India. The colonial government made an effort to introduce western education to Indians for their administrative benefit. Dalhousie, the Governor General of British India, decided to provide western education to women[17] and Wood's despatch of 1854 also stressed the importance of women education in India.[18] However, there was no substantial progress made in this direction in Madras Presidency. In this political circumstance, Veerasalingam and other social reformers were interested to adopt and accept the changes that were taken place on the colonial background.

Veerasalingam believed that the education of women and their political awakening would improve the general condition of Hindu social life.[19]However, there was strong opposition and apathy existed among people towards women's education. It was a deep-rooted belief that women should not be educated. They felt that it would bring misfortune to families whose girls were educated.[20] There was prevalent a feeling that female education was meant only for *devadasis* who had to learn fine arts in order to dance in temples and on public occasions. This prejudice was so deeply rooted as this was not to be removed all of a sudden.

Veerasalingam used to conduct regular conferences, lectures, and cultural programs to popularise the relevance of women education.[21] He started an association for women emancipation in 1874 with his few followers as members. In their association meetings, they largely discussed the issues of women education. The association initiated a school for girls. It was started in September 1874. This is considered as the first school for girls in Andhra *desa*. The association discussed about the religious and moral issues and problems related to the

progress of society.[22] *Veerasalingam Kavi Club* was established in 1891at Kumudavalli near Bhimavaram in West Godavari district and it regularly conducted meetings, and annual functions to promote the ideas of Veerasalingam.[23]

Veerasalingam started a girls' school in 1881 at Innispet[24] and a lower secondary school for girls Rajahmundry. The school gradually gained importance in the city of Rajahmundry and even those women who were in seclusion started to attend the classes. He faced disagreement and unfavourable comments from the conventional sections of society.[25]He further stated girls' school in 1889 at Shimavaram (West Godavari district) and the Victoria Girls' School in Rajahmundry (1905). The school had ninety girls' students with premises 133 pupils.[26] Chilakamarti Lakshmi Narasaimbam, follower of Veerasalingam, set up a school at Rajahmundry in 1909.[27]

The efforts of Veerasalingam made a significant impact on Telugu society. The Hindu Girls' Education Society at Bellary was one of the leading associations established for the promotion of women education including music and other useful arts.[28]*Guntur StreeSamajam* (Women's Organisation of Guntur) established a school for girls in 1908 at Guntur. In 1899, a meeting conducted by the local reform association at Vijayawada on women's education and passed resolutions demanded the Government for effective remedies to encourage women education.[29]BalaSamajam at Endagandi was established in 1904 and had a small library and it conducted three meetings every month.[30] A large conference of women took place in Guntur on October 1905 and passed resolutions on the problems of women education and marriage.[31]

Women's journals :

Veerasalingam popularised the importance of women education and raised women's questions through his writings in various magazines and journals. Initially published articles in *PurusharthaPradhayini*along with Kokkonda VenkataratnamPantulu.[32]Veerasalingam raised some significant questions on women issues. The editor of the journal was against progressive ideas.[33]He found it difficult to conduct effective propaganda to counter the arguments of the orthodox sections. Thus, he decided to start his journal to propagate his ideas about women issues.

Veerasalingam started a journal called *VivekaVardhini*as a monthly in 1874. He edited the first women's periodical *Sati hitabodhini* in 1883, which committed to the cause of women in Andhra *desa*. MalladiVenkadarathnam established a second journal, *Zenana Patrika*, in 1893. Veerasalingam was closely associated with him for the journal activities. These journals and magazines voiced women education and development.

In addition to periodicals, Veerasalingam had also published books like *Rajasekhara Charithra, Satyavatee Charitramu,* and *PatnihitaSoochani*for women. He portrayed the life *Sathyavati* in his book *SathyavatiCharitamu* to popularise women education. He considered *Sathyavati* was a woman, one who overcomes all her problems, gained education, and remained an ideal woman throughout her life. Her example was used to suggest that education developed patience, sympathy, forbearance, wisdom and a renewed

commitment to family.[34] He wrote many satires, lampoons and dramas like *Brahma Vivaham*to criticise *kanyasulkam*, early marriages and marriages to old men with young girls.

Issues of widow remarriage :

The pioneering works of Veerasalingam emancipated the widows of Andhra *desa* from their social clutches. The problem of widow remarriage was closely connected with the custom of child marriage. MalladiSubbamma, the woman activist, mentioned that the issue of child widows were the main theme within the widow remarriages of the social reform activities in the late nineteenth century Andhra *desa*.[35] There were twenty-five percentages of the population were following the custom of infant marriages.[36] According to the census report of 1881, there were only two out of twenty-one percentages of widow attained puberty just before they became widows.[37] The custom was popular among the upper caste in society. The modern historian, Ramakrishna, stated that remarriage was not allowed in the upper caste society.[38]

Veerasalingam started to deliver speeches to encourage people to think about widow remarriages. He initiated the widow remarriage activities in Andhra *desa* that were based on the prior activities that took place in the city of Madras.[39]The widow Remarriage association was started in 1871 at Madras. But it was short-lived. Later it was revived in the 1880s by Dewan Bahadur Raghunath Rao. He delivered his first speech on widow remarriage on 3rd August 1879 at Rajahmundry. This became a milestone of the widow remarriage movement in Andhra *desa*.

Veerasalingam decrypted the condition of the widows and reflected on the other aspects of the contemporary Andhra society in his novel, *RajasekharaCharithramu*.[40] An incomplete play, *StreePunarVivaha Sabha Natakam* (1879), focussed on the theme of the remarriage of women. *Stree Punar Vivaha Prahasanamu* (1890-91) was a satire that questioned the criticizers of the women remarriage. A novel, *Apoorva Brahmacharya Prahasanamu* (1886) critically discussed the concept of celibacy in the Indian tradition.

Veerasalingam stated that the conquest of desire is not possible for everyone. The suppression of natural human instinct was not possible. The great sages of the Hindu mythologies knew all and renounced everything in the world. However, they even could not get rid of their sexual deeds. It became difficult for the poor girls of the world. According to Veerasalingam, The acceptance of widow remarriage could not do any harm. However, widow remarriage could prevent the evil of illicit sex, which was considered as the worst of all (social) evils. The illicit sex relationships further cause suicide and murders. The lawful remarriage would help them in restoring their respectful life.[41]

Veerasalingam circulated a notice on July 1874 to inform the people of Rajahmundry that he was going to give a talk on widow remarriage. This notice created a wide range of unrest among the local orthodox sections.[42] He lectured that the practice of enforced widowhood was nowhere found except in India and especially it prevailed among the three upper-caste Hindus.[43] The lecture created a large stir in Rajahmundry. The attention of the public was

drawn to the issue of widow remarriages and people started to discuss it. He faced threats from the orthodox section of Hindu society. The parents were not ready to remarry their widow daughters.

Veerasalingam gave his second lecture on October 17, 1879 to strengthen his arguments on widow remarriage. He established an association for widow remarriage of women in 1880.[44]First of all, he applied the idea of Widow Marriage among the higher castes, the Brahmins and the Vysyas in particular. One reason for it might be that it was most needed among them.[45]Veerasalingam along with his few trusted friends such as BasavarajuGavarraju, Eluri Lakshminarasimham, Bayapanedi Venkata Jogaiah, KannamreddiParthasarathi Naidu, ChirravuriYajnannaSastri, Kaja Ramakrishna Rao, and KommuRamahngamSastri formed an active group, called the Widow Remarriage Association in 1879. This was the first organization which addressed widow remarriage in Andhra.[46] Veerasalingam started Widows' Shelter Home in 1905 and Rescue Home for fallen women in 1909.

Veerasalingam also started a *Stree Punarvivaha Samajam* (Association for the Remarriage of women) (1880) and new associations for the causes of widow remarriage in 1884.[47] A widow called Sitamma married GugulapatiSriramulu on 11th December, 1881 at Rajahmundry.[48] The marriage was considered the first widow remarriage in Andhra *desa*. It was performed with the strong support of Veerasalingam. The orthodox leaders did not support widow remarriages and they tried their best to break up the marriage. Veerasalingam offered good jobs and accommodation to the bridegroom.[49]

The students and followers of Veerasalingam remained intact and equally determined to perform remarriages. Veerasalingam used to send his students to various parts of Andhra *desa* to find the parents who were ready to remarry the widows in their families. However, it was very difficult to find out parents who were prepared to get their daughters to remarry. Veerasalingam found a lot of mothers of young widows were anxious to get their daughters to remarry.

The orthodox leader excommunicated thirty-one families who participated in the celebration.[50] Police provided security in the respective localities where the marriages were taking place. The second widow remarriage was taken place with all the threats and unrest within four days after the first. A widow named Ratnamma married Racharla Ramachandra Rao on 15th December 1881.[51] By the middle of 1884, Veerasalingam had initiated completing ten marriages, including those of two Vaisya couples, as well as those from Brahmins of different sects.[52] Almost ten widow remarriages occurred before 1884. Veerasalingam helped to marry around forty widows in his lifetime. However, they had only conducted three marriages in the span of seven years between 1884 and 1891.[53]

In addition, Veerasalingam also criticized the expensive rituals in marriage ceremonies. He requested that society avoid large expenditures on marriages and abolition of taboos on sea voyages and he campaigned against corruption in public life. According to him, all these issues were entertained in the name of tradition, which was based on the *sastras*, the Hindu religious

doctrines. The reformers fought against these conservative rituals in the name of tradition. As a result of this marriage reforms started with the reduction of high marriage expenditure. The luxurious marriages negatively affected the lives of poor and middle-class families and they struggled to afford the amounts of marriage expenses.[54] Veerasalingam strongly raised his voice against the custom of performing the marriage ceremonies for five days.[55] From these marriage rituals, the priestly classes earned economic benefits such as money and other gifts. They demanded and received heavy amounts as gifts and other payments.

Conclusion :

All the articulations of Veerasalingam questioned the patriarchal ideology and the traditional social role of women within the family structure. He believed that female education was necessary for the advancement of the nation. He believed that no social reform movement would become fruitful until there is women cooperation. He tried to popularise the idea of improving the status of women within the family itself through education. Because of his efforts, the cause of women's education in Andhra *desa* received a tremendous impetus. His perception of women's emancipation was also strongly criticised by orthodox patriarchal understanding in society. He not only focused public attention on social evils but also initiated and encouraged women to associate, organize and express their views through writings.

References and notes :

Endnotes :

1. Anjaneyulu, D. Kandukuri Veerasalingam. New Delhi: Publications Division, 1976: 8.
2. *Ibid*., 24.
3. *Ibid*., 9.
4. Ramakrishna, V. Social Reform in Andhra. New Delhi: Vikas Publications, 1983: 89.
5. Kokkonda Venkataratnam Pantulu was a senior TeluguPandit at the Presidency College and also functioned as an editor of the Andhrabhasha Sanjivani, which was published from Madras.
6. Anjaneyulu, D. 1976. Op.cit.,26-27.
7. Veerasalingam.Sweya Charithamu(Autobiography of Veerasalingam) (in Telugu).1915: 135.
8. *Ibid*., 135.
9. *Ibid*.,89.
10. *Ibid*.,
11. *Ibid*., 45.
12. Anjaneyulu, D. 1976. Op.cit.,37.

13. *Ibid*., 27.
14. *Ibid*.,
15. Veerasalingam. 1915. Op.cit., 210.
16. *Ibid*.,
17. Ramakrishna, V. 1983. Op.cit., 90.
18. Forbes, Geraldine. Women in Modern India. New York: Cambridge University Press, 2000: 40.
19. Sharma, Radha Krishna. Nationalism, Social Reform and Indian Women. New Delhi: Janaki Prakashan, 1981: 164.
20. Ramakrishna, V. 1983. Op.cit., 90.
21. Ladies conference organized solely by women for the promotion of culture and advancement among Telugu women. (The Hindu. May 24, 1911.)
22. Veerasalingam. 1915. Op.cit.,84.
23. *Krishna Patrika*(in Telugu). December 18, 1908.
24. Anjaneyulu, D. 1976. Op.cit.,38.
25. Veerasalingam. 1915. Op.cit., 214.
26. *KrishnaPatrika*(in Telugu). March 15, 1906.
27. Lakshminarasimham, Kalaprapurna Chilamarthi. Sweeya Charitramu (Autobiography) (in Telegu). Visalandhra Publishing House, 2009.
28. *Telugu Zenana* (in Telugu). March 11, 1906.
29. *TeluguZenana* (in Telugu). August, 1889.
30. *Krishna Patrika*(in Telugu). November 15, 1908.
31. *Ibid*.,
32. *Purushartha Pradhayini*(in Telugu) was published from Machilipatnam. (Andhrabhasha Sanjivani (in Telugu). 1872.)
33. *Andhrabhasha Sanjivani* (in Telugu). 1872.
34. "Sanamma on Women's Education". Hindu Sundari. (February, 1910): 25-28.
35. Subbamma, Malladi. Women's Movement and Associations. Hyderabad: Book Links Cooperation, 1994: 12.
36. Stuart, H.A. Census of India, 1891. Vol. XIII. Madras: Government Press, 1893: 145.
37. McIver, Lewis. Imperial Census of 1881: Orientations and Results in The Presidency of Madras. Vol. I-Report. Madras: Government Press, 1883: 71-72.
38. Ramakrishna, V. 1983. Op.cit.,109.

39. Veerasalingam. 1915. Op.cit., 145.
40. Ramakrishna, V. 1983. Op.cit.,110.
41. Anjaneyulu, D. 1976. Op.cit.,135-137.
42. Ramakrishna, V. 1983. Op.cit.,114.
43. Veerasalingam. 1915. Op.cit.,150-51.
44. Subbamma, Malladi. 1994. Op.cit.,12.
45. Anjaneyulu, D. 1976. Op.cit.,34.
46. *Ibid*., 28.
47. Veerasalingam. 1915. Op.cit.,223.
48. Raghunadha Rao, P. History of Modern Andhra. New Delhi: Sterling Publishers, 1978: 79.
49. Subbamma, Malladi. 1994. Op.cit.,12.
50. Rao, Raghunadha. 1978. Op.cit.,79
51. *Ibid*., 79
52. Anjaneyulu, D. 1976. Op.cit.,33.
53. Subbamma, Malladi. 1994. Op.cit.,12.
54. Dubois, Abbe J. Hindu Manners, Customs and Ceremonies. London, 1972: 230.
55. Veerasalingam. 1915. Op.cit., 214.

★★★

Relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level.

- Dr. Firoz Ahmad, Assistant Professor, Department of Education,
Aligarh Muslim University Centre Malappuram, Kerala,

Abstract :

In order to build an India of equal opportunities and knowledge, a great change in policy making is required. Equal opportunities for English education can curb inequality in India. There are several socio-psychological factors that determine achievement in English. The present study is an attempt to find out the relationship between attitude intelligence, SES and demographic variables with academic achievement in English among Muslim students. In the Indian context, previous studies on achievement in English have focused either on class differences and achievement in English or caste differences and achievement in English. Several other studies revealedthe relationship between achievement in English with certain demographic variables. This study is different from the previous ones astheselected population (Muslim Students from Senior Secondary School) and dependent variable (Achievement in English) are missing in previous studies.

Keywords : Education, English, Intelligence, Attitude, Socioeconomic Status, Achievement.

Introduction :

English is the language of new technology, of computer software and the Internet (Crystal, 2003). Its use has become identical toglobalization and progress. Through these media, English is permeating all professional and academic sectors worldwide, making it very important for all countries who want to function and also excel in these fields, to be fully absorbed in English. English is nowconsidered to be 'the' global language, and 'the' language of international communication (De Swaan, 2001). Adoption of English in this way marks a major point of departure, both in identifying who the users of English are and in the way that they use English. However, the changes that globalization has broughttothe English language and its users, are in need of further investigation (Phillipson, 2001; Sonntag, 2004).

Literature review :

Kartigeyan and Nirmala (2012) investigated that female student had a higher mean score compared to male students in their academic achievement in English. From the community-wise analysis, it was found that girls showed better performance except in tribal communities.**Kulkurni, V. V., and Sonal, S. (2012)**their findings reveal that the male and female students underperformed in the semester exams, and the gender difference was not significant. **Judith, G. and Barry, C. (2012)** revealed the boys without highly educated parents perform less well than girls from similar backgrounds.**Kartigeyan and Nirmala (2012)** examined the gender influence on academic achievement in English. The result revealed that the female students had a higher mean score compared to the male students in

their academic achievement in English. **Kulkarni, V. V. (2013)** investigated that the students have the potential to excel in academics but their academic achievement is low. The study reported that the role of gender in academic performance is limited. **Rafaqi, M. Z., (2014 b)** studied the socio-economic status of Gujjar and Bakerwalof Jammu and Kashmir. The study revealed that both these tribal groups live in a very pathetic condition,Gujjarslive in comparativelybetter conditions thanBakerwals.

Objectives :

1 To study the relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level.

1.1 To study the relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the seniorsecondary level with respect to gender.

1.2 To study the relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level with respect to the place of living.

1.3 To study the relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level with respect to the academic stream.

Methodology :

A descriptive survey method of research was used in executing the present study, as intelligence, SES and attitude toward English of Senior Secondary School Minority Students in relation to their achievement in English exist in real-life situations and can be studied effectively.

The final sample size was 839 students, which consisted of 420 urban Muslim students and 419 rural Muslim students. The data were collected by applying:

1. Cattell's Culture Fair Test of Intelligence, (Scale 3, Form A)
2. Socio-economic status developed by Upadhyay and Alka Saxena
3. Attitude towards English scale constructed by the researcher.
4. Academic achievement of the students was determined with help of examination results of the students collected from the respective schools by the researcher.

The data collected were subjected to appropriate statistical techniques such as Mean, t-test, SD, and correlations.

Analysis :

Objective 1: To study the relationship ofAttitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level.

In order to suitably address the above-mentioned objective, the following null hypothesis was formulated:**$H_0$1:** There is no significant relationship of Attitude towardEnglish, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level

The relationship of Attitude towards English,

Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students was investigated using the Pearson product-moment correlation coefficient. Preliminary analyses were performed to ensure no violation of the assumptions of normality, linearity and homoscedasticity. The results of the correlation are presented in Table 1. The correlations between Intelligence and Achievement in English; Attitude towards English and Achievement in English; and SES and Achievement in English respectively are statistically significant, $r(837) = +0.26$; $r(837) = +0.31$; and $r(837) = +0.23$, $p<0.05$ (two-tailed). Since all the values of the Pearson correlation coefficient are positive, this indicates: a positive correlation between Intelligence and Achievement in English, suggesting that the more intelligent students are likely to score high marks in English; a positive correlation between Attitude towards English and Achievement in English, suggests that the students having a more favorable attitude towards English are likely to score high marks in English; and a positive correlation between SES and Achievement in English, implies that the students having high SES are likely to score high marks in English. Moreover, as per Cohen's guidelines (1988), the value of the Pearson correlation coefficient ($r = +0.26$) indicates a small correlation between Intelligence and Achievement in English (less than 0.30), suggesting a weak relationship between Intelligence and Achievement in English; the value of Pearson correlation coefficient ($r = +0.31$) indicates a medium correlation between Attitude towards English and Achievement in English (between 0.30 and 0.49), suggesting quite a moderate relationship between Attitude towards English and Achievement in English; and the value of Pearson correlation coefficient ($r = +0.23$) indicates a small correlation between SES and Achievement in English (less than 0.30), suggesting a weak relationship between SES and Achievement in English. Therefore, the null hypothesis H_01 is rejected at the 0.05 level.

Table 1

Relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students

Variables	Achievement in English	Intelligence	Attitude towards English	SES
Achievement in English	1	0.26**	0.31**	.23**
Intelligence		1	0.28**	.27**
Attitude towards English			1	.12**
SES				1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

Objective 1.1: To study the relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level with respect to gender.

In order to suitably address the above-mentioned objective, the following null hypothesis was formulated:**H_0 1.1:** There is no significant relationship of Attitude towardEnglish, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level with respect to gender.

The relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students with respect to gender was investigated using the Pearson product-moment correlation coefficient. Preliminary analyses were performed to ensure no violation of the assumptions of normality, linearity and homoscedasticity. The results of the correlation are presented in Table 1.1. For male students, correlations between Intelligence and Achievement in English; Attitude towards English and Achievement in English; and SES and Achievement in English respectively are statistically significant, $r(837) = +0.16$; $r(837) = +0.24$; and $r(837) = +0.13$, $p<0.05$ (two-tailed). Since allvalues ofthe Pearson correlation coefficient are positive, this indicates a positive correlation between Intelligence and Achievement in English, suggesting that more intelligent male students are likely to score high marks in English; a positive correlation between Attitude towards English and Achievement in English, suggesting that students having a more favourable attitude towards English are likely to score high marks in English; and a positive correlation between SES and Achievement in English, suggesting that the students having high SES are likely to score high marks in English. Moreover, as per Cohen's guidelines (1988), the value of the Pearson correlation coefficient ($r = +0.16$), ($r = +0.24$) and ($r = +0.13$) respectively indicates a small correlation between all three independent variables (ATE Intelligence and SES) and dependent variables Achievement in English (less than 0.30) suggesting a weak relationship between all three independent variable and Achievement in English.

For the female students, the results of correlation presented in Table 1. show correlations between Intelligence and Achievement in English; Attitude towards English and Achievement in English; and SES and Achievement in English respectively are statistically significant, $r(837) = +0.35$; $r(837) = +0.38$; and $r(837) = +0.33$, $p<0.05$ (two-tailed).

Since all the values of the Pearson correlation coefficient are positive, this indicates: a positive correlation between Intelligence and Achievement in English, suggesting that more intelligent female students are likely to score high marks in English; a positive correlation between Attitude towards English and Achievement in English, suggesting that the students having a more favorable attitude towards English are likely to score high marks in English; and a positive correlation between SES and Achievement in English, suggesting that the students having high SES are likely to score high marks in English. The values of the correlation coefficient of all three independent variables, intelligence, ATE and SES is ($r = +0.35$), ($r = +0.38$) and ($r = +0.33$) respectively indicates a moderate

correlation between all three independent variables (Intelligence, ATE and SES) and academic achievement in English. Therefore, the null hypothesis $H_0$1.1 is rejected at the 0.05 level.

Table 1.1

Relationship of Intelligence, Attitude towards English and Socio-Economic Status with Achievement in English among male and female students

	Intelligence	Attitude towards English	SES
Male	0.16**	0.24**	0.13**
Female	0.35**	0.38**	0.33**

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

Objective 1.2: To study the relationship ofAttitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level with respect to the place of living.

In order to suitably address the above-mentioned objective, the following null hypothesis was formulated:**$H_0$1.2:** There is no significant relationship of Attitude towardEnglish, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level with respect to the place of living.

The relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students with respect to the place of living was investigated by using the Pearson product-moment correlation coefficient. Preliminary analyses were performed to ensure no violation of the assumptions of normality, linearity and homoscedasticity. The results of the correlation are presented in Table 1.2. For the urban students, the correlations between Intelligence and Achievement in English; Attitude towards English and Achievement in English; and SES and Achievement in English respectively are statistically significant, $r(837) = +0.29$; $r(837) = +0.28$; and $r(837) = +0.29$, $p<0.05$ (two-tailed). Since all the values of the Pearson correlation coefficient are positive, this indicates: a positive correlation between Intelligence and Achievement in English, suggesting that more intelligent urban students are likely to score high marks in English; a positive correlation between Attitude towards English and Achievement in English, suggesting that the students having a more favourable attitude towards English are likely to score high marks in English; and a positive correlation between SES and Achievement in English, suggesting that the students having high SES are likely to score high marks in English. Moreover, as per Cohen's guidelines (1988) the value of the Pearson correlation coefficient ($r = +0.29$), ($r = +0.28$) and ($r = +0.29$) respectively indicate a small correlation between all three independent variables (Intelligence, ATE and SES) and dependent variable achievement in English (less than 0.30) suggesting a weak relationship between all three independent variables and Achievement in English.

For the rural students, the results of correlation are presented in Table 1.2 showingcorrelation between Intelligence and Achievement in English; Attitude towards English and Achievement in English; and SES and Achievement in English respectively are statistically significant, $r(837) = +0.29$; $r(837) = +0.41$; and $r(837) = +0.22$, $p<0.05$ (two-tailed). Since all the values of the Pearson correlation coefficient are positive, this indicates: a positive correlation between Intelligence and Achievement in English, suggesting that more intelligent female students are likely to score high marks in English; a positive correlation between Attitude towards English and Achievement in English, suggesting that the students having a more favourable attitude towards English are likely to score high marks in English; and a positive correlation between SES and Achievement in English, suggesting that the students having high SES are likely to score high marks in English. The values of the correlation coefficient of intelligence and SES is ($r = +0.29$) and ($r = +0.22$) respectively indicating a poor correlation between academic achievement in English. While the value of correlation coefficient ATE with English achievement is ($r = +0.41$) above than 3.0 indicates a moderate relationship. Therefore, the null hypothesis $H_0 1.2$ is rejected at the 0.05 level.

Table 1.2

Relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among Rural and Urban students

	Intelligence	Attitude towards English	SES
Urban	0.29^{**}	0.28^{**}	0.29^{**}
Rural	0.29^{**}	0.41^{**}	0.22^{**}

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

Objective 1.3: To study the relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level with respect to theiracademic stream.

In order to suitably address the above-mentioned objective, the following null hypothesis was formulated:**H_0.3:** There is no significant relationship of Attitude towardEnglish, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students at the senior secondary level with respect to theiracademic stream.

Table 1.3

Relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among Science and Arts students

	Intelligence	Attitude towards English	SES
Science	0.325^{**}	0.235^{**}	0.277^{**}
Arts	0.126^{*}	0.329^{**}	0.142^{**}

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

The relationship of Attitude towards English, Intelligence and Socio-Economic Status with Achievement in English among minority students with respect to the academic stream was investigated by using the Pearson product-moment correlation coefficient. Preliminary analyses were performed to ensure no violation of the assumptions of normality, linearity and homoscedasticity. The results of correlation are presented in Table 1.3For the science stream students, the correlations between Intelligence and Achievement in English; Attitude towards English and Achievement in English; and SES and Achievement in English respectively are statistically significant, $r(837) = +0.32$; $r(837) = +0.23$; and $r(837) = +0.27$, $p<0.05$ (two-tailed). Since all the values of the Pearson correlation coefficient are positive, this indicates: a positive correlation between Intelligence and Achievement in English, suggesting that more intelligent science students are likely to score high marks in English; a positive correlation between Attitude towards English and Achievement in English, suggesting that the students having a more favourable attitude towards English are likely to score high marks in English; and a positive correlation between SES and Achievement in English, suggesting that the students having high SES are likely to score high marks in English. Moreover, as per Cohen's guidelines (1988) the value of the Pearson correlation coefficient of ATE and SES is ($r = +0.23$) and ($r = +0.27$) respectively indicates a small correlation with achievement in English (less than 0.30) suggesting a weak relationship. While the value of intelligence is ($r = +0.32$), above than 3.0 suggests moderate relationships.

For the Arts stream students, the results of correlation presented in Table 1.3 show correlations between Intelligence and Achievement in English; Attitude towards English and Achievement in English; and SES and Achievement in English respectively are statistically significant, $r(837) = +0.16$; $r(837) = +0.32$; and $r(837) = +0.14$, $p<0.05$ (two-tailed). Since all the values of the Pearson correlation coefficient are positive, this indicates: a positive correlation between Intelligence and Achievement in English, suggesting that more intelligent Arts stream students are likely to score high marks in English; a positive correlation between Attitude toward English and Achievement in English, suggesting that the students having a more favorable attitude towards English are likely to score high marks in English; and a positive correlation between SES and Achievement in English, suggesting that the students having high SES are likely to score high marks in English. The values of the correlation coefficient of intelligence and SES is ($r = +0.26$) and ($r = +0.14$) respectively which indicates a poor correlation between academic achievements in English. While the value of correlation coefficient ATE with English achievement is ($r = +0.32$) above than 3.0 indicates a moderate relationship. Therefore, the null hypothesis $H_0$1.3 is rejected at 0.05 level.

Findings :

1. All three independent variables have a positive and significant relationship with the dependent variable. The relationship of achievement in English with intelligence is 0.26 with ATE 0.31 and with SES 0.23.

2. For the total sample, the result of the coefficient of correlation showed that achievement in English (dependent variable) was significantly as well as positively correlated with intelligence attitude and SES.
3. The result of the coefficient of correlation of male students' achievement in English (dependent variable) showed a positive and significant relationship with all three independent variables (intelligence, ATE and SES). The result suggested a weak relationship between all three independent variables and Achievement in English.
4. The result of the coefficient of correlation of female students' achievement in English (dependent variable) showed a positive and significant relationship with all three independent variables (intelligence, ATE and SES). The result suggested a moderate relationship between all three independent variables and achievement in English.
5. The result of the coefficient of correlation of urban students' achievement in English (dependent variable) showed a positive and significant relationship with all three independent variables (intelligence, ATE and SES). The coefficient value suggested a weak relationship between all three independent variables and achievement in English.
6. The result of the coefficient of correlation of rural students' achievement in English (dependent variable) showed a positive and significant relationship with all three independent variables (intelligence, ATE and SES).
7. The correlation coefficient value of intelligence and SES suggested a poor correlation with English achievement. While attitude suggested a moderate relationship.
8. The result of the coefficient of correlation of Science stream students' achievement in English (dependent variable) showed a positive and significant relationship with all three independent variables (intelligence, ATE and SES). The coefficient value of SES and attitude suggested a weak relationship with achievement in English.
9. The result of the coefficient of correlation of Arts students' achievement in English (dependent variable) showed a positive and significant relationship with all three independent variables (intelligence, ATE and SES). The coefficient value of SES and intelligence suggested a weak relationship with achievement in English, while attitude suggested a moderate relationship

Educational Implications :

The results of the study, show that students who come from rural areas have low achievement in English as compared to their urban counterparts. They lag behind due to poor home environment, andlack of facilities andinfrastructure. The government needs to pay attention to this and help in providing the required facilities and infrastructureto these students.

Results showed that students of the Science stream had higher achievement in English as compared to Arts stream students. The appar-

ent reason may be that Science students spent more timereading materials in English in comparison to the students inthe Arts stream, as most of the Science study materials are available in English. Hence, Science stream students get more chances of reading English rather than as a subject that automatically enhances their achievement and attitude towards English. Teachers and parents should put more focus on Arts stream students. There should be a provision of special/remedial classes for weak students in normal schools.

The study has an implication that teachers should try to develop a sound educational atmosphere in the classroom, as well as in the school so that the students do not confront any problems. They should guide students properly in the right direction. Teachers can provide a highly satisfactory climate at school by way of giving affection, security and freedom of decision-making, which is helpful to enhance the academic achievement of the students. No partiality should be shown by teachers, parents and community members on the basis of gender. Equal treatment and opportunities should be provided to them. Schools need to provide a better environment for better English achievement.

It was found that females had higher academic achievement than males. Girls who get the opportunities to study perform well, making full use of their capabilities, as is clearly evident from UPSC results. In successive years women candidates' performance improved remarkably despite a lower rate of applications. Therefore, parents of Muslim girls should provide more and more opportunities for their daughters to explore their capabilities.

There should be the provision of symposiums, awareness programs, career counseling and frequent discussions between teachers and students on topics like globalization and the role of English at the school level, which will enhance students' attitudes towards English.

References :

1. Ahmad. F (2016) Achievement in English of minority students at senior secondary in relation to certain socio-psychological variables. (Unpublished Doctoral Dissertation) Aligarh Muslim University Uttar Pradesh India.
2. Alade, O. M., Nwadingwe, I. P., and Victor, I. (2014). Socio-Economic Status and Gender as Predictors of Students' Academic Achievement in Economics. *Journal of Education and Practice,* 5(9), 1-7.
3. Crystal, David (2003) *English as a Global Language*, Cambridge: Cambridge University Press.
4. De Swaan, Abram (2001) *Words of the World*, Cambridge: Polity Press.
5. Kachru, B. (1976, June) Models of English for the third world: White man's linguistic burden or language pragmatics, *TESOL Quarterly 10(2), 221-239*.
6. Krishnaswamy, N. and Krishnaswamy, L. (2006).*The Story of English in India*. New Delhi: Foundation Books.

7. Kulkarni, V. V. (2013). Academic achievement among tribal students. *Indian journal of applied research,* 3(3), 366-368.
8. Kulkarni, V. V. and Sonal, S. (2012). Gender- based aspect of Academic Achievement among Tribal Students. *Review of educational research,* 2(1), 1-4.
9. Phillipson, Robert (2001) English for globalisation or for the world's people?.*International Review of Education. 47 (3-4)*, 185-200.
10. Rafaqi, M. Z. (2014 b). A study of socio-economic status among the Gujjar and Bakerwal tribal clans of J & K. *Asian journal of multidisciplinary studies*, 2(7), 40-46.
11. Shamim, F. (2011). English as the language for development in Pakistan: Issues, challenges and possible solutions. In H. Coleman (Ed) *Dreams and Realities: Developing Countries and the English Language*, (pp. 1-21). London: British Council.
12. Schneider, E. (2007). *Postcolonial English Varieties around the World*. Cambridge: Cambridge University Press.
13. Sonntag, Selma. (2004).*The Local Politics of Global English: Case studies in Linguistic Globalisation*. Oxford: Lexington.
14. Vikram, C. B. and Prahallada, N. N. (2014). Academic achievement of tribal students. *Indian Streams Research Journal,* 4 (2), 1-4.

★★★

From feuds to filthiness: Colonial perception of tribal health in Northeast India

- *Jangkhomang Guite,* Department of History, Manipur University, Imphal.

Abstract :

This paper examines the colonial notion of tribal health in the Northeast India during the colonial period. The low rate of population growth among the hill tribes was at the centre of the discourse. Initially, before they annexed the hills, the internecine warfare among the tribes was said to be responsible. After the hills were annexed into the empire, war ended but mortality rate was growing due to the new diseases colonialism had introduced there. The discourse on tribal health also eventually changed, blaming the hill people for the scourges of diseases instead of fixing colonialism as the primary factor. The hillmen were blamed for their 'filthy' bodies, food habits, houses and villages for the rise of contagious diseases and hence high mortality rate. It argues that the new diseases which had devastated the population of the hill tribes, if they had connection with the filthy habits of the hillmen in terms of spreading the diseases, were introduced during the colonial period against which the colonial health policy was unsuccessful in eradicating them. The new diseases and western medicines (including vaccination) were however instrumental in enhancing colonial control and rule over the body, house and village of the tribes.

***Keywords* :** Northeast India, Colonial State, Tribes, Health, Disease, Medicine

When the British were in control of Brahmaputra and Barak valleys of Assam since the 1830s, they were in regular contact with the frontier hill tribes in the foothill haats and during occasional military expedition, survey, and official tour in the hills. The expansion of tea gardens toward the foothills was responded with 'incessant raids' from the hill polities. In response, a line was drawn, guarded by military outposts, and a line of villages were setup as buffer, equipped with firearms. Colonial interference into the hill affairs also led to conflict among the different clans or villages in the hills in no small way so much so that internecine warfare was found to become perennial. Of many interesting aspects they found or narrated, the idea of their health is one. They found that the population growth of the hill tribes was stunted in the sense that it does not grow as fast as they seems to be, considering the healthier population they found there, and in relation to the surrounding plainsmen.

This situation, they have initially ascribed to the 'internecine warfare' amongst them which had cost to many lives leading to a stunted growth. This discourse on feuds was soon given up after the hills were annexed to the empire because they found that the population had not gone up even after colonialism ended internecine warfare. The growing rate of mortality they confronted after occupation, instead led them to think otherwise. It was found that mortality rate had increased among them due to the introduction of new diseases by colonization in a sort of what Alfred Crosby would called 'virgin soil epidemic'. Instead of blam-

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

ing colonialism for the scourge of deaths in the hills, the hill people were blamed for their 'filthiness' and revolting food habits and customs. This paper examines this set of colonial discourse on tribal health in the Northeast India during the colonial period and argues such narratives were deliberately premises so as to control the body of the tribes, their houses and villages thereof. Diseases and medicine had become an instrument of colonial rule and control.

Diseases : Old and New

The hill tribes were generally found to be healthy and hearty when their hills were first visited by the colonial military expedition and survey parties before it was annexed. The situation had changed drastically after the hills were annexed into the colonial empire. James Mills, for instance, noted among the Nagas in Naga Hills: 'All Nagas are emphatic that there is more sickness in the hills now than there was in the days before they were taken over'. The rapid increase in the numbers of infectious diseases into the Hills, he has noted, decimated the population and stalled the increase in population in the hills.[1] W. McCullouch also similarly noted among the Khongjais (Kukis) of Manipur who claimed that they 'have been most healthy, and unacquainted with several diseases' in their hills but 'suffered fearfully' after they migrated towards the northern hills of Manipur.[2]

Lewin also noted similar situation in the Lushai Hills in 1870: 'They suffer sometimes from remittent fever. Boils are common among them, and sometimes inflammation of the bowels from over-drinking and eating; but save these ailments, they were formerly unacquainted with disease... I have never met or heard of an instance of goitre among the hill men. Syphilis is unknown'. But he also noted that in 1860 and 1861 the hillmen took back from the plains smallpox and cholera respectively that brought frenzied outrages among the hill populace.[3] The two epidemic diseases they called 'foreign sickness'. In the Chin Hills in 1890s, Carey also noted: 'The diseases of the Chin are chiefly bowel-complaints of all sorts, skin diseases, and ophthalmia'. Leprosy, cholera and smallpox are known but uncommon.[4]

In Manipur Hills in 1870s, Robert Brown also noted: 'The most prevailing class of diseases common to the hill tracts under consideration are skin affections of various kinds…Venereal affections are said to be rare among all the tribes. Diseases of the eye, chiefly the result of ulceration, are common. Goitre has never been seen. All the affections of the lungs seem almost unknown. Fevers are common, but they are not dangerous to life… Deformities are very rare'.[5] Besides, epidemic diseases like smallpox and cholera was not much known before colonialism; the first case of cholera/ smallpox epidemic in Manipur royal chronicles came in 1855. Since then, Brown noted, smallpox frequently rages the hills and makes 'sad ravages' among them and cholera is unknown in the remote parts of the hills but frequently invades the villages near the Government road, and those liable to be visited by travelers from Bengal, by whom the disease seems to be invariably introduced in its epidemic form.[6]

In 1905, BC Allen informs that cholera has become very common in Manipur but incidents of smallpox had gone down due to progressive vaccination. But influenza occasionally causes serious mortality among the hill tribes, and

people suffer a good deal from dysentery, conjunctivitis, itch, and measles sometime cause severe infant mortality. He also noted that venereal disease has now fairly established itself among the people.[7] In the Naga Hills, In 1874 R. Brown noted the prevalence of goitre in the Naga Hills: 'It seemed very common, and young and old suffered from it, but without any apparent injury to their general health'. It was especially common among the Rengmas.[8] In 1879 WW Hunter noted: 'The prevalent diseases in the Naga Hills are fevers and bowel complaints, but with the exception of the Station of Samaguting, the District is not unhealthy'. But he also noted that an outbreak of smallpox occurred in 1876-77 and caused many deaths.[9]

By the dawn of twentieth century, one witnessed some new diseases with high fatalities being added in the hills. In 1905, for instance, Allen reported that Naga Hills was occasionally invaded by malarial fever, lung affections, dysentery, and epidemics of measles, influenza, cholera and smallpox.[10]He also noted that venereal diseases are not very prevalent amongst the Angamis, but are unfortunately common in the Ao country. In 1903, he noted, 'there were more cases of primary and secondary syphilis treated at Kohima and Mokokchung dispensaries than at any other two dispensaries in the Province [of Assam].

In 1904 the proportion of the population treated in the district dispensaries for syphilis was ten times greater than the proportion in the Province as a whole'.[11] JH Hutton also later noted that venereal diseases are comparatively rare in Angami and Sema country but was quite common among the Ao and Lhota tribes.[12] Mills also noted that while 'stomach troubles' continued to be the 'commonest complaints'; malaria was also increasing in the Naga Hills. He remarked: 'Certainly it is now a scourge in many places, but the tribes have hardly begun to find remedies for it and only suffer helplessly'.[13]

In Khasi and Jaintia Hills, WW Hunter (1879) noted that 'there are few indigenous diseases of any kind. Malarious fevers of local origin are unknown, and cholera never prevails in the Hills except when directly imported from the plains'. Similarly, small-pox which had been imported from the plain becomes the chief scourge amongst the Khasis: 'The faces of more than half the people are seamed by the marks of this disease'. Besides, dysentery and bowel complaints also generally prevail to a considerable extent, disorder of the liver are also not uncommon, the *tarai* country lying along the foot of the hills, especially on the northern side, is extremely malarious. He also reported the prevalent of remittent fevers and agues of severe type and the epidemics of cholera in May 1869 (24 attacked, 15 deaths in Shillong and 232 attacked and 175 deaths in Cherra Punji areas) and that of whooping-cough and smallpox in 1876-77 causing 47 deaths.[14] In Garo Hills, Allen also reported the prevalence of diseases like intermittent, remittent, and continued fevers of malarious origin, enlargement of spleen and liver, diarrhea, dysentery, cholera, rheumatism, chest affections, ulcer, broncocele, and elephantiasis. Epidemic cholera broke out at Tura in May 1871 attacking 80 people and 22 dead.[15]

What emerges profoundly from the above evidences was the introduction of new diseases in the hills during the colonial period. Of these new diseases, and generally of infectious dis-

eases, the prominent one were venereal diseases, tuberculosis, leprosy, malaria, elephantiasis, tuberculosis, smallpox and cholera. They were considered to be 'foreign sicknesses' and ritual-proof diseases in the sense that the hillmen had no available ritual to treat them but suffered with death. Their initial response was frenzied, some took to their weapons to scare the diseases (spirits to them), some committed suicide, some took self-quarantine, some resorted to ran away from their village where the contagions were left behind to providence and took shelter in their *jhum* field or jungle, and so on. Yet, very soon they came up with their invented rituals to prevent, sometimes to cure, the diseases from entering their villages or attacking them in person. The diseases were 'spirits' to them and these new diseases were of 'foreign' spirits which they found means to appease or scare them by trial and error methods. This aspect of response is dealt with in another paper.

We can see that there were two sets of diseases in the hills: 'indigenous' and 'foreign'. The precise scale to differentiate them was the availability of local solution or not. If certain illness has any indigenous solution either in terms of rituals or medicine it may be seen as 'indigenous' but if it does not have, then 'foreign'. The introduction of foreign diseases into the hills had caused high mortality rate leading to stunted population growth during the colonial period. Interestingly, the various vaccination programmes carried out by the colonial government to end or eradicate those infectious diseases were perceived by the hillmen as another way of introducing new 'spirits' just as those epidemic diseases were introduced. Robert Brown noted that although large numbers of hillmen had perished in the occasional attack of epidemics like smallpox, western inoculation programme was practiced only by few of the tribes because 'they show an unaccountable indifference generally to vaccination'.[16] Hunter also noted that 'attempts were made to prevail on the villagers to allow themselves to be vaccinated, but it is almost impossible to overcome the great prejudice they have against the operation'.[17] This led to the failure of the programme in many places.

Filthy body, filthy house, filthy village: The veritable hotbeds of diseases :

If the various vaccination programmes and the medical mission under the government and missionaries could not help the tribes from the growing mortality rate, a new narrative on their health had just begun with colonialism. Colonialism ended internecine warfare and their consequential deaths but it could not end human mortality which was on the rise due to the new diseases they had introduced in the hills. Their population had not grown as fast as it should be. Hence, a new narrative eventually set in place, blaming the hillmen themselves for the scourge in order to evade the responsibility of the new regime for the new health situation. Instead of blaming the new diseases they have brought into the hills the British came out with different causes. While some officers would point finger to the concocted low-birth rate, others would even blame for the end of warfare itself. Yet, most of them agreed in blaming the 'filthy' habits of the hillmen themselves. Their bodies, houses and villages were now found to be the hotbeds of diseases. The discourse on health has shifted from feuds to 'filthiness'.

BC Allen, for instance, noted that 'the Nagas do not increase rapidly in numbers, but this may possibly be due more to a low birth-rate than to a high mortality'.[18] This is in complete contrast to what other officers have to say. Shakespear, for instance, noted the case of the Lushai Hills: 'The women are prolific, five to seven children being about the average, but the mortality among children is so great that few parents can boast of more than two or three grown up children'.[19] JP Mills understood the matter from completely different angle. He said 'the abolition of head-hunting causes a rise in mortality'. 'Certainly', he went on saying, 'the suppression of war in a Naga tribe has never been followed by an increase in population'. He gave two main reasons instead for this: lost of an energetic warfare and the infectious disease that 'spreads with far greater rapidity in pacified territory'. He argued that 'when every village is at war with its neighbour, there is very little coming and going between them. They remain segregated whether there is illness about or not'.[20] This prevented the spread of diseases and hence mortality.

Mills, while accepting the fact that the growing rate of mortality was due to the new diseases, would put the matter, not in the hands of the British who brought them in, to the changing situation in which internecine warfare had ended and regular intercourse among different villages become the norms. This argument goes as if the contagious diseases were already there and remain inactive due to isolation as if every village was quarantined forever. Although he accepted the fact that the new diseases were ascribed to the 'foreigners' who have introduced into the hills which 'probably destroy more lives than were ever lost in raids', he insisted that the new way of life in the hills was at the root.[21]

Besides this, most British officers agreed in articulating that the spread of the new deadly diseases was mainly caused by the 'filthy' body and the 'revolting' food they ate and the 'filthy' houses and villages he lived in for centuries. R. Stewart, for instance, remarked that the Kukis 'are the most filthy people on the face of the globe'. He said, 'neither their bodies nor their clothes are ever washed, and in consequence they are eaten up with skin diseases, and their persons and garments swarm with lice, these latter they pick from one another's heads in numbers, and eat with the greatest gusted'. He went on saying that this 'uncleanliness subjects them not alone to contagious diseases, but to long and lasting visitations of epidemics which sweep a quarter of the population away at a time; and the slightest flesh wound on their bodies or limbs festers and becomes serious sore'.[22]

William Shaw similarly remarked that the Thadous are 'very uncleanly and hardly ever think of having a wash… They just go on with their daily work and eat their food with their fingers as if nothing had happened… They wash their dishes and plates after meals (even this not always) but usually do not wash their hands before taking meals. There is a Kuki story that when they had to cross the Imphal river by wading the fish died all the way down to the sea because of the dirt of ages on their bodies'.[23] Similarly, Hutton also noted: 'I remember well the compulsory washing of one of my Thado carriers, who admitted without shame that his skin had not known water for two years, and he seemed to be a healthy young buck'.[24]

The food habits of the hillmen were also equally found to be revoltingly filthy. WC Smith noted of the Ao Nagas: 'rice is the staple food; but there are few things that an Ao will not eat'.[25] WW Hunter also remarked: 'Rice is the stable food but nothing that has once been alive comes amiss to a Naga. They have been known to pick up and eat the half-rotten bodies of lizards, snakes, monkeys, and rats, found lying in the jungles, and they consume grasshoppers and ground crickets with great relish. The Nagas, however, like most hill tribes, strictly abstain from the use of milk or butter, which they look upon with the greatest aversion'.[26]

Just as their food habits and body are insatiably revolting to the guts of the Englishmen the tribal living environment are even filthier. AS Reid noted of Chin houses: 'The room beyond is quite dark, and contains a fire-place, but not chimney; the smoke having find egress as best it may… In the space beneath the floor are kept the goats and pigs, the latter animal abounding in every village, and by its scavenging propensities materially assisting in the work of sanitation'.[27] Carey and Tuck also similarly noted: 'It is built off the ground and underneath is the pig and cattle pen… All Chin houses smell disgustingly, as is to be expected when the house is a combined dwelling and pig-pen. Vermin of all kinds infest the houses, and if heavy rain compels the Europeans to sleep in a Chin house he must not expect to pass a comfortable night'.[28]

In Mozomah village of the Angami Nagas, John Butler also noted a similar situation: 'Each house was divided off into one or two rooms; the pigs, fowls, wife, and children, were all huddled together, with the grain in large bamboo baskets five feet high and four in diameter, in the same room… The inside of the houses is exceedingly filthy, and some of the old men and women were so dirty in their persons, that I should say they had not washed themselves for years'.[29] BC Allen also remarked: 'Nothing could well exceed the dirt of the Naga villages and houses, and were it not for the very sanitary character of the site, they could hardly fail to become veritable hot-beds of disease'.[30]

Of the Angami houses, JH Hutton remarked: 'The whole is covered with the dust and dirt of ages, nor is it ever cleaned save by fire, and that by no choice of its owner. The real condition of an Angami house can only be appreciated by one who has slept there. Mithan (*Bos frontalis*) in the porch; cows in the front room; hens sitting on their eggs in baskets hung up for the purpose; cocks, pullets, pigs, and dogs foraging and rummaging in all directions at their own sweet will, and every interstice of the walls and the open floor of the house alive with vermin of more than one variety – such is the dwelling of the Angami family'.[31] Of the Lhotas houses, Mills remarked: the interior of their house is 'dark, dirty, smoky, stuffy and full of fleas'.[32]

If their houses are 'filthy' to the extreme, the villages were even more despicable to the hygiene of the Englishmen. William Shaw, for instance, noted of a Thadou village: 'The Thadou usually selects the dense jungle for his village site, either on the top of a ridge or on the slope just below… Pigs, fowls, dogs and children play about anywhere they please and in the rains all the ground is a quagmire with a few logs thrown down here and there to avoid sinking shin-deep into the filth. The sanitary installation is the pig for the grownups while the

dog is specially kept to assist the mother of a child who has not learnt yet to do for itself… Very little care is taken of the water supply where people may be seen drawing water while others are bathing themselves or washing their clothes or hair. However, as the bathing propensities of the Thadou are practically zero the contamination is slight'.[33]

NE Parry also noted of the Lakher villages: 'The villages are very filthy, being littered with the dung of mithun, pigs, and other domestic animals. No attempt is made to clean them, and it is only thanks to the voluntary scavenging done by the pigs and dogs that they are kept even moderately decent, and that the people are not a constant prey to series epidemics'.[34] In the Lushai village Shakespear also noted: 'The pigs are the scavengers of the village'.[35] Mills also noted of Lhota village: 'The village are swarming with pigs, dogs and cattle, and the state of the street in wet weather can be better imagined than described…Sanitary arrangements are non-existent. Pigs and dogs do the necessary scavenging in the jungle surrounding the village'.[36] 'The ordinary Khasi villages', noted Hunter, 'are absolutely destitute of any conservancy arrangements'.[37]

Hutton also noted the general condition of Angami village: 'Sanitary arrangements are nil. The offices performed by the sewer farm of an English town are carried out for the Naga by his fowls, pigs, and dogs, destined themselves to be eventually eaten. Meanwhile these same fowls, dogs, and pigs, mightily assisted by cattle, do their utmost to further befoul every inch of space that is not built over and which is already made noisome by the refuse which the human inhabitants cast out of their houses. In wet weather the filth is indescribable, and one must be prepared to wade ankle deep in middens if one wishes to perambulate the village. In dry weather the dust and dirt through which one walks are crawling with fleas.' Pigs have been described as the 'peripatetic sanitary installations' there.[38]

What thus appears to be the causes of diseases and hence high mortality rate among the hill people was not due to the new diseases colonialism had imported into the hills but the 'filthiness' of the people towards their bodies, food habits, housings and villages. Truly, they were, in terms of western notion of health and sanitation, 'revolting' to the extreme and hence the 'veritable hot-beds of diseases'. Yet, the 'uncleanly habits' of the hill people had been there for many centuries before the British appeared in nineteenth century and had not caused much trouble to their health. Instead, as noted, early colonial accounts, attested by the accounts of the hillmen themselves, noted that they were relatively quite healthy in the past and the 'indigenous' diseases that caused sickness to them were not that fatal as the new diseases had done to them now. If 'filthiness' would definitely caused many harms to them in terms of spreading the 'indigenous' diseases, the idea that the same was the primary cause to the spread of the new diseases, particularly to those of deadly epidemic diseases does not strongly hold fast.

Major deaths in the hills were caused by the new diseases introduced during the colonial period. Despite the introduction of western medicine, the public health situation in the hills was pathetic even at the time of independence. The vaccination programme remains unsuccessful. For instance, during the Second

World War or Japanese invasion in 1944, the medical situation in the hills came to the fore. The medical officers attached with the relief measures reported, for instance, that the hills of Manipur (90 percent of its territory) was what he called the 'medical desert', deprived of any medical facilities, not even an itinerary doctor. He said that 'there are considerable areas not properly covered by the distribution of the dispensaries and I came across villages, some of which had last seen a State doctor in 1936 and some who had never seen one'.[39]

Before the war, Manipur had 1 IMS Surgeon, 15 State doctors, and 2 Sub-Assistant Surgeons, with 3 hospitals (at Imphal, including TB Hospital) and 14 dispensaries, of which 6 were supposed to be in the hills (not functioning), and no regular travelling dispensaries. In the Naga Hills, there were 3 hospitals (at Kohima), 9 dispensaries and 2 itinerating dispensaries, and 1 leper asylum with 1 Civil Surgeon, 1 Asst Surgeon, and 13 Sub Asst Surgeons before the war.[40] Civilians were exposed to all deadly diseases and the Japanese invasion had exacerbated the situation, causing deaths to many. The postwar enforced mass inoculation somehow save the life of the hillmen from complete annihilation but the diseases had been long introduced in the hills by colonial occupation.

The case of Lushai Hills shows a clear connection of epidemic diseases and population decline in the district. For instance, the decadal census reports show a dramatic decline in the population of the Lushai Hills from 1911 census to 1921 census. The 'Lusheis' declined from 33021 (in 1911) to 24934 (in 1921), the Raltes from 15944 to 9186 during the same period. The Hmars registered a decline from 11982 to 6435.[41] The reason for this was ascribed to the dreaded epidemics which took places during the intervening period.[42] There were evidences to show that after every military expedition in the hills (before annexation) certain epidemic diseases were usually introduced there leading to deaths among the hillmen after the expedition party had long gone. There was, for instance, a devastating epidemic after the Lushai Expedition, 1872. After their hills were occupied, such contagious diseases remain permanent which can be cured with proper health policy of vaccination or otherwise that hardly comes. Robert Brown was told by his tribesmen in Manipur that 'should cholera and small-pox spare them, they confidently look forward to their numbers increasing in coming years'.[43] That did not happen in colonial period and hence a stunted population growth all throughout.

Of the contagions, the case of tuberculosis and venereal diseases, which hardly drew the attention of the colonial administration, appeared to be one of the major causes of deaths in the hills besides smallpox and cholera. BC Allen, for instance, observed that venereal diseases 'are not very prevalent amongst the Angamis, but are unfortunately common in the Ao [and Lhota] country'. True to his colonial projection of blaming the hillmen themselves for all their sufferings, he also argued that it was mainly because of 'the customs of the people'.[44] The 'customs' he referred to here was the 'freedom' of sexual behaviour among the people. But if the history of venereal diseases is to be taken seriously one can see that it was introduced into the hills during the early colonial

period. In 1870s, Robert Brown reported that 'venereal affections are said to be rare among all the tribes'.[45] But in 1905, Allen reported that venereal disease has now fairly established itself among the hill people.[46]

William Robinson argued that venereal disease was also quite new to the plainsmen of Assam: 'Venereal complaints and gonorrhoea are prevalent at all the stations. The natives say the former disease became common soon after the Burmese invasion, and the name they give it (*Maun Bipar*) seems to confirm the truth of the assertion'.[47] It was possible that the Burmese who had occupied Assam and Manipur valleys for few years had introduced the said disease there which had later spread into the hills. Thus, we can see that venereal diseases travelled from the plains to the Ao and Lhota country towards the south and east among other Nagas and from Manipur valley towards the surrounding hill tribes.

Conclusion :

Suffice it to say that the hill people have been a much healthier buck before the colonial occupation and were then subjected to many new dreaded diseases since the colonial period. Instead of coming out with amicable solution to resolve the growing health problems after its occupation, the colonial state simply put the blame to the 'filthy' habits or otherwise of the hillmen which they wanted to change. Diseases have become instrumental to the colonial project of rule. Thus, in the name of the dreaded diseases the hillmen's bodies, houses and villages were controlled and colonized. It also help them in colonizing their cosmos by way of testifying to them that diseases were caused by micro-organisms (rather than spirits) which breed in filthy place and bad airs and which can only be controlled by medicine (rather than rituals). Their traditional belief systems had been shattered. Once people become dependent to the medical doctors and medicines of the government, the colonization of their body, house and village were completed. Disease and medicine as instruments of rule and colonization then become clearly visible.

References :

1. Allen, B.C., *Gazetteers of Naga Hills and Manipur*, Mittal, New Delhi, 2002, (original publication, 1905).
2. Assam State Archives (ASA), Dispur, G.S (Confidential), File No. 12-C/45, 1945: Report by Col. HE Shortt, CMO, ARM, forwarded to GoI, 22 January 1945.
3. Brown, R., *Statistical Account of Manipur,* Mittal, New Delhi, 2001 (1873).
4. Butler, J.,*Travels and Adventures in the Province of Assam during a residence of fourteen years,* Vivek, Delhi, 1978 (1855).
5. Carey, B.S. and H.N. Tuck, *The Chin Hills: A History of the people, British dealings with them, their Customs and Manners, and a Gazetteer of their Country,* Cultural Publishing House, Delhi, 1983 (1896).
6. *Census of India*, Vol. III: *Assam,* part I and II, 1911 and 1921.

7. Elwin, V., (ed), *The Nagas in the Nineteenth Century,* Oxford University Press (OUP), Bombay, 1969.
8. Hunter, W.W.,*A Statistical Account of Assam*, RR publication, Delhi, vol. II, 1975 (1879).
9. Hutton, J.H., *The Angami Nagas*, Government of Nagaland (GoN), Kohima, 2003 (1921).
10. Hutton, J.H., *The Sema Nagas*, Oxford University Press (OUP), Bombay, 1968 (1921).
11. Lewin, T.H.,*Wild Races of South-Eastern India,* Firma, Aizawl, 1978(1870).
12. McCullouch, W., *An Account of the Valley of Manipore and the Hills tribes,* Mittal, 1980 (1859).
13. Mills,J.P.,*The Lhota Nagas,* Spectrum, Delhi, 2003 (1922).
14. Mills,J.P.,*The Rengma Nagas*, GoN, Kohima, 1921 (1937).
15. Mills,J.P.,*The Ao Nagas*, GoN Publication, 2003 (1926).
16. Parry,N.E.,*The Lakhers*, Omsons, Delhi, 1988.
17. Reid,A.S.,*Chin-Lushai Land, including a description of the various expeditions into the Chin-Lushai Hills and the final annexation of the country,*Firma, Aizawl, 1976(1893).
18. Robinson, R., *A Descriptive Account of Asam*, S. Prakashan, Delhi, 1975 (1841).
19. Shakespear, J., *The Lushei Kuki clans*, Firma, Aizawl, 1998 (1912).
20. Shaw, W., *Notes on the Thadou Kukis,* Spectrum, Guwahati, 1997 (1929).
21. Singh, S.N.,*Mizoram: History, Geography, Society, Economy, Polity and Administration,* Mittal,Delhi, 1994.
22. Smith,W.C.,*The Ao Naga Tribe of Assam*, Mittal, New Delhi, 2002.
23. Stewart,R. "Notes on Northern Cachar", *Journal of Asiatic Society of Bengal,* vol. xxiv, 1855.

Footnotes :

1. JP Mills, The Ao Nagas, Government of Nagaland (GoN) Publication, 2003 (1926), p. 210.
2. W. McCullouch, An Account of the Valley of Manipore and the Hills tribes, Mittal, 1980 (1859), p. 63. McCullouch, An Account of the Valley of Manipore, p. 63.
3. TH Lewin, Wild Races of South-Eastern India, (1870), Aizawl, 1978, pp. 142-43.
4. Carey, B.S. and H.N. Tuck, The Chin Hills: A History of the people, British dealings with them, their Customs and Manners, and a Gazetteer of their Country, (1895), Delhi, 1987,pp. 184-86.
5. R. Brown, Statistical Account of Manipur, Mittal, New Delhi, 2001 (1873), p. 20.

6. Brown, Statistical Account of Manipur, p. 20.
7. BC Allen, Gazetteers of Naga Hills and Manipur, Mittal, New Delhi, 2002, (1905), pp. 180-131.
8. As quoted in V. Elwin (ed), The Nagas in the Nineteenth Century, OUP, 1969, pp. 593-94.
9. WW Hunter, A Statistical Account of Assam, RR publication, Delhi, vol. II, 1975 (1879), p. 199.
10. Allen, Gazetteers of Naga Hills and Manipur, pp. 68-69.
11. Allen, Gazetteers of Naga Hills and Manipur, p. 70.
12. JH Hutton, The Sema Nagas, London: OUP, 1968 (1921), p. 104.
13. JP Mills, The Rengma Nagas, Kohima: GoN, 1921 (937), pp. 117-18.
14. Hunter, A Statistical Account of Assam, pp. 253-254.
15. Hunter, A Statistical Account of Assam, p. 170.
16. Brown, Statistical Account of Manipur, p. 20
17. Hunter, A Statistical Account of Assam, p. 466.
18. Allen, Gazetteers of Naga Hills and Manipur, p. 69.
19. J Shakespear, The Lushei Kuki clans,Aizawl: Firma, 1998 (1912), p. 2.
20. Mills, Ao Nagas, p. 210.
21. Mills, Ao Nagas, p. 210.
22. Lt. R. Stewart, "Notes on Northern Cachar", Journal of Asiatic Society of Bengal, vol. xxiv, 1855, p. 637. See also McCullouch,Valley of Manipore, p. 61;Lewin, Wild Races, p. 142.
23. William Shaw, Notes on the Thadou Kukis, GoB, 1926, p. 15.
24. Shaw, Notes on the Thadou Kukis, fn.1, p. 15
25. WC Smith, The Ao Naga Tribe of Assam, Mittal, New Delhi, 2002, p. 31.
26. Hunter, Statistical Account of Assam, p. 383.
27. AS Reid, Chin-Lushai Land, including a description of the various expeditions into the Chin-Lushai Hills and the final annexation of the country, (1893), Aizawl, 1976, p. 230.
28. CareyandTuck, Chin Hills, pp. 177-78.
29. John Butler, Travels and Adventures in the Province of Assam during a residence of fourteen years, Vivek, Delhi, 1978 (1855), pp. 41-42.
30. Allen, Gazetteers of Naga Hills and Manipur, p. 69.
31. JH Hutton, The Angami Nagas, GoN, Kohima, 2003 (1921), p. 54.

32. JP Mills, The Lhota Nagas, Spectrum, Delhi, 2003 (1922), p. 25.
33. Shaw, Notes on the Thadou Kukis, p. 83.
34. NE Parry,The Lakhers, Omsons, Delhi, 1988, (1931), p. 62.
35. Shakespear, Lushei Kuki clans,p. 31.
36. Mills, The Lhota Nagas, p. 23.
37. Hunter, A Statistical Account of Assam, p. 255.
38. Hutton, Angami Nagas, p. 50.
39. See, Assam State Archives (ASA), Dispur, G.S (Confidential), File No. 12-C/45, 1945: Report by Col. HE Shortt, CMO, ARM, forwarded to GoI, 22 January 1945.
40. Ibid.
41. *Census of India*, Vol. III: Assam, part I and II, 1911 and 1921; S.N. Singh, Mizoram: History, Geography, Society, Economy, Polity and Administration, Delhi: Mittal, 1994, p. 39.
42. *Census of India*, Vol. III: Assam, part I, 1921.
43. Brown, Statistical Account of Manipur, p. 52.
44. Allen, Gazetteers of Naga Hills and Manipur, pp. 69-70.
45. Brown, Statistical Account of Manipur, p. 20.
46. Allen, Gazetteer of Naga Hills and Manipur, pp. 180-131
47. William Robinson, A Descriptive Account of Asam, S. Prakashan, Delhi, 1975 (1841).

★★★

Kalipatanam Rama Rao's *Yagnam*: A Representative Fiction of Humanity

- ***Rajni Kanwar,*** Research Scholar, Delhi University, Delhi.

Introduction :

*Yagnam*written by Kalipatnam Rama Rao is such a significant text which provides apparentreason for scrutinizing the relationships amongst human beings. The story about Harijans and the upper class individuals from a small fictional village of Sundarapaleminvokes us to profoundlythink about the rights of human.The relation between Human Rights and Literature is well established. The law of Human Rights is just not a written material whereas it has its own value when we talk about human beings.

Appalaramudu, an eldest poor farmer from Mala community is the main protagonist in the novel. The entire story revolves around the subject matter of debt and its repayment. How justifiable is it to pay or repay is ultimately questioned many a times in the novel?A few of the people are sympathetic with Appalaramudu because he always led a respectable life whereas other people believed that the loan should be returned with all its due interest.When Appalaramudu is directly asked whether he has taken any loan or not and if he has any plan to repay it, he replied very smartly in a circumlocution manner. This made elders angry and they bring the reference of Harishchandra who also has to pay off his debt.

Where is the Judgment?

The godlike and evidently divine figure of President Sreeramulu Naidu is upturned in the end of the novel. Naidu, as he is called a 'Dharmaraja'(pg 5)– a figure who will do the right judgment, never wished his villagers to seek justice outside the village boundaries. He dictatorially proclaims "as long as this (panchayat) pavilion stands we should not go to other places seeking justice. On any such day when a person of this village . . . goes out of this village seeking a justice, on that day we will demolish it with our own hands. . . ." (pg 15)His fearful words made the loan giver Gopanna to drop the idea of going to the court for the quest of justice.Not only this it also compelled him to say that he will always let the pavilion remain intactand never point out the flaws against it.

Annamayyais another character who asserts how these pavilion mediators resist the villagers to go outside the village. Calling them (elders) the "big wigs" (pg 20) he says in a threatening tone that "(these elders) sermonize don't go to the courts; ours is the biggest court" (pg 20). He is also of the view that it is impossible to run away without paying the debts since the beatings are predestined to occur.In this way Naidu can be seen as an authoritarian creature who exerts a psychological control over the mind of the innocent villagers and abuse their liberty which is a key feature of human rights.Although Gandhian in his ideology and practice Naidu is shown to be ridiculed for his unreasonable cleverness.Appalaramudutook a firm stand against him by asserting that Naidu has been befooling the innocent villagers in the name of village service.

In the beginning of the story the figure of justice is kept absent to show that he is not very much concerned with the trivial issue for resolving someone's debt.For the two consecutive days a large number of people assembled to see the outcome of the dispute but no clear solution is reached because the key figure of the elders (the members of panchayat) – the Naidu is missing. His discourtesy is also visible when he does not respond at the time when he is called for. He finally attend the last gathering meant to resolve the altercation between Appalaramudu and Gopanna. Thus, Rao focuses that the dispute between lenders and borrowers remains the same even after Independence. The novelist also lent a soft corner for deprivedGopanna who is ditched by his own blood – his own "baby elephants" (pg22) who could not even accompany his father in the hour of misfortune.

Awakening of Appalaramudu :

The writer shows an unexpected change in the silent and submissive figure of Appalaramudu where he could not take the judgment of Naidu. He feels that his dignity has been attacked upon by delivering injustice. He also describes how his fellow brothers have been treated no less than an animal. This reminds me of the opinion of a famous South African novelist J. M. Coetzee who writes that the attack on the dignity of human beings is an existent reality. He asserts it is this aspect of dignity that creates a clear demarcation between human beings and animals. In his book *Giving Offense: Essays on Censorship* (1996) Coetzee mentions "there is a real sense in which an affront to our dignity strikes at our rights. Yet when, outraged at such affront, we stand on our rights and demand redress. . . . (pg 14)"

These lines symbolizes that the struggle for maintaining the dignity is inevitable by individuals. The Universal Declaration of Human Rights also emphasizes on the value of preserving the dignity of a human being in the larger aspect of Human Rights.In *Yagnam*Rao makes Appalaramuduhis mouthpiece for highlightingthe mistreatment and injustice done to the poor untouchable class by the upper class peoples on the Telugu land.But one should note that the story of injusticeand exploitation can be found anywhere on the earth. Hence, it is not inconceivable to maintain that the violation of rights is not only a national matter rather it is a global issue.

Even though the culture of human rights is very much in existence in the epoch of twenty-first century. But it does not mean that each and every individual is precisely aware of his or her inalienable rights. As in the case of *Yagnam*one can say that the seventy year oldAppalaramudu may not have the awareness of the particular laws pertaining to human rights. But his awareness to combat the domination of upperclass is suggestive that he is somewhere (if not peculiarly) aware that his rights are being abused.Rao clearly indicates how "ignorance is the root cause for all the misfortunes" (pg 17) and how the people like Naidu tout for the benefits of villagers for their own sake.

Appalaramudu satirically speaks the lives of all innocent villagers were simple before the arrival of "your honour (Naidu)". In adverse to that now a lot of complexity and dependency prevails even in such a small village. Although

he envisions that a lot a peace and happiness will befall after the arrival of Naidu. But none comes out to be true therefore he alleges that all the work done by Naidu is a charade in making people believe that everything is happening for their welfare.Lots of villagers were made to give their "shramadan" (pg 36) i.e. donation of labourin the making high school. Whereas other poor villagers were promisedsome amount of money if they assist in the making of a roads, cooperative godownsand well.

It is stressed in the novel that today every thing is laid down in the village but the villagers are still left unpaid.It is absurd that all these work done in the name of upliftmentbrought no major change in the lives of poor people. Moreover the Yagnam started by Naidu and his fellow assistants "had landed in sin" wherein "knowingly or unknowingly all are being engulfed (pg 41)." Thus, their "lives are like 'blankets as they were placed', stagnated" (pg 36)wherein no change occurred.

Appalramudu, though an "uneducated brute"(pg 22) is truly shown as a man of his words. He wished for anextension of repayment but it is never clearly mentioned that he has any desire for evading the responsibility of paying off. Even after getting the entire exemption from Naidu he sticks to his morality by paying the entire debt (which is justifiable) with interest even if it causes him to sell his land or himself. Thus, he is more Gandhian than the educated Naidu by following the path of righteousness and truth.

Rao shows how he demands the correct judgment from Naidu – the chief elder. He boldly alleges "whatever you do you coolly drown people surreptitiously like creeping water under the mat . . . (which) is not virtuous for persons of your stature."(pg 24).The major contradictory verdict given by Naidu is the most surprising thing in *Yagnam.* Although Naidu defends himself by saying that he dissolved the debt because he saw his (Appalramudu's) inability to repay.

Impoverishment as a Doomed Reality :

The story shows the pathetic plight of Malas and other farmers whose daily bread is dependent on farming and other menial work. The novelist articulately depicts how these poor people are fated to encounter their exploitation by the hands of rich Shawukars. The main protagonist was also looked upon when he depicted his inability for the repayment of loan and asked for an extension of three years.

Panchayatpavilion as a "seat of justice" (pg 15) is also given a prominent setting in the story. It is placed exactly in the heart of the village and opposite to the idol placed in the temple. The writer shows a clear mockery of the village panchayat system which is meant only for the benefit of the rich peoples. The elders who acquire the center seat of the pavilion in the panchayat seem to be canny when they tries to coax Appalaramudu to work on the unfertile field captured by Pothinaidu. Although the land was not entitled in his name therefore the elders convinced Appalaramudu that they can get him the legal right for possessing that land.

Another reason that leads to the factor of poverty is the mounting amount of price charged on the essentials of daily life. Appalaramudu innocently enquires when he could not understand who is behind bringing such a price hike. He invokes that things were very cheap earlier

and hence there was less burden on their heads. He states:

> a bag of Rice at seven Rupees, a yard of cloth priced at two and half annas. Where is
> seven rupees and where is seven tens. Which righteous god-fathers are increasing the prices and for what purpose? Or do they grow by themselves like trees grow – I don't know . . . for (a) meager want all of our family members struggle . . . Except the new born, even sixty- seventy year old hags, including our women drudge along with our cattle throughout the three sixty days, through the three parts of the day in hot sun, drenching in rains, and in cold winter unmindful of even ill-health . . . we all labour hard and struggle so much our stomachs are not getting filled, our lands are fritteredaway. Only debts remain for us. (pg 32- 37)

Such situation leaves no scope for the upliftment of poor peoples and therefore the protagonist deplorably says that the farmers as well as their families are ineluctably falling downwards in the ditch whereas the rich shawukars are accumulating more and more money each day. Thus, not only people like Appalaramudu drowned but their hard earned money also submerged in the whirlpool.

Casteism in Telugu Society :

In a country like India the issue of caste is much prevalent. In *Yagnam*Rao depicts how casteism is rooted in a very small village like Sundarapalem. The separation of mala's hamlet from the other area evidently shows the infectious disease of caste in Telugu society. It is written in the novel that "water in the gutter is more useful" (pg 43) than the lives of the people of deprived community. Appalaramudu as a representative man of his subordinate community stresses that though the brothers of his caste are poor but they also have a sense of justice and hence deserve respectability. He further says yet it is dismaying to think that ". . . Mala, Madigas, labour and wage earners all only have the wish of appropriating somebody's money. . . (pg 28)." The continuous addressal of upper class people by designating them as 'Sir' is also implicative of the hierarchal system of caste.

Infringement of Land Rights :

Rao's masterpiece nostalgically recalls the golden past when Appalaramudu and his brother has lot of both wet and dry land. Not only they possess the land but each and every villager had sufficient land for plowing and farming.Appalaramudu mentions:

> . . . everyone had a field or patch, this much or that much. Kapus used to live by ploughing the lands. Shepherds tended the sheep and goats and tilling small, small dry pieces and live. Our Malas have had more of dry plots and less of wet pieces and
> live. Among our people only those very lowly used to be bondmen. Small and lesser people lived by wage labour and tilling lands. (pg 29)

Appalaramuduacerbically questions where are all these lands now? He further states that either the farmers and poorpeople was befooled by the rich classes in selling their land or they were persuaded to grow the dreadful crop like tobacco in the name of agricultural advancement and money circulation. He commemorates how they had suffice amount of food grains,

clothes and jewellery for their women earlier but now they are made contingent on the shawukars even for a cent.The protagonist further espouses that any farmer would not go volitionally to entangle himself "in their nets"(pg 34) but it is their crippling fate which made them indebted to the mercy of shawukars.

It is also mentioned in *Yagnam*that the accessories that used to adorn the ladies of poor farmers are now used to spruce up the bodies of shawukars's wives.Rao asseverates that it is just not Appalaramudu who became the victim at the hands of rich shawukarsbut the wives of petty farmers, and utmost number of shepherds, Malas, Madigas and Kapusall "fell and drowned " (pg 34) in the whirlpool of treachery and deceit.

By showing a comparison between the past and the presentRao want the readers to understand how the poor farmers were manipulated by both agricultural and business delegates. It is a pity that rich classes knowingly took the advantages of those people for three major reasons. Firstly they were aware that the farmers were uneducated hence they would not be able to calculate the substance of profit and loss.Secondly, they had no knowledge about the seasonal harvesting. And thirdly they would never dare to raise their voice at any cost. By calling his class of farmers "timid" (pg 31) Appalaramudu hints that how the confusion was deliberately created when it comes to the measurement. He emphasizes:

> In the changing of goods itself there used to be so much fraud . . . Any commodity when we went to sell, five big measures a Rupee, when we want to buy only three measures. The same way when we buy the measures used to be small. When we are selling they became big . . . (still) we used to keep mum.(pg 31-32)

Sitharamudu as a Resistive Figure :

The character of Sitharamudu deserves equal attention. He is no less than his father when it comes to defy the authority of elders and shawukars. He even threatens his father to cut his throat if he bring in mind the idea of selling the land. He said that he will work very hard until his death but he certainly will not pay the debt by selling his land. Sitharamudu is also not ready to invest a single penny in the wasteland of Pothinaidu for he is aware that any investment will again require a huge amount of loan. He says he has no money and for "investment loan is to be taken again. By the time it reaps gold that loan accumulates with interest to the extent of its value (Pg 8)." He critically comments upon the loan givers by saying "toiling is our lot and the enjoyment is for him who gives the loan (pg 8)."

The eagerness of Musalayya in purchasing the land of Sitharamudu's father is indicative of his avidity to grab the land. Karnam too did not wait long for preparing the document for they are the tortillas from the same plate. Appalaramudu also pungently speaks up in *Yagnam* "all the landlords in the village are promising to bear our burden. Over and above there is SreeramuluBabu our deity . . . (who) does not know that by what he had done some lives turn to ashes and from those ashes sprout foods for some others".(pg 38-39)

Quite prompt in reply and action Sitharamudu can be seen as a rebellious man who is aware of his ill-fated future as bonded

labour. He is of the opinion "I have a great hopes on my son. My son do not live the life of a slave. He wouldn't be a bonded labour (pg 47)." When his father placed his thumb imprint on the document of bondage despite warning, Sitharamudu lost his mind and burnt in a never ending fire. And it is this reason which make him brutally kill his innocent son. He ask from his son ". . . do you (want to) live the life of a slave – otherwise die? . . . Come I kill you . . . He came running. I cut him out at one stroke (with knife). . . (pg 47)."The biggest catastrophe is described in this manner "the small head covered with blood rolled on the ground. Naked and black stretching its hands over the ground as if holding on to the earth oozed blood – the small body." (pg 45) All the people were left benumbed and silent when they saw such a horrible scene. Appalaramudu too received the permanent shock of his life, he was literally collapsed when he saw the corpse of his grandson.

On one hand by sacrificing his son Sitharamudu provides him a sort of deliverance from falling in the hands of those corrupted shawukars. Whereas on the other hand the poor soul (his son) would not have got killed had Sitharamudu averted his anger towards the besmirched people like Naidu, Karanam and Munsiff. By introducing a tragedy towards the end of the story Rao heightens up the mental tension these poor people had to undergo. The writer also tries to show Sitharamudu's incapability to raise his voice against the members of the elders hence the suppressed anger vent out on his own son.

Sitharamudu considers himself a better father than his own father. He also has complain from his father which make him asked why he condemned their lives and pushed him along with his siblings towards a life of a bonded labour. His readiness in accepting his hanging death suggests that he had no fear from the life now. Now he understood the entire politics of corruption and said that though the poor people submit themselves out of fear. But this does not mean that they would never raise their voice. This sham of righteousness will soon be shattered.

Works Cited :

1. Coetzee, J. M. *Giving Offense: Essays on Censorship,* U of Chicago Press, 1996, p. 14.
2. Rao, Kalipatanam Rama. *Yagnam: The Sacrifice with Peace and Conspiracy,* translated from Telugu by Subramanyam, pp. 5-47.

★★★

Role of Tribal Unsung heroesin India's Freedom Struggle Movements

- Dr. Ramesh M
Assistant Professor of Education,
Indira Gandhi National Tribal University,
Amarkantak. M.P.

- Prof. M.T.V. Nagaraju
Professor of Education,
Indira Gandhi National Tribal University,
Amarkantak. M.P.

Abstract :

The Government of India announced AzadiKaAmritMahatsav from November 15 to 22, 2021 to commemorate 75 years of Independence. On this occasion, special attention was given to tribal people and to remember the tribal freedom fighters. No celebration of the 75th anniversary of independence would be complete without celebrating the contributions of tribal heroes in the freedom struggle movement. 15th November every year was proclaimed Janjatiya Gaurav Divas to commemorate the birthday anniversary of Birsa Munda the tribe's great leader and freedom fighter. Tribes havelong played a very important role in the freemovement. Tribes havelong played a very important role in the free movement. Various tribal communities such as Santhals, Kol, Ho, Pahadia, Oraon, Munda, Lepcha, Bhutia, and Bhuyan in the east,Khasi, Naga, Abor, Ahom, Bodo, Jaintia, Garo, Mizo, Kuki, Singhpo, and Lushai in the Northeast and Kurichya, Beda, Chenchus,Koya, Lambadi, Gond,Padyagar, and GreatAndamaneseof the South,Baiga, Halba,Kol, Muriya, in Central India, and Dang, Bhil, Mair, Naika, Koli, Dubla, Mina of Central India, Northeast region, Many tribes of tribes from various regions such as theprovinces, southern states fought against the British authorities and their administration and were called riots, revolts, rebellions, movements, protests, etc. The movements took place in different parts of India under the leadership of the chief tribal leader. Although the tribal movements initially started for social, religious, and cultural issues however in course of time, they integrated their movements with national movements in the freedom struggle.They fought for a variety of causes,including socio cultural security, oppression, social identity, discrimination, livelihoods, backwardness, scarceness, poverty, landlessness, deprivation, unemployment and exploitation, human rights, encroachment and liberation of land and forests. They fought for various causes such as socio-cultural security, oppression, discrimination, livelihood, backwardness, poverty, landlessness, depeasantization, unemployment and exploitation, land and forest encroachment and their liberation, etc. Many tribal leaders were imprisoned, injured, died by gunshot fire by British authorities, and sacrificed their lives for the nation. In this context, it's our prime responsibility to remember, honour, and glorify all the tribal freedom fighters who contributed for the independence of India. Keeping this view, this article addresses some of the tribal freedom fighters and their role in the freedom movement in India.Bottom of Form

Keywords : Freedom Struggle, Tribal Freedom fighters, Tribal and Rebellion:

Introduction :

The tribal communities are very rich in cul-

ture. India is a unique countryrep resenting over 7 00 different types of tribal communities. These tribes have enriched India's cultural heritage. More than 90% of the tribe community lives in forest and rural areas. Tribes played very forefront and leading role in protecting, conserving, and promoting the environment through their traditional knowledge and their practices. They served as a torch bearers of sustainable development. Madhya Pradesh has the highest tribal population followed by Maharastra, Odissa, and Rajasthan. Recognizing the importance of building a nation, the Indian constitution provided special provisions for protecting the tribal culture. Government of India, hon'ble Prime Minister NarendraModi launched various initiatives for Tribes such as the Swasthya Portal: an e-portal of tribal community for the welfare of tribal health and nutrition which will be providing information on health and nutrition-related information. National Overseas Portal and National Tribal Fellowship Portal, Empowering Tribals, Transforming India, Pradhan Manti Van DhanYojana: Eklavya Model Residential, etc. India celebrates 75 years of indep endence and honours the contributions of its tribal freed om fighters. We must remember the great freedom fighters such as Mahatma Gandhiji, Sardar Patel, Jawaharlal Nehru, Subhash Chandra Bose and Saheed Bhagat Singh. Similarly, we also should remember little - known or unsung tribal heroes who sacrificed their lives for India's independence. Leaders of these tribes from central India, the north east and the southern India contributed to the freedom struggle. To recognize the tribal co mmunity's contribution to the freedom struggle, the Indian government proclaimed Jana jatiya Gaurav Divason his November 15th. Hon'blePrimeMinister of India, Narendra Modi has acknowledged the contribution of tribal communities in the fi ght for freedom in various speeches. He dedicated museums to the memory of tribal freedom fighters in different parts of the country, and them in is try has also worked with various state governments to establish tribal museums in various locations. We cannot forget the tribal gems who contributed to the freedom struggle to safeguard our rights and culture. This article addresses the role of a tribal unsung leaders who had immensely participated in freedom struggle movements.

Before the colonization of British authority in India, tribal communities lived in harmony with the mainland because India was ruled by a kingdom but the situation has been changed when the British people invaded India. Britishers treated India as a colony and tried to exploit natural resources for their personal wealth and causing damage to tribal culture. For example, British people forcefully evacuated the tribal community from the forest, exploitation of resources for making railway tracks and constructing industries, telegraphic, transportation, etc., and tried to control the forest and its resources to earn revenue. They imposed land laws and keep on increasing taxes, encroached on tribal land, imposed a market economy instead of a tribal self-sufficient economy, Britisher forced the tribe to cultivate commercial crops, and many more oppression practiced on tribes. Tribes felt that all these practices are very threats to their own culture and social, religious, and political institutions, therefore a number of national movements were initiated by tribal leaders and their communities which are called Indian independent move-

ments. Hence in order to protect their culture and their rights, tribal people relentlessly revolted and rebelled against British authorities under the directions of tribal leaders.

According to Sujata Patel (nd), in the early days of British colonization, except some tribal communities in present-day Jharkhand, no other communities and dynasty rulers came forward and shown their resistance against British rule and faced any painful consequences but thestatesof Madhya Pradesh, Jharkhand, Chhattisgarh, Odissa,Bengal, and Assam opposed the British and theirregime. The British authorities exploited tribal rights intheland, and the British governmentviolentlyenforced policies unfavourable to the tribes, severely dividing tribal society, culture and politics. It rose a head of the movement and rebelled against British colonial forces across India. From 1789 to 1947, thetribe fought the British, adamantly refusing to surrender, and pressured the British to withdraw their rule.Thetribesmen fought the British for various reasons. According to Mahapatra (1972), most tribal movements aredueto religious unrest. According to Shah (1977), there were even manymoves against British authoritiesoversuppressingharassmentby landlords, moneylenders, and police and foresters in various states such as Bihar, Bengaland Chhattisgarh. Xara (1912) points out that the tribes fought the British mainly for therestoration of land and forest rights, control and control, industrialization, exploitation of mineral resources, and construction of dams and energy projects in tribal areas. Across India, there were heroes from different tribes who contributed and played heroism in the struggle forfreedom. Indian independence movement was unforgettable. India's freedom struggle movement was strengthened by different tribe such as Santhals, Kol, Ho, Pahadia, Oraon, Munda, Lepcha, Bhutia and Bhuvyan in the east and the khasi, Naga, Abor, Ahom, Jaintia, Garo, Mizo, Kuki, Singhpo, Lushai, in the northeast, and the Kurichya, Beda, Chencus, Koya, Lambadi, Gonds, Padyagars, and great Andamanese in the south, and the Baiga, Halba, Kol, Muriya in central India, and the Dang, Bhil, Mair, Naika, Koli, Dubla, Mina in the west had contributed in the freedom struggle remarkably. Thetribalcommunitiesmentionedabovehad many great unsung tribal heroes who contributed to theIndian independence movement, some of which are listed below.

TilkaManjhi (1750-1785) : A revolutionary tribal freedom fighter from Bhagalpur, Bihar He was a very renowned tribal leader who started the first war for Indian independence by opposing the British colonizers. He organized the tribal community into an army and trained them to use bows and arrows. In the year 1770, there was a severe food shortage in the Santhal region and people were suffering and dying due to hunger. Tilka looted the resources from British companies and distributed them to the tribal poor. Tilka attacked British administrators ferociously and continued to attack the British from 1771-1784 and he never surrendered. He was caught in 1784 and tied to a tail of a horse and dragged all the way, then he was hung by a Banyan tree in 1785.

BirsaMunda (1875-1900): He was a religious leader, tribal reformer, and freedom fighter. He was born in present Jharkhand on 15th November 1875. At a young age, he developed a mind-sets about the British exploit-

ing the tribes. Though he lived only 25 years he was one of the charismatic tribal leaders who fought against the British exploitative system, their colonial rule, and conversion practices during the 19th century across Central India. Tribal communities call him "Bhagwan". There was a practice of "unfair land-grabbing activities" by the British government but he raised his voice for protecting the land rights of Tribals and brought transformation in the lives of tribals across the country. He organized the Mundas, and Oraons tribal people and called for revolt (Ulgulan) against British colonial rule. BirsaMunda insisted the people not pay any tax and rent to missionary, colonial and feudal authorities. He commenced many strong protests to save the tribals and their rights. He was captured by British police and lodged in jail and he died in 1900 at the age of 25 in Ranchi jail. His role in the freedom struggle made a memory in the history of India.

Rani Gaidinliu (1915-1993) popularly known as Ranima from Manipur had a movement against British rule and administration in 1930. She fought for uprooting the British Government from the northeast states of Nagaland and Manipur. At the age of 13, she joined in the Heraka religious movement and later on, this movement turned into a political movement. At the age of 16, she become a leader of guerrilla forces and fought against the British. She visited many villages of Assam, Manipur, and Nagaland and appealed not to pay tax and to withdraw British rule but in the year 1932, she was arrested and sentenced to life imprisonment and lodged in Jails in Guwahati and Shillong. Later on, Jawaharlal Nehru met her in jail and promised her release however British Government rejected her release. Again in the year 1947 after independence, she was released. After release, she continued to work for the tribal community. In order to honour her contribution to the freedom struggle, the Government of India conferred with the Padma Bhushan award in 1972 and the Swami Vivekananda Seva award in 1983. On February 1993 she died at the age of 78. Her memories remain alive in the people of India for her participation in the freedom struggle movement. To honour her contribution to the freedom struggle Home Minister Amit Shah virtually laid the foundation stone for establishing a museum in Manipur.

LaxmanNaik (1899) is a Bhuyan tribe born in Koraput district, Odisha (source: SabitriSethy, 2015). He fought against the British for their oppression of Tribes and surrendered his life for the welfare of the tribal community. He organized a mass number of tribes to fight against bonded labour inhuman practices done by Britisher. One of his important initiations was the promotion of Khadi which made people to aware of it. He united the tribal people to give them a voice for freedom. He also managed to mobilize the tribal community for developmental works such as establishing schools, roads, and building construction. He said to the tribal people not to pay forest tax, land tax, road tax, plough tax, etc, and fight against exploitation and oppression. He worked for tribal people's economic development and their unity, and solidarity through various cultural programs. During the quit India movement in 1942, he was nominated to lead the movement. He also fought for truth, non-violence and justice, and equality. He used non-violence as

a weapon hence he was called "Gandhi of Malkangiri" by tribal people. In 1942 he was jailed and died in the year of 1943. He was not alive to see an independent India. His name remains permanent in the history of the Indian freedom struggle. Similarly, Odisha feels proud of the contribution of ChakaraBisoi of Ganjam who fought against British political colonization.

Kandha Rebellion (1753-1856) under Dora Bisoi and Chakra Bisoi: Kandha rebellion fought against the British colony for more than a century under various leaders. Kandhas of the Ghumsur (Odisha) zamindars started a strong revolt under the leadership of Dora Bisoi and Chakra Bisoi in the year of 1835 and it continued in 1866. Kandhas started to resist the British Government for enforcing foreign rule, perhaps this is a moment in India against British which continued for a long time. It was the base for rising other movements in Odisha till 1947. The Ghumsar resistance movement which was started under Dora Bisoi and Chakra Bisoi for the independence struggle. The chief aim of this movement was to restore the native rule for protecting their socio-religious customs. The British authorities suppressed their rebellion and captured most of the tribal leaders but the tribal leaders were residing in the forest and attacked the British army through Guerrilla war. Later on Dora Bisoi was captured and awarded severe punishments. He received life imprisonment and died in the Ooty prison in 1840. **ChakaraBsoi:** He was the great and notable tribal freedom fighter of Odisha, he fought selflessly and sacrifices his whole life for our motherland, his contribution against the British was remarkable. He is remembered by the people of Odissa for his freedom struggle contribution. The British army was unable to capture chakra Bisoi because he entered the forest in 1955 and he died in 1956 (Source: Kumar Das, 2015).

DharanidharNaik (1864-1914). He was born in 1864 in the Keonjar District, Odisha. He was the great revolutionary tribal leader in Odisha. His motto was "service to humanity is service to god". His bravery and courageous and rebellious mind were to stop the exploitation and oppression of tribal people. Britisher implemented forced labour policy and slavery for the tribal communities. Hence he started to revolt but British authorities suppressed and captured him and gave him the punishment of 7 years imprisonment then he was released in 1897. Dharanidhar, who sacrifice his life for the people, and he was a lover of liberty, freedom, humanity, and equality, and he fought for the same. **NabaghanKanhar** a tribal leader emerged in the BoudhKandhamal area. He was strongly influenced and inspired by the Kandha rebel leaders of Ghumsar and fought against British authorities for practicing exploitation and oppression. As a leader commanded the Kandha rebellion in Boudh from 1837 to 1846. His rebellion forced the British authority to establish permanent peace in the Baudh region (Tapas Kumar, et.al,). There were many other tribal leaders such as **MadriKalo** was born in 1848 in Rourkela of Sundargarh district in Odisha. He raised his voice against the British in Gangapur. He took commanding charge and organized a movement against British authority. This movement is called GauntiaMeli. He was a popular leader and powerful organizer. He fought for justice and generated courage and moral strength among the tribal community, he forced the British authority to bring

changes and reformation in their administration. He was arrested in 1990 and sentenced to 10 years of imprisonment which expired in 1914. His sacrifice remains living in the heart of every tribal peasant.

NirmalMunda was born in 1893 Sundargarh district of Odisha, and his role was very significant in the history of the British resistance movement. His primary aim was to achieve economic freedom, under his leadership there were many tribes revolted against the British. He fought for a land revenue system and land settlement in 1934. He started the "No rent Campaign". He demanded tribal rights over the forest. Britisher suppressed his movement by attacking the rebellious people, they also fired him, he was sentenced to 6 years of imprisonment and he died in the year of 1973. **Sadhu Jani and DunaiJani** were the leader fought against Britisher for various causes. **Tama Dora** was born in 1838 in Malkangiri district, Odisha, and emerged as a tribal leader, he fought for Koya Tribes who were oppressed socially and economically by Britisher, he started visiting different villages and organized people for agitation against British administration and become a popular leader of Koya tribe. He was killed in 1872 by gunshot firing. **BhimaBhoi** (1850-1895), a tribal leader from Odisha strongly revolted against the British for social, economical, and political oppression and exploitation of tribal people, there were many tribal leaders from Odissa took commanding charges of tribal movements against oppressive policies implemented by British authority.

DayanidhiDharua; He was a leader of Dharua in Odisha. It was another important movement in the history of Odisha freedom struggle that started in 1857 and it continued until 1866. He rose to rebellion against the British for the exploitation of tribal land and suppression of Tribals, due to strong resistance British authority changed their policies and made a complete settlement of tribal land. He became the champion of the movement. **RatanNaik**is the great Tribal leader of Keonjhar fought against the British and their superpower. He was a great progressive personality and he wanted all the individuals in the society should get individual rights, he fight for human rights and he demanded keonjhar should be a democratic state and that the people of Keonjhar have enjoy fundamental rights.

Pa ToganNengminja (n.d)is the first Garo tribal freedom fighter from Meghalaya. He was one of the warrior in many tribal movements. In the year 1872 British soldiers went to the Garo tribe hill to conquer the region but the British forces were controlled by the Garo tribe. Pa ToganNengminja and other Garo warriors were planned and attacked with traditional weapons while British soldiers sleeping in the night however British soldiers with their guns overpowered and Pa ToganNengminja died on the spot due to a gun gunshot.

KushalKonwar a tribal leader born in1905 in Assam. He was one of the warriors and actively participated in the freedom struggle quit India movement led by Mahatma Gandhi. In the year of 1943, he has been hanged to death by British authorities. **U Tirot Sing** was a chief tribe in Meghalaya born in 1802. He fought against the British for conquering the Khasi hills. British took control of Assam and established a network of roadways to connect various re-

gions of Assam territory and planned to impose heavy tax after road work is completed but Tirot Sing strongly refused and attacked the British with traditional weapons however he was injured and died in jail on 17 July 1835.

Shri AlluriSeetha Ram Raju : He was born in 1897 in Andhra Pradesh under Madras presidency and actively participated in the Indian independence movement named as Rampa rebellion movement in the year 1922 at Visakapatnam and Godavari district. In this movement mass number of tribal people revolted and fought against the British system. He was called by people as "ManyamVeerudu" which means the hero of the jungle. Alluri united several tribal people who revolted in front of the police station and he attacked the British government with his own style of guerrilla warfare. Finally, Alluri was caught by British police and tied to a tree, and shot dead. To honour his contribution in the freedom struggle, the government of Andhra Pradesh celebrates his birthday 4th of July as a state festival every year.

Tribal Revolts and Rebellion

There were different tribal communities revolted against Britishers in different regions. Some of the revolts are as follows: **Kol Revolt (1831-32:** Kol are tribal people from the Chota Nagpur area,British authority imposed new taxes which are very high hence the Kol tribe reacted, revolted, and fought with the help of traditional bows and arrows to face British troops were armed with modern weapons. **Santhals Revolt**: It is another revolt against British companies for imposing high-interest rates on tribals and exploitation of land and forest resources. Basically, this revolt was a peasant revolt distinctly against the policies implemented by British colonial rule. **Koi Revolt (1959):** an important uprising revolt happened in Bastar. The Britisher supported the Jamindaris to cut the trees in the forest for which the tribes stood against the autocratic and dominant British rule, and not allowed them to cut even a single tree. They stated that the forest trees were our motherland and we will not allow you to exploit the natural resources and forests products. Koi people very strongly revolted against the British people therefore the contractors who were cutting trees were removed.

There were many rebellions happened against British authority to expel them from India and many tribes were killed in the rebellion movement. Some of the rebellions are as follows: **Paralkot Rebellion (1825), Maria Rebellion** occurred for almost twenty years from 1842 to 1863. This rebellion is considered one of the major tribal rebellions to express their socio-cultural identity. Muria Rebellion (1876) started and revolted in Bastar. Britisher have done many injustices and suppression of tribes, therefore, the Muria rebellion encouraged the tribal people to raise their voice against British authority. Tarapur Rebellion is another great tribal rebellion that took place from 1842 to 1854 wherein tribes stood against foreign rulers. Britisher imposed the tax and harmed tribal people's culture and tradition, and also hampered their social, political, and economic interests. Thus tribal people opposed and revolted against the British. Boda Movement and Jharkhand Movement have held in Bihar in the year 1845 wherein tribal communities fought against Britisher because many tribes forcefully converted to Christian-

ity. Also, tribal people faced many problems because Britishers extracted minerals, coal, iron, and other resources such as asbestos, limestone, graphite, copper, and bauxite etc. Further British Government encroached on the tribal lands for establishing industries therefore tribal revolted and fought against the British. The Bhumkal Movement was found in 1910 to protect and preserve the tribe's culture, traditions and customs. They also fought for tribal rights to protect forests products and other natural resources. Bhil Rebellion, Tana Bhagat Movement, Nagas Movement, Munda Rebellion, DongriaKondh's Struggle, Tamar Rebellion(1789-1832), the Kherwar Movement o f Santhal (1833), the Santhal Rebellion (1855), the Mukti Larai Movement (1858-95), the Birsa Munda Revolt (1895-1901), the Devo Movement of Gujarat (1922-23), and many others tribal movements tookplace in various parts of India.

Conclusion :

Tribal freedom struggle movements in India against the British administration began much earlier, then continued till independent India. There were many tribal people who actively participated in the movements, rebellions, protests, and revolts when the British colonized India. These movements were initiated at the local level and transformed into national-level movements. They fought for the country hence certainly they are said to be freedom fighters of the nation. Therefore it is not to ignore any of the known and unknown tribal leaders, let every tribal freedom fighter should be remembered by every individual of this nation for their contribution, struggle and sacrifice in the freedom struggle movements and celebrate many more Mahotsav.

References :

1. Balabhadra,G. (2020). Odisha Review. Chakra Bisoi: A Rebel Leader of Ghumusar. Retrieved from http://magazines.odisha.gov.in/Orissareview/2020/Jan/engpdf/19-23.pdf
2. Government of Odisha (2022). Tribal Movement and Freedom Fighters of Odisha. Retrievedfromhttps://repository.tribal.gov.in/handle/123456789/75254?viewItem=browse#:~:text=In%20his%20historic%20movement%20the,of%20Malkangiri%2C%20Dharanidhar%20Nayak%20of
3. Pankaj,A.K. (2021). Tribes in India. Department of Social Work, Indira Gandhi National Tribal University, Regional Campus Manipur. Retrieved from https://www.coursehero.com/file/106297060/IGNTU-eContent-590220362838-MSW-2-AjeetKumarPankaj-TribesinIndia-12pdf/
4. Prabhu, P (2008). Tribal Movements: Resistance to Resurgence. 230-255. Retrieved from https://ijsw.tiss.edu/greenstone/collect/ijsw/index/assoc/HASHa7dc/915bdb20.dir/doc.pdf
5. SabitriSethy (2015). Tribal Leaders of Odisha and their Contribution in Political and Social Movements. *Odisha Review, 52-59 Retrieved from* http://magazines.odisha.gov.in/Orissareview/2015/Oct/engpdf/53-60.pdf
6. Sujata Patel, Biswajit Ghosh, &Swapan Kumar Kolay (2020). Tribal movements in India. E-pathashala content (Module ID: SM-28), Retrieved from http://dcac.du.ac.in/documents/E-Resource/2020/Metrial/505AakanshaNatani2.pdf

★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

The European Financiers and the Portuguese Indian Endeavour

- Sujamol Joseph
Research Scholar, Department of History,
Assumption College, Changanassery,
Kerala.

- Dr. James John
Associate Professor,
Department of History,
St. Thomas College, Palai, Kerala.

Abstract :

During the sixteenth century,the Portuguese faced severe financial instabilitythat affected Portugal's trade with Asian countries.To face the challenge, they had to seek foreign capital investors. A few merchant houses of Italian and German origin came forward to participate in the Portuguese Indian endeavour. They entered into various contracts with the Portuguese. The Asia Contract which the Portuguese entered into in this regard was a milestone in their commercial enterprise of the East.These financiers moved under the Portuguese flag for a long time. The Asia contract opened a new vista to the private financiers in pepper trade which helpedPortugal sustain their spice trade in India. The article examines various nuances of these contracts and their impact on the Portuguese eastern enterprise.

Keywords: *Merchant financiers, trade, Asia contract, Europa contract, Malabar.*

Introduction :

The Portuguese intervention in India began with the arrival of Vasco da Gama on 1498. Establishment of an extensivetrade network under the Portuguese was risky from the beginning of the sixteenth century as Portugal was a small kingdom of the Iberian Peninsula and its financial conditions were not sufficient enough to immediately procurelarge quantities of spices from India.In spite of their financial instability, they longed for extensive expedition and commercial enterprises in Asia. The Portuguese were hopeful about the financial affluence of some of the European merchants and companies. The merchant financiers worked enthusiastically in Europe with the trading centres, especially in Venice. As a result, the Portuguese designed plans in consultation with the European financiers to maximise their commercial potentialities in India.

European Financiers under the Portuguese Flag :

After the firstvoyage itself, Vasco da Gamarealized thatthe power structure of Malabar neededa stronger fleet to tackle the problems especially with the local kingdoms. In the fleet of thirteen ships captained by Pedro Alvares Cabral, two ships were owned by a private merchant.[1] At that time, as private fleets were not permitted tocome to India independently, they moved under the Portuguese flag to the various trading centres to purchase pepper from the Malabar coast.On account of the lack of capital in the hands of the Portuguese, they had to invite Italian and German financiers. As a part of the trade transactions, these financiers significantly suppliedthe Portuguese copper from various parts of Europe for the purchase of spices.

During the reign of King Dom Manuel, between 1500 and 1521, the Portuguese sent 273 ships to India, that is twelve to thirteen ships per year.[2] These ships were to carry spices back

to Portugal, and some of them stood as guards and gave protection to the loaded vessels.[3] It shows that enormous quantity of pepper and spices were taken on board to Portugal. All these meant that enormous capital was needed for the purchase of voluminous commodities for maritime trade from the Malabar Coast. As the Portuguese crown was not affluent enough to invest for this enormous and risky enterprise, they had to seek the support of various financiers, especially wealthy entrepreneurs form other European nations.

At that time, there were many foreign merchants who were engaged in maritime trade in Lisbon. A number of vessels reached the Malabar coast with the Portuguese and other foreign nationals who lived in Portugal. King Manuel I of Portugal issued an order on 24th June 1500, allowing other foreign powers to take part in the Indian trade along with the Portuguese fleet, with their own ships. Consequently, many vessels owned by the Italians and Germans reached the Malabar coast and they did engage in trade with India under the Portuguese flag.

During the second voyage of Vasco da Gama in 1502, private merchants like Anton Welser, Vohlin Fugger, Hochstetter, Imhof, Gossembrot and Hirschvogel had entered into contract with the Portuguese and sent their ships to the Malabar coast in order to purchase spices.[4] In 1514, Afonso de Albuquerque, the Viceroy of India, reported that the Germans wanted to build a chapel in India, and the first chapel was built in Cochin.[5] It shows that a German community had settled on the Malabar coast as a part of their spice trade. In 1506, the Portuguese king issued another order that blocked private persons from sending ships to India to pick up spices from the Malabar coast.[6] This shows the intention of the king of Portugal to monopolize the Indian trade. The Portuguese authorities always kept their power over the private financiers by granting permissions or withdrawing them according to the whims and fancies of the Portuguese king.

Lisbon: A Centre of Mercantile Hub

Lisbon was becoming the centre of overseas trading activities with Asian countries, and many foreign financiers had commercial centres in Lisbon. The Portuguese authorities started to seek financial assistance from the foreign financiers of the European countries. Before the Portuguese arrival in India, the Arabs controlled most of the ports along the sea route to India. They bought pepper from the Malabar coast and shipped it up to the red sea. From there the porters loaded it onto camels to reach Alexandria or Damascus and the Mediterranean, and then on to Venice. There was a close partnership of maritime trade between Arabia and Venice. The Portuguese realized that Lisbon was closer than Venice to Spain, and the north European markets handled by the Germans, France, and Spain, were buying spices from Portugal at lower prices.[7]

The Asian commodities entered Venice through two essential routes. One came through the Red Sea, Cairo, and Alexandria; the second route ran through the Persian Gulf, Baghdad, and the Levant.[8] The German financiers participated in the spice trade by the third decade of the thirteenth century at Venice; as a result, they established a German colony and a factory in Venice. The German presence at Venice indicated that they conducted trade

transactions at Venice before the Portuguese arrival in India.

In 1485, Jakob Fugger, from the German Fugger family, had opened a counting-house in Lisbon. The following year, a Spanish merchant named Cristobal de Harowas sent to Portugal as his agent.[99]Donald F. Lach, Asia in the Making of Europe , Vol.1, book 1, University of Chicago press,

With the development of Lisbon as the pivotal centre of the supply of spices, the Fuggers, like other German firms, shifted their trade to Lisbon and Antwerp at the beginning of the sixteenth century[10]. Besides the Fuggers, many foreign financiers had commercial centres in Lisbon. Already the Portuguese authorities were seeking financial assistance from these financiers.

At the beginning of the sixteenth century, Lisbon replaced Venice; a flourishing copper trade existed in Europe in 1502-03. A central European banker, called Fugger, exported twenty-four per cent of Hungarian copper to Antwerp. Gradually copper was paid for buying spices in Lisbon.[11] It shows that Lisbon became the centre of all trade transactions in Europe; there was no doubt that the Hungarians, Germans, Flemish, and French, who formerly contacted Venice to buy spices with their cash, would turn to Lisbon for trade.[12]

Italian and German Financiers :

A few merchant financiers that took a prominent role in trade during the sixteenth century, as the Portuguese crown was unable to find funds for their new eastern enterprise are to be mentioned.BartholomeuMarchioni, was a prominent Florentine financier, who helped the Portuguese with loans. He engaged himself in Lisbon under the reign of Dom João II.[13]Gualterttic and Frescobaldi, a Florentine financial bankers' group, had taken an active role in the trade in spices. In 1505, they had set out in the fleet destined to the Malabar coast.[14] Girolamo Sernigi was another Florentine merchant who had settled in Lisbon during Vasco da Gama's expedition to India. [15] He accompanied Pedro Alvares Cabral in 1500 on the voyage to the Malabar coast.Giovanni Francesco de Affaitati was called a member of the Affaitati family. Their activities started in Lisbon before discovering the sea route to India. He was extremely interested in the spice trade after Cabral's expedition to India.[16]

The Germans were already residing in Lisbon to take part in the different geographical expeditions of the Portuguese as artillerymen or as explorers before the sixteenth century. In 1505, south German mercantile families like the Welsers, the Fuggers, the Gossenbrots, the Hochstetters, the Imhofs and the Hirschvogel made an organised and joint effort to send three vessels to Malabar coast along with Francisco da Almeida. The participation of the Fuggers with the Portuguese became unavoidable as they had owned silver and copper mines. At this juncture, silver and copper were two metals needed for commercial transactions in Malabar.[17]

The Portuguese learned the importance of metal when they came to India. The Fuggers were the owners of metal, they sent wagons full of the ores of silver and copper from Hungry to Antwerp, and Portugal became the best customer of the Fuggers. They reached Lisbon; in return, Portugal paid with pepper. In this way,

Fuggers became one of the largest spice wholesalers in Europe.[18]18Greg Steinmetz, The Richest Man Who Ever Lived, Simon & Schuster e book, New Delhi,

The Portuguese king urgently needed money to continue the trading activities with the east, for which he needed money and metals for exchange.[19]

The Portuguese king needed 5000 to 6000 quintals of copper every year from the Fuggers for taking to India. In 1515, Fuggers contacted the king of Portugal and made a copper-pepper contract.[20] The demand for copper in India was high because it was used to mint coins for native kingdoms, and the aristocratic families made household utensils with copper. India did not have sufficient copper mining during this period. So, the king of Cochin demanded 1/3 of the price of pepper to be paid in copper, and the remaining 2/3 could be paid in cash.[21] The German merchants also expanded their trade to include items like pearls, diamonds and various precious stones. Between 1517 and 1550 dealers in pearls and precious stones came to India.[22]

Gradually, the German merchants like the Welsers, the Fuggers and the Hochstetters changed their trading transactions of direct contact with Indian commerce. They began to engage more in the re-export trade in Europe.[23] On the other hand, the German merchants' cooperation was inevitable for the Portuguese to continue their trading activities with India because copper was invaluable and inevitable commodity of exchange in the subcontinent of India. And the Germans had the monopoly of copper trade. The Portuguese faced political and commercial challenges over the trading concern from the Malabar coast. In 1570s, the situation drastically changed, compelling the Portuguese authority to make a new contract with the European financiers.

Asia Contract and Europa Contract :

By the 1570s, the German financiers attempted to monopolise the spice trade both in India and Europe. Gradually several financiers began to violate the Portuguese terms and conditions on commercial enterprises with India and did several malpractices. Therefore, the Portuguese king, Sebastian (1557-1578), issued an order in 1570 to throw the pepper trade open to private traders.[24] They had established two network of contracts, namely the Asia contract and the Europa contract.

Asia contract indicated that those purchasing spices from various centres in India should hand them over to the *Casa da India* (Indian house) in Lisbon. On the other hand, the Europa contract denotes that the contractors of various parts of Europe buy the Indian spices from the *Casa da India* in Lisbon and supply them worldwide.[25] The Asia contract, as well as the Europa contract, had some differences. The Asia contract did not allow any privileges to the contractors for the selection of commodities to be purchased and a large quantity of pepper should be imported to Lisbon. Whereas, the Europa contract, they had the freedom of choice and did not have the responsibility to increase the volume of export from Lisbon.[26]

In 1575 king Sebastian declared a new regulation to liberalise Indo-European commerce. He had given up the role of merchant king and the heavy expenses compelled him to hand over the spice trade monopoly to the private contractors.[27]

In 1575, Konard Roth, an ordinary merchant from Augsburg, made a contract in which the pepper contract was made for five years.[28] Both Roth and king Sebastian wanted to have German financiers as partners to work out the contract.[2929] Pius Malekandathil, The Germans, The Portuguese and India, Transaction publishers, London.

All the commodities were stored at *Casa da India* with a fixed price. After the death of king Sebastian on 4th August 1578, Portugal became part of Spain.[30]The power of Konard Roth also diminishedon account of this. Even after the union of Portugal and Spain they continued their contract without any substantial changes. Gradually the German financiers established a good contact on their own with the centres of Goa and Cochin.

Giovanni Rovallesca, an Italian merchant continued the Asia contract, he was obliged to export 150,000 quintals of pepper from India to Lisbon in five years. After the reunion, administrative system was to be continued through *Casa da India*.[31] Filippo Sassetti (1540-1588), the Florentine merchant, came to India as a factor for continuing his service until his death in 1588.

Another group of financiers was known as the Fuggers and Welsers (1586-1591), the famous merchant families of South Germany. One-fourth of the Asia contract was granted to the Fuggers.[32] Ferdinand Cron (1559-1637) was the chief factor who represented the Fuggers and Welsers of Cochin.[33] During this period, large quantities of pepper were imported to Europe, but its rate began to fall in Europe. There were several reasons for the same.

First, the Portuguese crown attempted to sell the imported pepper at the highest price possible in Lisbon to the European contractors. Secondly, Cairo and Alexandria exported a considerable volume of pepper in the European market, and, because of that, the rate of pepper in Lisbon went down. Thirdly, the local producers used to sell their products with a higher profit against the fixed price, far below the current market. Fourthly, the administrators of the Portuguese colonies did not care much about the employment of people in Portuguese India and the workers were not adequately paid.[34]

Besides Cron, some other German financiers were sent to India, they established five factories such as Honor (Honawar), Barzelor (Barkur) Mangalore, Cannanore, and Calicut for the same purpose.[35] Following years, the situation was not favourable to set out between Lisbon and India. In 1590s English pirates attacked the ships moving from Lisbon to India. There was no merchandise of spices from India during this year. After that truly little quantity of pepper reachedLisbon. The Europa contract holders sent pepper from Lisbon to Danzing, Lubeck, Hamburg and Amsterdam.[36]

The Portuguese crown continued the pepper trade with Asia and Europe based on the Asia and Europa contracts. The financial merchants took a significant role as mediators in the last decades of the sixteenth century. There was an average transaction of cargos throughout the year, around 30,000 quintals of pepper per year, though it was not maintained always the same. Further, the pepper trade with India was directly controlled by the Portuguese from 1597 to1607.[37]

Conclusion :

The Portuguese endeavour to India, motivated primarily by the commercial interests soon became a success. But their ardent desire to monopolise the trade met with many adverse factors. The commercial rivalry of the Muslims was a game changer. But the main hindrance was the lack of finances to control the Indian Ocean trade. The Portuguese alone were not in a position to finance the whole endeavour. At the same time, their ardent desire to get the monopoly of the Indian spice trade compelled them to seek for financial partners from various European countries. A few German and Italian financiers came forward to co-operate with this initiative. It was beneficial to both the parties. The financiers could reap profits from trade and the sale of metals like copper and Portugal could maintain their monopoly under their flag. It was this mutual co-operation that helped the successful commercial enterprise during the sixteenth century. The Asia and Europa contracts were very important milestones in this joint commercial venture of the sixteenth century.

Reference books :

- Boxer, R C, The Portuguese seaborne Empire 1515-1825
- Hutchinson of London. London, 1969.
- Danvers, F. (1894). The Portuguese in India. Vol.II. W H Allen & Co. Waterloo palace, 1894.
- F. Lach Donald, Asia in the Making of Europe, Vol.1, book 1, University of Chicago press,London, 1965.
- Greenlee, William Brooks (Trans.), The Voyage of Pedro Alvares Cabral to Brazil and India, AsianEducational Services, New Delhi, 1959.
- Kalus, Maximillian, Foreign foreigners: Germans in Portuguese India and Beyond in the 16th Century, paper presented at the WEHC Kyoto, 2015, pp.1-15.
- Malekandathil Pius, The Germans, The Portuguese and India, Transaction publishers, London,1999.
- Mathew K S, Indo-Portuguese Trade and the Fuggers of Germany, Manohar, 1997.

Endnotes :

1. William Brooks Greenlee (Trans.), The Voyage of Pedro Alvares Cabral to Brazil and India, Asian Educational Services, New Delhi, 1959, p. xviii.
2. K S Mathew, Portuguese Trade with India in the Sixteenth century, Manohar, New Delhi, *1983, p.83.*
3. K S Mathew, Maritime Trade of the Malabar Coast and the Portuguese in the Sixteenth Century, New Delhi, 2016, p.133.
4. Ibid, p.134.

5. Maximillian Kalus, Foreign foreigners: Germans in Portuguese India and Beyond in the 16th Century, paper presented at the WEHC Kyoto, 2015, pp.1-15.
6. K S Mathew, Maritime Trade of the Malabar Coast and the Portuguese in the Sixteenth Century, New Delhi, 2016, p.135.
7. Greg Steinmetz, The Richest Man Who Ever Lived, Simon & Schuster e book, New Delhi, pp.50-51.
8. Pius Malekandathil, The Germans, The Portuguese and India, Transaction publishers, London, 1999, p.5. London, 1965, p.94.
10. K S Mathew, Indo-Portuguese Trade and the Fuggers of Germany, Manohar, 1997, p.144.
11. Michael Pearson, The Indian Ocean, Routledge, London, 2003, p.128.
12. William Brooks Greenlee, op cit, p.133.
13. Conde Ficalho, Viagens de Pedro da Covilham, Lisbon, 1898, p.67.(K S Mathew, Maritime Trade of the Malabar Coast and the Portuguese in the Sixteenth Century, New Delhi, 2016, p.206.
14. William Brooks Greenlee, op cit, p.207.
15. E G Ravenstein, A Journal of the First Voyage of Vasco da Gama 1498-1499, The Hakluyt Society, London, 1898, p.119.
16. William Brooks Greenlee, op cit, p.118.
17. K S Mathew, Maritime Trade of the Malabar Coast and the Portuguese in the Sixteenth Century, New Delhi, 2016, p.213.pp.53-54.
19. K S Mathew, Indo-Portuguese Trade and the Fuggers of Germany, Manohar, 1997, p.161.
20. *Ibid.*
21. Pius Malekandathil, The Germans, The Portuguese and India, Transaction publishers, London, 1999, p.56.
22. Pius Malekandathil, The Germans, The Portuguese and India, Transaction publishers, London, 1999, p.61.
23. *Ibid,* p.55.
24. Donald F. Lach, op.cit, p.132.
25. Pius Malekandathil, The Germans, The Portuguese and India, Transaction publishers, London, 1999, p.75.
26. K S Mathew, Indo-Portuguese Trade and the Fuggers of Germany, Manohar, 1997, p.170.
27. Donald F. Lach, op.cit, p.132.
28. K S Mathew, Indo-Portuguese Trade and the Fuggers of Germany, Manohar, 1997, p.169.
1999, p.77.

30. Ibid
31. Donald F. Lach, op.cit, p.135.
32. K S Mathew, Maritime Trade of the Malabar Coast and the Portuguese in the Sixteenth Century, New Delhi, 2016, p.252.
33. Pius Malekandathil, The Germans, The Portuguese and India, Transaction publishers, London, 1999, p.84.
34. K S Mathew, Maritime Trade of the Malabar Coast and the Portuguese in the Sixteenth Century, New Delhi, 2016, pp.253-254.
35. Ibid, p.256.
36. Pius Malekandathil, The Germans, The Portuguese and India, Transaction publishers, London, 1999, p.93.
37. Mathew, K S, Maritime Trade of the Malabar Coast and the Portuguese in the Sixteenth Century, New Delhi, 2016.
38. Mathew, K S, Portuguese Trade with India in the Sixteenth century , Manohar, New Delhi, 1983.
39. Pearson Michael, The Indian Ocean, Routledge, London, 2003.
40. Ravenstein E G, A Journal of the First Voyage of Vasco da Gama 1498-1499, The Hakluyt Society, London, 1898.·
41. Steinmetz Greg, The Richest Man Who Ever Lived, Simon & Schuster e book, New Delhi.

★★★

Law Journals in the Telugu Language in Madras Presidency during Colonial Period

- Dr. Seelam Srinivasa Rao
Assistant Professor of History,
SSSUHE, Kalaburagi.

- Dr. Doneti Sivaji
Assistant Professor of History & Archaeology,
NEHU Tura Campus.

Abstract :

Even though similarly flawed journalism supports India's broken democracy, their mutually beneficial relationship is rarely acknowledged or addressed. The reality is that India's democracy is strengthened and made possible by its roots in a long-standing culture of dialogue, argument, and argumentation. Since the late eighteenth century, this heritage has changed as print journalism has grown. When journalism and journalist-leaders like Gandhi and Nehru played a crucial role in India's freedom movement before independence in 1947, this tradition evolved in the contemporary sense. Before independence, law and order in the Madras Presidency was a major focus of the study's research.

Keywords : Law Journals, Madras Presidency, Law and Order, Lawyers, Moplah rebellion

Introduction :

India's legal system has developed from religious prescriptions to the current Constitution and legal framework, passing through common law and secular legal systems.India has a documented legal history that dates back to the Vedic eras, and it is possible that there was a civil law system in effect during the Bronze Age and the Indus Valley civilisation. In India, the law has a long history of being influenced by religious doctrine and philosophical debate. It was a rich field later enriched by practitioners from Jains and Buddhists. It emerged from the Vedas, the Upanishads, and other holy scriptures.

India's secular laws varied greatly from one region and one ruler to another. Many of the ancient Indian dynasties' defining characteristics included court systems for both civil and criminal cases. TheMauryas (321–185 BCE) and the Mughals (16th–19th centuries) had excellent secular court systems, with the latter giving rise to the modern common law system.

Objective :

The objectives of this study include;

1. To comprehend the development of law-and-order India and the Madras Presidency
2. To Understand how the national movement and law played a key role in the freedom struggle.
3. To find out the roles played by the lawyers in the freedom struggle
4. To find out the important law journals published in the Telugu region

Review of Literature :

Lawyers in the Indian Freedom Movement is a document that the Bar Council of India published on the bar council's official website. It provides detailed information about how lawyers helped turn the tide in India's favour in terms of law and order and about the key players and their contributions to the free-

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 11(1), November 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

dom struggle. Another web resource that sheds light on the early history of colonial laws and the justifications for their application is *The Beginning of Colonial Legal System in India: Codification* by Sanjay. He describes how the legal system was inspired to enact these laws in his work.In his book, Law and Order in Madras Presidency, 1850–1880, Jegatheesan goes into great detail about the structure of colonial law at the time and how it affected the Madras presidency. He also goes into great detail about the structural changes that occurred due to the implementation of these laws. In addition to describing the basis on which the law is divided and the punishment for those offences, Abraham's work on Colonialism and the Making of Criminal Categories in British India also depicts the Moplah rebellion and how it influenced the Madras Presidency to tighten its law and order on the presidency in order to prevent any future threats that could harm the region. The text also demonstrates the system of the law, which was based on caste, race, and religion.

Data and Methodology :

The research is mostly descriptive and concentrates on the Madras presidency's legal journals. It is based on statistical and historical evidence. Historical research is the foundation for the main data sources and analytical strategies utilised to evaluate the emergence of law, its growth, and its history under the Madras presidency. The document analysis approach has been used in conjunction with secondary data from books, journals, websites, and official government papers to obtain facts and figures.

Establishment of Law and Order in Colonial India :

The British East India Company brought the common law system, a body of law built on judicial precedents that have been documented, to India. King George I granted the corporation a licence in 1726 to create "Mayor's Courts" in Madras, Bombay, and Calcutta (now Chennai, Mumbai and Kolkata, respectively)[1]. After winning the Battle of Plassey, the company's judicial responsibilities significantly increased, and by 1772, the company's courts had spread outside the three major cities. Throughout this process, the corporation gradually superseded the old Mughal legal system in those areas.

After the revolt of 1857, the British East India Company lost hold of India and passed it down to the Crown. With the arrival of the Crown to the top of power, the period also witnessed a major change in the legal and administrative system. Supreme courts replaced the still existing Mayoral courts. The first ever high courts were established by the Indian High courts act, passed by the parliament in 1862. The corresponding high courts were assigned the supervision of lesser courts and the enrolment of attorneys. The Privy Council served as the supreme court of appeals during the Raj. The law lords of the House of Lords decided cases before the council. In the name of the British monarch, who was also the Empress of India, the state was sued and sued back.[2]

Coding of Law began with Thomas Babington Macaulay and the Law Commission. Under this, the Indian Penal Code was drafted and enacted in 18962. The Law Commission also drafted the Code of Criminal Procedure,

Evidence Act (1872) and Contracts Act of 1872. The Indian Penal Code was created, which ended the law's apparent tyranny in the name of protecting tradition and brought about a real dictatorship under British rule. The attempt to introduce an ancient Indian Constitution for the native population was unsuccessful because India now has documented and compact English law codes[3].

Lawyers in the Indian Freedom Movement:

The sepoy mutiny-inspired Indian Freedom Movement grew in support and influence beyond its immediate political ramifications. The establishment of the Indian National Congress in 1885 signalled the start of a new phase in the national movement following the uprising in 1857. The moderates embraced the constitutionalism system. Due to the contrasting views of the Moderates and the burgeoning number of extremists, the partition of Bengal in 1905 gave rise to a faction within the Indian National Congress.

Bal Gangadhar Tilak was a radical lawyer who promoted more aggressive measures against colonial control and first proposed the concept of Swaraj (total independence) in 1897. After serving six years in prison and being sent to Mandalay, he was released in 1914 and founded the home rule league. A well-known attorney who backed the radical philosophy was Lala Lajpat Rai. Together with Tilak and Bipin Chandra Pal, he created the trio "Lal, Bal, Pal" and went to Geneva for the seventh International Labour Conference.

Aurobindo Ghosh and 37 other revolutionaries were detained on suspicion of engaging in illegal activity and sedition. However, the renowned attorney CR Das, known for handling civil and criminal law, came to their aid. The British Government announced changes to the Indian Government's structure in 1909, but the nationalist movement resisted these changes, and the fight for Swaraj grew more fervent. Widespread outrage over the Rowlatt Act in 1919 resulted in sizable protests and hartals.

After the Satyagraha movement's triumph in South Africa, Mahatma Gandhi entered the mainstream of Indian politics. He received assistance from Sardar Patel, Rajendra Prasad, and Bhulabhai Desai, who participated in the Bardoli Satyagraha on behalf of the Gujarati farmers. The Indian National Congress gave Gandhi executive power in 1921. Part of his nonviolent agenda included a boycott of British products and the wearing of khadi (homespun cloth) by all Indians in place of British-made textiles.

Jawaharlal Nehru participated in the non-cooperation movement, travelled the country, and promoted Gandhian principles. The non-cooperation movement benefited from the assistance of lawyers like Lala Lajpat Rai, Madan Mohan Malviya, Motilal Nehru, CR Das, and Sardar Patel. Following the suspension of the Non-Cooperation Movement, CR Das, Motilal Nehru, the Ali brothers, Ajmal Khan, V. J. Patel, Pratap Guha Roy, and others founded the Swarajya Party within the Congress[4]. In the Central Legislative Assembly and various Provincial Legislatures, the Swarajya Party held the majority of seats. From 1925 on, Congress recognised it as its political wing.

The Nehru Report was predicated on the notion that the Dominion Status would serve as the foundation for the future Indian Consti-

tution. Gandhiji's media proposal, which changed his demand for instant independence to a one-year wait, prevented a schism. Purna Swaraj, or Complete Independence, was declared by Jawahar Lal Nehru on the stage of the historic Lahore session, and Gandhiji began his renowned Salt Satyagraha and the Dandi March in Gujarat. Following the civil disobedience action, the administration consented to negotiations with Gandhi.

Gandhi was allowed to attend the Round Table Conference in London, but it was more concerned with the minorities and Indian princes than with the transfer of power. Gandhi started a fast until death in protest, but he eventually broke it after giving up his demand for separate electorates. When Nazi Germany invaded Poland in 1939, the Second World War began. Gandhi pledged to aid the British during the conflict in exchange for independence. However, Subhash Chandra Bose favoured exploiting the circumstance to drive out the British Raj using any means necessary. Congress assembled a defence team of 17 attorneys, including Bhulabhai Desai, when three captured INA officers were tried for treason. The defence team successfully defended the three officers. In 1946, the Labour Party took control of Britain and suggested sending a Cabinet Mission to India. Dr Ambedkar was chosen to serve as the country's first minister of law after the formation of the Constituent Assembly.[5]

Establishment of Laws in Madras Presidency :

Before 1850, the period was characterised by British rulers' complete disregard for maintaining law and order, likely due to concerns over focused revenue collection and financial outlay. According to the rule of 1816, the police found themselves subject to the authority of revenue officials at all levels and equally responsible for extorting money from the public and harassing anyone involved in police matters. There were so many serious claims of torture that they might be heard even in the British House of Commons. The end consequence was the torture commission in 1855.

The commission found that 'personal violence practised by the native revenue and police officials generally prevails throughout the presidency, both in collecting revenue and in police cases[6]. They also believed in the province's poorly organised law and order management. They recommended creating a "moral agency" at the proper levels, separating the executive and judicial branches, and, most crucially, separating the police from tax collections as solutions[7]. The commission continued by making significant changes to how the police are run as a separate entity and emphasised the importance of restoring the village police to their former efficiency level. They also favoured a long-term revenue settlement over the annual revenue accounting procedure, which was the source of most of the alleged malpractices.

The Madras Government adopted the commission's recommendations for implementation, albeit with some initial reluctance. The Great Revolt, the Moplah unrest, which included the murder of collector Connally (1855), and the circumstances of the significant crime in the region compelled them to act. The Sind experiment, which had already been used with some success in Bombay, served as the template for police reforms. The Madras Police Act established the legal basis.The

commission's goal of giving the police a distinct identity and organisational structure was intended to be achieved through these reforms. Still, the fact that the district police would operate under the control and direction of the collector and that no enhancements were made to their status or pay was the thin end of the wedge that ensured the new policy was just new wine in an old bottle[8]. Another reason was that a clean break was not made possible since the police personnel were already deeply ingrained in dubious and dishonest procedures.

The elimination of the division between the Sadr Court, which senior bureaucrats ran, and the Supreme Court, which aspiring lawyers staffed, was a positive development that occurred simultaneously. The recommendations of Madras Governor Charles Edward Trevelyan to combine them into a single High Court for the province eventually won out. According to the Indian High Courts Act of 1861, Madras received its High Court in 1862. However, collectors continued to exercise dual control over the administration of justice at lesser levels, virtually just as before.

The period also saw the enactment of the Indian Penal Code, Code of Criminal procedure1861 and Evidence act of 1872. These laws, except for the differential treatment provided for Europeans, were good, but the trouble was that common people did not understand them. This gave an edge to the machinations of the unscrupulous *vakils.* The appointment procedure of honorary magistrates did not inspire confidence, and the distance at which courts were situated from the people did not also help prompt and purposeful access to justice.

A spike in crime always followed a monsoon failure, high grain prices, and famine conditions. The locations that produced the majority of the more serious and violent crime were the ceded districts and Salem.

Importance of Law journals in the colonial period :

As previously said, the importance of law and order in the Indian liberation struggle is demonstrated by the significant legal expertise that Gandhi, Ambedkar, Tilak, and other key freedom fighters possessed. They all agreed that upholding the law was crucial to keeping the country intact. As a result, they studied and modified the law, which was then employed to benefit the populace. Additionally, the populace needed to understand the value of the law, individual rights, and how to apply it to combat evil forces. They were aware that not everyone would hear their talks in person and that not every nuke and corner of the country would receive their leaflets.Since most freedom fighters or local leaders were journalists and backed the press's cause, they depended on the journalism medium. As a result, Congress and revolutionaries began to publish articles and journals about most national issues, the freedom struggle, speeches, and the law. These publications published the power of the law and how it should be used against the struggle against the Britishers, how it should encourage people to achieve their rights, and how it should raise against oppression. The literate members of a community would typically educate the illiterate, so they may comprehend the crusade and benefit themselves and the country.

Telugu Law Journals during Colonial Period :

The first ever law journal published in the

Telugu language was Lawyer (1894), a monthly journal published by B Peraraju. Followed by in 1895, Telugu Law Vartamani was published by Sattiraju Sitaramayya. The next publication came in 1899, authored/ published by KopalleVenkataramanarao, a monthly journal called Nyayabhodhini. In 1906, another monthly called Polisuvartamani was published by K. SundaraIyer. After that,the next publication came, Madras Bulletin Co-operation (1909) published by R Ramachandra Iyer- apart from Law contents, it housed contents on Economics, Industries, Trade and Commerce, followed by 1910, Law Patrika published by Ch. Narasimha Rao. There were several journals which consisted of topics such as Economics, Industries, Trade, Commerce and Law, are Hitabodhini (1913) by B. Srinivasa rao- This newspaper was regarded as the first Telugu publication in the state of Hyderabad. Due to the extremely low population of Telugu speakers in Hyderabad state, this journal was discontinued after only two years. The next publication with the same content is Sahakaramu (1915) by Suri Venkata Narasimha Sastri and GuduriRamachandrarao- This publication was previously published in Madras under the name "Industry." This periodical, published from Machilipatnam under the name Sahakari, was established after the creation of the "Andhra SahakaraSammelanam." Later, the relocation was made to Bezawada. This journal was followed by Industry (1914), Andhrabajaru (1917), and Raitu (1918), published by Raja MantripragadaBhujangarao, Mallabi Subbarao and PamulapatiVenkatakrishnayya, respectively.

With the advent of the Gandhian era, only law journals saw the light, the first one among them was Telugu Law Journal, published in 1919, a monthly journal authored/ published by TuragaPurushottam. In the same year, Nyayabodhini was published by Devaguptam Seshachalapathirao.Another law journal of the era was Criminal Law Notes (1925), a monthly journal written by C Venkatarao. Several publications cover economics, industries, trade, commerce, and law. Several publications cover economics, industries, trade, commerce, and law. They are, Parapati (1925), Prakatanapatrika (1925),Gramoddarana (1926), andKrishnaSahakarapatramu (1928), published by Govindaraju Venkata Krishnarao/Tallapragada Ramarao,Gundu Raghava Dikshitulu, A. SwaminathaIyer and Krishna District co operative Bank respectively. Sahakara Patrika (1928) by MannepalliRamakrishnarao- The Nellore District Cooperative Federation published this publication. Later, Mamidipudi Venkata Rangayya served as the editor, sponsored by the Nellore District Banking Union. In 1933, VennelakantiApparao took over as the journal's editor. In the same year, another two law publications came: Sahakara. Later in 1939, RaituPatrika was published by Marina Narasanna.

Conclusion :

Making strategic choices on the scope and type of legal control in the newly conquered territory was necessary for colonial expansion. British officials saw India as a hazardous nation, full of social ills, customs, and the aggressive behaviour of people out to murder the ruling class. All of these components helped cre-

ate a theoretical framework for releasing the terror of the empire within a remarkable legal structure. Following the 1857 uprising, the British administration took steps to impose law and order on Indian society. To do this, they created the Law Commission, which marked the beginning of a reliable system of law and order in Colonial India. This transition also influenced the Madras presidency, which began to set up High courts to handle significant law and order issues. Soon after, the Indian penal code was created to give the law a framework for how it should be applied. These circumstances led to the establishment of society's educational sector, where people began disseminating the collected legal knowledge through journals. This had a significant impact on both society and the national movement and also helped in the establishment more educated and knowledgeable society.

References :

1. Abraham, S. (2011). *Colonialism and the Making of Criminal Categories in British India.* Retrieved from Commonlii: http://www.commonlii.org/in/journals/NALSARLawRw/2011/11.pdf
2. Bar Council of India. (n.d.). *Lawyers in the Indian Freedom Movement*. Retrieved from The Bar Council of India: http://www.barcouncilofindia.org/about/about-the-legal-profession/lawyers-in-the-indian-freedom-movement/
3. Burra, A. (2016). What is "Colonial" about Colonial Laws. *American University International Law Review*, 137- 169.
4. Chitnis, V. (2007). The Legacy of Colonialism: Law and Women's Rights in India. *University of Florida Levin College of Law- UF Law Scholarship Repository*, 1315-1348.
5. Diaz, S. M. (1988). Law and Order in Madras Presidency, 1850- 1880. *Journal of the Indian Law Institute*, 121- 123.
6. India, B. C. (n.d.). *Brief History of Law in India*. Retrieved from The Bar Council of India: http://www.barcouncilofindia.org/about/about-the-legal-profession/legal-education-in-the-united-kingdom/
7. Jegatheesan, P. (1897). *Law and Order in Madras Presidency, 1850- 1880.* Delhi: B R Pub Corp.
8. Kolsky, E. (2015, October). The Colonial Rule of Law and the Legal Regime of Exception: Frontier "Fanaticism" and State Violence in British India. *American journal of Ophthalmology*, 1218- 1246.
9. Sanjay. (n.d.). *The Beginning of Colonial Legal System in India: Codification*. Retrieved from Legal Service India: https://www.legalserviceindia.com/legal/article-1257-the-beginning-of-colonial-legal-system-in-india-codification.html

10. Sebba, L. (1999). The Creation and evolution of Criminal Law in Colonial and Post-Colonial societies. *Crime, Histoire & Sociétés / Crime, History & Societies*, 71- 91.

Footnotes :

1. India, B. C. (n.d.). Brief History of Law in India. Retrieved from The Bar Council of India: http://www.barcouncilofindia.org/about/about-the-legal-profession/legal-education-in-the-united-kingdom/
2. Loc. cit
3. Sanjay. (n.d.). The Beginning of Colonial Legal System in India: Codification. Retrieved from Legal Service India: https://www.legalserviceindia.com/legal/article-1257-the-beginning-of-colonial-legal-system-in-india-codification.html
4. Bar Council of India. (n.d.). Lawyers in the Indian Freedom Movement. Retrieved from The Bar Council of India: http://www.barcouncilofindia.org/about/about-the-legal-profession/lawyers-in-the-indian-freedom-movement/
5. Loc. cit
6. Jegatheesan, P. (1897). Law and Order in Madras Presidency, 1850- 1880. Delhi: B R Pub Corp., p. 13
7. Loc. cit
8. Diaz, S. M. (1988). Law and Order in Madras Presidency, 1850- 1880. Journal of the Indian Law Institute, 121- 123., p. 122.

★★★

భావవీణ

BHAVA VEENA

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

కళలు, సాహిత్య సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక

November (1) 2022

ISSN No. : 2456-4702
RNI No. APTEL/2003/12253
UGC Care List Group - 1
Journal under Arts and Humanities Category

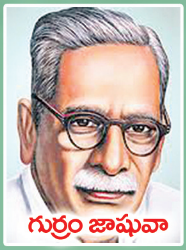

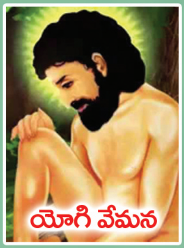

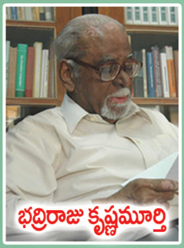

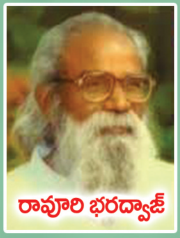

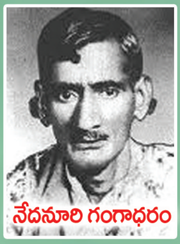

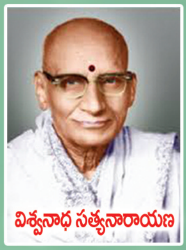

Edited, Printed, Published and owned by Kolla Srikrishna Rao, Rohini Towers, 2/11 Brodipet, GUNTUR - 522 002.
Andhra Pradesh. Cell : 7386529274, 7989781963. E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com.
Printed at : GLS Enterprises, Kavitha Nagar, Guntur - 522 002. Ph. 94 94 660 509.